

หนังสือคือชีวิต

อ่านเป็นนิสัย เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์

หนังสือกิจชีวิต
อ่านเป็นนิยาย เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์

กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือคือชีวิต

อ่านเป็นนิสัย เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์

หนังสือที่ระลึกงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๐

© ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
พิมพ์แจกครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๕

จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN ๙๗๔-๒๖๙-๑๗๖๒

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา
๓๑๔-๓๑๖ ปากซอยบ้านบาตร บำรุงเมือง
ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
นายปกรณ์ ดันสกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๔๕

ข้อมูลรายการหนังสือ

๐๗๑.๑ กรมวิชาการ.

ก-ท หนังสือคือชีวิต อ่านเป็นนิสัย เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์/
กรมวิชาการ.--กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,
๒๕๔๕.

๒๘๐ หน้า. ภาพประกอบ; ๒๑ ซม.

๑. หนังสือ. ๒. การอ่าน. ๓. ชื่อเรื่อง.

คำนำ

งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อส่งเสริมการผลิต การเผยแพร่หนังสือให้เจริญก้าวหน้าและกว้างขวาง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและคุณภาพชีวิต ตลอดจนส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเยาวชนและประชาชนทั้งในเขตเมืองและชนบท สำหรับงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๐ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งคณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๐ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย สมาคมผู้ผลิตและจำหน่ายสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๙ มีนาคม ถึง ๘ เมษายน ๒๕๔๕ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ซึ่งกำหนดหัวข้องานว่า **หนังสือคือชีวิต อ่านเป็นนิมิต เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์** เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนเห็นความสำคัญของหนังสือและการอ่าน และนำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต

หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและห้องสมุดทั่วประเทศ พร้อมกันนั้นจะแจกให้แก่ผู้สนใจเพื่อเป็นที่ระลึกในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ครั้งที่ ๓๐ ด้วย เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วยบทความที่มีคุณค่า และสารประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งในแง่ความรู้และแนวคิด กอปรกับป็น องค์กรการศึกษาฯ สหประชาชาติได้ประกาศให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล เป็นบุคคล สำคัญในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งโลก จึงได้ ตีพิมพ์บทพระราชนิพนธ์ว่าด้วยนิทานชาดก และงานนิพนธ์ของ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล เกี่ยวกับงานละครของพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าแผ่นดินสยาม นอกจากนี้ยังมีบทความที่ให้ความรู้เกี่ยวกับหนังสือและสื่อเทคโนโลยี อาทิ บรรณารักษ์มารีสดุติ ถ้าเราอ่านหนังสือ E-Learning ระบบ การเรียนการสอนยุคออนไลน์ ตลอดจนเสนอบรรณนิทัศน์และ คำนิยมหนังสือขณะการประกวดหนังสือแปลดีเด่น ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔ และหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕

กรมวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาจากหนังสือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านตามสมควร และขอขอบคุณผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

(นายประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์)

อธิบดีกรมวิชาการ

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

คำชี้แจง

งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติครั้งที่ ๓๐ พ.ศ. ๒๕๔๕ นี้
ประจวบกับปีซึ่งองค์การการศึกษา สหประชาชาติได้ประกาศ
บุคคลสำคัญในด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งโลก
ซึ่งรวมคนไทยคือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระ
ปิยมหาราช และหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล อดีตรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น
ทรงพระปรีชาสามารถหลายด้าน และทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก่
ปวงชนชาวไทยนานาประการ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ก็ได้อุทิศ
เวลา ความรู้ ความคิด ความเชี่ยวชาญของท่านเพื่อพัฒนาการ
ศึกษาทุกด้าน เฉพาะในเรื่องการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาตินั้น
ท่านเคยเป็นประธานกรรมการจัดงานและกรรมการจัดประกวด
หนังสือ

ในด้านนิพนธ์และการรักการอ่าน การค้นคว้า การ
สนับสนุนกิจการห้องสมุด พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ดังปรากฏพยานในงานพระราชนิพนธ์หลายเรื่องว่า ได้ทรงอ่านและ
ทรงรวบรวมข้อมูลจากหนังสือหลายเล่ม ทั้งภาษาไทยและภาษาต่าง
ประเทศ งานพระราชนิพนธ์มีทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง สารคดี และ
บันเทิงคดี ดังปรากฏในรายการบรรณานุกรมบทพระนิพนธ์ซึ่ง

หอสมุดแห่งชาติจัดทำขึ้น ได้โปรดเกล้าฯ จัดตั้งหอพระสมุดวชิรญาณ
สำหรับพระนครขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ ต่อมาคือ หอสมุดแห่งชาติ
หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ก็ได้เจริญรอยพระยุคลบาท ในด้านการ
สนับสนุนห้องสมุด การอ่านและการประพันธ์ ท่านได้สนับสนุนการ
พัฒนาหอสมุดแห่งชาติ โดยเฉพาะในการสร้างอาคารหลังใหม่ที่
ท่าवासกรี ส่งเสริมการจัดตั้งหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และหอ
สมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งท่านได้ทำให้มีพระราชบัญญัติรองรับ
เป็นนิติบุคคลสมบูรณ์แบบ จัดให้มีห้องสมุดเสียง รวบรวม
สุนทรพจน์ของบุคคลสำคัญในประเทศและต่างประเทศ รวบรวม
การแสดงละครหลายรูปแบบ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

หนังสือที่ระลึกงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๗
ได้ตีพิมพ์ทบทวนพระราชนิพนธ์ว่าด้วยนิทานชาดก ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับ
ความเป็นมาของนิทานชาดก ทรงอ้างถึงที่มาของนิทานอีสปเกี่ยวกับ
เทพนิยายกรีก คงทราบกันดีอยู่บ้างว่า ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้จัดแปลและเรียบเรียงนิบาตชาดกชุดใหญ่ ซึ่งรัฐบาลได้จัดพิมพ์ขึ้น
ใหม่ในวโรกาสเสด็จพระราชดำเนินยุโรป ครบ ๑๐๐ ปีเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐

ในการจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติปีนี้
จึงเห็นควรอัญเชิญพระราชนิพนธ์ว่าด้วยนิทานชาดกมาลงตีพิมพ์อีกครั้ง

ในเล่มเดียวกันนี้ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ได้กรุณา
อนุญาตให้ตีพิมพ์งานนิพนธ์เกี่ยวกับงานละครในพระบาทสมเด็จพระ

พระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นการ
แนะนำพระราชนิพนธ์รวม ๑๐๘ เรื่อง รวมทั้งพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการ
การแสดงละคร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพระราชนิพนธ์ ทำให้มองเห็นมิติต่างๆ
ในพระราชนิพนธ์อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน จึงเห็นว่าควรนำมาตีพิมพ์
เผยแพร่อีกครั้ง

ความหมายเฉพาะสำหรับ พ.ศ. ๒๕๔๕ อีกประการหนึ่งคือ
เป็นปีที่ ๒๐ ของการประกาศปฏิญญาสากล ว่าด้วยการสร้างสังคม
การอ่านหนังสือ ประกาศ ณ กรุงลอนดอน ในระหว่างการประชุม
แห่งโลก (World Congress on Books) วันที่ ๗-๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๕
นับเป็นปีที่ ๑๐ หลังจากการประกาศปีหนังสือสากลขององค์การ
การศึกษา สหประชาชาติ (Unesco International Book Year
1972) (พ.ศ.๒๕๑๕) ซึ่งมีการฉลองทั่วโลก ประเทศไทยได้แต่งตั้ง
คณะกรรมการฉลองปีหนังสือสากล พ.ศ.๒๕๑๕ กิจกรรมหนึ่งใน
การฉลองคือ จัดให้มีงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติครั้งแรก และได้
มอบหมายให้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เป็นผู้ดำเนินการ

การพัฒนาหนังสือครบวงจรในระดับสากลนั้น เป็นความ
ริเริ่ม เป็นพันธกิจและมาตรการหนึ่งขององค์การการศึกษา
สหประชาชาติ ในการใช้หนังสือและสื่ออื่นๆ เพื่อสร้างความเข้าใจ
อันดีระหว่างกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความสงบสุขให้บังเกิด
ขึ้นในโลก ดังคติพจน์ขององค์การที่กำหนดไว้ตั้งแต่ปีแรกๆ ของ

การจัดตั้งองค์กรว่า “Books for All” ได้จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหนังสือและการส่งเสริมพัฒนาการของหนังสือไว้ รวมทั้งการจัดให้มีห้องสมุดประชาชนเพื่อการศึกษาหาความรู้ จัดทำเอกสารเรียกว่า Manifesto of Public Library

เอกสารขององค์การการศึกษาฯ ในเรื่องนี้ ไม่ค่อยแพร่หลายมากนัก จึงเห็นควรนำมาลงพิมพ์ไว้ด้วย หวังว่าจะให้แนวคิดและการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างหนังสือที่มีคุณภาพ ให้เป็นสื่อความรู้ต่างๆ ซึ่งคนไทยต้องรู้ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๒๓

ขอขอบพระคุณอนุกรรมการทุกท่านในความร่วมมือให้ข้อคิดเห็น และเขียนบทความต่างๆ ให้ ทำให้หนังสือเล่มนี้เป็นรูปธรรมอย่างสมบูรณ์

(ศาสตราจารย์ คุณหญิงแมนมาส ชวลิต)

ประธานคณะอนุกรรมการ

จัดทำหนังสือที่ระลึกและสุจิตร์

งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๐

สารบัญ

หน้า

คำนำ

คำชี้แจง

☐ พระราชนิพนธ์ว่าด้วยนิทานชาดก	๑
☐ งานละครของพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม	๒๒
☐ บรมราชกุมารีสุดดี	๘๖
☐ ปุชนิยมบุคคลแห่งวงการกิมพ์ ศาสตราจารย์ ดร.กำธร สกิริกุล	๑๐๒
☐ หม่อมหลวงมานิจ ชุมสาย กับงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ	๑๑๒
☐ หนังสือคือชีวิต อ่านเป็นนิสัย เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์	๑๒๔
☐ การอ่านมีค่ามากกว่าที่คิด	๑๓๐
☐ ปริญญาสา กล่าวว่าด้วยการสร้างสังคมการอ่านหนังสือ ประกาศ ณ กรุงลอนดอน ระหว่างการประชุมแห่งโลก ว่าด้วยหนังสือ วันที่ ๗-๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๕	๑๓๖
☐ กฎบัตรสากลว่าด้วยหนังสือ	๑๔๒
☐ ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมการอ่าน	๑๕๒

	หน้า
 ถ้าเราอ่านหนังสือ	๑๖๐
 เรื่องของบรรณารักษ์	๑๗๐
 มัลติมีเดียทางการศึกษา : Educational Multimedia	๑๗๖
 E-Learning ระบบการเรียนการสอนยุคออนไลน์	๑๘๐
 บรรณนิทัศน์หนังสือคณะกรรมการประกวดหนังสือแปลดีเด่น ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔	๑๘๖
 คำนิยมนหนังสือคณะกรรมการประกวดหนังสือแปลดีเด่น ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔	๒๒๒
 บรรณนิทัศน์หนังสือคณะกรรมการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕	๒๒๘
 คำนิยมนหนังสือคณะกรรมการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕	๒๗๐

หนังสือชาดกปกรณ์นี้ เป็นคัมภีร์ชนิดหนึ่งซึ่งได้ร้อยกรอง
ขึ้นไว้เพื่อประโยชน์บางประการ แต่ไม่มีใครจะได้รับความวิจารณ์ของ
เราทั้งหลายโดยถ้วนถี่ว่าโดยท่านผู้ที่ศึกษาในพระคัมภีร์พุทธศาสนา
หรือผู้ที่ฝึกฝนในการศาสนาพอใจฟังเทศน์เป็นต้น มักจะมีเป็น ๓
จำพวกๆ พวกหนึ่งชอบฟังนิทานก็ใส่ใจแต่เรื่องนิทานนั้น ฟัง
เพลินเพลินไป ไม่ใคร่ใส่ใจในธรรมหรือสุภาษิต ซึ่งมีอยู่ในนิทานชาดก
นั้นๆ อีกพวกหนึ่งซึ่งเป็นพวกแสวงหาแต่ในธรรม เมื่ออ่านแล้วก็เห็น
ว่าเป็นแต่เรื่องเล่านิยายการที่จะแสวงหาธรรมในชาดก เหมือนร้อน
ทรายหาทองซึ่งมีอยู่แต่เล็กน้อยไม่คุ้มความลำบาก สู้หนังสือฉบับ
อื่นซึ่งอาจจะพบธรรมได้ง่ายไม่ได้ ก็ละเลยเสียไม่ได้อ่านฯ ยังความ
คิดในชั้นหลังๆ ซึ่งแรงขึ้นไปกว่าท่านทั้งสองพวกซึ่งกล่าวแล้วนั้น มัก
จะถือว่าชาดกเป็นนิทานซึ่งนึกแต่งขึ้นไม่มีความจริงเป็นหลักฐาน เช่น

ติรัจฉานพูดได้เหมือนมนุษย์เป็นต้น ถึงจะเชื่อว่าเป็นความเปรียบ ก็ยังมีข้อติเตียนด้วยเรื่องกลับชาติต่อไปอีกๆ อีกอย่างหนึ่งคติโบราณซึ่งถือกันมาว่า ไม่ควรจะสอดแคว้นในบรรดาหนังสือทั้งปวงที่อ้างว่าเป็นพุทธวจนะ ถ้าผู้ใดไม่เชื่อถือก็ต้องตกรอก เป็นการบังคับกะเกณฑ์ให้เชื่อ ก็ยังเป็นเหตุชั่วร้ายให้เบียดเบียนจนเป็นข้อติเตียนว่า ท่านทั้งหลายผู้แต่งหนังสือนี้กระทำให้เกิดไฟผาขึ้น ในพระพุทธศาสนาโดยมากเพราะเหตุที่กล่าวยืนยันว่าพระพุทธเจ้าได้เทศนาเช่นนี้จนถึงเมื่อกลับชาติ ก็อาจจะยั้มเยาะหรือทลายเดาล่วงหน้าได้

การซึ่งเป็นเช่นนี้ เพราะเหตุที่ผู้อ่านตั้งวงความพิจารณา คับแคบ คือพวกหนึ่งปรารภณาแต่จะฟังนิทาน พวกหนึ่งปรารภณาแต่จะฟังธรรม พวกหนึ่งปรารภณาแต่จะวินิจฉัย ว่าหนังสือนี้พระพุทธเจ้าจะได้เทศนาอย่างนี้จริงทีเดียวหรือ

ข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์ที่จะรับอธิบายโต้เถียง ตามทางความคิดของท่านทั้งหลายสามพวกซึ่งได้กล่าวมาแล้วนี้ ซึ่งเป็นความประสงค์และความมุ่งหมายต่างๆ กันๆ แต่จะขอชักนำให้พิจารณาในเรื่องหนังสือชาดกนี้ โดยความเห็นที่เป็นวงกว้าง ซึ่งบางทีจะทำให้ท่านทั้งหลายเห็นว่าหนังสือปกรณ์นี้เป็นเรื่องที่น่าอ่านอยู่ เพราะเหตุฉะนั้น พระโบราณจารย์จึงได้อุตส่าห์ร้อยกรองเอาไว้

เป็นอันมากฯ แต่เบื้องต้นที่จะอ่าน ท่านจะต้องคิดถึงเหตุการณ์อัน
จะกล่าวต่อไปนี้ให้เข้าใจเสียก่อนฯ

คือต้องคิดเห็นว่า ตั้งแต่พระพุทธเจ้าปรินิพพานมาจนถึง
บัดนี้ก็เกือบจะถึง ๒๕๐๐ ปีแล้ว ความคิดและโวหารทั้งทางที่จะ
ทำให้เข้าใจกันง่าย ย่อมเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบันนี้เป็นอันมากฯ ถ้า
จะเทียบแต่ใกล้ๆ เช่นไปหาหนังสือฉบับใดฉบับหนึ่ง ซึ่งแต่งไว้แต่
แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว อันล่วงมาเพียงระยะ ๖๐
ปี มาอ่านเทียบกับหนังสือในปัจจุบันนี้ ผู้อ่านคงจะทักได้หลายแห่ง
ว่า ความคิดข้อนี้แปลกอย่างนั้นๆ โวหารแห่งนี้ใช้แปลกเช่นนั้นๆ ถ้า
ขยับขึ้นไปอีกระยะหกสิบปีหนึ่ง เป็น ๑๒๐ ปี ตกอยู่ในระหว่างแผ่นดิน
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก หาหนังสืออันใดอันหนึ่งมี
ร่างหมายเป็นต้นมาอ่าน คงจะพบแปลกไปจากหนังสือในแผ่นดิน
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวอีกฯ ถ้าขยับขึ้นไปอีกเพียงกึ่ง
รอบคือ ๓๐ ปีเป็น ๑๕๐ ปี ไปอ่านหนังสือคำจารึกที่วัดป่าโมกข์ ก็
คงเห็นมีอะไรๆ ที่แปลกอีกฯ เมื่อคิดดูระยะเพียง ๑๕๐ ปี อาจจะ
เปลี่ยนแปลงไปได้เช่นนี้แล้ว จงคิดดูว่า ๑๕๐ ปีก็ครั้งจะครบ ๒๕๐๐
ปีหย่อน ก็คงคิดเห็นได้ว่า ความคิดและความประสงค์ของผู้ซึ่งเกิด
แต่ชั้นนั้นถึงว่ามีความคิดและมุ่งหมายความสำเร็จอย่างหนึ่งอย่างใด
เช่นเราจะมุ่งหมายทางความคิดและโวหาร ย่อมจะต่างกันกับเราใน
เวลานี้เป็นอันมากฯ

อีกนัยหนึ่ง ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านทั้งหลายที่จะอ่านหนังสือนี้ คงจะทราบอยู่แล้วโดยมาก หรือถ้ายังไม่ทราบชัด ก็อาจจะคิดเห็น ได้โดยง่าย ว่าพระพุทธเจ้านั้นได้เกิดขึ้นในประเทศอื่น หาใช่ประเทศ เราไม่ ถ้าจะเปรียบเทียบประเทศอันตั้งอยู่ใกล้เคียงกันกับเรา เช่น รามัญ พะม่า ญวน เพียงเท่านี้ ความประเพณีและภาษาก็ยังต่างกัน กับเรามากไม่ใช่หรือฯ และพระพุทธเจ้าหาได้เป็นชาติเราไม่ ข้อนี้ก็ เห็นได้โดยง่ายด้วยภาษาที่ใช้ก็หาใช่ภาษาเราไม่ฯ ธรรมดาว่าคนต่าง ประเทศต่างชาติต่างภาษา กัน อากักริยาความคิดและโวหารย่อม เปลี่ยนแปลงกันฯ เช่นถ้าจะสังเกตถ้อยคำที่เขียนลงเป็นภาษาไทยแล้ว เหมือนอย่างหนังสือซึ่งออกใหม่เร็ว ๆ นี้ ซึ่งเรียกชื่อว่า “ความ พยาบาท” ท่านจะเห็นหรือไม่ว่า ความคิดและโวหารจะเป็นเช่นนั้นได้ หรือไม่ว่า ท่านคงจะคิดเห็นได้โดยง่ายว่า ความคิดนั้นเป็นความคิด ต่างประเทศ โวหารก็เป็นโวหารต่างประเทศ ทั้งโวหารที่เรียงนั้นเป็น ภาษาซึ่งกำลังใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ในประเทศอันหนึ่ง เรายังเห็น แปรจากที่เราเคยคิดเราเคยแต่งเพียงเท่าใดฯ ก็โวหารภาษาบาลี ซึ่งพื้นเดิมเป็นภาษามคธ แต่เป็นอย่างเก่า จนเป็นภาษาอันหนึ่ง ซึ่ง เรียกว่าภาษามคธ ในปัจจุบันนี้ไม่ได้ ตลอดทั้งที่กลายมาเป็นภาษา มคธ ซึ่งใช้ในปัจจุบันนี้อันนับว่าเป็นภาษาตาย ไม่มีชาติใดที่พูดกัน ด้วยภาษาบาลี ในทุกวันนี้แล้ว ความคิดและโวหารจะเปลี่ยนถ้อยคำ มาโดยลำดับ เมื่อกาลล่วงนานมา ภาษาซึ่งได้พูดกันอยู่ในสมัยหนึ่ง

แต่แรกนั้นกลายเป็นคนละภาษากันกับที่พูดอยู่ในปัจจุบันนี้ในประเทศแห่งเดียวกันนั่นเองฯ อย่าตกใจว่าภาษาจะมีตายแต่ภาษาบาลีภาษาละตินภาษากรีกเป็นต้นก็ตายมาแล้วเหมือนกันฯ ถึงแม้ว่าภาษาบาลีเป็นภาษาตายแล้ว เป็นภาษาเขียนพุทธวจนะอย่างเดียวมีผู้เรียนผู้อ่านเขียนและแต่ง แต่เฉพาะผู้ที่ศึกษาในพระพุทธศาสนา เช่นนั้นก็ยังคงเดินได้แต่ลำพังตัวฯ ผู้ที่ศึกษาภาษาบาลีอาจจะชี้ได้ว่าหนังสือฉบับนี้เป็นหนังสือเก่า หนังสือฉบับนี้เป็นหนังสือใหม่ หรือเรียงลำดับไว้ว่า คัมภีร์นั้นแต่งก่อนแล้วถึงคัมภีร์นั้นๆ ลงมาเป็นลำดับฯ จะยกมากล่าวในที่นี้ก็ดูไม่ต้องการเพราะไม่เป็นการที่ต้องการจะรู้ทั่วไปเป็นวิสัยของผู้ที่ได้เล่าเรียนภาษาบาลีซึ่งจะสังเกตได้เองแล้วฯ

อีกข้อ ๑ เรื่องชาดกนี้ ไม่ใช่เป็นเรื่องราวครั้งพุทธกาล เป็นเรื่องมีมาเก่าแต่ก่อนพุทธกาลนาน ที่จะพึงกำหนดได้ด้วยหลักฐานหลายอย่างถึงในชาดกเองก็รับว่าเป็นเรื่องเก่า ด้วยขึ้นอดีตทุกแห่งฯ เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมถึงที่ควรจะให้ความชัดเจน ด้วยชกนิทานมากล่าวก็ชักมาสาธกให้ความกระจ่างขึ้นฯ คำที่แสดงโดยวิธีนี้เรียกว่าชาดก ในบาลีขึ้นต้นว่า ภูตปุพฺพ (เรื่องนี้เคยมีมาแล้ว) จัดเข้าในวงศัตถุสาสนะ (คำสอนของพระพุทธเจ้ามีองค์เก่า)ฯ เมื่อพิเคราะห์ดูนิทานที่ยกมากล่าวนั้นมีหลายชั้นที่เป็นนิทานเก่าที่เดียวกันมีที่เป็นชั้นหลังๆ ลงมาก็มีฯ และนิทานอย่างเช่นชาดกนี้ไม่ได้มีแต่ในคัมภีร์ฝ่ายพระพุทธศาสนา ในหมู่ชนชาติอื่นภาษาอื่นนอกพระพุทธ

ศาสนาที่มีปรากฏเหมือนกันฯ ชาติอื่นๆ เช่น อาหรับ เปอเซีย เป็นต้น
ก็ว่ามีนิทานเช่นนี้คล้ายคลึงกัน แต่จะยกไว้ไม่กล่าว เพราะไม่มีตัว
เรื่องมาเทียบฯ จะยกแต่นิยายอิสอปซึ่งข้าพเจ้าได้แปลลงเป็นภาษา
ไทยช้านานมาแล้ว ได้ตั้งชื่อว่า อิสอปปรณำ ของนักปราชญ์ผู้ ๑ ชื่อ
ว่าอิสอปเป็นผู้แต่งขึ้นในประเทศกรีกฯ นักปราชญ์ผู้นี้ได้แต่งหนังสือ
ฉบับนั้นแต่ในเมื่อเวลาราวๆ กันกับพุทธกาล มีทำนองนิทานอย่าง
เดียวกัน คือเทวดาพูดกับคน ดิรัจฉานพูดกับคน ดิรัจฉานต่อ
ดิรัจฉานพูดกันเอง ทำนองเดียวกันกับชาดกฯ และเรื่องราวชาดกได้
หลายเรื่อง เช่นเรื่องกันทคลกชาดกในทุกกนิบาตกับเรื่องสุนัขป่ากับ
นกกระสา ในอิสอปปรณำ (เรื่องที่ ๕) เป็นเรื่องเดียวกันแท้ๆ ในกัน
ทคลกชาดกมีเรื่องว่าราชสีห์จับสัตว์กินเป็นอาหาร กระดุกเข้าไป
ขวางติดคอได้ความเจ็บเป็นสาหัสเจียนจะถึงแก่ชีวิต อ่อนวอนนกชื่อ
กันทคลกะ (แปลว่ามีปมที่คอ) เป็นชนิดที่มีย่อยปากยาวให้ช่วย
สงเคราะห์ นกนั้นรับแล้วไม่ไว้ใจ เอาไม้ค้ำปากไว้ สอดจะงอยปาก
เข้าไปเขี่ยปลายกระดุกที่ขวางติดคอให้ตกลงไป แล้วเคาะไม้ที่ค้ำ
ปากออก ราชสีห์ก็ได้ความสบาย วันหนึ่งนกเห็นราชสีห์กำลังกินมังสะ
ปรารธนาจะลองใจว่าจะคิดถึงบุญคุณหรือไม่ จึงอ้าอุปการะของ
ตนแล้วขอมังสะบ้าง ราชสีห์ตอบว่า เมื่อเจ้าเคาะกระดุกที่ติดคอ
เข้าได้กินมังสะที่ติดอยู่ตามซอกฟันของข้าพเจ้าแล้วฯ ในนิยายอิสอป
เล่าความมีต้นเค้าเป็นอย่างเดียวกัน ต่างกันแต่ในชาดกเป็นราชสีห์

ในอีโสอปปรกรณ์เป็นสุนัขป่าเท่านั้น โวหารนั้นย่อมผิดกันไปบ้าง เป็นธรรมดาฯ บางเรื่องมุ่งคำสอนอย่างเดียวกันเพี้ยนแต่ท้องเรื่อง เช่นสุวัณณหส์ชาดกในเอกนิบาต และเรื่องห่านไขเป็นทองในอีโสอปปรกรณ์ (เรื่องที่ ๑๑๐) ฯ ในชาดกเล่าว่ามีตระกูลพราหมณ์หนึ่ง คือ บิดามารดากับลูกสาวสามคน พราหมณ์บิดาตายเป็นหงส์ทอง ก็ให้ชนแก่เขาคราวละอัน พราหมณ์ยังไม่พอก็จับหงส์ทองชนหมดทั้งตัว ชนที่ถอนโดยพลการก็ไม่เป็นทอง ชนชิ้นใหม่ก็ชาวเป็นชนหงส์สามัญตระกูลนั้นก็เสื่อมจากทองที่เคยได้ฯ ในนิยายอีโสอปเล่าว่ากระษัตริย์ผู้ ๑ คราวโชคดีมีห่านตัว ๑ ไขเป็นทองทุกวัน เขายังไม่พอใจว่าได้เข้าไ้ต้องการจะได้คราวเดียวให้มาก จึงฆ่าห่านเสีย แหะห้อยออกก็พบแต่เครื่องในเหมือนห่านสามัญฯ ประโยชน์ของนิทานนี้ก็ลงท้ายแสดงสุภาสิตว่า โลกมากลาหายอย่างเดียวกันฯ ถ้าจะตรวจสอบกันอีกก็เห็นจะยังมีถกกันมาก จึงเห็นว่านิทานเช่นนี้คงจะเป็นนิทานเก่าที่เล่ากันมาแต่ก่อนสองพันห้าร้อยปีขึ้นไปถ่ายเทกันไปมา และเป็นวิธีที่ยกมาประกอบทางสั่งสอนของคนโบราณครั้งพุทธกาลและราวๆ พุทธกาลฯ

อนึ่ง นิทานที่มาในชาดกนี้ มีท่วงที่ต้องกันกับนิทานที่มีคัมภีร์อื่นๆ ฝ่ายข้างไสยศาสตร์ซึ่งยังมิได้มีใครแปลลงเป็นไทยหลายเรื่อง จะยกมากล่าวก็ไม่มีเวลาพอจะค้นหาที่เทียบฯ แต่เป็นอันได้ความว่า นิทานนั้นอย่างเดียวกันแปลกแต่เพียงข้างฝ่ายไสยศาสตร์

มีกล่าวถึงการถือลัทธิต่างๆ ซึ่งไม่ต้องกับพุทธศาสนา ฝ่ายนี้ได้
คัดรอนออกเสีย คงไว้แต่เนื้อเรื่องหรือแก้ไขให้ลงในทางคลองธรรม
ของพระพุทธศาสนา ด้วยประสงค์จะเอานิทานนั้นประกอบเวลาแสดง
ธรรมฯ ถึงนิทานใดซึ่งเป็นเรื่องอันเล่ากันอยู่แต่จะเพาะในประเทศ
ซึ่งพระพุทธเจ้าได้บังเกิดขึ้นนั้นก็ดี ย่อมปรากฏว่าเป็นนิทานเก่า
ก่อนพุทธกาลขึ้นไปช้านาน เพราะท้องเรื่องนิทานนั้น ความประพฤติ
และความเป็นอยู่ของมนุษย์ไม่เหมือนกันกับเวลาพุทธกาลเลยฯ พระ
เจ้าแผ่นดินผู้มีอำนาจ และบ้านเมืองซึ่งเป็นใหญ่เป็นสำคัญอันมีใน
ท้องนิทานทั้งหลายนั้น ไม่พ้องเพี้ยนมาตรงกันกับเวลาปัจจุบันที่
แต่งชาดก คือภายในพุทธกาลนั้นเลยฯ เช่นที่กล่าวโดยมากถึงเมือง
พาราณสี อันเป็นเมืองหลวงของพระราชอาณาจักรกาลนั้น ใน
เวลาพุทธกาลก็รวมเข้าอยู่ในประเทศโกศล ซึ่งไม่มีพระเจ้าแผ่นดิน
ปกครองต่างหากช้านานแล้ว ดังนี้เป็นต้นฯ ธรรมดาผู้แต่งนิทาน
หรือหนังสืออันใดถ้าแต่งขึ้นใหม่ถึงจะเป็นเรื่องเก่าก็มักพลั้งเผลอถึง
เวลาที่ตัวเกิดอยู่เช่นกับหนังสือรามเกียรติ์ เป็นต้น เผลอๆ ไปก็
เกณฑพลให้ถือปิ่น ซึ่งในเวลานั้นยังไม่มีเลยดังนี้เป็นต้นฯ ส่วน
นิทานชาดกนี้จึงเห็นปรากฏได้ว่าเป็นนิทานเก่าซึ่งเล่าสืบต่อกันมาช้านาน
ไม่ใช่เล่าขึ้นใหม่ในเวลาพุทธกาล หรือผู้แต่งจะแต่งประดิษฐ์
ขึ้นใหม่ภายหลัง เป็นนิทานเก่าที่มีอยู่แล้ว เว้นไว้แต่เรื่องปรารภ
และกลับชาติ ซึ่งจะยกไว้กล่าวต่อภายหลังฯ ตามที่นักปราชญ์ได้

ตรวจหนังสือในคัมภีร์ต่างๆ เขาได้เปรียบเทียบทั้งในคัมภีร์นิกายต่างๆ และคัมภีร์นิกายต่างๆ และคัมภีร์อื่นซึ่งต้นก่อนเวลาตติยสังคายนา มีแต่คาถาได้แต่งขึ้นในมัชฌิมประเทศ คาถานี้สังเกตได้ว่า ได้นำสืบทอดกันมาตรงความทรงจำ เพราะแต่ก่อนพระสงฆ์ได้ทรงพระพุทธวจนะไว้ด้วยความจำ จึงจำเป็นต้องร้อยกรองถ้อยคำประจุความให้ย่อสั้นสำหรับที่จะได้จำให้มั่นคงเชื่อได้ว่าคงจะสืบมาแต่ชั้นต้น ไม่มีข้อที่พลั้งพลาดๆ แต่ล้าพังคาถาเท่านั้นเรื่องยังไม่ชัด ต้องมีอธิบายสำหรับประกอบเป็นท้องเรื่องไว้ด้วย ใช้เป็นคำร้อยแก้ว เล่าบอกกันด้วยปาก ท้องเรื่องตามคำร้อยแก้วนี้หลายเรื่อง มีปรากฏในรูปสลักครั้งพระเจ้าอโศก คือเมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้วได้ ๒๐๐ ปีเศษ ส่ออายุว่าไม่ต่ำกว่านั้นๆ ยังมีชาดกอีกอย่าง ๑ ในนิกายทั้งหลายที่เป็นหนังสือเก่ากว่าชาดกปกรณ์นี้ซึ่งมีแต่เรื่องนิทาน ไม่มีเรื่องปรารภ และที่ไม่มีคาถาในท้องเรื่องหรือไม่มีทีเดียวก็มาก และไม่ได้เทียบพระโพธิสัตว์เป็นสัตว์ดิรัจฉานหรือคนสามัญ เทียบแต่ด้วยเป็นฤษีหรือบัณฑิตๆ ส่วนชาดกซึ่งได้แปลฉบับนี้มีใช้บาลีเป็นอรรถกถา กล่าวว่าได้เรียงรวบรวมขึ้นในเกาะลังกา ในราวเมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานได้ ๑๐๐๐ ปีล่วงไปแล้ว แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้เรียบเรียง ไม่ได้แก้ไขเพิ่มเติมท้องนิทาน เติมแต่เรื่องปรารภข้างต้นและประชุมชาดกข้างปลาย แต่ได้เรียบเรียงเป็นภาษาสิงหล แต่คาถานั้นคงเป็นภาษาบาลี แล้วจึงกลับแปลลงเป็นภาษาบาลี

ทั้งหมดๆ เพราะเหตุฉะนั้นคัมภีร์ชาดกนี้เชื่อได้ว่าท้องเรื่องซึ่งเป็นหลักนิทานเดิมมีมาแต่ครั้งพุทธกาล ผู้ซึ่งเก็บรวบรวมขึ้นภายหลังไม่ใช่คนเดียว ได้ยกเอานิทานนั้นมาลงเต็มเรื่อง ตั้งแต่ปรารภและกลับชาติเดิมลงในภายหลังเป็นคัมภีร์ โตขึ้นๆ โดยลำดับ แต่ท้องนิทานควรเชื่อว่าเป็นนิทานเก่าแท้ด้วยเหตุดังที่กล่าวมานี้

บัดนี้จะได้อรรถาธิบายในข้อซึ่งว่า เหตุไฉนพระพุทธเจ้าจึงได้นำนิทานซึ่งเป็นเรื่องไม่น่าเห็นจริงมาตรัสเทศนา ดั่งนี้จะควรเชื่อหรือว่าพระพุทธเจ้าได้ตรัสเทศนาฯ ขออธิบายว่า ให้ระลึกถึงคำที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้น ว่าสันดานของมนุษย์ในเวลาที่ล่วงมาแล้วสองพันเกือบห้าร้อยปี และเป็นคนประเทศอื่น ไม่ใช่ประเทศเดียวกันกับเรา ทั้งเทียบด้วยนักปราชญ์ผู้ซื่อสัตย์ได้แต่งคำสั่งสอนสุภาพด้วยยกนิทานเทียบคล้ายคลึงกันกับนิทานชาดก ควรจะเห็นได้หรือไม่ว่าการที่สั่งสอนให้สาวกทั้งหลายเข้าใจได้ง่ายนั้น บางครั้งจะต้องยกนิทานขึ้นเทียบให้เข้าใจชัดเจนได้โดยง่ายฯ พระพุทธเจ้าตรัสเทศนาโดยยกนิทานขึ้นเทียบย่อมจะมีได้เป็นแท้ฯ ถึงพระสงฆ์สาวกซึ่งเป็นเจ้าหมู่เจ้าคณะสืบๆ ต่อมานั้นเล่าก็คงต้องคิดหาอุบายที่จะสั่งสอนคนหนุ่มๆ เด็กๆ ให้ถูกกับสันดานคนในเวลานั้นๆ เพื่อจะให้เข้าใจธรรมโดยชัดเจนโดยง่ายฯ ความเข้าใจของคนย่อมยากง่ายต่างๆ กันฯ บางคนถ้าจะยกแต่ข้อธรรมมาสอนให้เข้าใจ ไม่อาจจะเข้าใจได้ ถ้า

เล่านิทานเปรียบให้เนื้อความไปลงปลายเข้ากันกับธรรมที่สอน อาจ
จะเข้าใจได้โดยง่าย นับว่าเป็นการหลีกเลี่ยงจากทางซึ่งจะต้องใช้
วาทะถกเถียงเพราะเหตุที่จะทำอย่างไรก็ไม่เข้าใจ เช่นเรื่องอีสอปนั้น
ตั้งใจหรือที่จะให้ผู้อ่านเชื่อว่าติรัจฉานพูดภาษาคนได้ ซึ่งชวนให้
เอานิทานอีสอปมาคิดนี้เพราะเหตุว่าไม่มีข้อซึ่งพึงรังเกียจโดยฐาน
เป็นคำประณามประราของพวกที่โมหะครอบงำเข้ามากล่าวให้กระทบ
กระเทือนใจ ว่าไม่เชื่อกับบาป ทำให้ผู้ซึ่งจะคิดเหนียวหนายระอา
ใจเสีย อีสอปนั้นใครจะนึกว่าอะไรก็จงนึกไป ไม่มีข้อรังเกียจแล้ว
ให้นึกว่าเรื่องนี้เขาแต่งสำหรับจะให้เชื่อว่าเป็นความจริงหรือไม่ เรา
จะตอบตัวเราเองได้ทันทีว่าเป็นเรื่องเขาแต่งเรื่องเขาแต่งสำหรับจะ
ให้เชื่อว่าเป็นความจริงหรือไม่ เราจะตอบตัวเราเองได้ทันทีว่าเป็น
เรื่องเขาแต่งเปรียบเท่านั้น เราควรจะถามตัวเราอีกทีหนึ่งว่าที่เขา
แต่งไว้นี้เพื่อจะให้อ่านเล่นเหลวๆ เหมือนเรื่องวงศ์ๆ จักรๆ หรือเขา
มีความประสงค์อย่างไร เราจะตอบตัวเราได้ทันทีว่าเขาแต่งขึ้นไว้
เพื่อจะกล่าวสุภาษิต เพราะเขาแทงใจความสุภาษิตลงไว้ข้างท้ายทุกๆ
เรื่อง เช่นนี้ฉันใด นิทานที่มีมาในพระพุทธศาสนาก็มักจะเป็นนิทาน
เปรียบสำหรับให้ผู้ศึกษาเข้าใจธรรมง่าย ไม่เบื้อหนายในการที่จะ
เล่าเรียนฯ ขอให้สังเกตดูในนิทานที่จะได้อ่านต่อไปข้างหน้า คงมี
ธรรมหรือสุภาษิตที่เป็นความมุ่งหมายอยู่แห่งใดแห่งหนึ่ง ซึ่ง
พระพุทธเจ้าได้ตรัสสั่งสอนจริงไม่มากก็น้อยฯ ข้อซึ่งมิได้ชี้สุภาษิตลง

ไว้ข้างท้ายเสนนิทานอีสอปนั้น ถึงนิทานอีสอปเดิมเขาก็ไม่ได้เขียน
สุภาสิตลงไว้ข้างท้าย ปล่อยให้ค้นหาสุภาสิตในท้องเรื่องนั่นเอง เป็น
อุบายที่จะให้นักเรียนมีปัญญาหยิบข้อแก่นสารในหนังสือที่ตัวได้อ่าน
มานั้นได้ๆ ตามวิธีของอีสอปนี้ฉันใด ก็คงจะตรงกันกับหนังสือชาดก
ซึ่งแต่งขึ้นไว้สำหรับให้นักเรียนหนุ่มๆ หรือเด็กๆ อ่านฝึกให้รู้จักคัน
ธรรมที่ติดอันมีอยู่ในท้องนิทานนั้น เพราะเหตุฉะนั้นจึงได้เรียงจ
ข้อความที่ผู้แต่งเห็นว่าเป็นคติเข้าใจ ด้วยกล่าวถึงความประพฤติ
ของผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องทั้งข้างดีข้างเลว

ข้อซึ่งมีที่ทักท้วงได้อีกอย่าง ๑ ว่า เหตุใดจึงยกว่าเป็นคำ
ซึ่งพระพุทธเจ้าเทศนาทั้งหมด และเหตุใดจึงว่าพระพุทธเจ้าตรัส
ประชุมชาดกกลับชาติา ข้อที่อ้างว่าพระพุทธเจ้าตรัสนั้นเป็นเหตุด้วย
๒ ประการ คือนิทานทั้งหลายนี้เป็นนิทานที่นักปราชญ์ ถึงมิใช่ที่ถือ
พุทธศาสนา ก็ยอมรับว่าเป็นนิทานที่เก่าก่อนเกิดพุทธกาล คงแก่
ความสอบสวนว่าไม่ใช่ในนิทานที่ได้คิดแต่งขึ้นใหม่แท้จริง ทั้ง
พระพุทธเจ้าคงจะได้ยกขึ้นมาเทียบในเวลาใดเวลาหนึ่งซึ่งเทศนา
เหมาะแก่เรื่องนิทานที่ควรยกมาเทียบ ถึงว่าไม่หมดทุกเรื่องจะ
เป็นสาวกบางองค์ยกนิทานเก่าๆ มาเทียบสอนภิกษุสามเณรตาม
อย่างซึ่งพระพุทธเจ้าได้ยกมาเทียบเป็นตัวอย่างก็ดี ผู้ซึ่งได้เล่าเรียน
กันต่อๆ สืบมาภายหลังอาจที่จะกล่าวปนกัน โดยไม่ได้ตั้งใจจะแปลก

ปลอม หรือไม่ได้ตั้งใจจะปด เป็นแต่เห็นว่ามีโทษ ด้วยถือแก่นสาร เป็นสำคัญ นิทานนั้นเป็นแต่เรื่องที่จะนำให้เข้าใจธรรมง่ายขึ้นก็อาจจะเป็นไปได้ฯ ข้อที่กล่าวถึงประชุมชาดกและกลับชาตินั้น เป็นข้อซึ่งปรากฏชัดแล้วว่าเพิ่มขึ้นในชั้นหลังดังได้กล่าวมาแล้ว ถึงชาดกเก่าๆ ก็ไม่ได้กล่าวถึงพระโพธิสัตว์ไม่ได้กลับชาติฯ ในเมื่อส่งคำปรารภนี้ไป ถวายกรมหมื่นวชิรญาณทอดพระเนตรท่านทรงเห็นด้วย จึงทรง แปลนิทานนั้นทีวิสาลชาดกซึ่งมาในโอภาษวาทลิกขาบทคัมภีร์มหา วิภังค์พระวินัย ซึ่งเป็นคัมภีร์เก่ากว่าคัมภีร์ชาดกส่งมาให้เทียบกับ เรื่องนั้นทีวิสาลชาดกเรื่องที่ ๘ ในกรุงควรรค ที่กรมสมมตแปลตาม คัมภีร์ชาดกซึ่งได้คัดติดท้ายคำปรารภนี้มาด้วย ท่านทรงเห็นว่าถึงมี คำว่าเรา ก็เห็นชัดว่าแทรกเข้าท้ายเรื่อง ไม่เกี่ยวกับท้องเรื่องฯ การที่ เติมกลับชาติลงนั้นคงจะเป็นเหตุด้วยเมื่อรวบรวมชาดกเป็นคัมภีร์ หนึ่งต่างหาก ย่อมยกเรื่องมาจากคัมภีร์อื่นๆ โดยมากประสมกันกับ ที่เป็นนิทานเก่าเล่ากันอยู่ในประเทศซึ่งพระพุทธรเจ้าได้บังเกิดขึ้นบ้าง นิทานซึ่งถ่ายเทมาจากประเทศอื่นเล่าสืบๆ กันมาบ้างฯ ในนิทาน ๓ พวกนี้ บางเรื่องมีกลับชาติจึงเป็นข้อสงสัยได้ถามกันขึ้นว่าเรื่องนี้ ทำไมไม่กลับชาติ เพราะเห็นรูปความสมที่จะกลับชาติเหมือนเรื่องที่มีกลับชาติอยู่ฯ ผู้ซึ่งเรียบเรียงคัมภีร์นั้นเห็นว่าเป็นข้อที่ไม่ควรจะ ถ่มเถียงกันว่านิทานบกพร่องหรือบริบูรณ์เพราะไม่ใช่ประโยชน์ที่ มุ่งหมาย ถึงตัวนิทานเหล่านั้นก็ใช่จะประสงค์ให้ฟังจำเอาเป็นความ

จริงประสงค์เพียงยกเรื่องมาเทียบให้เห็นธรรมหรือสภาวะได้โดยง่าย จึงเติมลงเสียให้บริบูรณ์ทุกนิทาน จะได้ไม่มีข้อทู่เถียงกันในขั้นต้น ได้เปิดทางสำหรับสอนธรรมหรือสภาวะขัดแย้งที่เดียวว่า ทั้งนี้ก็เป็นอุบายของอาจารย์ ที่จะสอนธรรมและสอนสภาวะแก่คนหนุ่มหรือเด็กให้ง่ายสะดวกๆ อุบายอาจารย์ซึ่งสั่งสอนหันหาทางที่สะดวกที่ง่ายนั้น ถึงทุกวันนี้ก็ย่อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่น ออบเยกต์เลสสอนคือวิธีสอนให้รู้จักลักษณะและธรรมดาแห่งสิ่งของนั้นๆ ซึ่งกรมศึกษาเรียกว่าบทสิ่งของ เป็นต้น เป็นวิธีสอนตามอัธยาศัยคนทุกวันนี้ สอนเทียบด้วยนิทานเป็นสอนตามอัธยาศัยคนแต่ก่อนๆ

อีกประการ ๑ ตามที่ว่ามานี้ เป็นการติดตามทางที่ว่าผู้แต่งประชุมชาดกเติมลง โดยตัวไม่ได้เชื่อว่าพระพุทธเจ้าได้เทศนาถึงประชุมชาดกกลับชาติเป็นแต่แต่งลงเพื่อกันข้อถ่มเถียงไม่มีประโยชน์

ถ้าจะว่าอีกอย่าง ๑ ไปตามทางที่ผู้รวบรวมชาดก เชื่อว่าในชาดกก่อนๆ ของพระพุทธเจ้าพระองค์คงจะได้อุบัติขึ้นเป็นตัวสำคัญในนิทานทั้งหลายนี้ ก็อาจจะเป็นได้ เพราะท่านทั้งหลายนั้นเชื่อว่าพระพุทธเจ้าบรรลุนิพพานอย่าง ๑ ซึ่งเรียกว่าบุพเพนิวาสญาณ คือความรู้ให้ระลึกชาติที่เป็นอยู่ก่อนๆ ได้

การที่เชื่อว่าระลอกชาติได้นี้ ไซจะมีอยู่แต่ในพระพุทธศาสนา ก็หาไม่เป็นข้อที่เชื่อกันอยู่ในโบราณกาล แม้ในหมู่คนนอกพระพุทธศาสนาจะนำมากล่าวไว้พอเป็นตัวอย่าง ในเรื่องราวของพวกกรีก มีนักปราชญ์ชาตินั้นผู้ ๑ ชื่อพิถักโกรัส* เป็นเจ้าลัทธิในวิชาที่ว่า ด้วยธรรมชาติของรูปธรรม นามธรรม** ซึ่งเป็นเหตุเกิดศาสนาต่างๆ ขึ้น และเป็นคนเข้าใจวิชาสำหรับคำนวณ*** เขาเกิดที่เมืองสามส**** (๔) ประเทศกรีกครั้งแรกยังแยกเป็นหลายอาณาจักร เมื่อก่อนคริสตศักราช ๕๘๒ คือ ก่อนพุทธปรินิพพาน ๔๐ ปี ได้แก่เวลากำลังเป็น พุทธกาลในตอนแรกๆ พระพุทธเจ้าเพิ่งได้ตรัสลัก ๕ ปีล่วงไปแล้ว เทียว สอนความรู้ของตนในเมืองทั้งหลายแถบประเทศกรีกตั้งมาเดิมซึ่ง เรียกว่า มักนากรีเซีย* และสันนิษฐานตามภูมิศาสตร์โบราณว่า ประเทศอิตาลีตอนใต้ เมื่อก่อนคริสตศักราช ๕๒๙ ปี คือหลังพุทธปรินิพพานราว ๑๓ ปี ทำกาลกิริยาที่เมืองเมตุดปนตุม** จังหวัด

*PYTHAGORAS.

**PHILOSOPHY.

***MATHEMATICS.

****SAMOS.

*MAGNA GRAECIA.

**METAPONTUM.

มักนากรีเซียนั่นเอง เมื่อราวคริสต์ศักราช ๕๐๐ ปีถ้วน คือหลังพุทธ
ปรินิพพาน ๔๒ ปี ปีถัดไกรสรผู้้นั้น กล่าวอ้างว่าตนระลึกชาติได้
คราวหนึ่งก่อนคริสต์ศักราช ๑๓๓๕ ลงมาหา ๑๑๔๙ ปี แต่ที่ลง
สันนิษฐานร่วมกันว่า ๑๑๔๓ ปี คือก่อนพุทธปรินิพพาน ๖๔๑ ปี พวก
กรีกสมคบกันทำสงครามต่อพวกโตรยัน^๙ คือชาวเมืองทรอย^{๑๐} ใน
ประเทศทรอยด^{๑๑} ปลายเขตต์แผ่นดินเอเชียไมเนอร์^{๑๒} ทางทิศตะวันตก
เฉียงเหนือด้วยสาเหตุคือ ปารีส^{๑๓} ราชบุตรของพระเจ้าไปรอส^{๑๔}
พระราชมาเมืองสปาร์ตา^{๑๕} อีกนัยหนึ่ง ชื่อเมืองลัซซิดิม^{๑๖} ไป พวก
กรีกก็หวังจะตามเอาคืนมาให้จงได้ สงครามครั้งนั้นฝ่ายกรีกมี

^๙TROJAN.

^{๑๐}TROY.

^{๑๑}TROAD.

^{๑๒}ASIA MINOR.

^{๑๓}PARIS.

^{๑๔}PRIAM

^{๑๕}HELEN.

^{๑๖}MENELAUS.

^{๑๗}SPARTA.

^{๑๘}LACEDEMON.

พระเจ้าอักกเมมนัน^{๑๗} พระราชาเมืองไมซีนี^{๑๘} และบริเวณอาร์โกลิส^{๑๙} พระราชภาดาของพระเจ้าเมเนลาลุสเป็นจอมพล ต่อบรรกันอยู่ถึง ๑๐ ปี พวกกรีกจึงมีชัยชนะได้เมืองทรอยและได้พระนางเฮนเนคินมา ในสงครามครั้งนั้นพระเจ้าเมเนลาลุสฆ่านายทหารพวกโตรยันชื่อ ยูฟอร์บัส^{๒๐} ที่เป็นคนที่มีชื่อเสียงข้างกล้าหาญตาย แล้วเอาโล่ห์ของเขาถวายไว้ ณ เทวสถานแห่งนางเทพอัปสรชื่อฮีรา^{๒๑} ที่พวกกรีกนับ ถือว่าเป็นภคินีเทวีแห่งพระพฤหัสบดี^{๒๒} และเป็นแบบอย่างของสตรีที่มีความดี ทั้งที่เป็นภรรยาและที่เป็นมารดาอันตั้งอยู่ใกล้เมืองไมซีนี บ้างก็ว่าถวายไว้ ณ เทวสถานเทพบุตรรอปอลโล^{๒๓} โอรสพระพฤหัสบดี เป็นที่หมายแห่งแสงสว่างและอำนาจอันจะทำให้เป็นและให้ตายของ พระอาทิตย์ บางทีก็มักเข้าใจว่าพระอาทิตย์เองอันตั้งอยู่ที่เมือง บราวกิติ^{๒๔} ปิธักโกรัสนักปราชญ์กรีกผู้นั้นกล่าวอ้างว่า ในครั้งนั้น

^{๑๗} AGAMEMNON.

^{๑๘} MYCENE.

^{๑๙} ARGOLIS.

^{๒๐} EUPHORBUS.

^{๒๑} HERA.

^{๒๒} ZEUS (JUPITER.)

^{๒๓} APOLLO.

^{๒๔} BRANCHIDE.

ตนเกิดเป็นยูฟอว์บัสชาวโตรยัน ผู้ถูกพระเจ้าเมนเนลาอุสฆ่าตายในสงครามคนนั้นและเมื่อมาเกิดเป็นปีลักโกรัสแล้วเมื่อภายหลังแต่นั้นราว ๖๐๐ ปีหรือเกือบเท่านั้นยังจำโล่ของตนที่พระเจ้าเมนเนลาอุสถวายไว้ ณ เทวสถานนั้นได้ฯ เขายังอ้างถึงชาติก่อนและหลังแต่นี้อีกว่าครั้งนั้นเกิดเป็นคนชื่อนั้นและชื่อนั้นฯ ถ้าจะตรวจค้นในเรื่องราวของพวกเขาอื่นก็คงยังจะพบอีก แต่เท่านี้ก็พอเป็นอุทาหรณ์ให้เห็นว่า คนโบราณแม้นอกพระพุทธศาสนา ก็เชื่อถือความระลึกชาติได้เหมือนกัน

เพราะเหตุที่พุทธกาลเป็นคราวเดียวกันกับเรื่องเหล่านี้ ผู้เรียบเรียงคัมภีร์จึงได้กล่าวไปตามความเชื่อฯ เมื่อพบเห็นพระพุทธสุภาสิตที่ชักเรื่องเก่าๆ มาเทียบให้ธรรมที่ทรงแสดงนั้นชัดขึ้น คือชาดกชั้นที่ ๑ จึงนึกว่าใครเหมือนใครดั่งนี้ก่อน แล้วถึงใครได้แก่ใคร ครั้งต่อๆ มาจนถึงใครเป็นใครเป็นที่สุดฯ เพราะฉะนั้นจึงควรเห็นได้ว่า ความเข้าใจค่อยๆ เลื่อนมาเป็นชั้นๆ จนถึงลงปลายยืนยงเอาเป็นมั่นคงด้วยต้นเหตุแห่งความเชื่อ บพเพนิวาสญาณนั้นฯ ถึงจะมีผู้นึกเคลือบแคลงสงสัยขึ้นมา ก็หักใจเสียว่าไม่ใช่ข้อสำคัญที่พึงพิจารณา ข้อสำคัญนั้นอยู่ที่ธรรมหรือสุภาสิตต่างหากฯ

ข้อซึ่งกล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น เป็นคำแนะนำให้ท่านทั้งหลายอ่านหนังสือเรื่องชาดกนี้ ตามคำซึ่งข้าพเจ้าเรียกว่าแลดูด้วย

ตั้งวงกว้างๆ แต่แท้จริงเรื่องชาดกนี้ เป็นเรื่องนิทานโบราณ ซึ่งนัก
ปราชญ์ทั้งหลายได้นำสืบๆ กันมาตั้งแต่ ๒๕๐๐ ปี ขึ้นไปหา ๓๐๐๐ ปี
ก็เป็นเรื่องที่ควรอยู่ซึ่งเราจะอ่านว่า ธรรมดาผู้ซึ่งมีความพอใจใน
ความรู้วิชาหนังสือ และเรื่องทั่วไปในโลกย่อมถือว่าหนังสือซึ่ง
เขียนไว้แต่โบราณเช่นนี้ เป็นหนังสือสำคัญที่จะแสดงให้เห็นความ
ประเพณี ความเป็นอยู่และประเพณีของประเทศซึ่งแต่งเรื่องนิทาน
นั้นเป็นอย่างไร เป็นอุปการะแก่การที่จะแต่งเรื่องตำนานทั้งปวง โดย
ทางเทียบเคียงให้รู้คติของคนโบราณในประเทศนั้นๆ ถึงแม้แต่เพียง
เรื่องปรารภ ซึ่งเรารู้ว่าพระอาจารย์ผู้รวบรวมคัมภีร์ชาดกได้
เรียบเรียงขึ้น เพื่อจะให้เห็นเหตุผลประกอบท้องนิทานกิตติ แต่เรื่อง
ราวเหล่านั้นย่อมมาจากความจริง ซึ่งเป็นไปอยู่ในเวลาซึ่ง
พระพุทธเจ้ายังดำรงพระชนม์อยู่เป็นเครื่องอุปการะใหญ่ ซึ่งจะให้รู้
เรื่องราวของประเทศและประมุขชนอันอยู่ในประเทศนั้น ทั้งความ
ประเพณีของสาวกทั้งหลายตลอดถึงพระองค์พระพุทธเจ้า เหมือน
หนึ่งเล่าเรื่องเป็นตอนๆ ในสมัยหนึ่งๆ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรง
ประเพณีพระอิริยาบถและตรัสสั่งสอนอย่างไร เช่นหนังสือซึ่งเขาคัด
ข้อที่ผู้มีชื่อเสียงใหญ่ในปัจจุบัน หรืออดีตซึ่งไม่ช้านาน ได้กระทำการ
หรือได้กล่าววาจาอันเป็นข้อควรสังเกต หรือควรจำและน่าพอใจอ่าน
มารวบรวมขึ้นไว้เป็นฉบับหนึ่งต่างหาก ซึ่งผู้รู้ภาษาต่างประเทศ
คงจะได้พบเห็นอ่านโดยมาก ถ้าจะพยายามกล่าวเป็นคำไทยก็เห็นจะ

ตรงกับคำที่เรียกว่า อภินิหาร ซึ่งมีผู้เคยแต่งอยู่บ้างฯ ความสังเกตอันนี้อาจจะทำให้เข้าใจในพระพุทธรูปประวัติแจ่มแจ้งขึ้นฯ แท้จริงหนังสือพุทธประวัตินั้นก็ได้เก็บเรื่องจากพระคัมภีร์ต่างๆ มารวบรวมเรียบเรียงขึ้นเหมือนอย่างผู้ซึ่งจะแต่งพงศาวดารก็ต้องอ่านหนังสือราชการและหนังสือหลักฐานอันมีอยู่ในกาลสมัยที่ตัวจะแต่งนั้นทั่วถึงแล้ว จึงยกข้อที่ควรเรียบเรียงเป็นเรื่องในข้อซึ่งควรจะกล่าวฯ แต่ผู้ซึ่งจะอ่านหนังสือโบราณเช่นนี้ จำจะต้องสังเกตกาลสมัยของหนังสือนั้นให้รู้ฯ หนังสือนี้ได้แต่งขึ้นในประเทศใด ประเทศนั้นมีภูมิฐานอย่างไร ความประเพณีของมนุษย์ในประเทศนั้นเป็นอยู่ในกาลนั้นอย่างไร ความมุ่งหมายของผู้ซึ่งคิดเห็นว่าเป็นการดีที่ตนจะทำประโยชน์ให้แก่ประชุมชนเป็นอันมากอย่างไร แล้วและได้ทำการไปด้วยอาการอย่างไร สำเร็จได้อย่างไรฯ ผู้อ่านต้องตั้งใจเหมือนตนได้เกิดขึ้นในขณะนั้น อ่านด้วยน้ำใจที่รู้สึกประโยชน์ไซ้ประโยชน์ในเวลา นั้น จึงจะเกิดความรื่นรมย์ในใจในขณะที่อ่านนั้น และจะเข้าใจแจ่มแจ้งตลอดฯ เมื่ออ่านตลอดข้อความแล้วจะใช้วิจารณ์ปัญญอย่างหนึ่งอย่างใดสำหรับวินิจฉัยในภายหลังก็ตาม เมื่อเข้าใจชัดเจนแล้วก็จะถูกต้องตามความเป็นจริงฯ ข้าพเจ้าขอแนะนำผู้ซึ่งตั้งใจจะอ่านหนังสือชาดกนี้ ให้อ่านด้วยวิธีซึ่งข้าพเจ้าเรียกในเบื้องต้นว่า ตั้งวงพิจารณากว้างดังได้อธิบายมาแล้วนี้ ☸

ยอกรประณตบทหงส์
แต่พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีโน้มนัเบรยายถวายต่อ
เสียแต่มีข้าห้าสิบปี

บทละครพระมหาธีรราช
เสมีอนดอกรวิชาติสธอาดดี
ถึงร้อยเรื่องเมืองใดไม่เคยมี
อกรร้อยปีประดับฟ้าไม่ราโรย

ข้าพระพุทธเจ้า
หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล
๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๖

ปาฐกถาที่ชุมนุมสมาชิกคุรุสภา ณ โรงเรียนสตรีวิทยา
วันจันทร์ที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๑๖ (แก้ไขเพิ่มเติมสำหรับการพิมพ์
ครั้งที่ ๒ ๑ มกราคม ๒๕๑๗)

เรื่อง “งานละครของพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธพระมงกุฎเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม” นี้ ข้าพเจ้าได้เขียนขึ้นเป็นฉบับร่างสำหรับแสดงปาฐกถา ณ โรงเรียนสตรีวิทยา ในการอบรมวิชาชุดนาฏศิลป์ของคุรุสภา เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๑๖ แสดงปาฐกถาเสร็จแล้ว จึงได้พิมพ์ฉบับร่างนั้นเป็นเล่ม เพราะเพื่อนฝูงขอร้อง ที่พิมพ์ครั้งนั้นผิดเพี้ยนจากที่แสดงปาฐกถาจริงเล็กน้อย เพราะภาษาพูดและภาษาเขียนนั้นไม่เหมือนกัน

บัดนี้ ท่านผู้อำนวยการกองหอสมุดแห่งชาติ ประสงค์จะพิมพ์เรื่องนี้สำหรับงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๗ ข้าพเจ้ามีความยินดี แต่จำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อย เพราะในการค้นคว้าของข้าพเจ้าในระยะต่อมาได้พบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมด้วยเหตุนี้ การพิมพ์ครั้งนี้ซึ่งเป็นการพิมพ์ครั้งที่ ๒ จึงผิดเพี้ยนไปจากเมื่อพิมพ์ครั้งที่ ๑ บ้าง หวังว่าท่านผู้อ่านจะให้อภัยเพราะผิดเพี้ยนไปในทางที่ถูกถ้วนมากยิ่งขึ้น

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มีโอกาสมาแสดงปาฐกถาพิเศษในเรื่องที่ข้าพเจ้าสนใจมาก และเชื่อว่าท่านทั้งหลายสนใจไม่น้อย คือ เรื่อง “งานละครของพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม” ทั้งท่าน และข้าพเจ้าย่อมรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์พระองค์นี้ พระองค์ได้ทรงกอบกู้ให้ประเทศได้มีอิสรภาพสมบูรณ์ในทางการทหารเพื่อป้องกันประเทศ ในทางภาษีอากรเพื่อเศรษฐกิจ และในทางศาลเพื่อความยุติธรรม พระองค์ได้ทรงทำนุบำรุงประเทศบ้านเมืองนานาประการ และทรงพระปรีชาสามารถจนเราได้ถวายพระนามสมัญญาว่า “พระมหาธีรราชเจ้า” แต่ในวันนี้เราจะสนทนากันเฉพาะเรื่องละครของพระองค์เท่านั้น ซึ่งถึงแม้จะมีไข่เรื่องความเป็นความตายของชาติก็จริงอยู่แต่อาจคล้ายกับกฤษณะในเรื่องมัทนะพาธา ซึ่งจุติมาจากสวรรค์ คงหอมหวานและทำให้ชีวิตสดชื่นไม่น้อยเลย

เนื่องจากเรื่องที่ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้แสดงปาฐกถาในวันนี้เป็นเรื่องใหญ่จะใช้เวลาประมาณ ๓ ชั่วโมง ข้าพเจ้าจึงแบ่งปาฐกถาเป็น ๓ ตอน มีหยุดพักค้นเวลาเล็กน้อยเปรียบกับบทละครพูด ๓ องก์ แต่ละตอนมีชื่อดังนี้

ตอนที่ ๑ ประมวลบทละครพระราชนิพนธ์

ตอนที่ ๒ ประวัติบทละครพระราชนิพนธ์

ตอนที่ ๓ ประโยชน์ของบทละครพระราชนิพนธ์

บัดนี้ จะได้เปิดฉากละครองค์ที่ ๑ ให้ท่านทั้งหลายชม

ประมวลบทละครพระราชนิพนธ์

ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สวรรคตใน พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นเวลาเกือบจะกึ่งศตวรรษมาแล้ว นักการศึกษาได้พยายามรวบรวมรายชื่อพระราชนิพนธ์บทละครและทำบัญชีขึ้นไว้หลายครั้งหลายหน ได้ผลต่างๆ กัน ทั้งนี้เพราะการค้นคว้าละเอียดถี่ถ้วนแตกต่างกันบ้าง การตีความว่าอะไรคือบทละครก็อาจจะแตกต่างกัน โขน เป็นละครหรือไม่ ระบำเป็นละครหรือไม่ ตามความเห็นของข้าพเจ้านั้น ถ้ามีโครงเรื่อง ผูกเข้าสำหรับดูและฟังหรืออ่าน มีตัวในเรื่องออกมาแสดงตามบทของตน ย่อมเป็นละคร ดังนั้นโขน ย่อมเป็นละคร ระบำบางอย่างก็เป็นละคร บางอย่างก็คงจะไม่ใช่

บัดนี้ข้าพเจ้าก็ได้ทำตามอย่างนักการศึกษาอื่นๆ คือ ค้นคว้ารวบรวมรายชื่อพระราชนิพนธ์บทละคร ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวผลปรากฏว่า ละครพระราชนิพนธ์มีดังนี้

ละครพูด	ร้อยแก้ว	ทรงพระราชนิพนธ์เอง	๒๑	เรื่อง
"	"	ทรงแปล	๒๐	"
"	ร้อยกรอง	ทรงพระราชนิพนธ์เอง	๔	"
"	"	ทรงแปล	๔	"
"	ภาษาอังกฤษ	ทรงพระราชนิพนธ์เอง	๖	"
"	"	ทรงแปล	๖	"
"	ทรงพระราชนิพนธ์	เฉพาะโครงเรื่อง	๗	"
"	"	เฉพาะคำร้อง	๑	"
ละครร้อง			๑๐	"
ละครรำ			๙	"
ละครเบิกโรง			๕	"
โขน			๑๕	"
รวมทั้งสิ้นเท่าที่ค้นพบแล้ว			๑๐๘	เรื่อง

ท่านทั้งหลายคงจะเห็นพ้องกับข้าพเจ้าในข้อที่ว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาธีรราชเจ้า ทรงพระปรีชาสามารถเพียงใด ท่านจะหาใครได้ในโลกนี้ทั้งไทยและเทศที่สร้างวรรณกรรมบทละครไว้ให้แก่โลกเป็นจำนวนร้อยเท่าเทียมกับพระองค์ และพระองค์ทรงพระราชนิพนธ์ภายในระยะเวลาประมาณ ๒๐ ปี เท่านั้น และมีใช้งานอย่างเดียวของพระองค์ที่ทรงกระทำยังมีพระราชภารกิจที่จะต้องทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินอีกด้วย

ถ้าท่านจะถามข้าพเจ้าว่า พระราชนิพนธ์บทละครของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีเพียง ๑๐๘ เท่าที่ ข้าพเจ้าค้นคว้ามาเท่านี้หรือ ข้าพเจ้าก็ต้องตอบว่า มีอีกอย่าง แน่นนอนแต่เรายังค้นไม่พบ ต้นฉบับพระราชนิพนธ์ยังกระจัดกระจาย อยู่ในที่ต่างๆ เป็นอันมาก หน้าที่สำคัญของผู้ที่รักษาตัวอย่างหนึ่ง คือ ช่วยรวบรวมสิ่งต่างๆ เหล่านั้นมาไว้ที่หอสมุดแห่งชาติ

อนึ่ง การนับจำนวนพระราชนิพนธ์นี้ มีปัญหาอยู่บ้าง เมื่อต้นปีนี้ ข้าพเจ้าได้เคยแสดงปาฐกถา ณ ที่แห่งหนึ่งว่า บทละคร พระราชนิพนธ์เรื่อง ศกุนตลา นั้นมีถึง ๔ สำนวน ที่เรารู้จักกันแล้ว คือสำนวนที่ ๒ และสำนวนที่ ๔ อีก ๒ สำนวนนั้นจะนับว่าเป็น พระราชนิพนธ์บทละครอีก ๒ เรื่อง จะได้หรือไม่ ทำนองเดียวกัน เรื่อง หนามยอกเอาหนามบ่ง นั้น ทรงแก้ไขเปลี่ยนแปลงมากจะนับ ว่าตามที่ได้ทรงจัดการแสดงในระยะต้น กับบทที่พิมพ์จำหน่าย หาอ่านกันได้ทั่วไปนั้น เป็นบทละครพระราชนิพนธ์ ๒ เรื่อง จะได้หรือไม่ **วิวาทพระสมุทร** นั้น เคยทรงพระราชนิพนธ์เล่าเรื่องเป็นภาษาอังกฤษ อย่างละเอียดยืดยาว จะนับได้หรือไม่

นอกจากนั้นยังมีเรื่องที่ได้ทรงพระราชนิพนธ์เฉพาะเค้าโครง ไว้สำหรับการแสดงอีกนับร้อยเรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องสั้นๆ สำหรับ

การแสดง ดังक्रमโบเชนเรื่อง “หน้ากากดำ” เป็นต้น เมื่อแสดง
เสร็จแล้ว ก็เสร็จสิ้นไป ข้าพเจ้าค้นพบพระราชนิพนธ์เค้าโครงเรื่อง
ที่เป็นเรื่องยาว ได้ ๗ เรื่อง คือ

๑. ไมโครธ

๒. พระหัตถ์อากาศ

๓. สร้อยคอไข่มุก

๔. เนตรพระอิศวร

๕. ตัวกอวิลสัน

๖. วิลสันปลอม และ

๗. แก้วคันแทนชวราช

เรื่องเหล่านี้ทรงกำหนดตัวละครและโครงเรื่อง ให้ผู้แสดง
พูดเองโดยเฉพาะ ๕ เรื่องหลังเป็นเรื่องยาวต่อกัน ทรงจัดให้
แสดงในวันเสร็จการซ้อมรบเสือป่าที่ค่ายหลวงโพธาราม หรือค่าย
หลวงบ้านโป่ง ปี่ละเรื่อง พระราชทานคำอธิบายไว้ว่า เป็น “ละครพูด
แบบภาพยนตร์” เพราะฉะนั้นต้องนับเป็นพระราชนิพนธ์บทละคร
อย่างแน่นอน ที่ว่าแบบภาพยนตร์นั้น เพราะว่าในสมัยเมื่อ ๕๐ ปี
เศษมาแล้ว มีภาพยนตร์ประเภทผู้ร้ายกับนับสิบมาก บทละคร
พระราชนิพนธ์ ๓ เรื่องนี้ ก็เป็นแบบนี้บ้าง

ท่านทั้งหลายย่อมทราบอยู่แล้วว่า พระราชานิพนธ์บทละครที่เรากำลัง พิจารณายู่ขณะนี้ก็มีหลายรูป หลายร่าง เป็นละครพูด ละครรำ ละครร้อง ละครพูดนั้นก็แตกออกเป็น ละครพูดธรรมดา ละครพูดคำกลอน ละครพูดคำฉันท์ตลอดจนละครพูดแบบภาพยนตร์ และยังมีละครพูดสลับคำ ละครชวนหัวสลับลำ ละครพูดแกมลำ อีกละครร้องและละครรำก็มีหลายแบบ ตลอดจนที่มีชื่อว่าละครเกเรกำดัด

ทั้งนี้ย่อมแสดงว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มิได้ทรงพระราชนิพนธ์อยู่ในกรอบเท่านั้น มีตัวอย่าง เมื่อเจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดีกราบบังคมทูล ขอให้ทรงคิดหาการเล่นอย่างหนึ่ง เพื่อเปลี่ยนรสการรื่นเริงประจำสัปดาห์ที่พระราชวังสนามจันทร์ จึงได้ทรงคิดผูกกระบวนใหม่ขึ้นเรียกว่าระบำสามัคคีเสวก เริ่มด้วย ชับเสภา แล้วจึงมีการแสดงบนเวที มีม่าน มีตัวผู้แสดงเล่นระบำ ไม่มีบทร้อง มีแต่หน้าพาทย์ ประกอบกับทำระบำ เกือบจะ สงเคราะห์เข้าเป็นละครแบบหนึ่งได้แล้ว

นอกจากนั้นเราย่อมแลเห็นได้ชัดว่า พระองค์ทรงปรับปรุงแก้ไขบทละครของพระองค์ให้ดียิ่งขึ้นเสมอ เช่นเรื่อง **หาโลห์**, **มหาตมะ** และ **หนามยอกเอาหนามบ่ง** เป็นต้น ศกุนตลานั้นเป็นตัวอย่างที่ดี แสดงว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง

แก้ไขปรับปรุงบทละครพระราชนิพนธ์มากปานใดที่ว่ามาถึง 4
สำนวนนั้นมีดังนี้

สำนวนที่ ๑ มีตัวพระทูลวาทแสดง เป็นลายพระ
ราชหัตถ์บนกระดาษฟูลสแก๊ป

สำนวนที่ ๒ เป็นละครรำเช่นเดียวกัน แต่ไม่มีตัวพระทูล
วาท เป็นฉบับที่พิมพ์แล้ว

สำนวนที่ ๓ เป็นละครร้องสำหรับแสดงบนเวที ทรง
เรียกว่าฉบับพิมพ์ติด บทเจรจาเป็นทำนองร่าย

สำนวนที่ ๔ เป็นละครร้องเช่นเดียวกัน เพิ่มคำฉันท และ
บทเจรจาเป็นทำนองกลอน พิมพ์จำหน่ายแพร่หลายแล้ว

เมื่อกล่าวถึงศกุนตลา แล้วเช่นนี้ ข้าพเจ้าก็อดที่จะพูดเลย
ไปไม่ได้ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างนางเอก
ของพระองค์ งามเลิศจริง ๆ “งามงดหาที่ติมิได้” ศกุนตลา สำนวนที่
ฝรั่งเศสแปลและนำไปแสดง ณ Bois de Boulogne เช่นเดียวกับ
สวนลุมพินีในกรุงปารีสนั้น ศกุนตลาไปรอทูลยืนต่ออยู่ในป่า ห่างจาก
อาคารพระมณี ฤๅษีทูลวาทมาพบเข้า บอกว่าเดินทางมาไกลเหนื่อย
เต็มที ช่วยพาไปยังอาคารพระกัณวะมุนีด้วยเถิด ศกุนตลาไม่ยอม
พาไปบอกว่าที่นั่นมีพวกผู้ชายคอยรับรองท่านถมไป พระทูลวาทจึง
โกรธมาก ศกุนตลาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่

ได้เป็นอย่างนั้น คืองามทั้งรูปร่าง จิตใจ และมรรยาท

เพื่อนของข้าพเจ้าคนหนึ่ง รับว่าจริง แต่ว่าศกุนตลาไม่
ฉลาดเท่าสาวิตรี เพื่อนอีกคนหนึ่งบอกว่าสาวิตรีพูดมากเกินไป
พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังให้
เราคิดไปต่างๆ นานาเช่นนี้แหละ

นอกจากที่ว่าพระองค์ทรงแก้ไขบทพระราชนิพนธ์ของ
พระองค์บ่อยครั้งแล้ว เรายังมีความยินดีที่ได้เห็นบทละครพระราช
นิพนธ์ภาษาอังกฤษ ที่ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นบ้าง ทรงแปลจาก
พระราชนิพนธ์ภาษาไทยบ้าง เรื่อง ล่ามดี นั้นเป็นบทละคร ๒ ภาษา
ฉากเมืองสงขลา มีชาวอังกฤษมาพูดไทยไม่เป็น และได้ล่ามที่พูด
อังกฤษไม่เป็น ได้ทรงแปลกลับกันเป็นเรื่อง A Good Interpreter ฉาก
เมืองปิ้งคนไทยไป พูดอังกฤษไม่เป็น และได้ล่ามที่พูดไทยไม่เป็น

บทละครพระราชนิพนธ์ ๒ เรื่อง ที่เป็นภาษาฝรั่งเศส คือ
L'Homme en Khaki และ Le Duc d'Erretchagay นั้น นาย
R. Pradere-Niquet ที่ปรึกษากฎหมายชาวฝรั่งเศสเป็นผู้แปลมูลเกล้าฯ
ถวาย จากเรื่องพระราชนิพนธ์ The Man in Khaki และเรื่อง The
Earl of Claverhouse ตามลำดับ เรื่อง The Earl of Claverhouse

นี้ ทรงพระราชนิพนธ์แปลจากเรื่อง น้อยอินทเสน ดังนั้นเรื่อง
น้อยอินทเสน จึงมี ๓ ภาษา

เมื่อได้กล่าวว่า มีผู้แปลบทละครพระราชนิพนธ์เป็นภาษา
ฝรั่งเศส ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายแล้ว ข้าพเจ้าเลยอยากจะเรียนให้ท่าน
ทราบว่า ระหว่างที่ข้าพเจ้าป่วย มาแสดงปาฐกถาที่นี้ไม่ได้ตาม
กำหนดวันเวลาเดิม ข้าพเจ้าได้แปลบทละครพระราชนิพนธ์
“A Statesman’s Wife” ออกเป็นภาษาไทยแล้ว ใช้ชื่อภาษาไทยว่า
ภรรยาข้าราชการสำคัญ ขณะนี้กำลังพิมพ์อยู่ที่โรงพิมพ์ ข้าพเจ้า
อยากจะทูลเกล้าฯ ถวายเช่นเดียวกัน แต่เข้าไป ๕๐ ปี

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรักษา
วัฒนธรรม และประเพณีการประพันธ์ไว้เป็นแบบอย่างที่ดี คือเมื่อ
ทรงแปล ดัดแปลง หรือได้เค้ามาจากเรื่องใดของผู้ใด ก็ทรงบันทึก
แจ้งไว้ให้ปรากฏ และเพื่อเป็นเกียรติแก่เจ้าของความคิดเดิมด้วย
ตรงกันข้ามกับบุคคลบางคนที่เราอาจสงสัยคราะห์อยู่ในประเภท
โจรรณกรรม

การที่พระองค์ได้นำเรื่องรามเกียรติ์มาทรงพระราชนิพนธ์
ปรับปรุงใหม่หลายตอนนั้น ก็มีใช้เพื่อแสดงว่าพระองค์ทรงพระ

ปรีชาสามารถยิ่งกว่าเจ้าของเดิม ดังจะเห็นได้จากพระราชบันทึก
คำแนะนำเรื่องรามเกียรติ์ บทร้องและบทพากย์พระราชนิพนธ์ว่า “เมื่อ
จบชุด **พิเภกณัฏกขัณ** แล้วก็ควรจะต้องมีชุดนางลอยต่อ แต่ข้าพเจ้า
ก็ทราบอยู่แก่ใจว่าถึงข้าพเจ้าจะแต่งขึ้นใหม่ก็คงสู้บทพระราชนิพนธ์
รัชกาลที่ ๒ ไม่ได้เลยเป็นแน่นอน, ชุดพรหมาสตร์อีกชุดหนึ่งควรจะ
มีต่อชุด **นาคบาท** แต่ข้าพเจ้าก็รู้สึกอีกว่าคงจะแต่งสู้พระราชนิพนธ์
รัชกาลที่ ๑ ไม่ได้” แต่ในที่สุดพระองค์ก็ทรงพระราชนิพนธ์ทั้งชุด
นางลอย และชุด **พรหมาสตร์** ทั้งนี้เพราะกิจการโขนละครต้องม
การพัฒนาไปตามกาลสมัย มีผู้ได้ไปดูมหาอุปรากรที่ยุโรปแล้วกลับ
มาเล่าสู่กันฟัง จึงเกิดมีละครที่เรียกว่า ละครดึกดำบรรพ์ มีฉากและ
มีม่าน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงปรับปรุงโขน
ละครให้สะดวกแก่การแสดงทำนองเดียวกันบ้าง มีบทร้องและ
บทพากย์และจำกัดความยาวให้เหมาะสมที่จะจัดแสดงครั้งหนึ่งๆ

ท่านทั้งหลายจะเข้าใจวิธีการพัฒนา ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว
ได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น ถ้าจะพิจารณาเรื่อง **ขุนช้างขุนแผนชุดพระไวย**
แต่งงาน พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
บทเสภาขุนช้างขุนแผนเดิมนั้นกล่าวถึงพระพันวรรษา พระพิจิตรกับ
บุษบา บรรยายอย่างแจ่มแจ้งว่า ตกแต่งบ้านเรือนอย่างไร

เอาพรมเจียมเสื่อสาตมาลาดปู

หมอนอิงพียงอยู่ดูเป็นหลั่น

แต่เครื่องตกแต่งเหล่านี้ถ้าเล่นเป็นละคร ก็จะแลเห็นอยู่
แล้วไม่ต้องบรรยายให้ฟัง ช้าการแสดงละคร ก็จะต้องมีเวลาจำกัด
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงตัดข้อความที่ไม่
จำเป็นออกเสีย รวมทั้งบทของพระพันวษา พระพิจิตร และบุษบา
ด้วย แม้แต่ศรีมาลาและสร้อยฟ้าก็กล่าวได้ว่าไม่มีบท ทั้งนี้เพราะจะ
ต้องเพ่งเล็งเฉพาะตัวสำคัญทั้ง ๔ คือ ขุนช้าง ขุนแผน วันทอง และ
พระไวย ทั้ง ๔ คนนี้จะต้องมาพบกัน จะต้องปรับเข้าฉากได้เรื่อง
ได้ราวอย่างแจ่มแจ้งเกี่ยวกับบุคคลทั้ง ๔ นี้ ภายในเวลาจำกัด
พระองค์ผู้ทรงพระราชนิพนธ์ ทรงปรับปรุงได้ดีเลิศ คือได้ทรงเก็บ
บทประพันธ์ของเดิมที่ไพเราะไว้ได้อย่างน่าพิศวง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ของเดิม:- จะกล่าวถึงวันทองผ่องใสภา

แต่อยู่กับขุนช้างมาไม่เคยฉันท

เป็นใหญ่ในบุรีศรีสุพรรณ

วันนั้นได้ยินข่าวเขากล่าวมา

ว่าลูกชายพลายงามมีความชอบ

ได้ประกอบยศศักดิ์ขึ้นหน้าหนา

โปรดปรานประทานนางสร้อยฟ้า

แล้วจะแต่งศรีมาลาด้วยคราวนี้

พระราชนิพนธ์ใหม่ เป็นบทของขุนช้าง เพราะถ้าออกโรงมาด้วยกัน
ก็น่าจะเป็นบทของผู้ชาย ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ดังนี้

ข้า ◉ เมื่อนั้น

นายขุนช้างผู้ดีศรีสุใหญ่

อยู่กับวันทองผ่องใส

สองใจจ่อจิตรสนิทกัน

ปีนตลิ่งนอก ◉ ตั้งแต่สมสองครองกันมา

มิได้มีเวลาเคยฉันท

เป็นใหญ่ในบุรีศรีสุพรรณ

วันนั้นยินข่าวเขากล่าวมา

ว่าเจ้าพลายงามมีความชอบ

ได้ประกอบยศศักดิ์ขึ้นหน้า
โปรดปรานประทานนางสร้อยฟ้า
แล้วจะแต่งศรีมาลาอย่าใจ

บทอื่นๆ ของเดิมที่ไพเราะจับใจก็ยังอยู่ทั้งสิ้น เช่น บทของวันทองที่ว่า

โอ้พระร่มโพธิ์เตี้ยของเมียแก้ว
พ่อตายแล้วเมียเห็นจะเป็นผี
อันจะหาน้ำใจในบุรี
เห็นลั่นดืออยู่เพียงพ่อโพธิ์ทอง
แต่อยู่มาเป็นสิบห้าสิบหกปี
หนึ่งค่านองไม่มีให้เมียหมอง
เมื่อคลอดลูกหนุนหลังนั่งประคอง
เห็นเมียร้องพ่อก็ร่ำพิไรอน
เมื่อคราวเมียจับไข้ไม่กินข้าว
พอนั่งเฝ้าเคียงคอยตะบอยป้อน
เห็นเมียไม่หลับไหลก็ไม่นอน
ครั้งหน้าร้อนพอกั้พัดกระพือลม
หน้าหนาวหนาวเล่นตลอดดอก
พอกอดกกเมียนอนซ้อนผ้าห่ม
ครั้นหน้าฝนฝนฝอยลงพรอยพรอม

ให้อยู่ร่วมปิดรอบหน้าต่างเรือน
ชายใดในพื้นที่ปรุพิ
การรักเมียไม่มีเสมอเหมือน
ถึงรูปชั่วใจช่วงดังดวงเดือน
นี้กรรมเดือนให้ตามเมียมาตาย

ท่านทั้งหลายย่อมเห็นได้ชัดแล้วว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มิได้ทรงทำลายสมบัติโบราณของเรา แต่กลับจะเชิดชูให้เด่น ด้วยการพัฒนาตามกาลสมัยเสียอีก

ในการค้นคว้าทำประมวลพระราชนิพนธ์บทละครของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้ ข้าพเจ้าได้พบต้นฉบับ พระราชนิพนธ์บทละครเรื่อง **เทลือแก้ว** ซึ่งไม่มีอยู่ในบัญชี ๑๐๘ เรื่อง ของข้าพเจ้า ที่ไม่มีนั้นก็ถูกแล้ว เพราะในฉบับพิมพ์ติด มีลายพระราชหัตถ์ ทรงแก้ไขชื่อเรื่อง เป็น **บ่วงมาร** กำกับไว้ด้วยพระบรมนามาภิไธย **“วชิราวุธ ปร”** สิ่งที่ข้าพเจ้าอยากจะได้พบคือ ต้นฉบับ พระราชนิพนธ์บทเพลงสำหรับร้องระหว่างปิดฉากที่ร้องลำอาเหียดังนี้

บรรดาบ่วงใดใดในสงสาร
จะเสมอบ่วงมารหาไม่

พญามารพาลรัดมัดดวงใจ
แน่นแน่นได้สนิทเพราะฤทธิ์กาม
เดชใดใดไม่เท่าโมหเดช
ไฟกิเลสเผาฤตีสุดที่ห้าม
แม้ผู้ใดลุล่วงติดบ่วงกาม
ยิ่งกว่าสารติดทามที่ล่ำมไว้

ต้นฉบับบทเพลงพระราชนิพนธ์นี้ คงจะสูญหายไปเสียแล้ว
ข้าพเจ้าจึงขอย้ำอีกครั้งหนึ่งว่าหน้าที่สำคัญของเราอย่างหนึ่ง คือ
ช่วยกันรวมสิ่งเหล่านี้มาไว้ที่หอสมุดแห่งชาติ

มีเรื่องสืบเนื่องมาจากบทร้องพระราชนิพนธ์ “บรรดาบ่วง
ใดใดในสงสาร” คือ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ ต้นรัชกาลปัจจุบันนี้ ครุสภา
จะเปิดประชุมอนุมละครและดนตรีขึ้นใหม่ หลังจากที่ได้ชมเขาไป
ประมาณ ๒๐ ปี ตกลงว่าจะต้องมีละครพูดฝีมือครู เลือกได้บท
พระราชนิพนธ์ เรื่อง “เห็นแก่ลูก” ข้าพเจ้าได้ประพันธ์บทร้องลำ
อาเฮีย พูลเกล้าฯ ถวายเจริญรอยพระยุคลบาท ดังนี้

อันว่าห่วงใดใดในสงสาร
จะเปรียบปานห่วงลูกหาไม่

หวังว่าสุดถนนอมจะตรอมใจ
สู้เสียสละได้ทุกสิ่งอัน
อันความรักหนักทรวงเป็นห่วงคล่อง
เพิ่มพานพ้องเมื่อพบประสพขวัญ
จะกอดจูบรูปลูกทุกคืนวัน
พอนั้นสุขแล้วนะแก้วตา

ประวัติบทละครพระราชนิพนธ์

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ข้าพเจ้าขอปิดม่านเวที ให้ท่านได้
ชมละครฉากสองของเราต่อไป

เรื่องประวัติบทละครพระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สนพระราช
หฤทัยในทางอักษรศาสตร์ตั้งแต่ทรงพระเยาว์ และโปรดการละคร
เป็นพิเศษ จะเห็นได้จากพระราชหัตถเลขาถึงพระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์
ที่กรุงลอนดอน ขอให้ซื้อตัวละครไว้ถวายเรื่องนี้บ้าง เรื่องนั้นบ้าง

ต่อมาเมื่อดำรงพระอิสริยยศเป็นสยามมงกุฎราชกุมาร
ประทับอยู่ที่พระราชวังสราญรมย์ได้ทรงตั้งสโมสรขึ้น มีชื่อว่า

ทวิปัญญาสโมสร ออกวารสารชื่อ “ทวิปัญญา” และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงละครขึ้นโรงหนึ่งเป็นโรงละครขนาดย่อมใช้นามว่า โรงละครทวิปัญญา เรื่อง **ชิงนาง** ที่ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นนั้น ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เขียนไว้ว่า เป็นของสภานายก ท.ป.ส. คือสภานายกทวิปัญญาสโมสรนั่นเอง เรื่อง **ชิงนาง** นี้และเรื่อง **นินทาสโมสร** ซึ่งทรงแปลมาจากบทละครภาษาอังกฤษเป็นเรื่อง ของริชาร์ด บรินสลี เซริดเจน ผู้มีชื่อเสียงมากย่อมจะต้องได้เคยทอดพระเนตรมาแล้ว ณ ประเทศอังกฤษอย่างแน่นอน ทรงแปลชนิดดัดแปลงให้เข้ากับสังคมของไทยเราได้อย่างแนบเนียน

ปรากฏว่าใน พ.ศ. ๒๔๔๙ นายบัว วิเศษกุล แต่งบทละครเรื่อง **ปล่อยักษ์** ทูลเกล้าฯ ถวายสำหรับจัดแสดงที่โรงละครทวิปัญญา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ทรงพระราชนิพนธ์บทเพลงขึ้นประกอบ และได้ทรงแสดงละครเรื่องนี้ เป็นครั้งแรกร่วมกับบรรดาข้าราชการบริพารในคราวเฉลิมพระชนมพรรษา ใน พ.ศ. ๒๔๔๙ นั้น ทรงแสดงเป็นตัว หลวงเกียรติคุณ เพลงพระราชนิพนธ์ เรื่อง **ปล่อยักษ์** มีเพราะๆ หลายเพลง เช่น

ทองหย่อน

- ๑ อยู่เดียวเปลี่ยววอกกอนาถหนาว
ดูรานร้าวกมลเหมือนคนไข้
ถึงกายาเยือกเย็นไม่เป็นไร
แต่หนาวใจหนาวพันจนปัญญา

และโอโลม

- ๑ พิศพิศน่าประโลมโฉมเฉลา
ได้เคยเห็นหน้าเจ้า ณ ทนไทร
อ้อเคยเห็นสาวฟ้าสุราลัย
แต่ที่ในนิมิตเมื่อนิทรา

ในระยะที่ยังดำรงพระอิสริยยศเป็นสยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงพระราชนิพนธ์ บทละครพระราชทานแก่ “นักเรียนนายร้อย ชั้นมัธยม” เรื่องหนึ่งคือเรื่อง **ความติมิชย์** เมื่อเสด็จขึ้นเถลิง ถวัลยราชสมบัติแล้ว ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครภาษาอังกฤษ พระราชทานนักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ๒ เรื่อง คือเรื่อง A Real Ghost ซึ่งทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นใหม่ และเรื่อง A Queer Burglary ซึ่งทรงแปลจากพระราชนิพนธ์ **ผู้ร้ายแฝง**

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราช นิพนธ์บทละครสังคีตเรื่อง **มิกาโด** แล้วทรงแก้ไขเปลี่ยนเป็นเรื่อง **วังตี** ตั้งแต่ยังดำรงพระอิสริยยศเป็นสยามมกุฎราชกุมาร เกี่ยวกับ เรื่องนี้ข้าพเจ้าขอเล่าประวัติให้ยืดยาวสักหน่อย ในทวีปยุโรปนั้น

การแสดงละครที่มีรูปแบบยอดเยี่ยมคือ Opera ที่เราเรียกกันว่า อุปรากร ถือดนตรีเป็นใหญ่ ถ้าไม่ใช่ศัพท์อุปรากรซึ่งเกิดขึ้นภายหลังรัชกาลที่ ๖ ก็อาจใช้คำว่า ละครสังคีตนี้เอง ข้าพเจ้าเดาเอาว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนึกถึงคำว่า Opera เมื่อทรงใช้ศัพท์ “ละครสังคีต”

เมื่อร้อยปีมาแล้ว ที่กรุงลอนดอน ประชาชนนิยมดูอุปรากรที่โรงละคร Savoy Bilbert เป็นผู้ประพันธ์บทและ Sullivan เป็นผู้ประพันธ์เพลง เรียกกันว่า Savoy Operas เพราะแสดงที่โรงละครชื่อ Savoy ภายในระยะเวลา ๒๕ ปี ท่านทั้งสองนั้นร่วมกันสร้างอุปรากรขึ้น ๑๔ เรื่อง เรื่องที่ ๙ มีชื่อว่า **มิกาโด** เป็นเรื่องตลกเกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่น คล้ายๆ กับเรื่อง the King and I ที่เกี่ยวกับประเทศไทย Mikado เริ่มแสดงเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๗ คนอังกฤษชอบกันมากและแพร่ไปถึงประเทศอื่นๆ ด้วย แต่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ เจ้าชายแห่งประเทศญี่ปุ่นองค์หนึ่ง เสด็จไปเยือนประเทศอังกฤษ รัฐบาลอังกฤษสั่งห้ามการแสดง ข้าพเจ้าเองได้เคยชมอุปรากร Mikado นี้แล้ว ๓ ครั้ง ชมแล้วก็รู้สึกเฉยๆ มิได้ให้ความนิยมอย่างคนอังกฤษโดยทั่วไป

ถึง พ.ศ. ๒๔๓๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระปิยมหาราช ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังสิงคโปร์ และได้ทอด
พระเนตรอุปการะเรื่องนี้ ประชาชนคนไทยจึงเริ่มรู้จัก Mikado ใน
ปีต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราช
ดำเนินไปประทับ ณ เกาะสีชัง และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว พระชันษายังเพียง ๑๑ พรรษา ได้ตามเสด็จไปด้วยพร้อม
ด้วยพระอาจารย์ไทยและอังกฤษ นายโรเบิร์ต มอแรนต์ พระอาจารย์
ภาษาอังกฤษได้นำคำประพันธ์เรื่อง Mikado ของกิลเบอร์ตมาให้
ทรงแปล รู้สึกว่าจะยากอยู่เล็กน้อย คำประพันธ์นั้นเริ่มดังนี้

*If you want to know who we are,
We are gentlemen of Japan;
On many vase and jar—
On many a screen and fan,
We figure in lively paint:
Our attitude's queer and quaint—
You're wrong if you think it ain't, Oh!*

ท่านทั้งหลายโปรดทราบด้วยว่า นายโรเบิร์ต มอแรนต์
ผู้นี้เป็นหลานของ Florence Nightingale ได้มาเป็นพระอาจารย์
และช่วยจัดการศึกษาที่เมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้มาเขียน
แบบเรียน ได้ประสบการณ์ทางการศึกษามิใช่น้อย แล้วกลับไปเป็น
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการของประเทศอังกฤษ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ได้เสด็จ
พระราชดำเนินไปศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ ย่อมจะต้องได้ทอด
พระเนตรอุปการ Mikado เมื่อเสด็จกลับมายังประเทศไทย ขณะที่
ประทับอยู่ ณ พระราชวังสราญรมย์ จึงได้ทรงพระราชนิพนธ์แปล
Mikado ออกมาเป็นพากย์ไทยทรงใช้ชื่อเรื่อง ชื่อบุคคลในเรื่องเป็น
ญี่ปุ่นตามเดิมทุกประการ แต่ภายหลังได้ทรงแก้ไข เปลี่ยนชื่อเรื่อง
ละครสังคีตเรื่อง **มิกาโด** เป็นละครสังคีตเรื่อง **วังตี** เปลี่ยนฉาก
ประเทศญี่ปุ่น เป็น “ประเทศตงฮัวใต้เซียงก๊ก” ซึ่งไม่ทราบว่ายู่ที่ไหน
เปลี่ยนชื่อตัวละครเป็น ปาทองโก, เกี่ยมซิงตี, แฮ่กั้ง, ตะละเปา,
ฮือแซ ฯลฯ ล้วนแต่นำมารับประทานทั้งสิ้น

เพลงในเรื่อง Mikado ที่ข้าพเจ้าเห็นว่าออกจะเข้าที่มากอยู่
มีบทดังนี้

On a tree by a river a little tom-tit
 Sang "Willow, tit-willow, tit-willow !"
 And I said to him, "Dicky-bird, why do you sit
 Singing 'Willow, tit-willow, tit-willow' ?"
 "Is it weakness of intellect, birdie ?" I cried,
 "Or a rather tough worm in your little inside ?"
 With a shake of his poor head, he replied,
 "Oh, Willow, tit-willow, tit-willow !"

ทรงพระราชนิพนธ์ แปลอย่างหลวมๆ เป็นบทของแอ็กกิง ทำนอง
 โอ้โลมนอกว่า

ยังมีนกตัวหนึ่งนั่งจับเจ้า
 แสนโคกเศร้าเฝ้าสะอึกสะอื้นไห้
 แลเห็นสฤณชาติปลาตใจ
 พิจิรร้องถามไปด้วยวาจา
 ว่าดูก่อนเจ้าเอ๋ยเจ้านกน้อย
 จงตอบถ้อยเราถามด้วยกังขา
 เหตุไฉนเจ้าไซร้จึงโคก
 ทำไมมาตีปีกไม่เป็นการ

นี่สมองเจ้าเสียหรือปักษิณ
หรือเจ้ากินกิ้งกือเป็นอาหาร
สกุณาแลดูอยู่มีนาน
ก็โดดลงลำธารเพื่อตายเลย

บทร้องในละครสังคีตเรื่อง **วังตี** ที่ข้าพเจ้าชอบมาก คือ
บทร้องเขมรไทรโยค เป็นบทเกี่ยวหญิงวัยสูง ดังนี้

อันว่าความงามนี้มีทั่วไป
ทั้งกลางไรไพรพงดงหัตถ์
สัตว์ที่ร้ายหลายหลากมากมวญมี
ล้วนแต่ที่ชมเพลिनนำเดินตาม
ดูแต่เสือโคร่ง โຈ้งโຈ้งยังงาม
ฟังเสียงคูกคาม คำรามฮือฮือ
คำรามโฮกโฮก
โฮกโฮกฮือฮือ
ถึงแม้ว่านารีทั้งามนั้น
จะแก่สาวเท่ากันมิใช่หรือ
ถึงแม้หน้าไม้ดีก็มีมือ
ที่เล่าลือทั่วหล้าหาใดเคียง
มิหน้าเสนาะไพเราะน้ำเสียง

ไม่เหมือนจำเรียง สำเนียงพึมพำ
สำเนียงแผ่วแผ่ว
แผ่วแผ่วพึมพำ

เพลงนี้แต่งยากตอนที่มีสร้อย “คำรามโฮกโฮก โฮกโฮก ฮือฮือ” ถ้าท่านทั้งหลายเห็นว่าไม่ยาก ก็น่าจะลองแต่งดูบ้าง ข้าพเจ้าเห็นว่าพระราชนิพนธ์ตอนนี้ดีเลิศ ลองเปรียบดูกับต้นฉบับของ กิลเบอร์ตดูก็ได้ ดังนี้:-

*There is beauty in the bellow of the blast,
There is a granceur in the growing of the gale,
There is eloquent out pouring
When the lion is a-roaring,
And the tiger is a-lashing of his tail !
etc.*

*There is beauty in extreme old age—
Do you fancy you are elderly enough?
Information I'm requesting
On a subject interesting:
Is a maiden all the better when she's tough?
etc.*

ข้าพเจ้าได้ชมอุปรากร Mikado ของกิลเบิร์ตและซัลลิแวน ซึ่งไม่ลืมนับจะชอบเท่าไรนักมาแล้วถึง ๓ ครั้ง แต่ยังไม่เคยดูละครสังคีต เรื่อง **วังตี** เพราะไม่มีการแสดง กล่าวกันว่าแสดงไม่ได้เพราะจะแสดงที่ใดก็เกิดเรื่องทุกที และเป็นเรื่องร้ายๆ เช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ ๕ สวรรคต เป็นต้น หลังจากนั้นจะแสดงก็เกิดเรื่องอีก ตลอดจนจะออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงก็มีเหตุขัดข้อง จะขับร้องถวายสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีใน รัชกาลที่ ๗ ก็มีอุปสรรค

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว คงจะโปรดละครแบบละครสังคีตเป็นแน่ เมื่อทรงจัดการแสดงเรื่อง **วังตี** ไม่ได้ ก็ทรงพระราชนิพนธ์ เรื่อง หนามยอกเอาหนามบ่ง แต่ทรงเรียกว่า “ละครชวนหัวสลบลำ” เป็นเรื่องที่อาจมีผู้กล่าวว่ากระทบกระเทียบทหารบก จึงได้ทรงพระราชนิพนธ์คำเตือนไว้ว่า

ศักระวาท่านผู้ดูละคร

หรืออ่านกลอนบทร้องของข้าเจ้า

ขอให้ท่านอมอดงดการเดา

ขออย่าเฝ้าจับผิดคิดมากมาย

ละครนี้มีได้ไผ่ว่าเปรียบ

การกระทบกระเทียบไม่พึงหมาย
หวังแต่เพียงให้สุขสนุกกาย
ท่านทั้งหลายเข้าใจไว้ด้วยเทอญฯ

อันที่จริงพระองค์ผู้ทรงประพันธ์คงจะ “ถึงล้อก็ล้อเพียง
กละเยิงวิธีสหาย” เท่านั้น เช่นบทของพลตระเวน ก็มีดังนี้

เมื่อเห็นโจรโอนมาทาจจะสู้
ก็มองดูตาแจ้วแหววแล้ววิ่งปร๋อ
อ้ายผู้ร้ายใจแข็งจะแทงคอ
ลอยหน้าล้อราวกับแมวแล้วแจวไป

มีบทกลอนซ้ำๆ อยู่ไม่น้อย เช่น

สาวน้อยคอยจำคำข้าสอน
แม้บังอรหวังชายหมายเป็นคู่
เมื่อแรกพบเข้าจ้องอย่างมอมดู
ต้องล่อชู้ด้วยทีตระหนี่ตัว
หญิงคนใดใจง่ายชายเขาค่อน
ว่ารีบร้อนหมดกระดากอยากมีผ้า

ยังทำอายหุดหู่ตุ๊กแล้ว
เหมือนยังยั่วเย้าชายให้หมายปอง

แต่บางทีคนสมัยนี้ อาจเห็นว่าล้าสมัยก็เป็นได้

ในที่สุดพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรง
แก้ไขบท แก้ไขอย่างมากทีเดียว จนน่าจะนับเป็นอีกสำนวนหนึ่ง ตัดบท
ที่คนเห็นว่าแรงไป เช่น

อันจะใช้สมองตริตรองคิด
มันมิใช่เป็นกิจของทหาร
ใช้สมองคิดมากจะยากนาน
คอยแต่อ่านข้อบังคับรับทำตาม
ต้องคอยหมั่นชูคออรับใช้
ถึงแม้ไม่เข้าใจไม่ต้องถาม
ฯลฯ

ต่อจากละครชวนหัวสลับลำแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงพระราชนิพนธ์บทละครที่มีชื่อว่า
วิวาทพระสมุทร ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านทั้งหลายรู้จักละครเรื่องนี้ดี และ
รู้จักเพลงด้วย เช่น

- ๑ อันโดรเมดาสุดาสวรรค์
ยิ่งกว่าซีวันเส่นหา
- หรือ ๑ เป็นผู้หญิงแท้จริงแสนลำบาก
เป็นผู้ชายยิ่งยากกว่าหลายเท่า

เพลงหลังนี้ สมาคมนักเรียนไทยในประเทศอังกฤษได้นำไป
เป็นหัวข้อได้ว่าที่ เมื่อประชุมประจำปี ลักยี่สิบปีมาแล้วที่เมือง Bath
คือฝ่ายหนึ่งเสนอว่า “เป็นผู้หญิงแท้จริงแสนลำบาก” อีกฝ่ายหนึ่งได้
กลับว่า “เป็นผู้ชายยิ่งยากกว่าหลายเท่า”

เรื่อง **วิวาทพระสมุทร** นี้ พูดได้ว่า ได้รับการต้อนรับอย่าง
มโหฬาร มีการแสดงหลายครั้งหลายหน สมาคมฝรั่งเศส (Alliance
Francaise) จัดการแสดงที่สวนสราญรมย์ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม
๒๔๖๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเขียนสุจิตร์ภาษาอังกฤษ
พระราชทาน ตลอดจนทรงพระราชนิพนธ์เล่าเรื่องเป็นภาษาอังกฤษ
ไว้อย่างละเอียดและยาวมาก สุจิตร์มีดังนี้

The Marriage of Neptune
A Siamese comic Opera
In Two Acts

By

Sri Ayudhya

Music selected by the Author

ข้าพเจ้ามีข้อสังเกตคือ Opera หรือ “อุปรากร” เรื่อง Mikado นั้น ทรงแปลเป็นไทยและทรงเรียกว่า “ละครลึงคิต” ละครประเภทนี้ ทรงเปลี่ยนเป็นละครชนหัวสลบลำ แล้วเป็น “ละครพุดสลบลำ” บัดนี้ทรงแปลศัพท์ “ละครพุดสลบลำ” เป็น Comic Opera กลับเป็น “อุปรากร” อีกเวียนเป็นวงกลมเช่นนี้

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๖๓ ดร.วิลเฟรด ทอนลีย์ ขอพระบรมราชานุญาตแปลเป็นภาษาอังกฤษ นาย เอ.บี. โบมองต์ คิดดนตรีประกอบ แสดงถวายทอดพระเนตรที่สวนมิสกวัน เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๖๓ เก็บเงินบำรุงจักษุพยาบาลและเนอร์ซิงโฮม คินนั เป็นคินวันเสาร์ พอถึงวันจันทร์หนังสือพิมพ์บางกอกไทม์ ลงคำวิจารณ์เริ่มด้วย คำประพันธ์ของเก่าว่า

*“When the Pie was ope’ed
The birds began to sing,
Wasn’t that a dainty dish
To set before the King?”*

ซึ่งข้าพเจ้าขออนุญาตแปลว่า

พอเห็นโภชนาอาหารในจานทอง

สกุณารำร้องกันอิงมี

กระยาทิพย์สารพัดจัดอย่างดี

สมกับที่จะถวายพระราชา

หนังสือพิมพ์บางกอกไทย ชมโคร่งเรื่อง ชมบท ชมวงดนตรี
ว่าผู้แสดงพยายามมาก ถ้าฝึกมากกว่านี้จะดีขึ้น ส่วนการจัดเวทีนั้น
ยังใช้การไม่ได้

ผู้ที่ศึกษางานละครของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัว ควรจะทราบด้วยว่าทรงพระราชนิพนธ์บทละครต่างๆ อย่างไร
เจ้าหน้าที่ฝ่ายกรมราชเลขาธิการจะต้องเตรียมกระดาษดินสอ
ปากกาไว้ให้พร้อมเสมอ ไม่ว่าจะเป็นเสด็จประทับอยู่ ณ ที่ใด ทรงใช้
ปากกาบ้าง ดินสอบ้าง ลายพระราชหัตถ์งามเรียบไม่มีขีดฆ่า แม้แต่
จะเป็นประเภทร้อยกรอง เวลาทรงพระราชนิพนธ์นั้น ทรงมีสมาธิ
อย่างเยี่ยมยอดมักจะทรงพระราชนิพนธ์เวลาบ่าย ก่อนเสวย
พระกระยาหารกลางวัน และเวลาค่ำก่อนเสวยกลางคืน เวลาอื่นก็มี
บ้างแต่ไม่บ่อยนัก เมื่อทรงพระราชนิพนธ์เสร็จเรื่องหนึ่งๆ แล้ว มัก

จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อ่านให้ฟังกันที่โต๊ะเสวย เพื่อทรง
ตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย และทรงสดับตรับฟังว่าใครจะคิดเห็น
ประการใด และตามวิสัยปญฺชน คงมีพระราชประสงค์จะอวดว่าทรง
พระราชนิพนธ์เสร็จอีกเรื่องหนึ่งแล้วด้วย สถานที่ที่ทรงพระราช
นิพนธ์นั้นไม่จำกัด ปรากฏมีหลักฐานว่าเมื่อเสด็จพระราชดำเนิน
รอนแรมอยู่กลางป่ากลับจากทอดพระเนตรเจดีย์ยุทธหัตถีที่หนอง
สาหร่าย ใน พ.ศ. ๒๔๕๖ ก็ได้เริ่มทรงพระราชนิพนธ์เรื่องท้าวแสน
ปมที่มีกลอนไพเราะจับใจ เมื่อต้น พ.ศ. ๒๔๖๑ แพทย์ถวาย
คำแนะนำให้ทรงพักผ่อนพระอิริยาบถ หลังจากทรงพระประชวร เสด็จ
พระราชดำเนินไปประทับ ณ จังหวัดสมุทรสาคร ๑๐ วัน บรรดา
ข้าราชการบริพารนึกว่าจะได้สนุก ตามเสด็จประพาสตามลำน้ำลำคลอง
ในเวลาเย็น และอาจออกทะเลที่ปากอ่าวแม่น้ำท่าจีนก็ได้ แต่มิได้
เสด็จประพาสที่ไหนเลย ก่อนเสด็จพระราชดำเนินกลับ ได้ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อ่านเรื่อง หลวงจำเนียรเดินทาง สู้กันฟัง ข้าพเจ้า
มีข้อสังเกตว่า แพทย์หลวงถวายคำแนะนำให้ทรงพักผ่อนพระอิริยาบถ
เมื่อใดเราก็มักจะได้บทละครเรื่องหนึ่ง

เรื่อง หลวงจำเนียรเดินทาง นี้ ทรงแปลมาจากละครพูด
ภาษาฝรั่งเศสของ เอเจน ลาบีซ (Labiche) พระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดบทละครของ Labiche มาก เรื่อง วิไล

เลือกคู่ และเรื่อง **ตบตา** ก็ทรงแปลมาจากบทละครของลามบีซ ข้าพเจ้า
เข้าใจว่าอารมณ์ขันของฝรั่งเศส และของไทยนั้นคล้ายคลึงกันมาก
คำพูดซ้ำๆ ซ้ำๆ ในเรื่อง **ตบตา** ของ Labiche กับในเรื่อง **น้อย
อินทเสน** ของพระองค์เองก็คล้ายๆ กัน

บทละครพระราชนิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นบทละครพูด มีใหม่มา
เมื่อไร คนก็อยากจะฟัง อยากจะอ่าน และอยากจะดู ตื่นเต้น กัน
มากเมื่อทรงแปลบทละครของเช็กสเปียร์ออกเป็นภาษาไทย อันที่
จริงได้เคยทรงนำเรื่อง “ออตเทลโล” ของเช็กสเปียร์มาผูกเรื่องเป็น
ไทยเป็นละครร่ำก่อน คือเรื่อง **พญาราชวังสัน** แล้วจึงทรงพระราช
นิพนธ์เป็นเสภาภายหลัง ประชาชนคนไทยตื่นเต้นมากเมื่อทรงแปล
The Merchant of Venice ออกมาเป็น**เวนิสวานิช** เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙
โดยให้คงรูปเดิมไว้ ทำให้เราได้รับรู้ถึงว่า เช็กสเปียร์นั้นเป็นอย่างไร และ
ทรงพระราชนิพนธ์แปลเกือบจะว่าบรรทัดต่อบรรทัดและมักจะ
ไพเราะมีข้อความจับใจ เช่น

ความเอ๋ยความรัก

เริ่มสมัครขึ้นตั้งแต่หนไหน

เริ่มเพาะเหมาะกลางวางหัวใจ

หรือเริ่มในสมองตรงจงดี

หรือ

อันว่าความกรุณาปรานี
จะมีใครบังคับก็หาไม่
หลังมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ
จากฟากฟ้าสุราลัยสู่แดนดิน

บางตอนทรงพระราชนิพนธ์ แปลได้ผลไพเราะกว่าของ
เดิมเสียอีกข้าพเจ้าจะขอให้ท่านดูองก์ ๕ ตอนที่บัลลานีย่อออกมาพบ
นางปอร์เซีย เมื่อมาพบก็ต้องทักทายกัน บัลลานีย่ทักเป็นคำกลอนว่า

*"We should hold day with the Antipodes,
If you would walk in absence of the Sun."*

ท่านจะแปลว่าอย่างไร มีคำยากอยู่คำเดียวคือ Antipodes
ซึ่งแปลว่าภูมิภาค ตรงกันข้ามกับของเรา คืออีกด้านหนึ่งของโลก เรา
อาจแปลว่า

เราจะอยู่ในเวลากลางวัน
เหมือนกับผู้ที่อยู่อีกด้านหนึ่งของโลก
ถ้าหล่อนจะเดินมาโดยไม่มีพระอาทิตย์
คือมาในเวลากลางคืน

แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลว่า

ถ้าแม่แม่ด้วยใจเดินใกล้พี่
ส่องแสงแทนแสงระวีสว่างล้ำ
แม้ราตรีก็จะมี่องประกาย
ประหนึ่งว่ากลางวันเป็นมันคง

ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าไพเราะกว่าของเช็กสเปียร์เป็นอันมากเมื่อ
ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง เวณีสวานิช เสร็จและพิมพ์เป็นเล่มแล้ว มี
คำวิจารณ์ดังนี้

สมเด็จพระยาเทววงศ์ เสนาบดีกระทรวงต่างประเทศ
ทรงวิจารณ์ว่า

เป็นแบบอย่างการแปลหนังสือต่างประเทศ
มาเป็นไทยอย่างดีที่สุด และเป็นหลักของ
ภาษาที่ผู้รู้จะควรถือเป็นแบบอย่างสืบไป

สมเด็จพระวังบูรพา (สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์
วรเดช) ทรงวิจารณ์ว่า

เมื่อได้อ่านแล้วทำให้เกิดปิติและพอใจ
อย่างยิ่ง เพราะได้ทราบเค้าเรื่องของวิธีการ

แต่งเรื่องและโวหารของเช็กสเปียร์โดย
ชัดเจน...จะทำให้มีวิธีเล่นละคร
เรีงมรยอย่างดีเกิดขึ้นอีกอย่างหนึ่งซึ่ง
สำหรับเป็นศรีแก่ชาวไทยสืบต่อไป

สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ ผู้ทรงเป็นศิลปินยอดเยี่ยม
ทรงวิจารณ์ว่า

พึงจะได้รู้จักเช็กสเปียร์ตัวจริง....ครั้งนี้
ไม่เฉพาะแต่เจ้านายเท่านั้น พระเทพวิฑูร ที่โรงเรียน
กฎหมายบันทึกว่า

จะเป็นหนังสือสำคัญเล่มหนึ่งในทางจินตกวีนิพนธ์ของ
สยามประเทศ

ต้นฉบับบทละครพระราชานิพนธ์ เวนิสวานิช ซึ่งเป็นลาย
พระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น ขณะนี้อยู่ ณ
ที่ใดไม่ปรากฏ เป็นเอกสารที่หาค่ามิได้ ท่านที่เคราะห์ดีได้เป็น
ผู้รักษาไว้ ข้าพเจ้าเชื่อว่าจะนำความพอใจมาให้คนไทยทั่วประเทศ

ต่อจาก เวนิสวานิช ก็ทรงแปลอีกสองเรื่อง คือ ตามใจท่าน
และ โรมีโอและจูเลียต ทรงเริ่มแปล ตามใจท่าน เมื่อเดือนกันยายน
พ.ศ. ๒๔๖๑ ขณะที่ทรงพักผ่อนพระอิริยาบถอยู่ที่บางปะอิน ตามคำ

แนะนำของแพทย์ แต่ ตามใจท่าน เป็นเรื่องที่ไม่จบง่าย ทรงทิ้งไว้ถึง
๒ ปี กับ ๘ เดือน จึงทรงพระราชนิพนธ์จบ จบในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม
๒๔๖๔ วันเดียวกับที่พระราชทานน้ำสังข์สมรสหม่อมเจ้าวรรณ-
ไวทยากร วรวรรณ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ตามใจ
ท่าน มีบทที่ติดใจดังนี้

ทรงแปลว่า
*Under the green wood tree
Who loves to lie with me
And turn his merry note
Unto the sweet bird's throat?
ได้สุมทุมพุ่มไม้ใบสลอน
เชิญมานอนเล่นบ้างข้างดิฉัน
และส่งเสียงสำเนียงเสนาะกรรณ
ร้องประชันปักษีที่เรียงราย*

และ
*Blow, blow, thou winter wind
Thou art not so unkind
As men's ingratitude.....*

ทรงแปลว่า
*อันลมหนาวพัดอ้าวไม่ร้ายสู้
ความชั่วอกตัญญูของคนได้
และ
All the would's a stage,*

And all the men and women merely players;
They have their exits and their entrances;
And one man in his time plays many parts.

ทรงแปลว่า

ทั้งโลกเปรียบเหมือนโรงละครใหญ่
ชายหญิงไซ้เปรียบตัวละครนั้น
ต่างมียามเข้าออกอยู่เหมือนกัน
คนหนึ่งนั้นย่อมเล่นตัวนานา

ตามใจท่านนี้ เป็นวรรณกรรมชิ้นเอก มีข้อคิดทำนอง
ปรัชญามาก และทรงแปลได้แจ่มแจ้งตรงตามต้นฉบับทุกอย่าง ที่ยากมาก
มีพระราชบันทึกในคำนำว่า

“เรื่อง เวนิสวานิช นั้น ก็เป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าได้รู้สึกอยู่แล้ว
ว่าแปลยากมาก แต่ “เรื่องตามใจท่าน” นี้รู้สึกว่ายิ่งขึ้นกว่าอีก”

มหายุทธสงครามโลกครั้งที่ ๑ ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๗ ถึง พ.ศ.
๒๔๖๑ มีอิทธิพลมาถึงงานละครของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว ทั้งในทางทำให้ชะงักและทำให้มีบทละครใหม่ๆ ขึ้นด้วย
ต้องทรงใช้เวลาทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง เกี่ยวกับการป้องกันประเทศ
การทหาร ทั้งทหารบก ทหารเรือ เมื่อได้เป็นที่แน่ชัดว่าไทยจะต้อง

อยู่ฝ่ายพันธมิตร ท่านรามจิตติก็เขียนบทร้อยแก้วเรื่องอำนาจคือธรรม
เป็นภาษาไทยและ Might is Right เป็นภาษาอังกฤษประณามการ
กระทำของเยอรมัน

บทละคร เรื่อง The man in Khaki และเรื่อง ร.ต.ล. นนทรี
ก็ดูจะเกี่ยวกับสงครามโดยตรง บทละคร เรื่อง **ท่านรอง** นั้น ทรง
พระราชนิพนธ์แจ้งว่าเป็นละครพูดเรื่องทหารบก พระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระปรีชาสามารถมากจริงๆ ในการ
เปลี่ยนจิตใจ และความรู้สึกนึกคิดของประชาชนสมัยนั้นคนไทยชอบ
เยอรมันมากกว่าฝรั่งเศสและอังกฤษ เพราะเยอรมันไม่เคยมีข้อ
พิพาทกับประเทศไทย ส่วนฝรั่งเศสนั้น เคยมีเรื่องจนเราต้องเสีย
ดินแดนไปเป็นอันมาก อังกฤษก็ทำนองเดียวกัน แต่เมื่อทรงพระ
ราชดำริเห็นความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมในการสงครามทางฝ่าย
พันธมิตร ก็ต้องเปลี่ยนจิตใจประชาชนและทรงประสพผลสำเร็จ
พอควรทีเดียว

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า ได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนา
มงคลวิเศษถวายในวันเฉลิมพระชนมพรรษาเป็นประจำ ได้ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เผยแพร่พระธรรมเทศนานั้น ทั้งฉบับ
ภาษาไทย และคำแปลภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษมีอยู่ 2 ฉบับคือ

(๑) The Buddhist Attitude towards National Defence and Administration.

และ (๒) The Triumph of Right.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงนำเรื่องหลังนี้ไปทรงอบรม “เทศนาเสือป่า” แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แปลทั้งพระธรรมเทศนามงคลวิเศษ และเทศนาเสือป่าเป็นภาษาอังกฤษ พระราชทานเผยแพร่ไปตลอดจนในต่างประเทศ

เกี่ยวกับการละครนั้น ได้ทรงพระราชนิพนธ์ The Triumph of Right เป็นระบำพิเศษ ซึ่งโรงเรียนเรียกว่า Ballet หรือบัลเลต์ ภาษาไทยเรียกว่า ธรรมะชัย เรื่องนี้มีฉากมีบทและผู้แสดงนั้นก็ทรงเรียกว่าตัวละคร ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าเป็นละครนั่นเอง

คู่กับเรื่อง The Triumph of Right นี้ มีระบำพิเศษอีกเรื่องหนึ่งชื่อ The Triumph of Friendship เป็น Ballet เช่นเดียวกัน ข้าพเจ้าค้นพบสุจิตร์ภาษาอังกฤษซึ่งเขียนว่า

Siamese Ballet

The Triumph of Friendship

By Sri Ayudhya

Dances arranged by Phya Nataka-Nutaksh

(The King's Master of the Dance)

มีย่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษ และมีรายนามตัวผู้แสดง แต่
ยังไม่พบฉบับภาษาไทย ทราบแต่ว่าชื่อเรื่อง **มิตรมิชย** แสดงที่
พระราชวังสนามจันทร์ในงานพระราชทานเลี้ยงต้อนรับองผู้สำเร็จ
ราชการสหพันธรัฐมลายู เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐

ในที่สุดเราก็ได้บทพากย์พระราชนิพนธ์ เรื่อง **ธรรมา
ธรรมะสงคราม** ตามเค้าเรื่องในธรรมะชาดก เอกาทสนิบาต สมเด็จพระ
เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงวาดภาพประกอบ พระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์คำนำ แสดง
ที่มาของเรื่องนี้และจบลงด้วยวรรคที่ว่า

“ธรรมกับอธรรมให้ผลหาเสมอกันไม่; อธรรมย่อมจักนำ
ชนไปสู่สุ่นรก,

แต่ธรรมย่อมจักนำชนให้ข้ามพ้นบาปไปสู่สุคติ”

ตามที่ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ เมื่อสักครูใหญ่ๆ ว่า บทพระราช

นิพนธ์ ตามใจท่าน นั้น ทรงทิ้งไว้ถึง ๒ ปีกับ ๘ เดือน จึงทรงพระราชนิพนธ์ฉบับนั้น มีพระราชนิพนธ์คำนำอธิบายว่า “ข้าพเจ้ามีกิจธุระมากไม่มีใครมีสมาธิ จึงแปลได้แต่ทีละท่อนเล็กท่อนน้อยเป็นครั้งคราว”พระราชภารกิจส่วนหนึ่งคือการจัดการสิ่งทีจำเป็นสืบเนื่องจากเสรีจมหายุทธสงคราม เช่น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีประณมกรรมที่ท้องสนามหลวง ตลอดจนได้ทรงแสดงปาฐกถาเรื่องเยอรมันแพ้สงคราม เป็นต้น ยังมีพระราชภารกิจอย่างอื่นอีกมากมาย นอกจากนั้นปรากฏว่าในระยะนั้นพระบรมวงศานุวงศ์ได้สิ้นพระชนม์ และบุคคลเสียชีวิต ทำให้กระทบกระเทือนพระราชหฤทัยเป็นอันมาก เริ่มต้นด้วยพระเจ้าอนังนางเธอ พระองค์เจ้าหญิงสุจิตราภรณี

ในศกต่อมา คือ พ.ศ. ๒๔๖๒ ดูเหมือนจะยิ่งร้าย สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถพระพันปีหลวงสวรรคตในเดือนตุลาคม พอมีงานพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศล ๕๐ วัน พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหลวงปราจันกิตติบดี ราชเลขาธิการ ผู้ที่ทรงเป็นผู้แนะนำให้ทรงพระราชนิพนธ์แปลเรื่อง ตามใจท่าน ก็สิ้นพระชนม์ เป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบันทึกว่า “สลดใจแสนสาหัส จับหนังสือเรื่องนี้เข้าอีกไม่ได้เป็นช้านาน”

ถึง พ.ศ. ๒๔๖๓ ยังไม่ทันเสร็จงานพระราชพิธีขึ้นปีใหม่ ทรงพระราชปรารภว่า มีแต่เรื่องเศร้า จะทรงจัดให้มีการแสดงละคร เมื่อว่างราชการแล้วทุกวันเสาร์ “เพื่อเป็นการสนุกเสียบ้าง” จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หยิบบทละครพระราชนิพนธ์ต่างๆ ถวายเพื่อกะตัวละครว่าจะให้ใครแสดงเป็นตัวใด พระราชทานนามแฝงให้ผู้แสดงด้วย กำหนดผู้บอกบท บางเรื่องก็ต้องทรงแก้บทเสียก่อน นับว่าเป็นการเตรียมการอย่างมโหฬาร บทละครที่ทรงเรียกไปเตรียมการคือ

๑. ล่ามดี
๒. วิไลเลือกคู่
๓. ทลวงจำเนียรเดินทาง
๔. ด้อนรับลูก
๕. เห็นแก่ลูก
๖. น้อยอินทเสน
๗. นินทาสโมสร
๘. บทละครเกเรกำดัด
๙. หาโล่ห์
๑๐. มหาตมะ

การเตรียมการนี้เสร็จภายใน ๑๐ วัน สองเรื่องสุดท้ายทรง
แก้ไขพระราชนิพนธ์ใหม่เรียบร้อยแล้ว แต่ก็จะต้องรอให้พนักงาน
พระบรมศพสมเด็จพระพันปีหลวง ซึ่งกำหนดในระยะปลายเดือน
พฤษภาคมเสียก่อน

พนักงานพระบรมศพยังมีทันไร ถึงวันที่ ๑๓ มิถุนายน สมเด็จพระ
พระอนุชาธิราช เจ้าฟ้ากรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ก็ทิวงคตที่
สิงคโปร์ กำหนดว่าจะซ่อมละครในคืนวันนั้นก็ต้องงด ขณะนั้น
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ที่พระราชวัง
บางปะอิน เมื่อยังไม่ควรจัดแสดงละคร จึงเปลี่ยนแนวการสนพระ
ราชหฤทัย “เพื่อเป็นการสนุกเสียบ้าง” ไปเป็นเรื่องการประกวดภาพ
ใช้โรงละครที่มีชื่อว่า “ศาลาวรรณาภิเวทสถาน ” เป็นที่ประกวด

การแสดงละครพูดของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัวนั้น ใช้ตัวละครที่เป็นชายทั้งหมด ได้มีสตรีเข้ามาร่วมครั้งแรก
เมื่อคณะละครกิตติมศักดิ์แสดงละครพูดพระราชนิพนธ์ภาษาอังกฤษ
เรื่อง “พวกช่างทอน” เรื่อง “ภรรยาของข้าราชการสำคัญ” และ
เรื่อง “ทรมานลูกศิษย์” ที่โรงโขนหลวงมสกวัน เมื่อเดือนสิงหาคม
๒๔๖๐ ตัวละครฝ่ายชายมี ม.จ. สิทธิพร, ม.จ. สกลวรรณการ,
ม.จ. จุลทิศ, พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ, พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ เป็นต้น

ฝ่ายสตรีมี น.ส. ลำจวน บุณนาค, น.ส. ลินจง บุณนาค, ม.ล. คลอง
ไชยยันต์ ณ กรุงเทพฯ, น.ส. วันวารศิริ และคุณหญิงภูบาลบันเทิง
เป็นต้น ต่อมาอีก ๓ ปี จึงมีสุภาพสตรีแสดงเป็นตัวละครในบทละคร
พระราชนิพนธ์ภาษาไทย

การประกวดภาพที่พระราชวังบางปะอินได้ผลดี เมื่อเสด็จ
พระราชดำเนินกลับมายังกรุงเทพฯ แล้ว และประทับที่พระราชวัง
พญาไท จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการประกวดอีกในต้น
เดือนตุลาคม หลังจากงานเมรุสมเด็จพระอนุชาธิราช การประกวด
ภาพที่พระราชวังพญาไทนี้เอง เป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริที่จะทรงมี “ฝ่ายใน” งาน
ละครของพระองค์จึงพัฒนาไปอย่างสวยงามสดงดงาม คือเริ่มมีตัว
ละครชายจริงหญิงแท้ เริ่มด้วยเรื่อง

เจ้าข้าสารวัด

งดการสมรส

ขนมผสมกับน้ำยา

และ

โพงพาง

การจัดแสดงละครชุดครั้งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่ข้าพเจ้าจำได้
คือ การแสดงละครชุดบทพระราชนิพนธ์เรื่อง **กุศโลบาย** ที่โรงโขน

หลวงสวนมัสกวัน เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๔ ที่ว่ายิ่งใหญ่
 เพราะว่าเป็นบทละคร ที่ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นใหม่แปลจากเรื่อง A
 Royal Family ของโรเบิร์ต มาแซล เล่นถึง ๖ วัน สมัยนั้นไม่เคย
 เล่นนานอย่างนี้เลย และเก็บค่าชมถึง ๒๐ บาท ไม่เคยเก็บสูง
 เท่านี้อีกนั่นแหละ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรง
 กระตือลือสนทนกับเรื่อง A Royal Family จริงๆ ดังนี้

๑. หลุยที่ ๗ ราชาแห่งอารเคเดีย พระยาประสิทธิศุภการ
๒. เจ้าชายชาร์ลส์ เฟอร์ดินันด์ ราชบุตร ศุจิน สุจริตกุล
๓. เจ้าชายวิกเตอร์ คอนสตันไจน์ ม.จ. สกลวรรณากร วรวรรณ
๔. ดยุกแห่งเบริสคอน
 ราชองครักษ์ของพระราชฯ พระยานิรุทธเทวา
๕. เคาน์ เวเร็นส อรรคมหาเสนาบดี พระราชวรวรค์เธอ
 กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
๖. บารอน โฮลเดินเลน อธิบดีตำรวจ ม.จ. วรณไวทยากร
 วรวรรณ
๗. คาร์ดินัล คะลาโน เจ้าคณะใหญ่ ศรีอยุธยา
๘. บาทหลวง อันส์ลัม
 เลขาธิการเจ้าคณะใหญ่ ม.จ. นิตยากร วรวรรณ
๙. อรรถราชทูตอังกฤษ หลวงอายุรแพทย์วิเศษ

๑๐. อรรถราชทูตอเมริกัน	ม.จ. วัลลภากร วรวรรณ
๑๑. ราชองครักษ์ที่ ๑	พระยาสุจริตธำรง
๑๒. ราชองครักษ์ที่ ๒	ม.จ. หัซซากร วรวรรณ
๑๓. ราชองครักษ์ที่ ๓	ม.จ. ดุลภากร วรวรรณ
๑๔. สมุหพระราชมณเฑียร	ม.จ. ศิวากร วรวรรณ
๑๕. มหาดเล็ก	ม.จ. สุวิชากร วรวรรณ
๑๖. พระราชินี มาร์กะเรต	ม.จ. หยิงวรรณศรีสมร
๑๗. พระราชินีพันปีหลวง	ม.จ. หยิงอุบลพรรณณี
๑๘. เจ้าหญิงแอนเจลา ราชบุตรี	พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าลักษมีลาวัณ
๑๙. เคานเตสส์ คารินี นางกำนัล	ม.จ. หยิงบรรเจิดวรรณวรางค์

เรื่องนี้ซ้อม ๕ ครั้ง และซ้อมใหญ่ให้นักเรียนนายร้อยชม เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๔๖๔ ตัวละครที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำขึ้น แสดงได้ทุกคนเว้นแต่รายที่ ๑๓ ม.จ. ดิศานุวัติ ดิศกุล ทรงแสดงแทน นำประหลาดที่ผู้แสดงที่มีอายุน้อยที่สุดคือ อายุเพียง ๑๖ ปี แสดงเป็นพระราชินีพันปีหลวงได้แนบเนียนที่สุด แสดงจริงตั้งแต่วันที่ ๒๔ ถึง ๒๙ รวม ๖ วัน เริ่มแสดงเวลา ๒๑ นาฬิกา คนดูเต็มโรงทุกคืน แบ่งโควตาให้กระทรวงทบวงกรม เป็นวันๆ ไป พ่อค้าคหบดี รวมทั้งชาวต่างประเทศ ได้ ๒ คืนเต็มๆ คืนสุดท้ายมี

เจ้านายและข้าราชการฝ่ายใน คณะโรงเรียนราชินีและครูโรงเรียน
ต่างๆ

เมื่อกล่าวถึงประวัติบทละครพระราชนิพนธ์ ก็เว้นเสียมิได้
ที่จะกล่าวถึง **หัวใจนักรบ** และ **มัทนะพาธา**

หัวใจนักรบ นั้น เป็นละครพูดธรรมดาที่ทรงพระราชนิพนธ์
ได้ดีเยี่ยม เคยแสดงหลายครั้งหลายหนในรัชสมัยของพระองค์ ผู้ทรง
ประพันธ์ ตลอดจนสมัยวิทยุโทรทัศน์ เป็นเรื่องความรักชาติและการ
ป้องกันประเทศ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระ
ปรีชาสามารถสร้างตัวพระภิรมย์ ผู้เห็นแก่ตัว ให้เป็นผู้เห็นแก่ชาติ
บ้านเมืองภายในระยะเวลาของการแสดงได้อย่างแนบเนียน และนำ
ตื่นเต้น เป็นยอดของเรื่องปลุกใจให้รักชาติ วรรณคดีสโมสรจึงได้คัด
เลือกให้เป็นยอดของ บทละครพูด เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗

ส่วน **มัทนะพานั้น** เป็นละครพูดคำฉันท์ ทรงพระปรีชา
สามารถประพันธ์ขึ้นอย่างที่ไม่มียื่นจะทำได้ วรรณคดีสมาคม จึงได้
ทูลเกล้าฯ ถวายประกาศนียบัตรสดุดี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗

เป็นที่สังเกตว่า บทพระราชนิพนธ์ที่อยู่ในชั้นดีเลิศ นั้นเป็น
ของพระองค์เองไม่ใช่เรื่องแปลเช่น ๒ เรื่องนี้ และเรื่อง พระร่วง เรื่อง
เห็นแก่ลูก เป็นต้น

พระราชนิพนธ์บทละครพูดคำฉันท์ เรื่อง มัทนะพาธา นั้น
มีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า ดำนานแห่งดอกกุหลาบ พระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้กาพย์ทั้งสาม คือ ยานี สุรางคนางค์
และฉบง ส่วนฉันทน์นั้นมีถึง ๒๑ คณะฉันทน์ คือ

อินทวงศ์ ๑๒	อุปชาติ ๑๑	ภุชงค์ปปะยาตร์ ๑๒
อินทวิเชียร ๑๑	ลัททลวิกิพิต ๑๙	วิชมุมมาลา ๘
วสันตติลิก ๑๔	กมล ๑๒	สาลินี ๑๑
จิตรระปทา ๘	อุปฐิสิตา ๑๑	อุเปนทวิเชียร ๑๑
ลัทธระรา ๒๑	มันท์กกันดา ๑๗	เมฆวิปผุชชิตา ๑๙
โตฏก ๑๒	อิทิสะ ๒๐	กุสมิตลดา ๑๘
รโธทดา ๑๑	สวาคดา ๑๑	ปิยวทา ๑๒

รวมกาพย์และฉันทน์ จึงมีถึง ๒๔ ด้วยกัน ซึ่งนับได้ว่ากว้าง
ขวางวิจิตรพิสดารยิ่งนัก เทียบกับ ศกุนตลา ของกาลิทาส รัตนกวี
กาลิทาสใช้อารยาและโสลก ซึ่งพอจะเทียบกับกาพย์ของเรา และ
ฉันทน์อีก ๑๙ คณะฉันทน์รวมเป็น ๒๑ เท่านั้น

มีผู้สังเกตว่า สาลินีฉันท์ของพระองค์ แปลกกว่าของเดิม
ในคัมภีร์วุดโตทัย เพราะวรรคหลังครุลหุ เหมือนอินทรวีเชียร แทนที่
จะเหมือนภุชงคประยาต และเสนอให้เรียกว่า “วชิรสาลินีฉันท์” ซึ่ง
ข้าพเจ้าก็เห็นว่าเข้าที่อยู่

บทที่คนชอบมากที่สุด เห็นจะเป็นบทโต้ตอบระหว่าง สุเทษณ์
เทพบุตรกับมัทนา ได้ตอบด้วยคำฉันท์ว่าสันตติลก มีคำล้อกันเป็นคำ
ละลอกคล้ายดนตรี

สุเทษณ์

อ้าโฉมวิไลย์สุปรียา

มะทะนาสุรางค์ศรี

พี่รักและกอบอภิรดี

บมิเว้นลิเนห์หนัก

บอกหน่อยเถอะว่าคะรุณีเจ้า

ก็จะยอมสมัครัก

มัทนา

ดูข้าสมัคฤมิสมัค

ก็มีขัดจะคล้อยตาม

สุเทษณ์

จริงฤาณะเจ้าสุมะทะนา

วจะเจ้าแถลงความ

มัทนา

ข้าขอแถลงวะจะนะตาม

สุระเทวะโปรดปราน

สุเทษณ์

รักจริงมิจริงฤกัไฉน

อรไทยบ่แจ้งการ

มัทนา

รักจริงมีจริงก็สุระชาญ ชยะโปรดสถานใด

สุเทษณ์

พี่รักและหวังวรุจะรัก และบทอดบทิ้งไป

มัทนา

พระรักสมัค ณ พระหทัย ฤจะทอดจะทิ้งเสีย

สุเทษณ์

ความรักละเหี่ยอุระระทด เพราะมีอาจจจะคลอเคลีย

มัทนา

ความรักระทดอุระละเหี่ย ฤจะหายเพราะเคลียคลอ

สุเทษณ์

โอ้อไกรกระไรนะมะทะนา บมีตอบพะจีพอ

มัทนา

โอ้อไกรกระไรอะมะระง้อ มะทะนามิพอดิ

สุเทษณ์

เสียแรงสุเทษณ์นะประติพัทธ์ มะทะนาบเปรมปรีย์

มัทนา

แม้ซ้าบเปรมปรียะฉนี้ ผิจะโปรดก็เสียแรง

สุเทษณ์

โอ้อรุปริไลยะศุภาะเลิด บมีควรจจะใจแขง

มัทนา

ไอรูปริโลยมะละแรง ละก็จำจะแขงใจ
าลา

มิตรของข้าพเจ้าคนหนึ่ง ซึ่งบังเอิญอยู่ในห้องประชุม
ขณะนี้ด้วย* เคยได้ยื่นกระแสพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า พระองค์ทรงมีตำนานอยู่สอง คือ
ตำนานแห่งดอกกุหลาบ และตำนานแห่งหย้าคา บัดนี้ก็ได้ทรง
พระราชนิพนธ์ เรื่องตำนานดอกกุหลาบ พระราชนานเป็น
วรรณกรรมชั้นยอดเยี่ยมให้แก่เราแล้ว

ในต้นปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายในรัชกาลของพระองค์
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแปลมัทนะพาธา ของ
พระองค์ออกเป็นภาษาอังกฤษ เสร็จเรียบร้อย มีภาคผนวก เรื่องนาม
และศัพท์ต่างๆ ด้วย แต่พระราชนิพนธ์คำแปลนี้ เป็นร้อยแก้ว
พระवरวงศ์เธอพระองค์เจ้าธำนิวัต ราชเลขาธิการ จึงได้กราบ
บังคมทูลไปว่า ถ้าทรงพระราชนิพนธ์แปลเป็นคำร้อยกรอง จะดียิ่งขึ้น
ด้วยเหตุนี้ จึงได้เริ่มทรงพระราชนิพนธ์ใหม่ ข้าพเจ้าอดที่จะนำ
พระราชนิพนธ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมาเปรียบเทียบมิได้ ภาษา

* พระมหาเทพกษัตรสมุห

อังกฤษนั้น ก็มีสัมผัสในด้วย นำพิศวงยิ่งนัก ข้าพเจ้าขอเชิญให้ชม
บทของมัทนาดังนี้

วลันตติลก ฟังถ้อยคำรัสมะรุรวอน คนุนี้ผีเอออวย
 จักเป็นมุสาวะจะนะด้วย บมิตรงกะความจริง
ทรงแปลว่า Lord, having heard your honey'd word, if I
 were to agree,
 'Twould be untruth, and would, forsooth, to
 truth opposed be.
มัทนากล่าวต่อ อันชายประกาศวะระปะทาน ประดิพันธ์แด่หญิง
 หญิงควรจะเปรมกะมะละยั้ง ผิวงจิตตะตอบรัก
ทรงแปลว่า When man declares how much he cares and
 loves a maiden dear,
 That maiden coy should thrill with joy, if she
 too loves, that's clear.

มัทนะพาธา บทละครพูดพระราชนิพนธ์ภาษาไทยนั้น ไม่
ค่อยจะมีใครกล้านำไปแสดงเพราะเป็นคำฉันท์ ผู้นำไปแสดงมักจะ
นำไปแต่เค้าเรื่อง และสร้างบทเพลงขึ้นประกอบ ซึ่งจะกล่าวว่าเป็น
พระราชนิพนธ์มิได้ แต่ทราบว่าเป็นโรงเรียนสายปัญญา ได้จัดแสดงตาม

บทพระราชนิพนธ์คำฉันท์ เป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ โดยมี จมื่นมานิตยัณเรศร์เป็นผู้ฝึกซ้อม ซึ่งเรียกได้ว่าเป็น Premiere Performance หลังจากนั้นเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๕ นักเรียนไทยในประเทศอังกฤษไปชุมนุมประจำปีในเมือง Doncaster ได้จัดแสดง ดูเหมือนจะเป็นครั้งแรกที่แสดงในต่างประเทศ ผู้ที่ได้ไปชมแจ้งมาให้ ข้าพเจ้าทราบว่า “ดีพอใช้”

บทพระราชนิพนธ์ มัทนะพาธา ภาษาอังกฤษ ฉบับร้อยกรองนั้น ทรงพระราชนิพนธ์ค้างไว้เมื่อสวรรคต ค้างอยู่ตรงต้นองค์ที่ ๔ จึงกลายเป็น Unfinished Symphony ในวงวรรณกรรม ซึ่งผู้อื่นไม่อาจและไม่ควรจะต้องเติม เช่นเดียวกับ Unfinished Symphony ของ Schubert นักประพันธ์ดนตรีผู้เรื่องนาม

ประโยชน์ของบทละครพระราชนิพนธ์

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

หลังจากฉากที่สองที่ยืดยาวและท่านได้หยุดพักเล็กน้อยแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดฉากสามต่อไปคือ ประโยชน์ของบทละครพระราชนิพนธ์ คำว่าบทละครพระราชนิพนธ์ที่แท้จะต้องรวมไปถึงการแสดงละครพระราชนิพนธ์ด้วยคือ ถือความหมายกว้างๆ

อันที่จริงข้าพเจ้ามั่นใจว่า ท่านทั้งหลายเห็นประโยชน์อยู่แล้ว
ข้าพเจ้าเพียงจะต้องสรุปให้ท่านโดยย่อเท่านั้น และจะสรุปเป็นข้อๆ
เพื่อสะดวกในการจดจำด้วย

๑. ตามปกติเราไปดูละคร หรือที่พูดกันอย่างใหม่ว่าไปชม
ละคร ก็เพื่อความสนุกเพลิดเพลิน พักผ่อนหย่อนใจใช้เวลาว่างให้
เป็นประโยชน์ แทนที่จะไปนั่งกินเหล้าหรือเล่นการพนัน ในข้อนี้
ละครของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ประโยชน์มาก
ทีเดียว ละครพูดให้ข้อคิด บางทีก็ขำๆ ทำให้หัวเราะ ละครร้องให้
ความไพเราะทางหู ละครทำให้ความงามทางตา การอ่านบทละคร
นั้นก็ได้อรรถาธิบายกัน สำหรับละครพูด ได้พิจารณาทุก
ถ้อยคำ และอ่านซ้ำก็ยิ่งได้ จึงมีประโยชน์มาก ส่วนการอ่านบท
ละครร้องและละครรำนั่งคงได้ประโยชน์น้อยกว่าไปดูหรือไปชมการ
แสดงจริงๆ ประโยชน์ข้อนี้คือ **ได้สนุกเพลิดเพลิน**

๒. บทละครของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ส่วนใหญ่ก็เป็นละครพูด แสดงเรื่องต่างๆ ในชีวิตสมมติ ซึ่งทรง
พยายามจะให้คล้ายชีวิตจริง คืออาจเกิดขึ้นจริงๆ ก็ได้ ดังนั้น จึงมี
ทั้งความดี ความชั่ว มีทั้งความรัก ความโกรธ ความโลภ ความหลง
และฝ่ายต่ำมักจะพ่ายแพ้ไปในที่สุดหรือมีฉันทะนั้นก็ถูกประณามว่าชั่วร้าย
มีบทที่แสดงความเสียสละ ความกล้าหาญ ความรักชาติบ้านเมือง
เป็นการอบรมโดยสื่อมวลชนที่ทันสมัย คือให้เห็นเองคิดเอง และ

เลือกสิ่งที่ดีเอง สร้างคติสอนใจมิได้เว้นแต่ละเรื่อง ประโยชน์ข้อนี้คือ
อบรมโดยสื่อมวลชน

๓. โดยเฉพาะละครรำและโขน พระราชานิพนธ์บทละคร
ช่วยรักษาสมบัติวัฒนธรรมของไทยไว้ให้คู่กับชาติไทย มีพระราช
บันทึกคำนำ รามเกียรติ์บทร้องและบทพากย์ ว่า “คนเราสมัยใหม่
พอใจดูละครชนิดที่ได้เกิดขึ้นใหม่ เรียกกันว่า “ละครร้อง” นั้นบ้าง
หรือดูภาพยนตร์อันมีระบำแบบต่างประเทศสลับบ้าง จนละครรำ
แบบไทยโบราณแทบจะไม่มีเหลืออยู่อีกแล้ว” การที่พระองค์ทรงพระทำ
จึงเป็นการต่อต้านวัฒนธรรมเพื่อชาติไทย ได้ประโยชน์ในข้อนี้ คือ
รักษาวัฒนธรรมของไทย งานนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรนั้นก็
สืบสายมาจากงานของกรมมหรสพเดิม ของพระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

๔. บทละครพระราชนิพนธ์ เป็นประโยชน์ในทางการเมือง
ไม่มากนักน้อย ทรงใช้บทละครปลุกใจให้คนไทยรักชาติ ดังเรื่อง หัวใจ
นักรบ และ พระร่วง เป็นตัวอย่าง มีบทละครหลายเรื่องที่เกี่ยวข้อง
มหายุทธสงคราม และการทหารประโยชน์ข้อนี้ คือ การปลุกใจ

๕. ประโยชน์อันยิ่งใหญ่ ของพระราชนิพนธ์บทละครคือที่
เกี่ยวกับการสอน ดังที่ได้เคยกล่าวมาแล้ว ได้ทรงพระราชนิพนธ์บท
ละคร พระราชนิพนธ์โรงเรียนนายร้อยและโรงเรียนมหาดเล็กหลวง
สถาบันการศึกษาทั้งระดับมัธยมและอุดมศึกษา ได้กำหนดบทละคร

พระราชนิพนธ์เป็นแบบเรียนมากมายเหลือที่จะพรรณนา บทละคร
พระราชนิพนธ์บางเรื่องเป็นตัวอย่างของการประพันธ์กาพย์กลอน
และฉันท์ เป็นตัวอย่างของการแปล การแปลนั้นมีใช่ง่ายเลยดังเรื่อง
เวนิสวานิช และ**มัทนะพาธา** ที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้ว แม้แต่คำพูด
ธรรมดา เช่น ในเรื่อง **น้อยอินทเสน** หลวงวรเวทพูดว่า

“เตี้ยวันนี้ละก็ข้าเห็นล้มพับไม่ได้ อยากกินจนน้ำลายไหล
เทียววะ ให้ตกนรกซิ” จะแปลว่าอย่างไรก็ต้องไปเปิดบทพระราช
นิพนธ์เรื่อง “The Earl of Claverhouse” ดู บทละครเรื่อง **ฉวย
อำนาจ** นั้น สอนเรื่องการเมืองขณะที่ประชาชนคนไทยยังไม่เข้าใจ
เรื่องการเมือง ประโยชน์ในข้อนี้คือ ประโยชน์ในทางการศึกษา

๖. มีบุคคลหลายคนกล่าวว่า ภาษาไทยนั้นไม่มีอะไร ไม่
กว้างขวางไม่มีทางค้นคว้า เปรียบกับวิชาอื่นก็ด้อยกว่าเขาจึงสมัคร
ใจที่จะศึกษาวิชาอื่นมากกว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระราชนิพนธ์บทละครภาษาไทยมากมาย มีคำนำและภาค
ผนวกที่ให้ความรู้ และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ค้นคว้ามากมายยิ่งนัก
เท่ากับว่าทรงกระทำให้ภาษาไทยทั้งกว้างขวางและลึกซึ้ง ทำให้
ภาษาไทย ในประเทศไทย เป็นคลังวิชาอย่างใหญ่โตมโหฬารคู่กับ
บ้านเมืองไม่ด้อยกว่าวิชาอื่น ประโยชน์ข้อนี้คือ **ส่งเสริมภาษาไทย
ระดับสูง**

๗. ท่านทั้งหลายคงจะทราบอยู่บ้างแล้วว่า องค์การ
สหประชาชาติประสงค์จะให้ประเทศต่างๆ ประสานกันเพื่อความ

สงบสุข และองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ มีโครงการที่เรียกว่าโครงการ EAST and WEST มุ่งเผยแพร่วัฒนธรรมตะวันตกในประเทศตะวันออก และเผยแพร่วัฒนธรรมตะวันออกในประเทศตะวันตก คือแลกเปลี่ยนกัน ในข้อนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงกระทำมาตั้งแต่ก่อนมีสหประชาชาติ ทรงแปลบทละครบทละครภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทยมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งของเชกสเปียร์ มอลิเยร์ เซริแดนและหลายเรื่องได้คงรูปและสำนวนโวหารเดิมไว้ด้วย และในทางตรงกันข้ามได้ทรงแปลบทละครพระราชนิพนธ์ของพระองค์เองเป็นภาษาอังกฤษ ประโยชน์ข้อนี้ คือ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

๘. การแสดงละครพระราชนิพนธ์ เป็นการสอนประชาธิปไตยอย่างดีมาก การแสดงนี้ก็ขึ้นอยู่กับท้วด้วย ผู้แสดงทุกคนจะต้องเป็นตัวละครตัวใดก็ได้ มิใช่ว่าจะต้องเป็นพระเอกเสียทุกราวไป ข้อสำคัญคือ จะต้องทำหน้าที่ในตำแหน่งนั้นๆ หรือเป็นตัวละครตัวนั้นๆ ให้ดีที่สุด มีตัวอย่างเห็นได้ชัด เช่น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแสดงเป็น **นายมันปิ่นยาว** เป็นเพียงพรานป่าคนหนึ่ง ขณะที่ผู้อื่นแสดงเป็นพระร่วง

ถ้าท่านจะอนุญาตให้ข้าพเจ้าเล่าเรื่องการฝึกตัวละคร หรือฝึกประชาธิปไตย ข้าพเจ้าก็จะขอเวลาสักเล็กน้อย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้การเล่นละครปริศนา (ดัมแครมโบ) เพื่อฝึกตัวละครของพระองค์โดยที่มีให้รู้ตัว วิธีการคือ แบ่งผู้ที่อยู่ใน

คณะออกเป็นสองฝ่าย ผลัดกันแสดงละครปริศนาให้อีกฝ่ายหนึ่งทาย ฝ่ายที่แสดงจะต้องทายชื่อกฎหรือคำพังเพยมาเช่น “หน้าเนื้อใจเสือ” แล้วก็แสดงละคร ชุดที่ ๑ ให้ความหมายว่า หน้า ชุดที่ ๒ ให้ความหมายว่า เนื้อ ชุดที่ ๓ ให้ความหมายว่า ใจ ชุดที่ ๔ ให้ความหมายว่า เสือ ต่อด้วยชุดที่ ๕ เรียกว่าชุดรวมคำ แสดงให้ความหมายว่า “หน้าเนื้อใจเสือ” ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งทายถูกว่าทายชื่อกฎอะไรก็จบแล้วให้อีกฝ่ายหนึ่งแสดงบ้างในคืนเดียวกัน ถ้าทายไม่ถูก ก็แสดงรวมคำใหม่ให้ทายเข้า ดังนี้ในคืนหนึ่ง ผู้ที่อยู่ในคณะจะได้แสดงหรือดูการแสดงละคร รวม ๑๐ เรื่องด้วยกัน

ข้าพเจ้าของเล่าเรื่องจริงให้ท่านฟัง และขอภัยที่จะต้องกล่าวถึงตนเอง ความมุ่งหมายที่เล่าก็เพื่อให้ท่านเห็นประโยชน์อย่างแจ่มแจ้งเท่านั้น

เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๐ ขณะที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับอยู่ที่พระราชวังบางปะอิน มีการแสดงละครปริศนาบ่อยๆ ข้าพเจ้าได้รับคำสั่งล่วงหน้าประมาณ ๒๐ ชั่วโมง ให้เป็นหัวหน้าชุด ก. ซึ่งจะต้องแสดงก่อน นายแจ่ม สุนทรเวช (จมีนอมรตรุณารักษ์) ได้รับคำสั่งให้เป็นหัวหน้าชุด ข. ซึ่งจะต้องแสดงทีหลังในตอนดึก ชุด ก. ของข้าพเจ้ามีคนประมาณ ๑๕ คน และมีพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรวมอยู่ด้วย ขณะนั้นข้าพเจ้ามีอายุยังไม่เต็ม ๑๔ ปี ได้เป็นหัวหน้าชุดก็ตื่นเต้นยิ่ง

นัก พอถึงเวลาเริ่มต้น ชุด ก. ก็ไปประชุมที่หลังเวที ข้าพเจ้าชี้แจง
แจ้งหัวข้อหรือภาชิตที่ได้ไปคิดมาและปิดไว้จนกระทั่งบัดนั้นให้ผู้ร่วม
ชุดทราบ ข้าพเจ้าจะจัดให้แสดงภาชิต “น้ำน้อยแพ้ไฟ” ต้องกำหนด
ให้มีการแสดงในลักษณะต่างๆ กัน ละครรำ-ร้อง-พูดบ้าง ฯลฯ
คำว่าน้ำให้เล่นละครแบบเทพนิยาย แมมีลูกสองคน ลูกตัวและลูกเลี้ยง
ลูกเลี้ยงตกน้ำ แมมดเอาไปเลี้ยง ลูกคนนั้นขยันทำงานดี แมมดจึง
เอาทองทาตัวกลับบ้าน ลูกอีกคนหนึ่งอิจฉา จึงแกล้งตกน้ำบ้าง แต่
ขึ้นเกียจ แมมดเอาน้ำมันดินทาตัวส่งกลับมา เรื่องที่ ๒ คำว่าน้อย ให้
แสดงลิเก พระยาน้อยชมตลาด เรื่องที่ ๓ คำว่าแพ้ ให้แสดงละครรำ
ฝีมือมารูปแพ้วพระเกียรติรถ ในเรื่อง **พระเกียรติรถ** ทุกอย่าง
เรียบร้อยมาจนถึงคำที่ ๔ ข้าพเจ้าเสนอเรื่องสั้นๆ เกี่ยวกับ
ประวัติศาสตร์ในประเทศอังกฤษ แต่หลวงซิดกุบาล บอกว่าไม่สนุก
ขอเสนอเรื่องใหม่ให้พิจารณา เรื่องใหม่คำว่า “ไฟ” จะให้แสดงเรื่อง
กองทัพโปเลียนถูกกองทัพรัสเซียล้อมอยู่ในหุบเขา ทหารม้าคน
หนึ่งอาสาแหวกวงล้อมไป แต่ถูกปืนกลตาย นายทหารคนหนึ่งจึง
ยอมถูกเผาทั้งเป็นเพื่อให้กองทัพลูกโซนกองทัพฝ่ายตนจะได้เห็นและ
รับมาช่วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งว่าสมัยนั้นไม่มีปืนกล
และในรัสเซียนั้นโปเลียนไม่เคยแยกกองทัพและมีที่ราบเป็นส่วนใหญ่
มีภูเขาน้อย สถานที่นั้นคงจะเป็นสเปน ถกเพียงกันมาก แล้วเลยไม่
ตกลงกัน ข้าพเจ้าจึงได้กราบบังคมทูล ขอพระราชทานเรื่องใหม่ ได้
เรื่องจารบุรุษในอเมริกา เพราะระยะนั้นเยอรมันส่งจารบุรุษไป

ดำเนินกิจการในอเมริกาสงคราม ต่อจากนั้นรวมคำ “น้ำน้อยแพ้ไฟ” ข้าพเจ้าเสนอเรื่อง ลักลอบเล่นการพนันตำรวจปลอมตัวเข้ามาแล้วออกไปนำพรรคพวกเข้ามาจับ แต่จับไม่ได้เพราะพวกนักการพนันมีจำนวนมากกว่า ข้าพเจ้าขอให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแสดงเป็นหัวหน้าบ่อนการพนันและก็ทรงยินยอมปฏิบัติ เพราะข้าพเจ้าผู้เป็นหัวหน้าได้ขอร้อง ทุกอย่างก็เรียบร้อย

เรื่องที่ข้าพเจ้าเล่ามานี้ แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีบทละครพระราชนิพนธ์ก็ต้องมีการฝึกตัวละคร การฝึกแบบนี้ฝึกประชาธิปไตยในตัว และได้ความรู้เป็นผลพลอยได้อีกด้วย เช่นเรื่องกองทัพโปเลียน เป็นต้น

ทุกคนต้องทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้อย่างดีที่สุด ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่อะไร ต้องฟังความเห็นผู้อื่น ประโยชน์ในข้อนี้ คือได้รับการสอนประชาธิปไตย

๙. ประโยชน์ของพระราชนิพนธ์ละครพูดอีกอย่างหนึ่ง คือ ทำให้มีการแสดงเก็บเงินบำรุงชาติบ้านเมือง และการกุศล เช่น สมทบทุนราชนาวิสมาคม เพื่อซื้อเรือรบพระร่วง จนได้เรือรบมาจริงๆ สมทบทุนซื้อปืนให้เสือป่า อุทยานกองเสือป่ารักษาดินแดน เช่น เสือป่ารักษาดินแดนมณฑลนครไชยศรีและมณฑลอยุธยา เป็นต้น เก็บเงินให้สภากาชาด บุรณะวัดวาอาราม เช่น วัดสเนหาที่จังหวัดนครปฐม ตลอดจนอุดหนุนผู้ที่ไปงานพระราชสงคราม ณ ประเทศยุโรป ค่าใช้

จ่ายในการแสดงละคร และพิมพ์บทละครนั้น เป็นพระราชทรัพย์ ส่วนพระองค์ แต่รายได้ที่เกิดขึ้นเป็นของชาติบ้านเมือง และการกุศล ท่านทั้งหลายควรระลึกถึงความจริงข้อนี้ไว้ด้วย

๑๐. ประโยชน์ข้อสุดท้ายที่ข้าพเจ้านึกออกคือ แต่เดิมนั้น คนถือว่าการละครเป็นของเล่นไม่ใช่การชิงงานจึงได้ใช้ศัพท์ว่าเล่นละคร แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ย้ายในเรื่องโขนและละครว่า เพื่อรักษาวัฒนธรรมไทย และทรงตั้งพระราชหฤทัยที่จะให้คนเห็นความสำคัญของละครพูด ซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารมวลชนที่สำคัญอย่างยิ่ง มีพระราชประสงค์ที่จะปลูกฝังให้ละครพูดอยู่ในเมืองไทย จึงทรงพระราชนิพนธ์บทละครพูดไม่ต่ำกว่า ๖๒ เรื่อง เวลาผ่านไป นักการศึกษาเห็นแล้วว่า ต้องนำการเล่นมาผสมกับการเรียนจึงจะเกิดผล จึงเกิดมีลัทธิที่ฝรั่งเรียกว่า Play-Way ขึ้น เด็กๆ นั้นต้องเล่น จึงจะบริหารร่างกายได้ดี โตขึ้นต้องผสมการเล่นกับการเรียน การเรียนจึงจะมีผล ให้นักเรียนแสดงละครเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โตเป็นผู้ใหญ่บวชบวชช่วยบริหารด้านจิตใจและสุขภาพทางจิต จนมหาวิทยาลัยที่เจริญทั้งหลาย มีหลักสูตรวิชานาฏศิลป์แล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินก้าวหน้าไปก่อน เมื่อถึงศตวรรษมาแล้ว บัดนี้เรารวมทั้งท่านทั้งหลาย เริ่มก้าวหน้าเจริญรอยพระยุคลบาทพระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

สวัสดิ์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร
รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี เป็นเจ้าฟ้าของไทย
พระองค์แรกที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงสุดในประเทศไทย พระองค์
มีพระปรีชาสามารถและพระวิริยภาพสูงยิ่ง ทรงเริ่มการศึกษาระดับ
อนุบาลเมื่อพระชนมายุได้ ๓ พรรษาเศษ ที่โรงเรียนจิตรลดาจนจบ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ แผนกศิลปะ โดยทรงสอบไล่ได้เป็นที่ ๑ ของ
ประเทศ ทรงสอบเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เป็นที่ ๔ ทรงศึกษาวิชาที่สนพระราช-
หฤทัย เช่น ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ ทรงเป็นนิสิตที่สอบได้เป็นที่ ๑
ตั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ ถึงปีสุดท้าย ได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตร
บัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ ๑ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ
ยังได้รับพระราชทานรางวัลเหรียญทองในฐานะที่ทรงสอบได้ที่ ๑
ทุกปีอีกด้วย

หลังจากที่พระองค์ได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิตแล้วได้ทรงสมัครเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทบัณฑิตวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และที่คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่คณะอักษรศาสตร์ที่ทรงเลือกศึกษาวิชา ภาษาบาลีและสันสกฤต ส่วนที่คณะโบราณคดีทรงศึกษาวิชาจารึก ภาษาตะวันออก ทรงสำเร็จการศึกษาได้รับพระราชทานปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศิลปากรก่อน และได้รับ พระราชทานปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยเป็นลำดับถัดมา และต่อมาได้ทรงศึกษาชั้นปริญญา ดุษฎีบัณฑิต ณ มหาวิทยาลัยครินครินทรวิโรฒ และสำเร็จการ ศึกษาชั้นสูงสุดของมหาวิทยาลัย ได้รับพระราชทานปริญญาการ ศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ ในปีการศึกษา ๒๕๒๙

แม้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดแล้ว พระองค์ยังมีพระวิริยะ อุตสาหะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในหลายสาขาวิชาตามพระราช- อรรถาศัย หลายวิชาได้ทรงนำมาใช้ดำเนินการพัฒนาความเป็นอยู่ ของประชากรในประเทศให้เจริญก้าวหน้า ตามพระราชประสงค์ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม- ราชินีนาถ รวมทั้งพระราชดำริส่วนพระองค์ ทรงร่วมประชุมทาง

วิชาการทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ มหาวิทยาลัยทุกแห่ง
ในประเทศและหลายแห่งในต่างประเทศได้ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญา
ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ในสาขาวิชาที่ทรงเกี่ยวข้อง

นอกจากทรงศึกษาตามระบบในสถานศึกษาแล้ว ขณะที่
โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ ณ สถานที่ต่างๆ ในประเทศ รวมทั้งขณะที่เสด็จ
พระราชดำเนินเยือนสถานที่ต่างๆ ด้วยพระองค์เองทั้งในประเทศ
และต่างประเทศ พระองค์จะทรงสังเกต ทรงไต่ถาม ทรงศึกษา
หาความรู้และเรื่องราวที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมด้วยพระปรีชาสามารถ
หลักแหลม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรง
ปฏิบัติพระองค์เป็นเนืองนิจตามโบราณวิธี ๔ ประการคือ ส. จ. ป. ล.
อันเป็นหัวใจนักปราชญ์ หลักสำคัญในการแสวงหาความรู้ด้วยการ
ฟังและการอ่าน (สุต) การคิดใคร่ครวญ (จินตนา) การไต่ถาม
(ปจฉา) และการจดบันทึกเรื่องราว (ลิขิต)

หัวใจนักปราชญ์ประการแรก ส. ซึ่งมาจาก สุต นั้น ทรงได้รับการปลูกฝังตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ดังปรากฏในพระราชนิพนธ์ เรื่อง สมเด็จแม่กับการศึกษา ทรงเล่าว่า

สมเด็จพระนางเจ้าทรงอ่านหนังสือมาก มีทุกประเภท ไปไหนก็ต้องไปหาซื้อมาไว้และทรงใช้หนังสือนั้นเป็นประโยชน์มากที่สุด จนทุกวันนี้ท่านก็ยังอ่านมาก เวลาว่างๆ บางทีเราก็ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ แต่ไม่ทราบท่านทำอะไรของท่านจึงมีเวลา ท่านซื้อหนังสือของท่านเอง ทรงซื้อพระราชทานให้ข้าพเจ้าอ่านจนโตก็ยังทำ ทรงแนะนำทั้งการอ่านในใจ และการอ่านดังๆ ซึ่งได้รับสั่งว่า จะช่วยให้ภาษาพูดของเราดีขึ้น ทรงสนับสนุนให้ตั้งห้องสมุดสะสมหนังสือ

เมื่อทรงเจริญวัยขึ้น พระองค์โปรดการอ่านหนังสืออย่างยิ่ง ทรงสะสมหนังสือแทบทุกประเภทและทรงมีห้องสมุดส่วนพระองค์ที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วิลลาศ มณีวัต เขียนเล่าไว้ในอารมณ์ขันของสมเด็จพระเทพฯ ว่า

ครั้นทรงเจริญวัยขึ้นอ่านหนังสือออกแล้ว
ก็ทรงรักการอ่านเป็นอย่างยิ่ง จนใครๆ ในวังก็ถวาย
พระนามพระองค์ว่า “หนอนหนังสือ” ยามเสด็จ
ประพาสต่างประเทศ เห็นร้านหนังสือเป็นต้องแวะ และ
ทรงหายเข้าไปเลือกหนังสืออยู่นานๆ ไม่ว่าจะเป็นการ
เสด็จอินเดีย ออสเตรเลียหรือยุโรป

พระราชนิพนธ์หลายเรื่องในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ทรงกล่าวถึงหนังสือ และห้องสมุด ซึ่งแสดงให้เห็น
อย่างเด่นชัดว่า พระองค์ทรงเห็นความสำคัญของหนังสือ ทรง
สนพระราชหฤทัยในหนังสือ และทรงสนับสนุนความก้าวหน้าของ
กิจการสถาบันห้องสมุดอย่างยิ่ง เช่น

โลกคือมนตร์แล้ว	ไพศาล
ห้องหับสรรพโภการ	เลิศล้ำ
หนังสือดจประแจทวาร	ไขสู่ ห้องนา
จักพบรัตนแท้	ก้องแก้ววิทยา

จากพระราชนิพนธ์ พระราชทานแก่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
พิมพ์ในหนังสือที่ระลึกสัปดาห์ห้องสมุด ครั้งที่ ๒

ข้าพเจ้าขอมอบรายการหนังสือที่ต้องการสำหรับให้ไป
ซื้อและขอถ่ายเอกสารหนังสือบางเล่มราคาแพงมากเป็นพันๆ
บาท หรืออาจถึงหมื่น เหตุเพราะมันกลายเป็นของโบราณไปแล้ว
เรานัดแนะว่าถ้าเป็นไปได้ ก็ขอถ่ายเอกสารไปให้มากที่สุด เรา
ต้องการเนื้อหาไม่ได้ต้องการความเก่าแก่

จากพระราชนิพนธ์ เรื่อง ลัดฟ้าล่าวาฬหาอาจารย์

ข้าพเจ้าอยากให้เรา มีห้องสมุดที่ดี มีหนังสือครบทุก
ประเภทสำหรับประชาชน หนังสือประเภทที่ข้าพเจ้าคิดว่า
สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือ หนังสือสำหรับเด็ก วัยเด็กเป็นวัย
เรียนรู้ เด็กๆ ส่วนใหญ่สนใจที่จะทราบเรื่องราวต่างๆ แปลกๆ
ใหม่ๆ อยู่แล้ว ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณค่า ทั้งเนื้อหาและรูปภาพ
ให้เขาอ่าน ให้ความรู้และความบันเทิง เด็กๆ จะได้เติบโตขึ้น
เป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ที่รอบรู้ มีธรรมะประจำใจ มีความรักบ้าน
เมือง มีความต้องการปรารภจะทำแต่ประโยชน์ที่สมควร

จากพระราชนิพนธ์ เรื่อง “ห้องสมุดในทัศนะของข้าพเจ้า”
อ้างถึงในหนังสือ เฉลิมพระเกียรติและรวมพระราชนิพนธ์ (๒๕๑๐-๒๕๒๐)

พระราชกรณียกิจที่สำคัญในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี อีกประการหนึ่งที่แสดงอย่างชัดเจนถึงความ

สนพระราชหฤทัยในหนังสือ และพระกรุณาธิคุณที่ทรงสนับสนุนการพัฒนาหนังสือ คือ การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พระราชทานโล่และเกียรติบัตรแก่ผู้ชนะการประกวดหนังสือดีเด่น รวมทั้งทรงพระดำเนินชมนิทรรศการหนังสือและสื่อของร้านต่างๆ เป็นที่ปิติและขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่รักหนังสือและคณะผู้จัดงานที่ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติเป็นงานที่กระทรวงศึกษาธิการและคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ซึ่งได้รับพระกรุณาธิคุณจากพระองค์เสมอมา

จ. จินตนา การคิดอันเป็นหัวใจนักปราชญ์ประการที่ ๒
นั้น เป็นทักษะที่สำคัญ แต่การรู้จักคิดเพื่อบุคคลอื่นมากกว่าคิดเพื่อตนเองเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งกว่า และเป็นทักษะที่สูงยิ่งขึ้นไปอีก พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างในเรื่องการคิด และการปฏิบัติกรณีนี้อย่างเป็นเลิศ เมื่อทรงฟังหรืออ่านเรื่องราวใดๆ ก็ทรงคิดตามไปด้วย ทรงสังเกตเชื่อมโยงความคิดไปสู่ประสบการณ์เดิม ทรงถลั่นกรองพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมหัตถจริย ปรางฎในพระราชนิพนธ์หลายเรื่อง เช่น เมื่อเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศฝรั่งเศสได้ทรงฟังนโยบายในการเผยแพร่ความรู้และศิลปะของฝรั่งเศส

ที่ถือหลักว่าความรู้และศิลปะเป็นของทุกคน พระองค์ทรงเชื่อมโยง
ไปสู่เรื่องแนวพระราชดำริในการจัดการศึกษาว่า

ที่เขาพูดมาเมื่อสักครู่ก่อนข้างจะตรงตามความคิด
ของข้าพเจ้าที่อยากเปิดโอกาสให้ทุกคน กระจายโอกาสของคน
แต่มีข้อโต้แย้งที่น่าคิดของบางคนว่าคนเราไม่ควรจะถือเป็น
หน้าที่จะเที่ยวสั่งสอน ความรู้เป็นสิ่งประดับตัว โดยไม่ควรคิด
วางแผนล่วงหน้าจะใช้ประโยชน์อะไร ไม่ควรอวดหรือไม่ภูมิใจ
ในความรู้แทนที่จะสนใจคนทั่วไป ควรเน้นบุคคลที่มีความ
พร้อมสุดยอดให้เป็นผู้นำสังคมต่อไป

จากพระราชนิพนธ์ เรื่อง ลัดฟ้าสำราชหาอาจารย์

หัวใจนักปราชญ์ประการที่ ๓ คือ ปุ. มาจากคำว่า ปุจฉา
การถามเป็นวิธีการหนึ่งที่จะได้ความรู้ การฝึกตนให้เป็นคนช่างสังเกต
ช่างสงสัยแล้วนำไปสอบถามผู้รู้หรือค้นคว้าเพิ่มเติม จะทำให้ปัญญา
แตกฉาน แม้พระองค์ทรงดำรงพระอิสริยยศสูงยิ่ง ก็ยังโปรดหาความรู้
จากการซักถามอยู่เสมอ

ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง พระอาจารย์ถวายเป็นพระอักษรวิชาสัมมนาเทคนิคการวิจัยวัดผลและสถิติ กรรมการท่านหนึ่งในคณะกรรมการถวายเป็นการปรึกษาปริญาณิพนธ์ และประธานการสอบปริญาณิพนธ์ ได้ให้สัมภาษณ์ถึงพระจริยวัตรในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อทรงศึกษาในระดับปริญาคุณวุฒิบัณฑิต ทรงร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน และทรงเป็นแบบอย่างที่ดีในการซักถามเรื่องราวที่ทรงสงสัยว่า

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระปรีชาสามารถอย่างยิ่งในเชิงวิชาการ ทรงมีประสบการณ์และความรอบรู้ในสาขาวิชาต่างๆ อย่างกว้างขวางยากยิ่งที่จะหาผู้ใดเท่าเทียม แต่ก็ถ่อมพระองค์อยู่เสมอด้วยพระอัธยาศัยที่เสถียรมงาม ตลอดเวลาการศึกษาเล่าเรียน ทรงสนพระทัยอย่างยิ่งและสม่ำเสมอในทุกรายวิชา ในชั้นเรียนทรงตั้งพระทัย กระตือรือร้นใคร่เรียนใคร่รู้อย่างเห็นได้ชัด และจะทรงร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการซักถามและอภิปรายร่วมกับพระสหายอย่างแข็งขันอยู่เสมอ เรื่องใดที่ทรงมีประสบการณ์ตรงหรือใกล้เคียง ก็ทรงเล่าพระราชทานด้วยวิธีเล่าซึ่งไม่เหมือนใคร คือ มีพระอารมณ์สนุกในการเล่า และเป็นที่น่าสนใจยิ่งพระนิพนธ์รายงานต่างๆ โปรดทรงด้วยลายพระหัตถ์ที่เรียบร้อย สะอาด อ่านง่าย แสดงถึงความ

ตั้งพระทัยในการทรงอย่างสูง

พระจริยวัตรที่น่าเทิดทูนอย่างยิ่งก็คือ พระอิริยาบถที่
เรียบง่าย มีพระอารมณ์ขัน ไม่ถือพระองค์ แต่ในขณะ
เดียวกันก็ทรงวางพระองค์อย่างงดงามยิ่ง เหมาะสมกับ
กาลเทศะและบุคคลในทุกโอกาส

จากเรื่อง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ปริญญาศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ลิ. ย่อมาจาก ลิขิต หัวใจนักปราชญ์ประการสุดท้ายนั้น
กล่าวได้ว่ามีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นการแสดงผลการฟัง การอ่าน
การใช้ความคิดและการถาม รวมทั้งเป็นหลักฐานแสดงความเป็น
ปราชญ์ในภายหน้า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงบันทึกสิ่งที่ได้ทรงฟัง ทรงสังเกต และที่ทรงอ่านไว้มาก ทรง
เลือกบันทึกเฉพาะสาระสำคัญที่เป็นประโยชน์ ซึ่ง ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง
พระอาจารย์ผู้ถวายอักษรวิชาพัฒน ๓๘๐ ให้สัมภาษณ์ถึงพระ
จริยวัตรเรื่องนี้ของพระองค์ไว้ว่า

ทรงสนพระทัยในสาระสำคัญและข้อมูลแปลกใหม่ที่
ผู้สอนบรรยายโดยตลอด แต่ได้สังเกตว่าจะทรงเลือกบันทึก
เฉพาะใจความหรือข้อมูลข้อคิดเห็นที่เป็นประเด็นใหม่ ความรู้

ใหม่ ไม่โปรดที่จะจดตลอดเวลา ซึ่งผู้สอนเห็นว่าเป็นวิธีเรียนที่
ถูกต้องอย่างยิ่งในระดับบัณฑิตศึกษา เมื่อจบการบรรยายเป็น
ตอนๆ และเป็นช่วงเวลาอภิปรายซักถาม จะทรงตั้งคำถาม
และทรงร่วมถกแถลงอย่างแตกฉาน...ก่อนเสด็จกลับจะทรง
“ไหว้” ครูของพระองค์ท่านทุกครั้งไม่เคยลืม

จากเรื่อง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พระราชนิพนธ์อันเนื่องมาจาก ส. จ. ป. ลี. ของพระองค์
นั้นมีเป็นจำนวนมาก เฉพาะที่เสด็จเยือนที่ต่างๆ มีหลายเรื่อง ทุก
เรื่องนอกจากจะทรงคุณค่าหลายด้านแล้ว ยังแสดงให้เห็นประจักษ์ใน
ความเป็นปราชญ์ของพระองค์ได้อย่างชัดเจน ตัวอย่างพระราชนิพนธ์
เช่น ย่ำแดนมังกร ชมช่อมาลติ ทัวร์น้องโจ้ สิงคโปร์สัญจร
ไทยเที่ยวพม่า ทัศนะจากอินเดีย โรมันสัญจร ปรินสาจากดวงดาว
คืนฟ้าใส เบ่งบ่ทันเบ่งบ่หมด มุ่งไกลในรอยทราย ชมดอกไม้ไกล
บ้าน แกะรอยโลม ขอให้เจ้าภาพจงเจริญ ป่าสูงฟ้าใส ทวิภาคสัญจร
เขมรสามยก โอรักคืออะไร ม่วนซื่นเมืองลาว อนันตยามมิตร เยือน
ถิ่นอินเดียแดง ลุยป่าฝ่าฝน รอยยิ้มหมีขาว แดร์รักคู่ลาผู้นำรัก
แอนตาร์กติกา : หนาวหน้าร้อน ประพาสุทธาน ลาวใกล้บ้าน

ลัดฟ้าล่าวิชาหาอาจารย์

นอกจากจะทรงพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถจากความเป็นนักแสวงหาความรู้แบบโบราณวิธีคือ สุ. จิ. ปุ. ลิ. ดังกล่าวแล้ว พระองค์ยังมีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศึกษาหลักธรรมและน้อมนำมาประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้องถ่องแท้ เริ่มแต่ทรงศึกษาวิชาภาษาบาลี ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องต่างๆ อันแสดงพระปรีชาสามารถด้านภาษาและความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมและคุณธรรมอย่างแตกฉาน ปรากฏในพระราชนิพนธ์หลายเรื่อง เช่น เรื่อง “ในประสบการณ์” ซึ่งแสดงถึงการที่ทรงเข้าพระราชหฤทัยในความคิดคำนึงของไทยที่มีต่อพระพุทธศาสนาว่า

หลักความคิดของคนไทยเราที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา นั้น นับว่าเหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองของเราเป็นอย่างดี ถ้าเราสามารถนำเอาปรัชญาพุทธศาสนา(แม้เพียงข้อเล็กๆ) มาเป็นวัตรปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ก็น่าจะช่วยให้เกิดความสุขสวัสดิ์ในสังคมไทยได้มากทีเดียว

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นแบบอย่างของนักอ่าน นักศึกษาค้นคว้า ปราชญ์กวี ผู้ทรงภูมิรู้ คู่คุณธรรม และทรงเป็นแบบอย่างอื่นๆ อีกอเนกประการ ในการปฏิบัติพระราชภารกิจในตำแหน่งศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการภาควิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า อาจารย์พิเศษของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พระราชภารกิจในพระองค์ที่พระราชทานพระเมตตาแก่ประชาชนชาวไทย รวมทั้งพระราชภารกิจสนองพระเดชพระคุณที่ได้ทรงรับมอบหมายจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงพร้อมบริบูรณ์ สำเร็จลุล่วงอย่างดียิ่ง เป็นที่ประจักษ์และซาบซึ้งแก่พลนิกรโดยทั่วไป ผู้มีโอกาสดำเนินพระมหากรุณาธิคุณย่อมเต็มคำประทับใจ ตั้งใจน้อมนำพระราชดำริและพระราชจริยวัตรมาพิจารณาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ตน และสังคมส่วนรวมอย่างไพศาลต่อไป

(ปรับปรุงจาก ปราณี ปราบริฐ. “คุรุบรมราชกุมาริสถิติ” ในหนังสือวันครู ๒๕๔๓ กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคุรุสภา, ๒๕๔๓.)

บรรณานุกรม

ประมวลพระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.

มหาวิทยาลัยสยาม จัดพิมพ์ขึ้นเนื่องในวโรกาสที่ทรงมีพระชนมายุ ๓๕ พรรษา ๒ เมษายน ๒๕๓๓. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๓.

กรมศิลปากร. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับการอนุรักษ์มรดกของชาติ. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลสหประชาพานิชย์, ๒๕๒๔.

พิศวาท น้อยมณี. “ข้อคิดที่ได้จากพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” ใน สารสถาบันภาษาไทย ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ เมษายน-มิถุนายน ๒๕๓๔.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. สมเด็จพระแม่กับการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๕.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๙.

ศาสตราจารย์ ดร.กำธร สธิกุล ปุชนิยบุคคลที่ควรแก่
การยกย่อง นับถือ สดุดี ท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติของพหุสูต ผู้รู้ครบถ้วน
บริหารงานอย่างชาญฉลาด มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้ง มุ่งมั่น
พัฒนาฟื้นฟูอุปสรรคต่างๆ ด้วยความเสียสละ วิริยะอุตสาหะ
ประหยัดและอดออม ท่านหวังวางรากฐานที่มั่นคงให้กับองค์กร เพื่อ
จักได้พัฒนาเด็ก เยาวชน และบุคคลทั่วไป ให้อ่านออก เขียนได้ มี
หนังสือดีๆ ไว้ศึกษาหาความรู้ จากความตั้งใจจริงผนวกกับความ
สามารถในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของท่านจนส่งผลให้มี
ประสิทธิผลสืบมาถึงทุกวันนี้

ศาสตราจารย์ ดร.กำธร
สธิกุล เกิดเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน
๒๔๗๐ ที่อำเภอปากพนัง จังหวัด
นครศรีธรรมราช ภรรยาชื่อ
นางวิไลสม สธิกุล มีบุตร ๓ คน
เป็นบุตรชาย ๒ คน คือ ผศ.ดร.
กอบธัม สธิกุล และ ดร.กรธรรม
สธิกุล และบุตรสาว ๑ คน คือ
นางสาวน้ำพร สธิกุล

การศึกษา ศาสตราจารย์ ดร.กำธร สธิกุล เริ่มการศึกษา
ที่โรงเรียนในอำเภอปากพนัง มัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนวชิราวุธ
วิทยาลัย มัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และ
ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง
ได้รับปริญญาธรรมศาสตร์บัณฑิต พ.ศ. ๒๔๙๑ และได้รับปริญญา
บัญชีบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๔๙๒

หลังจากนั้นสอบชิงทุนรัฐบาลได้ไปศึกษาวิชาการพิมพ์ที่
สหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้ B.Sc. (Printing) จาก Carnegie
Institute of Technology ใน พ.ศ. ๒๔๙๔ และได้ M.B.A. with
Distinction จาก University of Michigan ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕

เมื่อเรียนสำเร็จกลับมาทำงานในเมืองไทยได้เป็นวิทยากร
ให้กับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และได้โอนมาเป็นผู้จัดการ

องค์การค้ำครุสภา พ.ศ. ๒๔๙๖

เกียรติคุณ ศาสตราจารย์ ดร.กำธร สติรกุล ได้รับปริญญา
ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาบรรณารักษศาสตร์ จากมหาวิทยาลัย
รามคำแหง พ.ศ. ๒๕๒๗

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันมีค่า
สูงยิ่งแก่ศาสตราจารย์ ดร.กำธร สติรกุล ที่สำคัญได้แก่

ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.) พ.ศ. ๒๕๒๗

ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.) พ.ศ. ๒๕๒๓

เหรียญที่ระลึกกาชาดสมนาคุณ ชั้น ๑ พ.ศ. ๒๕๒๓

เหรียญลูกเสือสดุดี พ.ศ. ๒๕๑๗

ผลงาน ศาสตราจารย์ ดร.กำธร สติรกุล ได้เข้ามาบริหาร
งานที่องค์การค้ำของครุสภาในขณะที่ทรัพยากรต่างๆ มีจำกัด และ
ยากลำบากในการพัฒนาอีกทั้งเป็นช่วงจังหวะที่กำลังมีการปรับปรุง
การศึกษาเป็นการใหญ่ โดยเฉพาะทางด้านการผลิตตำราเรียน หลัง
เสร็จสิ้นสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศไทยต้องปรับปรุงการศึกษา
เพื่อให้ทัดเทียมต่ออารยประเทศ โรงพิมพ์ครุสภาที่วัดสังเวชซึ่งเรียก
ว่า โรงพิมพ์ครุสภาพระสุเมรุ นับเป็นแหล่งขุมกำลังการผลิตทางการ
พิมพ์ที่เป็นหลักขององค์การค้ำของครุสภา ในตอนเริ่มแรกได้รับ
มอบหมายให้ผลิตหนังสือแบบเรียนของทางราชการในระดับชั้น
ประถมศึกษาและให้มีภาพประกอบเป็นภาพ ๔ สี แต่ทางโรงพิมพ์

ครูสภาไม่สามารถพิมพ์ได้ เพราะไม่มีเครื่องพิมพ์แยกสี จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงทางด้านวิชาการการพิมพ์โดยได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพขึ้น และเปิดสอนวิชาการพิมพ์ด้วย ศาสตราจารย์ ดร.กำธร สติรกุล ได้เข้าไปรับหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรเพื่อเตรียมการสอนนักเรียนรุ่นแรก และได้สอนติดต่อกันมา ๕-๖ รุ่น ขณะเดียวกันก็ได้เปิดสอนเจ้าหน้าที่องค์การค้ำของครูสภาในทุกวันหยุด และเสาร์-อาทิตย์ โดยคัดเลือกเจ้าหน้าที่บางคนมาศึกษา และได้จัดสร้างโรงพิมพ์ครูสภาที่ลาดพร้าวพร้อมกันไปด้วย จึงเป็นการทำงานประสานกัน เมื่อโรงพิมพ์สร้างเสร็จก็จบการศึกษารับเข้าทำงานได้พอดี

ศาสตราจารย์ ดร.กำธร สติรกุล ดำเนินการปรับปรุงกิจการขององค์การค้ำของครูสภาด้วยความบากบั่น มุ่งมั่นและอดทน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์การค้ำของครูสภา ที่จัดอำนวยความสะดวกให้แก่การศึกษาของชาติสืบไป ท่านมีความเชื่อมั่นว่าหนังสือมีความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด ในฐานะที่เป็นพาหนะถ่ายทอดวิชาการให้การศึกษาและคุณค่าทางวัฒนธรรมในสังคม ช่วยพัฒนาชาติและปรับปรุงแต่งชีวิตแต่ละคนให้เจริญรุ่งเรือง อีกทั้งหนังสือยังเป็นผู้สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลแต่ละชาติ และเสริมพลังแห่งความปรารถนาสันติภาพให้เกิดขึ้นในใจคนได้ จากความเชื่อมั่นนี้ ท่านจึงทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจที่จักพัฒนาโรงพิมพ์องค์การค้ำของครูสภาให้ทันสมัย มี

ศักยภาพเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกประเทศ โรงพิมพ์องค์การค้ำของคุรุสภาจึงเป็นโรงพิมพ์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศและภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ เป็นแหล่งฝึกงานและดูงานของนักศึกษาไทยและต่างประเทศ

ศาสตราจารย์ ดร.กำธร สติรกุล ได้ริเริ่มให้มีการจัดงานแสดงการพิมพ์แห่งประเทศไทยขึ้นเมื่อปี ๒๕๐๕ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี และจัดติดต่อกันที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว รวม ๔ ครั้ง ซึ่งการเปิดงานครั้งที่ ๒ และ ๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเปิดงานและเยี่ยมชมกิจการโรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่ง ครั้งที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เสด็จพระราชดำเนินเปิดงาน ซึ่งในการจัดงานแต่ละครั้งได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการพิมพ์ทั่วไป และมีรายได้เหลือ

จากการจัดงานจนสามารถจัดตั้งเป็นมูลนิธิเงินกองทุนแสดง
การพิมพ์แห่งประเทศไทยขึ้น และในขณะนั้นมูลนิธิมีเงินสะสมอยู่
แล้วกว่า ๒ ล้านบาท ซึ่งได้นำดอกผลของเงินกองทุนนั้นให้เป็นทุน
การศึกษาของนักเรียนในวิชาการพิมพ์ ให้เป็นทุนวิจัยในสถานศึกษา
ต่างๆ และให้ทุนแก่อาจารย์ผู้สอนไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ อัน
เป็นประโยชน์ต่อวงการพิมพ์โดยทั่วไป และเมื่อท่านเกษียณอายุ ชาว
องค์กรค้าของครูสภาโดยชมรมชาวใต้ และผู้ที่รักเคารพท่านได้

ร่วมกันจัดตั้ง “มูลนิธิกำธร สติรกุล เพื่อการพิมพ์ไทย” ขึ้นเพื่อเป็น
เกียรติประวัติของท่านด้วย

ผลงาน ศาสตราจารย์ ดร.กำธร สติรกุล ได้ผลิตผลงานที่มี
คุณค่าไว้ ดังนี้

หนังสือชุดภาพและการ์ตูนอิตาลี ซึ่งแต่งเป็นบท
ร้อยกรอง อ่านง่าย สนุก และภาพสวยสีสันสะดุดตา นับว่าเป็นการ
สร้างหนังสือที่ดีและสวยงามให้เด็กได้อ่านกันจำนวน ๖ เรื่อง

- ทัมบี้ผจญภัย	- เจ้าหญิงนิทรา
- ซินเดอเรลลา	- หนูน้อยหมวกแดง
- ฟินอคซิโอ	- แมวเจ้าปัญญา

ผลงานทางวิชาการ หนังสืออ้างอิง เช่น หนังสือและ
การพิมพ์ลายสือไทย ๓๐๐ ปี

หนังสือลายสือไทย ๓๐๐ ปี ได้รับรางวัลชมเชยกลุ่ม
หนังสือสารคดีจากการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี ๒๕๒๖ ของ
คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมากมาย ทั้งนี้
ท่านยังเป็นผู้ค้นพบประกาศห้ามสูบบุหรี่ ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ทางราชการ
ชิ้นแรกของประเทศไทยด้วย

ศาสตราจารย์ ดร.กำธร สติรกุล เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ
ยิ่งในการบุกเบิกและพัฒนานำความเจริญก้าวหน้ามาสู่อุตสาหกรรม

การพิมพ์อย่างแท้จริง ท่านเป็นผู้ที่ได้อุทิศตนสร้างประโยชน์เพื่อ
วงการพิมพ์มาตลอด และยังเป็นผู้วางรากฐานองค์การค้าของ
คุรุสภาให้เจริญก้าวหน้าเป็นปีกแผ่นมาจนถึงวันนี้

การจัดตั้งองค์การค้าของคุรุสภาขึ้นมานั้น มีวัตถุประสงค์
ที่จะหารายได้เพื่อช่วยเหลือคุรุสภา ระยะเวลาที่ผ่านมาองค์การค้า
ของคุรุสภาได้ปฏิบัติหน้าที่ในด้านนี้เป็นอย่างดีสมบูรณ์ครบถ้วน และ
วัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งที่องค์การค้าของคุรุสภาจะต้องอำนวยความสะดวก
ให้แก่การศึกษา ซึ่งสิ่งนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่จะต้อง
ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด อันเป็นประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวม การศึกษา
นั้นเป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่อนาคตของชาติ ซึ่งได้แก่เด็ก
และเยาวชนที่จะศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ ทางองค์การค้าของ
คุรุสภาถือว่าการทำงานต่างๆ นั้นจักถือเอาประโยชน์ของนักเรียน
เป็นที่ตั้ง เป็นหลักสำคัญ องค์การค้าของคุรุสภารับภาระเป็นผู้ผลิต
ที่ผลิตแบบเรียน อุปกรณ์การศึกษาทั้งปวง เพื่อให้นักเรียนได้มี
แบบเรียนตลอดจนเครื่องเขียน เครื่องแบบ และอุปกรณ์การศึกษา
ทั้งปวงได้ใช้เรียนในราคาที่ไม่แพง มีเพียงพอและทันกับเวลา เด็ก
และเยาวชนของชาติอ่านออกเขียนได้มีจำนวนเพิ่มขึ้น นับเป็นความ
ภาคภูมิใจของชาวองค์การค้าของคุรุสภาเป็นอย่างยิ่ง และในช่วง
เวลายาวนาน ที่องค์การค้าของคุรุสภา ได้ทำหน้าที่ของตนที่จะต้อง
ผลิตหนังสือ อุปกรณ์ทั้งปวงให้การศึกษาได้รับความสะดวก ให้งาน
ตามแผนการศึกษาที่กำหนดลุล่วงไปด้วยดี ถือว่าไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย

แม้ในช่วงเวลาจะมีการถูกวิพากษ์วิจารณ์ในปัญหาต่างๆ อยู่บ้าง เช่น บางทีผลิตแบบเรียนออกมาไม่ทัน ซึ่งก็เป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ ในหลาย จังหวัดที่บ้านเมืองประสบกับภาวะคับขัน ขาดแคลน องค์กรการค้าของคุรุสภาก็ได้เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ตรึงราคาสมุด เครื่องเขียน เครื่องแบบนักเรียน และตำราเรียน ซึ่งถ้าไม่มีองค์การค้าของคุรุสภาประชาชนส่วนใหญ่ก็คงจะเดือดร้อนกันมาก เพราะหนังสือของสำนักพิมพ์อื่นมีราคาค่อนข้างแพง ราคาแบบเรียน หนังสือบางเล่ม องค์กรการค้าของคุรุสภาได้ตรึงราคาขายไว้นานกว่า ๑๐ ปี แม้ต้นทุนการผลิตจะสูงขึ้นก็ตาม งานเหล่านี้แม้คนทั่วไปจะมองไม่เห็นเด่นชัดแต่ก็เป็นเรื่องที่องค์การค้าของคุรุสภาภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่ของตนอันเป็นผลดีแก่ประเทศชาติ

ศาสตราจารย์ ดร.กำธร สิริกุล ให้แง่คิดว่าการดำเนินงานขององค์การค้าของคุรุสภาก็เหมือนการดำเนินงานอื่นๆ ทั้งปวง หรือแม้แต่การดำเนินชีวิตของบุคคลก็เช่นกัน ย่อมต้องประสบปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่จะต้องต่อสู้ฝ่าฟันกันมาตลอด ความสำเร็จหรือความก้าวหน้าแต่ละขั้นตอนย่อมต้องเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่างๆ มากมาย โดยปกติแล้วอุปสรรคในแต่ละงานย่อมมีมากกว่าผลสำเร็จ งานขององค์การค้าของคุรุสภาก็มีลักษณะเดียวกัน อุปสรรคมีทั้งภายในและภายนอกองค์กร ดังนั้นปัญหาและอุปสรรคเป็นเรื่องธรรมดาของงานที่หน่วยงานนั้นๆ จำต้องแก้ไขให้ลุล่วงไปให้จนได้เพื่อจะได้รับความสำเร็จในงานนั้นๆ กลับมา ☺

ห้วงมหรรณพมานิจ ชุบสาย
กับงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

วัฒนา บุญเสนอ*

*ข้าราชการบำนาญกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕ นี้ จัดเป็นครั้งที่ ๓๐ เป็นงานในความรับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีกรมวิชาการ เป็นเลขานุการจัดงาน การจัดงานนี้ถือว่าเป็นงานที่เป็นแหล่งรวมสิ่งพิมพ์ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ถ้าจะเอ่ยอ้างถึงความสำเร็จแล้ว คงต้องระลึกถึงผู้ผลักดันให้กิจกรรมนี้ดำเนินสืบต่อมาได้เป็นเวลาถึง ๓๐ ปีแล้ว

ย้อนหลังไป ๓๐ ปีที่ผ่านมา งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ คือ ความเพียรพยายามของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือ ที่จะผลักดันให้มีการรณรงค์การอ่านขึ้นในเมืองไทย และบุคคลแรกผู้ที่ทุ่มเทพลังกาย พลังใจให้แก่งานนี้อย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย คือ หม่อมหลวง มานิจ ชุมสาย

คณะทำงานได้มีโอกาสสัมภาษณ์นางสาวจินตนา ไบกาซูยี ผู้อำนวยการสถาบันการแปลหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นบุคคลหนึ่งที่ทำงานใกล้ชิดกับ ม.ล.มานิจ ชุมสาย มาตั้งแต่แรก ท่านได้ระลึกถึงครั้งเมื่อทำงานร่วมกับม.ล.มานิจ ชุมสาย และได้เล่าให้ฟัง สรุปได้ดังนี้

เริ่มงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติในประเทศไทย จัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ ตามคำเชิญชวนของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ (Thailand National Commission for UNESCO) เนื่องจากในปีดังกล่าว UNESCO ประกาศให้เป็นปีหนังสือสากล และได้ขอความร่วมมือประเทศสมาชิก จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมให้เกิดการผลิตหนังสือที่มีคุณภาพ และเกิดสังคมการอ่าน ประเทศไทยได้ร่วมเฉลิมฉลองงานโดยจัดสัปดาห์หนังสือขึ้นในปีนั้น มี

คณะกรรมการจัดงานของกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินงาน และได้มอบให้ ม.ล.มานิจ ชุมสาย เป็นแกนนำในการจัดงาน

ก่อนกล่าวถึงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ขอกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือโดยสรุปเพียงเล็กน้อย คือ หลังจากการจัดงาน ใน พ.ศ. ๒๕๑๕ แล้ว กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการ ซึ่งมีอธิบดีในสมัยนั้น คือ นายจรูญ วงศायนต์ และหัวหน้ากองตำราในเวลานั้น คือ นายทองสุข เกตุโรจน์ ได้รับมติจากการประชุมเครือสมาคมชิยูเนสโกที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหนังสือ เพื่อดูผลงานพัฒนาหนังสือของประเทศให้เจริญก้าวหน้า ในระยะแรกคณะกรรมการพัฒนาหนังสือได้รับแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรี แต่ต่อมาเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง คณะกรรมการพัฒนาหนังสือก็พลอยหมดวาระการทำงานไปด้วย จึงเปลี่ยนวิธีการแต่งตั้งมาเป็นคณะกรรมการหนังสือแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ และครั้งหลังสุดมีการเปลี่ยนแปลงให้เป็นคณะกรรมการในระดับชาติ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้แต่งตั้ง คณะกรรมการพัฒนาหนังสือคณะแรกนี้มี ม.ล.ปิ่น มาลากุล เป็นประธาน และ ม.ล.มานิจ ชุมสาย เป็นรองประธาน หน้าที่การทำงานของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือ คือ การสนับสนุนส่งเสริมกระบวนการพัฒนาหนังสือให้ครบวงจร โดยมีงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้ง ๕ ฝ่ายคือ

๑. การผลิตต้นฉบับ ได้แก่ ผู้เขียน ผู้วาดภาพ ผู้แปล
๒. การจัดพิมพ์ ได้แก่ บรรณาธิการ เจ้าของสำนักพิมพ์
๓. การจำหน่ายจ่ายแจก ได้แก่ บุคคลที่อยู่ในระบบการ
จำหน่ายจ่ายแจก ซึ่งจะนำหนังสือจากผู้พิมพ์ไปสู่ผู้อ่าน ได้แก่ ร้าน
ขายหนังสือ สายส่ง แผงหนังสือ เป็นต้น

๔. การพิมพ์ ได้แก่ โรงพิมพ์ ผู้พิมพ์

๕. การอ่าน ได้แก่ ผู้อ่านและผู้ส่งเสริมการอ่าน เด็ก
เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ประชาชน บรรณารักษ์

วิธีการหนึ่งที่จะพัฒนาบุคลากรทั้ง ๕ ให้ครบวงจร ซึ่งต่อ
มากลายเป็นกิจกรรมที่สำคัญของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือคณะนี้
คือ **การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ** ในการดำเนินการจัดงาน
ส่วนใหญ่ในแต่ละครั้งนั้น คณะกรรมการพัฒนาหนังสือได้รับ
มอบหมายให้ ม.ล.มานิจ ชุมสาย เป็นผู้ดำเนินงานทั้งหมด รวมทั้ง
แผนหรือนโยบายการพัฒนาหนังสือด้วย ม.ล.มานิจ ชุมสาย คือ
ผู้ยกแผนพัฒนาหนังสือเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาหนังสือเป็น
ส่วนใหญ่ ซึ่งคณะกรรมการมักเห็นชอบ และได้นำมาปรับใช้สืบต่อ
กันมา ในเวลาเดียวกันนั้น ในการประชุมคณะกรรมการพัฒนา
หนังสือในแต่ละครั้ง มีข้อกำหนดให้มีผู้แทนของผู้จัดพิมพ์และผู้
จำหน่ายหนังสือเป็นกรรมการอยู่ด้วย แต่ในขณะนั้นสำนักพิมพ์
หรือร้านขายหนังสือยังไม่มีมารวมตัวกัน ม.ล.มานิจ ชุมสาย จึงได้

เชิญชวนสำนักพิมพ์และร้านขายหนังสือมารวมกันจัดตั้งเป็นสมาคม
ชื่อว่า สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย โดย
มี ม.ล.มานิจ ชุมสาย เป็นนายกสมาคมคนแรกของสมาคมนี้ และ
ได้เป็นผู้แทนของสมาคมในคณะกรรมการพัฒนาหนังสือโดยตลอด
จึงได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
มาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งยังเป็นผู้ริเริ่มให้มีการจัดงานสัปดาห์
หนังสือแห่งชาติส่วนภูมิภาคด้วย

การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติในยุคแรกๆ นั้น สถานที่
จัดงานแต่ละครั้งมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง...จากศูนย์สังคิ
กรมศิลปากร... เวทีลีลาศในสวนลุมพินี (ครั้งหนึ่งมีการปฏิวัติ รถถัง
ทหารแล่นเข้ามาในบริเวณงาน และห้ามไม่ให้มีการจัดงาน)...บริเวณ
รอบหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย...สนามหลวง...และหลัง
บริเวณกระทรวงศึกษาธิการ-บริเวณคุรุสภา...ศูนย์การประชุมแห่งชาติ
สิริกิติ์ แต่ครั้ง ม.ล.มานิจ ชุมสาย จะมีความเหน็ดเหนื่อยทั้งกาย
และใจในการค้นหาสถานที่ให้เหมาะสม แต่แทบไม่มีใครเคยเห็น
อาการท้อแท้เลย

ม.ล.มานิจ ชุมสาย มีความมุ่งมั่นต้องการให้งานสัปดาห์
หนังสือแห่งชาติ เป็นแหล่งที่เผยแพร่...เป็นแหล่งที่จำหน่ายหนังสือ
สำหรับประชาชนทุกเพศทุกวัยทุกฐานะ จึงพยายามจัดงานอย่าง
ประหยัดที่สุด งบประมาณในการจัดงานสัปดาห์หนังสือฯในระยะ

แรกแต่ละครั้งนั้น นำมาจากเงินที่เก็บค่าเช่าร้านจำหน่ายหนังสือ
ที่มาพร้อมออกงาน เมื่อเก็บได้เท่าไรก็นำเงินเหล่านั้นมาจัดสรรให้
คณะกรรมการชุดต่างๆ ทำงานกัน ม.ล.มานิจ ชุมสาย ใช้บริหารจัดการ
อย่างประหยัดคุ้มค่ามากที่สุด งานส่วนไหนสามารถขอความร่วมมือได้
จะรีบดำเนินการทันที

ลักษณะการทำงานของ ม.ล.มานิจ ชุมสาย จะใช้วิธีการ
ติดต่อด้วยตัวท่านเองก่อน แล้วต่อไปจึงให้ระดับเจ้าหน้าที่ไป
ประสานงานต่อ ในสมัยก่อนนั้นร้านจำหน่ายหนังสือที่มาพร้อม
จำหน่ายในงานมีไม่มากนัก การจัดการจึงไม่มีใครมีความยุ่งยาก และ
ส่วนใหญ่มักรู้จักและคุ้นเคยกัน เมื่อมีการจัดสรรสถานที่ออกร้าน
ท่านเพียงแต่ใช้วิธีการวัดขนาดไว้ แล้วให้หมายเลขกำกับไว้ เมื่อถึง
เวลา เจ้าของร้านมาร่วมจับฉลากตกลงโดยสันติต่อเนื่องจากการจัด
งานในยุคก่อนๆ ไม่มีคู่แข่งรูปเหมือนปัจจุบัน เป็นเพียงการวัด
ขนาดภายในเต็นท์เท่านั้น หรือในระหว่างการจัดงานมีพายุฝนตกหนัก
หลังคาเต็นท์รั่วหนังสือเสียหาย หรือหนังสือของร้านจำหน่าย
หนังสือถูกขโมยหายไป เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาที่งานดำเนิน
ไปเหล่านี้ ม.ล.มานิจ ชุมสาย จะอยู่เคียงข้างแก้ปัญหาด้วยตลอดเวลา

การตกแต่งร้านเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ท่านให้ความสำคัญ ใน
สมัยนั้นจึงมีการประกวดตกแต่งร้านผู้จำหน่ายหนังสือด้วย เพื่อ
กระตุ้นให้ผู้จำหน่ายหนังสือจัดร้านให้สวยงาม และเป็นระเบียบอยู่

ตลอดระยะเวลาการจัดงาน มีการประกาศผลการประกวดพร้อมมอบรางวัลในวันสุดท้ายของการจัดงาน ม.ล.มานิจ ชุมสาย ไม่ได้เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย เพราะตัวท่านเองออกร้าน (ร้านเฉลิมนิจที่จำหน่ายแต่เฉพาะดิชชันนารีของ ม.ล.มานิจ ชุมสาย ในราคาแสนถูก) และเข้าร่วมประกวดด้วย การประกวดได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกร้าน ในส่วนของการจำหน่ายหนังสือ มล. มานิจ ชุมสาย เป็นผู้ผลักดันให้มีการลดราคาหนังสือลงอย่างมาก ๒๐-๓๐% โดยขอความร่วมมือไปยังร้านที่มาร่วมจำหน่ายหนังสือ ซึ่งก็ได้รับความร่วมมืออย่างดีในระดับหนึ่ง ซึ่งปรากฏการณ์ในเรื่องนี้ยังมีมาจนถึงปัจจุบันนี้

นอกจากจะเชิญชวนร้านจำหน่ายหนังสือในประเทศไทยแล้ว มล.มานิจ ชุมสาย ยังเล็งเห็นถึงความสำคัญของหนังสือต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้เปิดโลกทัศน์ของผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้อ่านให้กว้างขึ้น จึงได้ติดต่อสำนักพิมพ์ต่างประเทศผ่านสถานทูตและองค์กรระหว่างประเทศ อาทิ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศอาเซียน (6 ประเทศ) ยูนิส ยูเนสโก ยูนิเซฟ มูลนิธิเอเซีย เป็นต้น ให้มาร่วมจัดนิทรรศการหนังสือซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ม.ล.มานิจ ชุมสาย จะเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเองเกือบทุกอย่าง ตั้งแต่ติดต่อ...ร่างหนังสือ...ประสานงาน...การขออนุญาตนำเข้าหนังสือผ่านศุลกากร...การจัดบูธแสดงนิทรรศการ (ซึ่งไม่ต้องเสียค่าเช่า) ทั้งหมดนี้แทบไม่เคยเห็น

อาการเหน็ดเหนื่อยปรากฏขึ้น

การประชาสัมพันธ์งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติในยุคต้นๆนั้น ไม่ใช้งบประมาณราชการหากไม่จำเป็น ม.ล.มานิจ ชุมสาย ใช้วิธีการที่ประหยัดมาก คือใช้วิธีการขอความอนุเคราะห์ไปยังวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ แม้กระทั่งโปสเตอร์และแผ่นปลิว ก็ยังผลิตเองโดยใช้ระบบแท่นพิมพ์ของโรงพิมพ์ที่บ้านท่าน ซึ่งเป็นระบบพิมพ์อย่างง่าย ๆ ส่วนใหญ่เป็นชาวตำ จะไม่มีโปสเตอร์สีสวยเหมือนปัจจุบัน หรือแม้กระทั่งการติดตั้งคัทเอ๊าท์ ป้ายขนาดใหญ่ การติดตั้งจะเป็นการขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการที่เป็นคณะทำงาน เช่น โรงเรียนก่อสร้างอุเทนถวาย (วิทยาเขตอุเทนถวายภายหลัง)

อีกส่วนหนึ่งที่จำเป็นต้องกล่าวถึง คือ การเชิญหน่วยงานราชการมาร่วมจัดนิทรรศการและจำหน่ายหนังสือ อาทิ ราชบัณฑิตยสถาน กรมศิลปากร กรมป่าไม้ กรมไปรษณีย์โทรเลข กรมประมง สำนักนายกรัฐมนตรี องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ชื่อในสมัยนั้น) เป็นต้น กล่าวกันว่าผู้ที่อยากได้หนังสือของหน่วยงานราชการ ซึ่งแสนจะหาได้ยากยิ่งกว่างมเข็มในมหาสมุทร สามารถจะหาซื้อได้ในงานนี้

การประชุมสัมมนาทางวิชาการที่จัดในงานสัปดาห์หนังสือฯ เช่นกัน เป็นผลมาจากการเชิญชวนบุคลากรที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น

มาร่วมงาน อาทิ เชิญชวนให้ผู้เขียนเรื่อง หรือผู้วาดภาพ มาเสนอขายสำนักพิมพ์ พบกับผู้อ่าน หรือเชิญผู้ผลิต สำนักพิมพ์ จากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมาประชุมตั้งเป็นสมาคมผู้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือระดับอาเซียน เหล่านี้ เป็นต้น การประชุมทางวิชาการจึงเริ่มมีและกระจายออกไปในรูปแบบต่างๆ โดยได้รับความร่วมมือยิ่งจากสมาคมวิชาชีพ และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ รวมทั้งหน่วยงานราชการเป็นอย่างดี ม.ล.มานิจ ชุมสาย เคยกล่าวว่าเป็นเสมือนเวทีแห่งการแลกเปลี่ยน เสนอแนะ และร่วมมือกัน

เมื่อมีการจัดงานสัปดาห์หนังสือเกิดขึ้นในกรุงเทพฯ และนับได้ว่าเป็นแหล่งรวมหนังสือดีมีราคาถูก เป็นแหล่งให้ผู้เขียน ผู้พิมพ์ ผู้จำหน่าย ผู้อ่าน ได้มีโอกาสมาพบปะหารือแก้ไขปัญหต่อกัน จนเกิดผลสำเร็จมากมาย ม.ล.มานิจ ชุมสาย จึงเสนอแนวคิดว่าการจัดงานสัปดาห์หนังสือฯ น่าที่จะไปจัดที่ภูมิภาคในต่างจังหวัดบ้าง เพื่อให้ประชาชนต่างจังหวัดได้มีโอกาสเข้าถึงหนังสือได้เช่นเดียวกับกรุงเทพฯ นี่เป็นต้นเหตุทำให้มีการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ส่วนภูมิภาคขึ้น ม.ล.มานิจ ชุมสาย จะเป็นผู้นำในการออกร้านจำหน่ายหนังสือ ถึงแม้ว่าผลการจัดงานมักไม่ค่อยประสบความสำเร็จนักเมื่อเปรียบเทียบกับการจัดในกรุงเทพฯ ก็ตาม แต่ในความเป็นผู้ให้ตลอดเวลาของท่านนั้นแสดงออกอย่างเต็มเปี่ยม เช่น มีอยู่ครั้งหนึ่งในงานสัปดาห์หนังสือฯ ที่จังหวัดอุบลราชธานี จัดขึ้นที่

วิทยาลัยครูอุบลราชธานี(ชื่อเดิมในระยะนั้น) ร้านเฉลิมนิจได้ไปออก
ร้านจำหน่ายดิกชันนารีเช่นเคย มีเด็กชายวัยประถมศึกษาคนหนึ่ง เดิน
มาที่ร้านแล้วเปิดดิกชันนารีดู เขามาครั้งที่หนึ่งเปิดดูลักพัก แล้วก็
เดินออกไป แล้วกลับเข้ามาอีก เปิดดูอีกที...ทำอย่างนี้อยู่ ๒-๓ ครั้ง
ม.ล.มานิจ ชุมสาย คงสังเกตเห็นถึงความสนใจของเด็กผู้นี้ จึงถาม
เด็กว่าอยากได้หรือ...เด็กตอบว่าอยากได้...แล้วนั่งเงียบไม่พูดต่อ
ท่านจึงหยิบดิกชันนารีส่งให้ไปหนึ่งเล่ม นั่นเป็นความประทับใจ
แท้จริงเป็นการแสดงให้เห็นว่าโอกาสของคนต่างจังหวัดนั้นมีแน่ ถ้า
หากการจัดงานมิไปให้ถึงพวกเขาเหล่านั้น

ม.ล.มานิจ ชุมสาย เคยรายงานให้คณะกรรมการพัฒนา
หนังสือรับทราบว่ เคยได้รับพระราชกระแสใส่เกล้าจากพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันว่า ทรงประสงค์ให้มีหนังสือติราคา
ถูกให้ประชาชนอ่าน ม.ล.มานิจ ชุมสาย จึงเสนอโครงการสนองพระ
ราชดำริ โดยนำหนังสือเก่าที่แต่งโดยนักปราชญ์ผู้มีความรู้ของไทย
มาจัดพิมพ์ใหม่ในรูปเล่มเล็กกะทัดรัดใช้กระดาษธรรมดาขนาด ๑๖
หน้ายก ปกเป็นสีเหลือง มีดอกบัว ๙ ดอก ซึ่งหมายถึงพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำหน่ายราคาเล่มละ ๕ บาท ทั้งนี้ในการผลิต
พิมพ์และจำหน่าย ม.ล.มานิจ ชุมสาย เป็นผู้ดำเนินการเองโดยใช้
งบประมาณของท่านเอง ซึ่งนับเนื่องได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของการ
จัดจำหน่ายหนังสือติราคาถูกที่เกิดขึ้นงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

คุณูปการท้ายที่สุด ที่จะต้องกล่าวถึง คือ ความเป็นครู...
 เป็นปราชญ์ของม.ล.มานิจ ชุมสาย ในด้านหนังสือและการอ่าน
 ความที่ท่านเป็นนักค้นคว้านักศึกษายู่ตลอดเวลา ท่านจึงได้
 พบและนำเสนอเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญชิ้นหนึ่ง คือ
 เอกสารที่แสดงให้เห็นว่าการพิมพ์หนังสือในเมืองไทยนั้น เกิด
 ขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งท่าน
 ไปพบเอกสารชิ้นนี้เข้าและได้คัดลอกมา ท่านแจ้งไว้ว่าได้ไปพบที่
 ห้องเก็บเอกสารใต้ดินที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส นี่เป็นการ
 แสดงให้เห็นว่าท่านเป็นนักค้นคว้า เป็นนักสะสม ตลอดจนเป็นผู้
 ผลิตและจำหน่ายหนังสือ นับได้ว่าท่านเป็นผู้หน้าที่แท้จริงในการ
 พัฒนาหนังสือของประเทศไทย

หนังสือคือชีวิต
อ่านเป็นนิสัย เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์

ดร.พนม พงษ์ไพบูลย์*

* ประธานคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ
อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

มนุษย์เหมือนสัตว์โลกทั้งหลายคือ มีชีวิต แปลว่า มนุษย์
เจริญเติบโตได้ เคลื่อนไหวได้ มีความรู้สึกได้นอกจากนี้มนุษย์ยังรู้จักคิด
สัตว์อื่นที่รู้จักคิดก็มี ที่ไม่รู้จักคิดก็คงมี แต่ที่มนุษย์เหนือสัตว์อื่น คือ
คิดเก่งกว่า ฉลาดกว่า มนุษย์ยังรู้จักใช้เหตุผล รู้จักใช้ข้อมูลที่มีอยู่ให้
เห็นประโยชน์ มนุษย์รู้จักแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ และรู้จัก
ประดิษฐ์คิดค้นพัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์

คงมีบางคนรู้สึกได้แย้งในใจกับข้อความที่กล่าวมาข้างต้น
ว่าไม่จริงเสมอไป บางคนก็ไม่รู้จักคิด ไม่รู้จักแสวงหาความรู้ และ
แทบไม่รู้จักทำอะไรให้เป็นประโยชน์ บางคนทำสิ่งที่ เป็นโทษแก่ตัว
เองและแก่สังคมด้วยซ้ำไป เช่น เสพสารพิษเข้าสู่ร่างกาย หรือ
ทำร้ายผู้อื่นจนถึงต้องติดคุกติดตะราง เป็นต้น แม้จะยอมรับได้ว่า
มนุษย์เหนือกว่าสัตว์โลกอื่น แต่มนุษย์ก็มีความแตกต่างกันเองเป็น
อันมาก มีทั้งคนเก่งมากๆ คนโง่หลายๆ คนที่รู้จักทำในสิ่งที่ เป็น

ประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม กับมีคนที่ทำร้ายตัวเองและผู้อื่น เรียกได้ว่ามีทั้งคนดีและคนชั่ว คนฉลาดและคนโง่ เป็นคนเหมือนกัน ทำไมจึงไม่เหมือนกัน

คนเหมือนกันน่าจะเหมือนกัน แต่มีองค์ประกอบหลาย ประการที่สภาพแวดล้อมทำให้คนแตกต่างกัน ที่มีผลมากๆ ก็คือ การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน สิ่งเหล่านี้ค่อยๆ สะสมและพัฒนาหลอมรวมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ส่งผลให้คนแต่ละคนคิดไม่เหมือนกันทำไมเหมือนกัน ที่จริงยังมีองค์ประกอบอื่นอีกหลายอย่าง ที่ส่งผลต่อการพัฒนาความคิดของคน เช่น การได้ฟัง ได้เห็นสิ่งต่างๆ อาหารการกิน สภาพความเป็นอยู่ ภูมิอากาศ ฯลฯ แต่จัดรวมๆ กันก็คงเป็นสามองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้น

นักการศึกษาเชื่อว่าคนที่แตกต่างกันเพราะได้รับการพัฒนามาแตกต่างกัน เชื่อว่าทุกคนมีศักยภาพพื้นฐานที่สามารถพัฒนาต่อไปได้ และทุกคนสามารถพัฒนาได้โดยไม่มีขีดจำกัด กล่าวได้ว่าทุกคนสามารถได้รับการพัฒนาให้เป็นคนฉลาดได้ เป็นคนดีได้ กล่าวให้ชัดกว่านี้ก็คือว่า การที่ใครจะเป็นอะไร จะเป็นแพทย์ เป็นวิศวกร เป็นครู นั้น ทุกคนเป็นได้ หากได้รับการพัฒนาที่เหมาะสม ไม่ใช่เฉพาะเขาเหล่านั้นมีสติปัญญาความฉลาดติดตัวมาตั้งแต่เกิดสูงกว่าคนอื่น สติปัญญาสามารถพัฒนาได้

คนมีสติปัญญา คนฉลาด เพราะว่าเขามีความรู้มาก คือมีข้อมูลอยู่ในตัวจากการพบเห็นเรียนรู้ จากการอบรมสั่งสอน หรือจากการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ประกอบกับการที่เขารู้จักวิธีคิด คือรู้จักประมวลเรื่องราวต่างๆ รู้จักการพิจารณาแยกแยะ รู้จักเลือกใช้ความรู้ รู้จักสรุปความรู้เหล่านี้รวมๆ กัน ก็คือ ความเป็นคนคิดเป็น คนคิดเป็นคือคนฉลาด และยังคิดบนฐานความรู้ที่มีอยู่มาก ๆ และเป็นความรู้ที่ดีด้วยก็จะช่วยให้เขาฉลาดมากยิ่งขึ้น ความฉลาดจึงไม่ใช่พันธุกรรม แต่เป็นสิ่งที่สร้างสมได้จากกระบวนการเรียนรู้

การเรียนรู้มีหลายวิธีการ ทั้งโดยการเรียนจากผู้อื่น และเรียนด้วยตนเอง ในชีวิตของคนนั้นการเรียนรู้จากผู้อื่น โดยเฉพาะจากระบบการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษา จนถึงอุดมศึกษาเป็นรูปแบบที่ดี เป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ แต่การเรียนรู้ที่แท้จริงในชีวิตนั้นจะรอพึ่งเฉพาะการศึกษาในระบบไม่ได้ บางคนเรียนจนได้ปริญญาแล้วก็ดีใจ บอกว่าเขาเรียนจบแล้ว ต่อไปนี้จะไม่เรียนอีก เป็นความเข้าใจผิดที่น่าเศร้า เขาจะพัฒนาต่อไปได้ เขาจะต้องเรียนรู้เพิ่มเติมอีกเป็นอันมาก มนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงจะสามารถพัฒนาได้ตลอดชีวิต กล่าวได้ว่าคนที่แตกต่างกันส่วนใหญ่เป็นเพราะการเรียนรู้ และนิสัยการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

การอ่านหนังสือเป็นวิธีแสวงหาความรู้ที่สำคัญ นับตั้งแต่มนุษย์รู้จักประดิษฐ์ตัวหนังสือ จดบันทึกเหตุการณ์ความรู้ต่างๆ ไว้

จนพัฒนามาเป็นหนังสือจำนวนมากมาย หนังสือคือแหล่งรวมของ ข้อมูลความคิดต่างๆ มีทั้งที่เป็นความรู้และสาระบันเทิง การอ่าน หนังสือจึงให้ความรู้และความบันเทิง ในโลกนี้มีหนังสือมากมาย มหาศาล มีการเก็บรวบรวมไว้เป็นที่เป็นที่ทางเพื่อให้คนที่สนใจเข้าไป หาอ่านได้ เรียกว่า ห้องสมุด มีหนังสือที่พิมพ์เป็นตำรา สารคดีต่างๆ ทั้งที่เป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือนก็มี มีในรูปของภาษาต่างๆ ถ้าใครรู้หลายภาษาก็จะมีโอกาสอ่านได้กว้างขวางมากกว่า ผู้อ่าน หนังสือมากจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากหนังสือมาก

คนบางคนชอบอ่านหนังสือ บางคนไม่ชอบอ่านหนังสือ คนชอบอ่านหนังสือย่อมได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากหนังสือมากกว่าคน ไม่ชอบอ่าน การชอบหรือไม่ชอบอ่านจึงเป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้คน มีความรู้ต่างกัน หากการเรียนรู้คือการพัฒนาชีวิต การอ่านก็คือ การพัฒนาชีวิตนั่นเอง การสร้างนิสัยรักการอ่านจึงเป็นเรื่องสำคัญ คนอ่านมีนิสัยรักการอ่าน อ่านหนังสืออยู่เสมอจึงเหมือนการเติม พลังให้ชีวิตให้มีกำลังมากขึ้น มีความแข็งแรงทางจิตและปัญญา มากขึ้น เขาก็จะเป็นคนที่สมบูรณ์มากขึ้น

พัฒนาไปแค่นี้จึงจะพอ คงตอบได้ยาก เพราะเมื่อคน เรียนรู้มากขึ้น ก็จะทำให้เกิดความสงสัยอยากรู้ต่อไปเพิ่มขึ้น และเป็นสิ่งกระตุ้นให้เขาต้องแสวงหาความรู้เพิ่มขึ้น ชีวิตที่สมบูรณ์อยู่ที่ ไฉจึงตอบได้ยาก แต่เป็นเป้าหมายที่แต่ละคนต้องการไปให้ถึง ซึ่ง

ความต้องการของแต่ละคนก็คงแตกต่างกันไป

การอ่านมีความสำคัญกับชีวิตทุกคนเป็นอย่างยิ่ง เพราะหนังสือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาชีวิตดังที่กล่าวมาแล้ว จึงกล่าวได้ว่า หนังสือคือชีวิต จงอ่านเป็นนิตย์ เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์ ๕

นักการศึกษาหรือผู้ที่สนใจเรื่องการศึกษาต่างระดับกันดีกว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ของคนโดยทั่วไป การเรียนรู้อาจจะเกิดจากประสบการณ์ การสังเกต หรือการปฏิบัติจริง เช่น เราจะรู้ว่าไฟร้อนหรือน้ำแข็งเย็นโดยการสัมผัส รู้ว่านกหลายชนิดบินได้ ปลาอาศัยอยู่ในน้ำโดยการสังเกต รู้ว่าน้ำตาลหวาน มะนาวเปรี้ยวโดยการชิม เป็นต้น แต่ในโลกของความเป็นจริงคนเรามีสิ่งที่จะเรียนรู้มากมาย สัตว์เลี้ยงที่แต่ละคนจะใช้เวลาในการเรียนรู้โดยวิธีการดังกล่าวได้

คนโบราณเรียนรู้จากการสัมผัสหรือการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเรียนรู้อะไรแล้วก็มักจะจดจำไว้ และบอกเล่าให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้สืบต่อกันมา เนื่องจากยังไม่มี การคิดตัวหนังสือและสิ่งที่ใช้จดบันทึก เมื่อไม่มีการเขียนการอ่านก็ไม่มี ความจำเป็น การบอกเล่าจึงเป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้และข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ใช้ต่อ

เนื่องกันมาเป็นระยะเวลานาน

เมื่อมีการคิดค้นเรื่องการพิมพ์ขึ้น องค์ความรู้และข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนเรื่องราวต่างๆ ถูกบันทึกไว้ในรูปของเอกสาร ในลักษณะที่หลากหลาย แต่ก็เรียกโดยรวมว่า “หนังสือ” ถ้าต้องการเรียนรู้เรื่องอะไร เราก็จะอ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากการฟังคนอื่นบอกเล่า การสังเกต หรือการสัมผัส ซึ่งเป็นประสบการณ์จริงของแต่ละคน หนังสือจึงเป็น “สื่อ” การเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก

คนที่สนใจหรือเรียนรู้เป็นหลัก เราเรียกว่า “นักเรียน” และเราเรียกพฤติกรรมในการเรียนของเขาว่า “เรียนหนังสือ”

คนจะเรียนหนังสือจึงต้อง “อ่านหนังสือ” จึงจะเรียนรู้สิ่งที่ต้องการเรียนได้ ยิ่งอ่านมาก ยิ่งเรียนรู้มาก

คนจะเรียนรู้จากหนังสือได้จะต้องอ่านหนังสือออกเป็นเบื้องต้น คือจะต้องเข้าใจพื้นฐานทางภาษาที่ใช้ในหนังสือ คนที่รู้หลายภาษาจึงได้เปรียบกว่าคนรู้ภาษาเดียว หรือไม่รู้เลย คนอ่านหนังสือไม่ออกจึงเสียเปรียบคนอื่นๆ และคนที่อ่านหนังสือแต่ไม่ค่อยได้อ่านหรือไม่ชอบอ่านก็ไม่ต่างไปจากคนที่อ่านหนังสือไม่ออก นิัยรักการอ่านจึงเป็นเรื่องสำคัญในการเรียนรู้

นอกจากนี้จะอ่านหนังสือต้องมีเวลา ต้องมีสมาธิ คือมีใจจดจ่อในเรื่องที่จะอ่าน และต้องสามารถสร้างจินตนาการหรือคิด

ตามเรื่องที่กำลังอ่านได้ จะว่าไปแล้วการอ่าน(ที่ถูกต้อง) ช่วยสร้างให้คนมีสมาธิ มีจินตนาการด้วย คนที่มีสมาธิและจินตนาการก็จะอ่านหนังสือได้ดี

จินตนาการ เป็นฐานของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหัวใจของการพูดและการเขียน คนที่พูดเก่ง เขียนเก่ง ล้วนแต่เป็นนักอ่านทั้งสิ้น เพราะคนที่อ่านมากจะเรียนรู้มาก ทำให้มีข้อมูลที่จะใช้ประกอบการพูดได้ดี การพูดจึงน่าฟัง น่าเชื่อถือ หากจะเขียนก็สามารถอ้างอิงหรืออาศัยความคิดหรือจินตนาการ กำหนดหัวเรื่องหรือเนื้อหาที่จะเขียนได้ดี น่าอ่าน คนที่พูดเก่งหรือเขียนเก่งสามารถประกอบอาชีพนักพูด นักเขียนได้ นักพูดหรือนักเขียนเก่งๆ ไม่ว่าจะพูดหรือเขียนภาษาใด จะเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม คนเหล่านี้ไม่เคยตกงาน จะเห็นว่าหนังสือบางเล่มที่มีคนเขียนขึ้นแล้วขายดีจะมีคนแปลเป็นภาษาต่างๆ ขายได้ทั่วโลก การอ่านสร้างนักพูด นักคิดหรือนักเขียนได้

หลักการสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาของไทย คือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner Centered) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long Learning) การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปฏิรูปตามหลักการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้ยาก หากผู้เรียนหรือคนไทยโดยทั่วไปขาดนิสัยรักการอ่าน จากข้อมูลที่กรมวิชาการได้เคยศึกษา

วิจัยเอง หรือจากการเปรียบเทียบปริมาณการใช้กระดาษต่อคน ต่อปีกับประเทศต่างๆ ตลอดจนจากการสังเกตโดยทั่วไป เป็นที่ปรากฏค่อนข้างชัดเจนว่าคนไทยอ่านหนังสือค่อนข้างน้อย ถ้าเราไม่ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นในสังคมไทยโดยส่วนรวมแล้ว ก็น่าเป็นห่วงว่าคุณภาพการเรียนรู้ของคนไทยคงจะสู้กับนานา ประเทศได้ยาก การปฏิรูปการศึกษา หรือแม้แต่ความหวังที่จะ สร้างสังคมแห่งความรู้ (Knowledge-Based Society) คงจะไม่ ประสบความสำเร็จ

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักในความสำคัญของการอ่าน หนังสือ ได้พยายามจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับองค์กรและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องมาอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ซึ่งได้ทำต่อเนื่องมา ๓๐ ปีแล้ว พัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ ในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดค่ายรัก การอ่านก็ได้ดำเนินการมาเป็นสำคัญ ในปัจจุบันนับว่าเป็นโอกาสดี เป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลมองเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ โดยได้กำหนด เป็นนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้คนไทยมีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และรักการอ่าน

จึงอยากจะขอถือโอกาสนี้เชิญชวน เรียกร้องให้ทุกคน ทุกฝ่าย ในทุกส่วนของสังคม เริ่มต้นตั้งแต่ พ่อ-แม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกของแต่ละครอบครัว ไปจนถึงสถานศึกษา สถาน

ประกอบการ ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ให้มาฝึกกำลังกันเพื่อ
รณรงค์ บ่มเพาะนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับเยาวชนไทยและคนไทย
โดยทั่วไปอย่างจริงจัง

การอ่านมีค่ามากกว่าที่คิดจริงๆ ☺

๑. เรา บรรดานักเขียน นักแปล ผู้จัดพิมพ์ ผู้พิมพ์โฆษณา
ผู้จำหน่ายหนังสือ บรรณารักษ์ นักการศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ
สมาชิกของชุมชน ผู้ทรงปัญญา จากประเทศต่างๆ ๙๒ ประเทศ ซึ่ง
ประชุมกัน ณ การประชุมแห่งโลกว่าด้วยหนังสือ ที่องค์การศึกษา
วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติจัดขึ้น ในคริสต์ศักราช
๑๙๘๒ และวัตถุประสงค์เกี่ยวกับหนังสือ อันได้กำหนดขึ้นเมื่อสิบปี
ที่แล้ว ในปีหนังสือระหว่างชาติคริสต์ศักราช ๑๙๗๒

๒. เรา มีความเชื่อมั่นว่า หนังสือมีความสำคัญเหนือสิ่งอื่น
ในฐานะที่เป็นพาหนะถ่ายทอดวิชาการ การศึกษาและคุณค่าทาง
วัฒนธรรมในสังคม หนังสือช่วยพัฒนาชาติ และปรุงแต่งชีวิตคน
แต่ละคนให้เจริญรุ่งเรือง หนังสือสร้างความเข้าใจอันดีระหว่าง

บุคคลแต่ละชาติ เสริมพลังแห่งความปรารถนาสันติภาพขึ้นในใจคน
สองประการหลังนี้ คืออุดมการณ์ ซึ่งองค์การการศึกษา
สหประชาชาติยึดมั่นตลอดมา

๓. หลังจากที่ได้พิจารณาความเป็นไปของการพัฒนา
หนังสือในรอบสิบปีหลังจากปีหนังสือระหว่างชาติ เราขอยืนยัน
ความเชื่อมั่นใน “กฎบัตรว่าด้วยหนังสือ” Charter of the Book ซึ่ง
องค์การวิชาชีพของนานาชาติมีมติรับรองเป็นเอกฉันท์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕
เรายืนยันความเชื่อมั่นในจุดหมายปลายทางของอุดมการณ์ “หนังสือ
สำหรับทุกคน” Books of All จุดมุ่งหมายนี้มีค่าควรที่จะหาทาง
กระทำให้เป็นผลสำเร็จ แม้ว่าขณะนี้เรายังต้องพากเพียรดำเนินการ
ต่อไป หลักสิบประการในกฎบัตรว่าด้วยหนังสือเน้นว่า ทุกคนมีสิทธิ
เสรีภาพในการอ่าน หนังสือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษา
สังคมมีหน้าที่เกื้อหนุนให้นักเขียนใช้ความสามารถทางสร้างสรรค์
ของตนได้อย่างเต็มที่ เครื่องจักรและสิ่งจำเป็นในการผลิตหนังสือ และ
อุตสาหกรรมการพิมพ์ที่ปราศจากอุปสรรคเป็นสิ่งสำคัญในการ
พัฒนาประเทศ ร้านจำหน่ายหนังสือและห้องสมุดให้บริการที่
จำเป็นแก่ผู้จัดพิมพ์และประชาชนผู้อ่านการส่งหนังสืออย่างปราศจาก
อุปสรรคจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งก็มีความสำคัญอันจะ
ขาดเสียมิได้ หนังสือนำไปสู่และส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่าง

คนในชาติต่างๆ และความร่วมมือกันโดยสันติอีกด้วย

๔. เรามองไปข้างหน้าและประสงค์จะได้เห็นโลก ซึ่งมีหนังสืออยู่ทุกหนทุกแห่ง และประชาชนจะหาหนังสือได้ไม่ยาก โลกซึ่งสังคมทุกสังคมแสวงหาและพยายามให้มีสมรรถภาพทางการอ่าน มีความตั้งใจอ่านและพยายามให้ได้รับความเพลิดเพลิน ประโยชน์จากการอ่านอย่างเต็มที่

๕. บุคคลทั้งหญิงและชายมีสิทธิเสรีภาพในการให้การศึกษาแก่ตนเอง มีสิทธิที่จะแสวงหาความรู้ ที่จะได้ทราบถึงปัญหาและประสบการณ์ของคนในชาติอื่น วัฒนธรรมอื่นและของบรรพบุรุษ บุคคลมีความต้องการและจำเป็นที่จะจารึกความคิดและประสบการณ์ของตนลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หนังสือมีความสำคัญยิ่งยวดในการสร้างสังคมที่ทุกคนสามารถดำเนินการตามหน้าที่ของตนได้เต็มภาคภูมิ และสามารถดำรงชีวิตด้วยความเจริญผาสุก ยิ่งกว่านั้นนักเขียนผู้สร้างสรรค์จะสามารถแสดงออกด้วยถ้อยคำที่เขียนและพิมพ์แสวงหาและพัฒนาค่านิยมตลอดจนอุดมการณ์และคาดหวังของสังคมของตนด้วยถ้อยคำนักเขียนจะขยายขอบเขตแนวคิดจินตนาการและปรุงแต่งอนุสติของผู้อ่านหนังสือของเขา ในทางที่ถูกที่ควรและงดงาม

๖. การอ่านนำเราผ่านพรมแดนทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม แต่ก็ยังมีบางคนซึ่งควรจะได้อ่าน แต่ถูกจำกัดและตัดประโยชน์ซึ่งอาจได้จากหนังสือ เนื่องจากเขาไม่มีการศึกษา ไม่มีความสามารถในการอ่านเพียงพอ และถูกจำกัดด้วยการไม่มีหนังสือที่มีคุณภาพในบริเวณใกล้เคียงที่เขาอาศัยอยู่ เราจึงขอให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องช่วยกันสนับสนุนการผลิต การจำหน่ายและแจกจ่ายหนังสือสนับสนุนนักเขียนและผู้อ่าน โดยเฉพาะผู้อ่านผู้เยาว์ในโรงเรียนและในบ้าน

๗. เราขอให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานของรัฐ ขอให้ยกเลิกข้อจำกัดทุกอย่างที่เป็นอุปสรรคแก่การสร้างสรรค์การผลิต การจัดพิมพ์หนังสือ การจำหน่ายและแจกจ่ายหนังสือภายในประเทศและระหว่างประเทศ เราต้องการให้มีการรักษาไว้และการปฏิบัติตามกฎหมายแห่งชาติว่าด้วยลิขสิทธิ์ของนักเขียน ให้เป็นไปตามกรอบแห่งข้อตกลงระหว่างชาติว่าด้วยลิขสิทธิ์ ทั้งนี้เพื่อช่วยปกป้องผลประโยชน์ของนักเรียน นักแปล ผู้จัดพิมพ์ ครู และผู้อ่านทุกหนทุกแห่ง

๘. เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสังคม ซึ่งมีหนังสืออยู่ใกล้มือผู้อ่านและมีการใช้ประโยชน์จากหนังสืออย่างกว้างขวาง ที่

ประชุมระหว่างชาติว่าด้วยหนังสือรับรอง และสนับสนุน
วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หลายประการ วัตถุประสงค์เหล่านี้มุ่ง
สร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่เป็นกิจกรรมธรรมดาและเป็นกิจกรรม
พึงประสงค์ และคนในสังคมนั้นเห็นว่าการอ่านเป็นกิจกรรมสำคัญ
และได้รับการจูงใจส่งเสริมในนโยบายแห่งชาติ ทั้งที่ประกาศเป็น
เอกสาร และในอนุสติของบุคคลแต่ละคน ได้รับความช่วยเหลือจาก
การร่วมมือระหว่างชาติ ทั้งนี้ล้วนเป็นการส่งเสริมความสำคัญของ
หนังสือในอนาคต

๙. ดังนั้นเราขอรับรองให้รัฐบาลของประเทศ องค์การ และ
สมาคมวิชาชีพทางหนังสือ ขอให้รับแนวคิดชี้นำดังกล่าวข้างต้น เรา
ขอให้โลกซึ่งมีหนังสือสำหรับทุกคน และมีคนทุกคนซึ่งอ่านหนังสือ
ทุกคนซึ่งยอมรับว่าหนังสือและการอ่านเป็นส่วนหนึ่งที่จำเป็น และ
เป็นที่ประสงค์ในชีวิตประจำวัน เราขอให้มีโลก ซึ่งไม่เพียงประกอบ
ด้วยประชากรที่อ่านออกเขียนได้เท่านั้น หากประกอบด้วย
ประชากรที่อ่านหนังสือเป็นนิสัยทุกคน ☺

อาร์มภบท

สมาคมระหว่างชาตากลุ่มผู้จำหน่ายหนังสือ*

สหพันธ์ระหว่างชาติของสมาคมนักเขียนและนักประพันธ์

เพลง*

*International Community of Booksellers Association

International Confederation of Societies of Authors and Composers

International Federation for Documentation

International Federation of Library Association

International Federation of Translators

International PEN

International Publishers Association

หมายเหตุ

กฎบัตรสากลว่าด้วยหนังสือนี้ คณะกรรมการสนับสนุนปีหนังสือระหว่างชาติ
(The Support Committee for International Book Year) ได้รับรอง ณ
กรุงบรัสเซลส์ เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๗๑

สหพันธ์ระหว่างชาติว่าด้วยบริการบรรณสาร และบรรณ
สารวิทยา*

สหพันธ์ระหว่างชาติของสมาคมห้องสมุด*

สหพันธ์ระหว่างชาติของนักแปล

สหพันธ์ระหว่างชาติว่าด้วยภาษาและหนังสือ

สหพันธ์ระหว่างชาติของผู้จัดพิมพ์

ยอมรับว่า

หนังสือยังคงเป็นเครื่องมืออันขาดเสียมิได้สำหรับการ
รักษาไว้ ซึ่งคลังแห่งวิทยาการของโลกและสำหรับการเผยแพร่
ความรู้เหล่านี้ออกไป

เชื่อมั่นว่า

บทบาทของหนังสือจะเข้มแข็งขึ้น ถ้าได้มีการกำหนด
และดำเนินการตามนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากคำตี
พิมพ์อย่างกว้างขวางที่สุดที่อาจทำได้

รำลึกได้ว่า

ธรรมนูญแห่งองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม
ของสหประชาชาติ เรียกร้องรัฐสมาชิกให้ส่งเสริม “การถ่ายทอด
ความคิดในรูปของคำและภาพอย่างเสรี” และให้ส่งเสริม “ความ

ร่วมมือระหว่างชาติที่เกิดขึ้นโดยประสงค์จะให้ประชาชนของทุกประเทศได้เข้าถึงสิ่งตีพิมพ์และจัดพิมพ์เผยแพร่สิ่งตีพิมพ์ที่ผลิตขึ้นในทุกประเทศ”

รำลึกได้อีกว่า

ที่ประชุมสามัญประจำปีขององค์การการศึกษา สหประชาชาติได้ยืนยันว่าหนังสือ “ทำหน้าที่หลักในการดำเนินการให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์การการศึกษา อันได้แก่ สันติภาพ พัฒนาการ ส่งเสริมสิทธิแห่งมนุษย์ วัฒนธรรมเพื่อการจัดการรังเกียจผิว และจักรวรรดินิยม”

ได้พิจารณาว่า

ที่ประชุมสามัญประจำปีขององค์การการศึกษา กำหนดให้ปีคริสต์ศักราช ๑๙๗๒ เป็นปีหนังสือระหว่างชาติ มีวัตถุประสงค์ที่จะให้มี “หนังสือสำหรับทุกคน”^{๒๔}

จึงขอพร้อมใจกันเป็นเอกฉันท์รับรอง กฎบัตรสากลว่าด้วยหนังสือฉบับนี้

และขอร้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องยึดถือ และปฏิบัติตามหลักการที่จะกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

^{๒๔} Book for All

มาตรา ๑ ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการอ่าน

สังคมมีหน้าที่กระทำทุกอย่างเพื่อให้แน่นอนว่า ทุกคนมีโอกาสที่จะได้รับประโยชน์จากการอ่าน เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของโลกยังอ่านหนังสือไม่ออก จึงไม่อาจเข้าถึงหนังสือได้ รัฐบาลจึงมีหน้าที่ช่วยขจัดการไม่รู้หนังสือให้หมดไป รัฐบาลควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีสิ่งตีพิมพ์ ซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพทางหนังสือ มีการช่วยเหลือระหว่างรัฐต่อรัฐ และระหว่างรัฐกับองค์การ ซึ่งประกอบด้วยหลาย ๆ รัฐผู้ผลิตและจำหน่ายหนังสือ ก็มีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้แน่นอนว่า ความคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารซึ่งผลิตออกมานั้นช่วยสนองความต้องการของผู้อ่าน และของสังคมที่เปลี่ยนแปลงเสมอ

มาตรา ๒ หนังสือเป็นสิ่งจำเป็นต่อการศึกษา

ในยุคที่มีการปฏิรูปในวงการศึกษาและมีแผนการศึกษาเพื่อรับเด็กเข้าโรงเรียนเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องมีโครงการเพื่อให้เป็นที่แน่นอนว่า มีหนังสือเรียนมากพอสำหรับการพัฒนาระบบการศึกษา จำเป็นต้องมีการปรับปรุงคุณภาพ และเนื้อหาของหนังสือเพื่อการศึกษาในทุกๆ ประเทศในโลก การผลิตหนังสือเรียนในภูมิภาคของโลก จะมีส่วนช่วยผู้จัดพิมพ์ในแต่ละประเทศให้สามารถเพิ่มพูนคุณภาพหนังสือเรียนและหนังสือทั่วไปเพื่อการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามต้องการหนังสือทั้งสองประเภทนี้เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับห้องสมุดโรงเรียน และสำหรับขจัดความไม่รู้หนังสือ

มาตรา ๓ สังคมมีหน้าที่พิเศษในการสร้างสรรค์สภาวะ
ที่เอื้ออำนวยให้นักเขียนมีโอกาสสร้างงานของตนได้เต็มที่

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ระบุว่า “ทุกคนมี
สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองทางจิตใจและผลประโยชน์ทางวัตถุ ซึ่ง
จะได้จากผลงานของเขาในทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรม หรือ
ศิลปกรรม” ความคุ้มครองนี้ควรให้แก่ผู้แปลด้วย เพราะว่าผลงาน
ของเขาเปิดขอบฟ้าให้แก่หนังสือผ่านกำแพงภาษาออกไปได้ ทำให้
ผู้เขียนได้พบกับผู้อ่านนอกเขตพรมแดนประเทศของเขาได้ เนื่องจาก
ว่าทุกประเทศมีสิทธิจะแสดงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน รักษา
ไว้ซึ่งความหลากหลาย ซึ่งจำเป็นต่ออารยธรรม ประเทศต่างๆ จึง
ควรสนับสนุนนักเขียนให้ทำหน้าที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมการแปลเพื่อ
เปิดโอกาสให้คนจำนวนมากได้เข้าถึงความเจริญทางปัญญา อัน
สะสมอยู่ในวรรณกรรมของแต่ละภาษา รวมทั้งในภาษาที่มีผู้น้อย

มาตรา ๔ อดุลยกรรมการจัดพิมพ์ที่มั่นคง จำเป็น
อย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศ

ในโลกซึ่งมีความแตกต่างกันมาก เรื่องการผลิตหนังสือใน
ประเทศต่างๆ และยังมีหลายประเทศขาดแคลนสิ่งตีพิมพ์สำหรับอ่าน
จำเป็นยิ่งที่แต่ละประเทศต้องจัดทำแผนพัฒนาหนังสือขึ้นไว้ แต่ละ
ประเทศจำเป็นต้องมีความคิดริเริ่มเรื่องนี้ หากมีความจำเป็นก็อาจ
ขอความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างองค์ประกอบต่างๆ ของ

การผลิตหนังสือให้ครบถ้วน การพัฒนาอุตสาหกรรมการจัดพิมพ์นั้น จำเป็นต้องให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม สภาและองค์การทางวิชาชีพมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องกับหนังสือ ทั้งหมด โดยผ่านหน่วยงานกลางระดับชาติ เช่น คณะกรรมการ พัฒนาหนังสือแห่งชาติ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องหาวิธีสนับสนุนทางการเงินโดยแสวงหาแหล่งให้กู้เงินที่เรียกดอกเบี้ยต่ำ ในระดับชาติ หรือโดยข้อตกลงกู้ยืมระหว่างสองประเทศหรือกู้ยืมจากองค์การ ระหว่างประเทศ

มาตรา ๕ เครื่องอำนวยความสะดวกการผลิตหนังสือ เป็นสิ่งจำเป็น ในการพัฒนาการจัดพิมพ์

รัฐควรกำหนดไว้ในนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจว่า สนับสนุน ให้มีเครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นในการสร้างอุตสาหกรรมการผลิต หนังสือ รวมทั้งกระดาษสำหรับพิมพ์ เครื่องพิมพ์ และเครื่องเย็บ เล่มหนังสือ การใช้ทรัพยากรของชาติให้มากที่สุด รวมกับการ อำนวยความสะดวกในการนำเข้าซึ่งเครื่องมือ เครื่องใช้ จะส่งเสริม การผลิตหนังสือที่สวยงามและราคาไม่แพง ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการ ผลิตหนังสือควรรักษามาตรฐานสูงสุดเท่าที่จะปฏิบัติได้ในการผลิต และการออกแบบ ควรใช้ความพยายามเป็นพิเศษในการผลิต หนังสือสำหรับคนพิการ

**มาตรา ๖ ผู้จำหน่ายหนังสือให้บริการที่จำเป็นสำหรับ
การเชื่อมโยงระหว่างผู้จัดพิมพ์และผู้อ่านหนังสือ**

ในเบื้องต้นของความพยายามส่งเสริมและสร้างนิสัยรัก
การอ่าน ผู้จำหน่ายหนังสือมีหน้าที่รับผิดชอบทั้งในด้านวัฒนธรรม
และการศึกษา คนเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการทำให้แน่นอนว่ามี
หนังสือที่ได้รับการคัดเลือกแล้วและมีปริมาณเพียงพอได้ถึงมือผู้อ่าน
สิ่งที่จะช่วยเหลือให้ผู้จำหน่ายหนังสือทำหน้าที่ได้ดี คือการลดค่าส่ง
หนังสือทางไปรษณีย์และทางอากาศ เจือจางในการชำระหนี้ซึ่งไม่
ผูกมัดจนเกินไป และความสนับสนุนอื่นๆ ทางด้านการเงิน

**มาตรา ๗ ห้องสมุดเป็นแหล่งสำคัญของชาติในการ
ถ่ายทอดความรู้ทั่วไปและวิทยาการต่างๆ เป็นแหล่งที่ให้ความ
เพลิดเพลินในภูมิปัญญาและความงดงาม**

ห้องสมุดเป็นแหล่งกลางในการกระจายหนังสือให้ถึงบุคคล
บ่อยครั้งที่ห้องสมุดเป็นวิถีทางที่ได้ผลที่สุดที่จะนำสิ่งตีพิมพ์ไปสู่ผู้อ่าน
ในฐานะที่เป็นบริการเพื่อสาธารณะประโยชน์ ห้องสมุดส่งเสริม
การอ่านซึ่งจะนำไปสู่ความก้าวหน้าผาสุกของแต่ละบุคคลไปสู่การ
ศึกษาตลอดชีวิต ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม บริการ
ห้องสมุดควรสอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพห้องสมุดไม่ควร
มีอยู่เฉพาะในเมืองใหญ่เท่านั้น หากควรมีอยู่ทุกแหล่งชุมชน
โดยเฉพาะในชนบทซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางและขาดแคลนหนังสือ

อยู่เสมอ โรงเรียนแต่ละโรงเรียน ชุมชนแต่ละแห่งควรมีห้องสมุด
หนึ่งแห่งเป็นอย่างน้อย แต่ละห้องต้องมีบรรณารักษ์ที่มีวุฒิและมีงบประมาณเพียงพอสำหรับซื้อหนังสือ ห้องสมุดมีความจำเป็นสำหรับ
การเล่าเรียนชั้นอุดมศึกษาและสำหรับการแสวงหาความรู้ในระดับสูง
การพัฒนาระบบบริหารห้องสมุดแห่งชาติจะช่วยให้ประชาชนทุกหน
ทุกแห่งเข้าถึงแหล่งหนังสือสำหรับอ่าน

มาตรา ๘ บริการบรรณสารช่วยในการรักษาไว้ซึ่ง หนังสือและการเผยแพร่เอกสารภูมิหลังแก่คนทั่วไป

การเขียนหนังสือวิชาการเฉพาะเรื่อง หนังสือวิทยาศาสตร์
และหนังสือทางเทคนิคจำเป็นต้องอาศัยบริการบรรณสารอย่างเพียงพอ
ด้วยเหตุนี้จำเป็นต้องทำให้มีขึ้นและต้องพัฒนาบริการบรรณสาร ด้วย
ความช่วยเหลือของรัฐบาลและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ เพื่อที่
จะได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารมากที่สุดตลอดเวลา ควรจัดทำและกำหนด
มาตรการทุกอย่างที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้สิ่งสำคัญเหล่านี้ได้
เป็นที่รู้จักกันทั่วประเทศ และโดยไม่มีสิ่งกีดขวางใดๆ

**มาตรา ๙ การส่งหนังสือจากประเทศหนึ่งไปยังอีก
ประเทศหนึ่งโดยเสรี จำเป็นมากสำหรับการเพิ่มพูนจำนวน
หนังสือในชาติ และจะส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันในระหว่าง
นานาชาติ**

เพื่อให้ทุกคนในโลกมีส่วนรับรู้ และเรียนรู้ผลงาน
สร้างสรรค์ของโลก จำเป็นจะต้องขจัดเครื่องกีดขวางการส่งออก
และนำเข้าซึ่งหนังสือ เครื่องขัดขวางอันได้แก่ ภาษาเข้าและภาษาอื่นๆ
อาจยกเลิกได้ โดยการที่ประเทศต่างๆ รับรองและดำเนินการตาม
ข้อตกลงขององค์การการศึกษา สหประชาชาติ ทำตามข้อเสนอ
แนะและสนธิสัญญาระหว่างชาติ การออกใบอนุญาต การแลกเปลี่ยน
เงินตราต่างประเทศเพื่อซื้อหนังสือและซื้อวัตถุดิบสำหรับผลิตหนังสือ
ควรให้เป็นไปตามข้อตกลงดังกล่าว ภาษาภายในประเทศและข้อ
จำกัดอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการค้าขายหนังสือควรลดลงให้เหลือน้อยที่สุด

**มาตรา ๑๐ หนังสือทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ
และก่อให้เกิดความร่วมมืออย่างสันติ**

ข้อความตอนหนึ่งในธรรมนูญขององค์การการศึกษา
สหประชาชาติมีอยู่ว่า “สงครามเริ่มต้นในใจคน ดังนั้นจำเป็นต้อง
ปลูกฝังการคุ้มครองสันติภาพขึ้นในใจคน” หนังสือเป็นปัจจัยหนึ่งที่
คุ้มครองสันติภาพได้อย่างมาก ทั้งนี้เพราะหนังสือมีอิทธิพลในการ
สร้างสรรค์ภูมิอากาศทางปัญญาแห่งมิตรภาพ และความเข้าใจอันดี
ระหว่างกัน ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการให้เป็น
ที่แน่ใจว่า เนื้อหาของหนังสือจะส่งเสริมแต่ละคนให้เจริญดังปรารถนา
ส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมและเศรษฐกิจ ส่งเสริมความเข้าใจ
อันดีระหว่างกันและสันติภาพ ☸

จุดหมายปลายทางของหนังสือและเหตุผลของการผลิตหนังสือก็คือ ผู้อ่าน แม้กระนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับองค์ประกอบอื่นของวงการหนังสือแล้ว เรายังรู้กันน้อยนักกว่า อะไรทำให้คนอ่านหนังสือ บางคนอ่านเพราะต้องการประโยชน์บางอย่างที่อาจได้รับจากการอ่านหนังสือหรือนิตยสาร บางคนก็อ่านเพื่อเลี่ยงการเผชิญหน้ากับชีวิตจริง คนส่วนใหญ่และคนที่อ่านหนังสือโดยสม่ำเสมอจะอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

ปัญหาประการหนึ่งที่เกิดขึ้นเสมอคือ แม้ว่าการสอนให้เด็กหรือผู้ใหญ่รู้จักตัวอักษร และคำเปรียบเทียบกับการสอนวิชาอื่นๆ แล้วนับว่าง่ายมาก แต่ทักษะในการอ่านจะสูญไปได้โดยเร็ว ดังนั้นเพื่อป้องกันมิให้คนที่อ่านหนังสือออกแล้วถอยหลังกลับเป็นผู้ไม่รู้หนังสือดั้งเดิมจำเป็นต้องมีนโยบายส่งเสริมการอ่านหนังสือด้วยการ

ผลิตหนังสือให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความเป็นจริงด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้อ่านแต่ละคนที่เพิ่งอ่านหนังสือออกไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ อาจเกิดความท้อถอยได้ง่ายๆ ถ้าหากว่าการอ่านหนังสือมิได้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตด้านวัฒนธรรมที่แวดล้อมตัวเขา แม้ในสังคมที่เจริญมากที่สุดแล้วก็ยังมีบุคคลส่วนใหญ่ที่เลิกอ่านทันทีที่เรียนจบ สาเหตุประการหนึ่งคือ ความพยายามของภาพยนตร์และโทรทัศน์ที่แข่งขันกันเสนอสิ่งที่น่าสนใจกว่า แม้ว่าในขณะที่เดียวกันบุคคลกลุ่มหนึ่งจะได้รับการจูงใจจากสื่อสารทางโทรทัศน์ให้อ่านหนังสือมากขึ้นกว่าเดิม

มีผู้ตั้งข้อสังเกตมากขึ้นว่า วิธีการสอนอ่านในโรงเรียนและในบ้านมีผลอย่างยั่งยืนที่จะให้เด็กอ่านหรือเลิกอ่านหนังสือและนิตยสาร ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาทางและใช้วิธีการใหม่ๆ เพื่อให้แน่นอนว่า เทคนิคการอ่านเป็นทั้งประสบการณ์ที่เพลิดเพลินและในขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ การสอนอ่านต้องเริ่มในโรงเรียนอย่างแน่นอน แต่ในขณะเดียวกันพ่อแม่ผู้ปกครองและเพื่อนฝูงที่อ่านหนังสือจะเป็นตัวอย่างบันดาลใจ ให้เด็กเกิดความรักถ้อยคำที่ดีพิ่มพตามไปด้วย ดังนั้นการส่งเสริมการอ่านและ

สร้างนิสัยรักการอ่านจึงเป็นการกระทำอันสมควรของทุกๆ คน ซึ่งเห็นว่าหนังสือและนิตยสารคือความร่ำรวยทางวัฒนธรรม คือแหล่งสำหรับแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และสำหรับใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่

กิจกรรม และแนวทางปฏิบัติเสนอแนะ

ก. ปลุกฝังให้เกิดความรักหนังสือ

๑. สอนให้อ่านในโรงเรียนชั้นประถมและมัธยมศึกษา

- เพื่อการนี้จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมวิชาการสอนอ่านโดยเฉพาะให้แก่ครู ไม่ว่าจะเป็นครูเพิ่งเริ่มสอนหรือครูที่สอนมานานปีแล้ว

๒. จัดให้มีรางวัลหรือสิ่งอื่นๆ ที่ให้กำลังใจในการอ่าน เช่น “ใบเดินทางสำหรับการอ่าน”

- ใน “ใบเดินทางสำหรับการอ่าน” เด็กนักเรียนจะทำบัญชีหนังสือที่ตนอ่าน พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือแต่ละเล่ม “ใบเดินทาง” นี้ จะช่วยให้ครูได้ทราบความก้าวหน้าในการอ่านของเด็กแต่ละคน

๓. จัดตั้งชมรมการอ่านหรือสหกรณ์การอ่านขึ้นในโรงเรียน

๔. แจกหนังสือพิมพ์ที่ราคาไม่แพง หรือหนังสือแกลงข่าว
ให้แก่นักเรียน

๕. ให้นำหนังสือเป็นรางวัลในการเล่าเรียนดีในตอนสิ้นปี

๖. จัดตั้งกลุ่มผู้อ่านหนังสือขึ้นในหมู่บ้าน เขตหรือแขวง

- กลุ่มผู้อ่านหนังสือ อาจจัดการอภิปรายเรื่องราวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ใช้หนังสือเป็นเอกสารพื้นฐาน ประกอบรายงานข่าวในหนังสือพิมพ์ ในวิทยุหรือโทรทัศน์ให้รู้เรื่องราวละเอียดเพิ่มขึ้น หรือให้แจ่มแจ้งขึ้น

๗. ในการพยายามส่งเสริมให้คนทั่วไปรู้จักใช้หนังสือ และ
แหล่งหนังสือมากขึ้นนั้น ต้องมุ่งประชาชนทั้งหมดเป็น
เป้าหมายคือ รวมทั้งผู้ที่อ่านและผู้ที่ไม่อ่าน

ข. หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหนังสือและการอ่าน

๑. ศึกษาให้ทราบถึงรสนิยม แรงจูงใจและนิสัยใจคอของ
ผู้อ่าน

- ควรศึกษาให้ทราบด้วยถึงผลกระทบต่อผู้อื่น อัน
เกิดจากเนื้อหาของหนังสือ ความแจ่มกระจ่างของ
ถ้อยคำและตัวพิมพ์ ความเข้าใจและอื่นๆ ที่อาจ
วิเคราะห์ได้จากหนังสือ

๒. ศึกษาวิจัยในห้องเรียนให้ทราบว่าอะไรเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความอยากอ่าน ใช้วิธีการทางสถิติค้น
๓. ส่งเสริมการวิจัยของนักเรียนเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตหนังสือ จัดให้มีการชมโรงพิมพ์และสำนักพิมพ์
๔. พัฒนาหนังสือสำหรับเด็กเล็กและเด็กวัยรุ่น ให้มีการเขียนและจัดพิมพ์หนังสือที่สอดคล้องกับความต้องการและประสบการณ์ของเด็กเหล่านี้
๕. หาทางให้นักเรียนทางเทคนิค และนายช่างเทคนิคได้เรียนรู้วรรณคดี ปรัชญา และสังคมศาสตร์
 - การสร้างความชำนาญเฉพาะเรื่อง ในบางสาขาวิชาอาจก่อให้เกิดอันตรายเนื่องจากผู้ซึ่งศึกษาวิชาเฉพาะเช่นนั้น เลิกสนใจในหนังสืออื่นๆ โดยสิ้นเชิง

ค. นำหนังสือไปสู่ประชาชน

๑. จัดนิทรรศการในโรงเรียนเกี่ยวกับผู้เขียนหนังสือ ตัวละครในนวนิยายหรือแนวคิดในวรรณกรรม
๒. รวบรวมงานเขียนหรือแปลซึ่งเกี่ยวข้องกับหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดของโรงเรียน
๓. จัดทำแผนที่แสดงร้านขายหนังสือและห้องสมุดที่มีอยู่ในชุมชน

๔. ส่งเสริมการผลิตและแจกจ่ายอนุสารที่อ่านได้ง่าย และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากในการจัดทำ
 - สิ่งตีพิมพ์เหล่านี้จะให้ทราบถึงเรื่องที่น่าสนใจของคนทั่วไป เช่น สุขภาพหรือเรื่องสำหรับชนบท เช่น การเกษตร การเลี้ยงสัตว์
๕. รวบรวมวรรณกรรมที่เล่าสู่กันฟังและยังไม่ได้ตีพิมพ์
๖. จัดทำหนังสือพิมพ์และวารสาร สนับสนุนให้มีสมาชิกอย่างแพร่หลาย
๗. ผลิตหนังสือสำหรับผู้ซึ่งเริ่มอ่าน ใช้ตัวพิมพ์ซึ่งอ่านง่ายและภาษาที่ไม่ยากเกินไป
 - จะต้องผลิตหนังสือซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับทัศนคติของผู้อ่านซึ่งเป็นผู้ใหญ่แล้ว
๘. ดำเนินการสอนภาษาให้แก่คนต่างด้าวซึ่งอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศ จัดหาและจัดพิมพ์หนังสือในภาษานั้นๆ

เมื่อประมาณ ๕ ปีมาแล้วธนาคารโลกได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียนว่า จะก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนหรือไม่ มากน้อยเพียงไร โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งส่วนมากก็เป็นประเทศที่ขาดแคลนหนังสือเรียนในระดับการศึกษาขั้นมูลฐาน คือประถมศึกษา ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในกลุ่มประเทศซึ่งธนาคารโลกศึกษา ผลปรากฏว่าการใช้หนังสือเรียน ข้อสนเทศที่ได้จากการศึกษานี้เป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้ธนาคารโลกตัดสินใจให้ประเทศกำลังพัฒนากู้เงินเพื่อจัดพิมพ์ และแจกหนังสือเรียนแก่เด็กในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ประเทศที่ธนาคารโลกให้กู้เงินเพื่อพัฒนาหนังสือเรียนก็มี ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย เมื่อต้นเดือนพฤศจิกายนนี้เอง เจ้าหน้าที่โครงการการศึกษาในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ของธนาคารโลกซึ่งเข้ามา

สังเกตการณ์ด้านประถมศึกษาในประเทศไทย ได้ยืนยันความสำคัญ และความจำเป็นของหนังสือเรียน เขาไม่คิดว่าการพัฒนาการศึกษา จะเป็นไปได้ดีถ้าไม่มีหนังสือเรียน สรุปได้ว่า ถ้าเด็กไม่ได้อ่านหนังสือ ก็ยากที่จะหวังให้สติปัญญาและความรู้ของเด็กเพิ่มพูนขึ้น การลงทุน เพื่อให้เด็กมีหนังสือเรียนเป็นการลงทุนที่ได้ผล

ท่านผู้มีอายุเลยหัวลิ่มขึ้นไปแล้ว หลายท่านอาจเคยได้ยิน เขาพูดกันหรือเคยล้อคนญี่ปุ่นว่าสายตาสั้น ดูเหมือนว่าแว่นตากับ ชาวญี่ปุ่นจะเป็นของคู่กัน แม้ทุกวันนี้เด็กโนบิตะในการ์ตูนที่คนไทย ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ชอบก็สวมแว่น ทั้งนี้ก็ว่ากันว่าเป็นเพราะคนญี่ปุ่น อ่านหนังสือมาก เรื่องแว่นตาเป็นเรื่องล้อเล่นกัน แต่เรื่องจริงก็คือว่า ประชากรญี่ปุ่นจำนวนมากอ่านหนังสือ ญี่ปุ่นเป็นประเทศเดียวที่มีคน ไม่รู้หนังสือเพียงร้อยละ ๑ เป็นประเทศที่มีการผลิตและจำหน่าย หนังสือมากที่สุดในเอเชีย มีคนอ่านหนังสือมากที่สุด ฝรั่งเศสมักจะพูดว่า ความเจริญจะวัดได้ด้วยการอ่านหนังสือ ประเทศใดการผลิตหนังสือ มากและมีประชากรรู้หนังสือ อ่านหนังสือมาก ประเทศนั้นจะพัฒนา ไปมากไม่ว่าในด้านใด ถ้ามองดูญี่ปุ่นแล้วเราก็จะเห็นว่าเขาพูดจริง บางครั้งการอ่านหนังสือก็มีส่วนช่วยประเทศให้พ้นจากอันตรายได้ เหมือนกัน

ในประวัติศาสตร์ของชาติไทย สมัยที่เราพอมีหลักฐานให้ทราบได้ อย่างน้อยก็มีอยู่สองสมัยที่เราต้องเผชิญกับประเทศทางตะวันตกที่มาล่าอาณานิคมในเอเชีย คือสมัยกรุงศรีอยุธยา ระหว่างรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช กับสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ ๓ ลงมา ในทั้งสองช่วงนั้นเราไม่ได้ตกเป็นอาณานิคมของชาติใด ทั้งนี้ได้หมายความว่าไม่มีการต่อสู้ แต่เราไม่ได้ต่อสู้ด้วยอาวุธ ซึ่งมีแต่ทางพ่ายแพ้ให้เห็นตัวอย่างอยู่รอบข้าง เราต่อสู้อำนาจนั้นด้วยสติปัญญาและความรอบรู้ในภูมิปัญญาของอีกฝ่ายหนึ่งที่พูดนี้ก็ด้วยข้อสังเกตว่า ทั้งสองช่วงสมัยกิจการหนังสือเจริญมาก มีหลักฐานว่ามีการรวบรวมหนังสือจัดเป็นหอหลวงคือ หอสมุดหลวง ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เช่นเดียวกันมีหลักฐานว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ทำบัญชีหนังสือที่มีอยู่ในหอหลวง ให้จัดพิมพ์พระราชบัญญัติห้ามสูบบุหรี่ มิชชันนารีได้จัดพิมพ์หนังสือวิชาการสมัยใหม่ เช่น ตำราปลูกฝ้าย การทำนุบำรุงหนังสือต่อเนื่องในรัชกาลต่อมา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงศึกษาภาษาต่างประเทศและทรงสั่งหนังสือตำราเข้ามา เมื่อถึงคราวที่จะเจรจากับราชทูตชาวตะวันตก ก็ทรงสามารถอ่านความคิดของเขาได้ และทรงเป็นที่ยอมรับว่าทรงพระปรีชารอบรู้ในเรื่องสมัยใหม่ ความเคารพนับถือจึงได้เกิดขึ้นใน

หมู่ชนชาวตะวันตก

เมื่อเรารู้จักอ่านหนังสือ ความคิดก็ทัดเทียมผู้อื่น

ในการอ่านหนังสือแม้ว่าโดยทั่วไป อวัยวะส่วนใหญ่ของร่างกายไม่เคลื่อนไหว แต่ก็มี การเคลื่อนไหวอย่างมากในสมอง เมื่อสายตาเห็นตัวหนังสือ สมองก็เริ่มทำงาน รับความหมาย แปลความหมาย สงสัยความหมาย วิเคราะห์ความหมาย ถ่ายทอดออกมาทางตัวหนังสือ ยิ่งผู้เขียนหนังสือมีความรู้แตกฉาน มีความคิดลึก มีประสบการณ์ซึ่งผู้อ่านไม่เคยพบมาก่อนมากเพียงไร สมองก็ยังทำงานหนักมากเพียงนั้น การที่ต้องใช้ความพยายามต่อสู้เพื่อให้รู้จริงเข้าใจ ให้วิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในรูปของตัวหนังสือเหล่านี้ ล้วนเป็นการฝึกฝนเพื่อให้สติปัญญาเฉียบแหลม เราไม่ได้อ่านเพื่อจดจำเนื้อหาข้อคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น หากอ่านเพื่อให้สมองได้ฝึกฝนทำงานให้ดียิ่งขึ้น ให้มีพลังปัญญาให้สามารถเข้าใจปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้ถูกต้อง รวดเร็วและรู้จักแก้ปัญหาได้อย่างฉลาดนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ได้จากการอ่าน

รัฐบุรุษ นักปราชญ์ นักวิทยาศาสตร์ นักอุตสาหกรรม ใน

ระดับที่รู้จักกันทั่วโลกหลายท่าน สร้างพลังสมองของเขาด้วยการอ่าน เด็กชายชาวไร่ชื่อแอบราฮัม ลินคอล์น ใช้เวลาหลังจากฝ่าฟันอ่าน ตำรากฎหมายได้แสงเทียน ด้วยความรู้ที่ได้จากการอ่าน เขาพัฒนาตนเองขึ้นมาเป็นประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา แอนดรูว์ คานะกิ มหาเศรษฐีอุตสาหกรรมเหล็กเริ่มพัฒนาตนเองตั้งแต่เยาว์วัยด้วยการอ่าน ขณะที่他是เด็กลูกจ้างในโรงงาน เขาอุตส่าห์เดินฝ่าความหนาวหลังจากเลิกงานไปยืมหนังสือจากห้องสมุดประชาชนอ่าน เมื่อเป็นมหาเศรษฐีขึ้นแล้ว เขาได้บริจาคเงินจำนวนมากเพื่อทำนุบำรุงกิจการห้องสมุดประชาชน

จุดมุ่งหมายปลายทางของการอ่าน คือ การพัฒนา เพื่อจะไปสู่จุดหมายนั้นให้ได้ เราต้องพัฒนาการอ่านของเรา

เมื่อเราเรียนรู้ตัวอักษร รู้จักประสมสระ พยัญชนะให้เกิดเป็นคำหรือตัวหนังสือ เรียนรู้คำที่มีอยู่ในหนังสือเล่มแรกๆ ที่ใช้ในการเริ่มเรียน กล่าวได้ว่า เราพออ่านหนังสือออกแล้ว การอ่านออกเป็นเพียงบันไดขั้นต้นของการอ่านที่พัฒนาแล้ว ที่จะต้องกระทำต่อไปคือ พยายามอ่านสิ่งที่อ่านได้ยาก ต้องพยายามทำความเข้าใจ ความหมายของคำ ของประโยค และของเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือ บางทีต้องใช้เครื่องมือช่วยการอ่าน เช่น พจนานุกรม เพื่อให้รู้

ความหมายของคำ บางทีต้องอ่านหนังสืออื่นอีกเล่มหนึ่ง เพื่อจะได้เข้าใจเนื้อหาในหนังสือเล่มที่กำลังอ่านอยู่ นอกจากอ่านเรื่องที่ยากให้เข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว เราต้องอ่านโดยรู้จักวิเคราะห์แยกแยะได้ว่า เนื้อหานั้นถูกต้องเพียงไร สมเหตุสมผลเพียงไร จะเป็นประโยชน์หรือให้โทษประการใด และเนื่องจากความรู้ ความคิด ประสบการณ์ที่ออกมาในรูปของหนังสือมีมากมาย แต่เวลาที่จะอ่านมักมีจำกัด เราต้องอ่านให้เร็วขึ้น โดยเก็บความสำคัญให้ได้มากที่สุด นี่แหละคือการอ่านที่พัฒนาแล้ว

**การอ่านที่จะพัฒนาขึ้นมาได้ต้องปฏิบัติอยู่เป็นเนืองนิตย์
การอ่านควรเป็นกิจกรรมประจำวัน เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจนตลอดชีวิต**

ในสหรัฐอเมริกา มีสมาคมเกี่ยวกับการอ่าน ชื่อว่า สมาคมสากลเพื่อการอ่าน “International Reading Association” ความจริงเป็นสมาคมแห่งโลก แต่เริ่มต้นโดยนักการศึกษาชาวอเมริกัน ที่สำนักงานใหญ่อยู่ในสหรัฐ มีสมาชิกอยู่ในประเทศต่างๆ หลายประเทศ ประเทศไทยก็มีสมาคมพัฒนาการอ่านเป็นสมาชิก วัตถุประสงค์ของสมาคมนี้ก็คือ ส่งเสริมพัฒนาการอ่าน ศึกษาวิจัยปัญหา

เกี่ยวกับการอ่านที่ไม่พัฒนา เช่น อ่านไม่ออก อ่านช้า ไม่ชอบอ่าน อ่านโดยไม่เข้าใจความหมาย สมาคมออกวารสารและผลิตหนังสือเกี่ยวกับการอ่าน ให้รางวัลบุคคลที่มีผลงานดีเด่นในการพัฒนาการอ่านของเด็กหรือผู้ใหญ่ สมาคมพัฒนาการอ่านในประเทศไทยกำลังอยู่ในระยะเริ่มก่อตั้ง ต่อไปคงมีบทบาทในการพัฒนาการอ่านของคนไทยมากขึ้น นอกจากสมาคมนี้แล้วยังมีสมาคมพัฒนาการอ่านของเด็กอีกสมาคมหนึ่ง อยู่ในระยะแรกเริ่มก่อตั้งเหมือนกัน

การอ่านไม่ใช่เรื่องของบุคคลแต่ละคน หากเป็นเรื่องของสังคมทุกระดับตลอดไปจนถึงระดับโลก

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองใกล้จะสงบ มีผู้เห็นภัยร้ายกาจของสงครามครั้งนี้ คิดขึ้นมาว่าสงครามเกิดขึ้นในใจคนก่อน ดังนั้นถ้าจะป้องกันไม่ให้สงครามเกิดขึ้นก็ต้องสร้างความรักสันติขึ้นในใจคน ผู้ซึ่งเห็นสอดคล้องกับความคิดเช่นนี้ ก่อตั้งสหประชาชาติขึ้น แล้วก็คิดกันต่อไปว่าหนังสือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความรักสันติภาพ และความเข้าใจระหว่างกันสหประชาชาติจึงสร้างองค์การหนึ่งเพื่อดำเนินการต่างๆ โดยใช้หนังสือเป็นเครื่องมือให้เกิดความรัก สันติภาพ และความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ องค์การนี้

คือ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
หรือที่เรียกย่อๆ ว่า ยูเนสโก

ยูเนสโกมีกิจกรรมทางการศึกษาวิทยาศาสตร์และ
วัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือแฝงอยู่ในทุกๆ กิจกรรม
เริ่มด้วยการรณรงค์ในระดับโลกเพื่อให้คนทั้งโลกอ่านหนังสือออก เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้ประกาศปีหนังสือสากล เชิญชวนรัฐสมาชิกระดม
กำลังเพื่อพัฒนาหนังสือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความรัก
สันติภาพขึ้นในใจคน ประเทศไทยก็ได้ร่วมฉลองปีหนังสือสากลสิบปี
หลังจากนั้น คือเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๕ องค์การการศึกษา
สหประชาชาติได้จัดประชุมในระดับโลกเกี่ยวกับหนังสืออีกครั้งหนึ่ง
ครั้งนี้ที่ประชุมเห็นพ้องกันว่า トラบใดที่คนยังไม่อ่านหนังสือ トラบ
นั้นวัตถุประสงค์ในการสร้างความสงบสุขในโลกจะเกิดขึ้นไม่ได้
ดังนั้นจึงควรใช้เวลาช่วงสิบปีนับแต่ พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นต้นไป เพื่อ
สร้างสังคมผู้อ่าน ขอให้ประเทศสมาชิกทั่วโลกเริ่มระดมกำลัง
เพื่อสร้างประชากรให้เป็นนักอ่านที่พัฒนาแล้ว

นักอ่านที่ดีไม่ใช่อยู่นั่งคอยรับความคิดเห็นของคนเขียน
อย่างเดียว ในการเลือกเฟ้นหนังสือเพื่ออ่าน เขาทำหน้าที่ขจัด

หนังสือที่เป็นโทษออกไปจากชีวิตของเขา และจากสังคมด้วย ในการจัดหนังสือเหล่านี้ เรามักจะพูดถึงการออกกฎหมายลงโทษ ผู้เขียน ผู้พิมพ์เผยแพร่และผู้จำหน่าย แต่ความจริงแล้ว ผู้ที่จะปราบหนังสือเหล่านี้ได้ดีที่สุดก็คือ ผู้อ่านนั่นเอง ☺

คำว่า **บรรณาธิการ** ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า **Editor** คำคำนี้เราท่านต่างเข้าใจแล้วว่าต้องเกี่ยวข้องกับหนังสือ และคำว่า **Editor** เราก็พบเห็นทั้งได้ยินอยู่หลายคำ ทำให้สงสัยว่าแต่ละคำนั้น หมายถึงบรรณาธิการอย่างไร ทำหน้าที่อะไรกันแน่

ก่อนที่จะพูดถึงเรื่อง **บรรณาธิการ** อยากจะทำความเข้าใจกับผู้อ่านเล็กน้อย คือคำว่า **หนังสือ** ที่ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า **book** นั้น ควรจะมีหน้าตาอย่างไรก่อน

ตามข้อกำหนดของราชบัณฑิตยสถาน กำหนดว่า สิ่งพิมพ์ใดจะเป็นหนังสือเล่มได้ (book) จะต้องมือน้อยกว่า ๔๔ หน้า ถ้างานพิมพ์นั้นมีจำนวนน้อยกว่า ๔๔ หน้า ถึงแม้นำมาเย็บรวมเป็นเล่มไม่ก็เรียกว่า **หนังสือ** (book) แต่จะเรียกว่า **สิ่งพิมพ์** (booklet) นั่นคือหนังสือพิมพ์รายวันทั่วๆ ไป เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน คม-ชัด-ลึก ฯลฯ จึงไม่ใช่หนังสือ แต่เป็นสิ่งพิมพ์

คำว่า **หนังสือ** (book) นอกจากกำหนดจำนวนหน้าแล้ว ยังไม่มีอายุ คือไม่ผูกติดอยู่กับกำหนดเวลาว่าจะต้องออกตามวัน เวลา ที่กำหนด สกุลไทย บางกอก ขวัญเรือน ฯลฯ เป็นงานพิมพ์รวมเล่ม ที่มีหน้ามากกว่า ๔๘ หน้า แต่ออกตามกำหนดเวลา จึงไม่จัดเป็น หนังสือเล่ม (book) แต่จะเป็นวารสาร

ไม่ว่าจะเป็น จุลสาร หนังสือเล่ม หรือวารสาร จะต้อง ผ่านการกลั่นกรองจากคนคณะหนึ่งก่อน หัวหน้าของคนคณะดังกล่าวเรียกว่า **บรรณาธิการ**

บรรณาธิการ จึงต้องมีบทบาทและหน้าที่หลัก คือ

- ตัดสินใจว่างานใดที่สมควรจัดพิมพ์ สะท้อนงานเขียนดี
- ส่งเสริมนักเขียน ประสานงานกับเจ้าของงานเขียน
- รับผิดชอบงานเปิดตัว/ส่งเสริมการจำหน่าย
- ดำเนินการแปลงต้นฉบับให้ออกมาเป็นงานพิมพ์ โดยมี

จุดมุ่งหมายทำให้เนื้อหา หรือบทความของผู้เขียน สะดวก ถูกต้อง และชัดเจนแก่ผู้อ่านในการเข้าถึงสาระของเนื้อหาเหล่านั้น

บรรณาธิการ ต้องมีความรู้และทักษะ ๔ ด้าน จึงจะทำหน้าที่ของบรรณาธิการได้ดี ความรู้และทักษะ ๔ ด้านที่พูดถึงนี้คือ

๑. ความรู้เรื่องภาษา เพราะจะต้องใช้ในการตรวจแก้ ภาษาของงานเขียนที่ผ่านเข้ามา นั่นคือบรรณาธิการต้องอ่านเป็น เขียนเป็นและตรวจแก้ภาษาเป็น

๒. ต้องมีความรู้ในเรื่องการทำหนังสือ

๓. ต้องใช้คอมพิวเตอร์เป็น

๔. ต้องบริหารคน บริหารงาน และจัดการเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาระหน้าที่ของบรรณาธิการมากมายและยิ่งใหญ่มาก คนคนเดียวบางครั้งไม่สามารถจะแบก ภาระหน้าที่ได้ดีหมดทุกด้าน ด้วยเหตุนี้บรรณาธิการจึงต้องมีหลายคน และทำหน้าที่ต่างๆ กัน เท่าที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน มีดังนี้

๑. Editor in-Chief หมายถึง บรรณาธิการใหญ่ (บริหาร) ที่ดูแลเนื้อหาวิชาการในหนังสือ หรือจะเรียกว่า บรรณาธิการอำนวยการ ก็คงจะได้

๒. Managing Editor บรรณาธิการจัดการ ดูแลเรื่องทั่วไป แต่ไม่ลงลึกในเนื้อหาวิชาการของหนังสือนั้นๆ

๓. Editor หรือ General Editor บรรณาธิการทั่วไป ส่วนมากเป็นตำแหน่งลอยคอยให้ความช่วยเหลือบรรณาธิการประเภทอื่นๆ อาจจะเรียกว่า บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ก็คงจะได้

๔. Assistant Editor บรรณาธิการผู้ช่วย หนังสือเล่มหนึ่งมีได้หลายคน

๕. Commissioning Editor บรรณาธิการมอบหมาย คือมอบงานใดงานหนึ่งหรือโครงการใดโครงการหนึ่งให้ไปทำในช่วง

ระยะเวลาหนึ่ง

๖. Associate Editor บรรณาธิการร่วม

๗. Consultant Editor บรรณาธิการที่ปรึกษา ในหนังสือหรือวารสารเล่มหนึ่งๆ จะมีกี่คนก็ได้

๘. Copy Editor หรือ Sub Editor บรรณาธิการย่อย (ไม่รู้จะเรียกภาษาไทยว่าอะไร-ผู้เขียน)

๙. Features Editor บรรณาธิการเฉพาะด้าน เช่น บรรณาธิการแฟชั่น (Fashions Editor) บรรณาธิการกีฬา (Sports Editor) เป็นต้น

๑๐. Acquisitions Editor หน้าที่คล้ายๆ กับ บรรณาธิการมอบหมาย

ตามปกติหนังสือ ๑ เล่ม ก่อนจะสำเร็จเรียบร้อยได้นั้นจะต้องผ่านกระบวนการ ๓ ขั้นตอน คือ กระบวนการก่อนพิมพ์ กระบวนการพิมพ์ และกระบวนการหลังพิมพ์ แต่ละขั้นตอนมีผู้รับผิดชอบอย่างน้อย ๑ คน นั่นคือ แต่ละขั้นตอนควรมีบรรณาธิการ ๑ คน

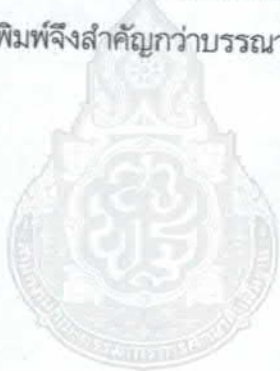
กระบวนการก่อนพิมพ์ ควรจะเป็นบรรณาธิการใหญ่ (บริหาร) เพราะต้องดูแลทุกอย่าง

กระบวนการพิมพ์ จะต้องเป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

กระบวนการหลังพิมพ์ จะเกี่ยวข้องกับภาระกระจายหนังสือ

ไม่เรียกบรรณาธิการ แต่จะเรียกผู้จัดจำหน่ายมากกว่า แต่ถ้าเราจะเรียก บรรณาธิการการจัดจำหน่าย ก็ได้ ถ้าเราจะเรียกดังกล่าวนี้ หนังสือ ๑ เล่ม จึงมี ๓ บรรณาธิการ คือบรรณาธิการใหญ่ (บริหาร) บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาและบรรณาธิการจัดจำหน่าย ทั้งสาม บรรณาธิการมีหน้าที่และความสำคัญเท่าๆ กัน แต่บรรณาธิการ ตำแหน่งไหนจะสำคัญกว่าขึ้นอยู่กับว่าหนังสือเล่มนั้นตกไปอยู่ที่ไหน เช่น ไปอยู่ในมือบรรณารักษ์ จะต้องทำบัตรรายการ บรรณาธิการ ของกระบวนการก่อนพิมพ์จึงสำคัญกว่าบรรณาธิการหน้าที่อื่นครับ ☸

มัลติมีเดีย (Multimedia) เป็นสื่อชนิดใหม่ที่ผนวกงาน
ทางการศึกษาและความบันเทิงเข้าด้วยกัน (Edutainment)
เป็นการรวมความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์กับวิทยาการแขนง
ต่างๆ มาไว้รวมกัน ประมาณกันว่ามี ซีดีรอม ในรูปมัลติมีเดียออกสู่
สาธารณะ ๒๐๐ เรื่องต่อสัปดาห์ ทั้งนี้เพราะการขยายตัวของ
อุปกรณ์ที่ใช้เล่นและคุณสมบัติของตัวซีดีรอมเองที่มีความน่าสนใจ
ทุกครั้งที่พูดถึงสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ก็จะรวมเอามัลติมีเดียเข้าไป
ด้วยเสมอ

ความหมายและคำจำกัดความของ Multimedia

มัลติมีเดีย หรือประสมเป็นสื่อที่มีคุณค่ามากในการสื่อความคิดไปสู่ผู้อื่นรวมถึงการมีความสามารถในการค้นหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ สื่อที่เรารู้จักคืออย่างฟิล์มภาพยนตร์ ภาพนิ่ง หนังสือวารสาร โทรทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของมัลติมีเดียทั้งนั้น เพราะมัลติมีเดียได้เพิ่มความสำคัญมากไปกว่านั้นด้วยการเพิ่มสิ่งทีเรียกว่าอินเตอร์แอคทีฟ (Interactive) หรือความสามารถในการโต้ตอบฉับพลัน นี่ก็จุดสำคัญ บางคนบอกว่า มัลติมีเดียเป็นการรวม เสียง วิดีโอ กราฟิกและตัวอักษรเข้าด้วยกัน นั่นเป็นเพียงสิ่งที่โทรทัศน์ทำได้เท่านั้น แต่ถ้าเราจะเลือกฟัง ดู อ่าน เฉพาะส่วนที่ต้องการ คำตอบก็คือ มัลติมีเดียอินเตอร์แอคทีฟ

ไอบีเอ็ม ให้คำจำกัดความของมัลติมีเดียไว้ว่า

"Multimedia is the merging of video, audio, graphics and text in a multi-level, computer-base production that can be experienced interactive"

จะเห็นได้ว่ามัลติมีเดียเป็นการรวมสื่อหลายสื่อเข้ามาไว้ด้วยกัน โดยที่มัลติมีเดียนี้ส่วนใหญ่บันทึกลง ซีดีรอม ซึ่งมีราคาถูกมาก ถูกกว่ากระดาษที่มีความจุเท่ากัน

ยี่สิบกว่าปีมาแล้วที่เกิดมัลติมีเดีย (ตั้งแต่ ปี ค.ศ. ๑๙๘๐)

จนถึงปัจจุบันมีซีดีรอมมัลติมีเดียเป็นหมื่นๆ เรื่อง จากการเริ่มต้นที่ไม่ใคร่ชอบพท์ พยายามผลักดันมัลติมีเดียจนมีชื่อเสียง สำนักพิมพ์ระดับโลก เช่น แมกรอฮิลล์ หรือ ไทม์ ก็มีผลงานออกมาสู่ตลาด แม้แต่ วอลล์ดิสนีย์ ก็ร่วมมือกับ สตีเวนส์ สปีลเบิร์ก ก่อตั้งบริษัทที่จะผลิตมัลติมีเดียด้วย จากความตื่นตัวเหล่านี้ประกอบกับราคาอุปกรณ์ที่ใช้กับงานมัลติมีเดียราคาถูกลงอย่างรวดเร็ว ทำให้มัลติมีเดียแพร่หลายเร็วมากยิ่งขึ้น ในอนาคตความจำเป็นในการศึกษาเรื่องมัลติมีเดีย จะต้องเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางเพื่อให้ทันกับความเติบโตที่รวดเร็วของเทคโนโลยีนี้

กลุ่มงานที่ประยุกต์ใช้งานมัลติมีเดีย

สำหรับประเทศไทย เพิ่งเริ่มผลิตมัลติมีเดียซีดีรอมออกมาไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะความรู้ทางด้านนี้ยังไม่แพร่หลายอุปกรณ์ที่ใช้เล่นยังมีไม่มาก อย่างไรก็ตามในอนาคตอันใกล้คงไม่อาจต้านทานกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไปได้ “การจัดหาอุปกรณ์ยังไม่มี ความยุ่งยากเท่ากับการจัดทำและจัดหาโปรแกรมช่วยสร้างที่เป็นภาษาไทยขึ้นมารองรับไว้”

สาเหตุหลักอันหนึ่ง ที่ทำให้การจัดทำมัลติมีเดียซีดีรอมยังดูลึกลับไม่แพร่หลายสู่สาธารณะ เพราะเราขาดบุคลากรที่มีความรู้

ความสามารถและรู้จริงในสิ่งเหล่านี้ อีกทั้งงานมัลติมีเดีย ซีดีรอม เป็นงานที่ทำคนเดียวไม่ได้ ถึงจะฝึกทำงานได้แต่ก็จะขาดคุณภาพ เพราะงานนี้ต้องใช้ ความสามารถหลายด้าน เช่น ด้านเนื้อหา ด้านภาพ ด้านเสียง ด้านโปรแกรมพอๆ กับการสร้างภาพยนตร์ เรื่องหนึ่งทีเดียว

มัลติมีเดียซีดีรอม ถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะสามารถใช้ได้ทั้งเชิงส่วนตัวหรือใช้กับสาธารณะ

การจัดกลุ่มของการประยุกต์ใช้มัลติมีเดีย แบ่งตาม ลักษณะของงาน แบ่งเป็น ๗ กลุ่มดังนี้

๑. งานแบบนำเสนอ (Presentation) เป็นงานที่เน้นภาพนิ่งเป็นหลัก มีคำอธิบายน้อยเสียงหรือการเคลื่อนไหวไม่มาก อาจมีกราฟหรือสเปรดชีตผสมอยู่ด้วย

๒. งานแบบจุดแนะนำข้อมูล (Information Terminal) เป็นงานเน้นเสียงและบทพูดเป็นหลัก เน้นการดูและฟัง ไม่ใช่การอ่าน

๓. งานฐานข้อมูล (Database Search) เป็นงานฐานข้อมูลขนาดใหญ่ต้องการความสามารถในการจัดฐานข้อมูลมาช่วย มีดัชนีที่ตีเน้นความรวดเร็วในการค้น ไม่เน้นกราฟิก

๔. งานแบบแคด/แคม (CAD/CAM) เน้นหุ่นจำลอง (Model) ภาพ ๒ มิติ, ๓ มิติ อานิเมชัน

๕. งานบันเทิง (Entertainment) เน้นความเร้าใจ ภาพ

เคลื่อนไหว เสียง งานเหนือจริงตามจินตนาการ

๖. งานข้อมูลอ้างอิง (Reference) เน้นอักษร การอ่าน มีข้อมูลที่ละเอียดถูกต้อง ไม่มีการแก้ไขให้เกินจริง ง่ายต่อการคัดลอกไปใช้งาน

๗. งานด้านการศึกษา (Education) เน้นทางด้านการโต้ตอบ การฝึกหัด มุ่งเน้นให้เกิดภาพพจน์ งานจำลองภาพเสมือนจริง (Simulation)

มัลติมีเดียทางการศึกษา (Educational Multimedia)

มัลติมีเดียเข้ามามีบทบาททางการศึกษาในหลายรูปแบบ เช่น ทางด้านการบริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการค้นหาข้อมูลและที่สำคัญที่สุดคือ ด้านคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

มัลติมีเดียในรูปของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เริ่มปรากฏตัวชัดเจนในบ้านเราเมื่อประมาณ ๔-๕ ปีที่ผ่านมา และได้แสดงบทบาทที่สำคัญไว้ ๓ ประการ คือ เป็นผู้สอน (Tutor) เป็นสื่อการ

สอน (Tools) และเป็นผู้เรียน (Tutee)

ผู้สอน (Tutor)

คอมพิวเตอร์ถูกนำมาใช้ในลักษณะของผู้สอนโดยได้แนวคิดมาจากการสอนแบบโปรแกรม (Programmed Instructional) แต่คอมพิวเตอร์มีความยืดหยุ่นในการใช้มากกว่า สามารถโต้ตอบกับผู้เรียน มีการเคลื่อนไหวของกราฟิกซึ่งทำได้ดีกว่าสื่ออื่นๆ คอมพิวเตอร์มีบทบาทในการเสนอบทเรียนและเนื้อหา ผู้เรียนเป็นผู้ตอบสนอง คอมพิวเตอร์เป็นผู้ประเมินผลจากการตอบสนองของผู้เรียน ดังนั้นการออกแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อใช้เป็นผู้สอนจึงต้องใช้เวลาเป็นอย่างมากและต้องใช้ความคิดอย่างลึกซึ้ง

สื่อการสอน (Tools)

เป็นการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกสำหรับการเรียนการสอน เช่น ใช้ในการคิดคำนวณ การพิมพ์เอกสาร งานด้านศิลปะ การออกแบบ การดนตรี เป็นต้น

ผู้เรียน (Tutee)

การใช้คอมพิวเตอร์ในบทบาทของผู้เรียนนั้น หมายถึง การที่ผู้เรียนและผู้สอนจะใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการติวหรือเพื่อการทบทวนเนื้อหาวิชาการต่างๆ เพราะคอมพิวเตอร์สามารถติวได้โดยไม่ต้องหยุดพัก ไม่เหนื่อย ไม่มีอารมณ์ จะติวก็ครั้งก็ได้

ประเภทของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน อาจแบ่งออกตามระดับความซับซ้อน เป็น ๒ ประเภท คือ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบง่าย (Simplistic CAI) และคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบซับซ้อน (Complex CAI)

คอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบง่าย (Simplistic CAI)

ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นโดยโปรแกรมช่วยสร้างแบบง่ายๆ เช่น PowerPoint, Easy Tool หรือ EMC เป็นต้น ใช้ฮาร์ดแวร์น้อย ความสามารถในการจัดการภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวอยู่ในวงจำกัดและไม่สามารถทำการที่ซับซ้อนได้

คอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบซับซ้อน (Complex CAI)

ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีความสามารถสูงทั้งในการกำหนดภาพและการคำนวณอื่นๆ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทนี้ใช้เวลาในการสร้างนานและต้องใช้โปรแกรมช่วยสร้างที่ยุ่งยากและสลับซับซ้อน เช่น โปรแกรม ToolBook, Macromedia Director หรือ Authorware Interactive Studio เป็นต้น

ไม่ว่าเราจะสร้างคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทใดก็ตาม มีสิ่งที่ต้องตระหนักไว้ให้มั่นคงลงมือสร้างก็คือ

๑. คอมพิวเตอร์ช่วยสอนนั้นต้องมีความเหมาะสมในด้านเนื้อหา
๒. คอมพิวเตอร์ช่วยสอนนั้นต้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน

๓. คอมพิวเตอร์ช่วยสอนนั้นต้องมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ดีกว่าสื่ออื่นๆ

๔. คอมพิวเตอร์ช่วยสอนนั้นต้องมีความสะดวกในการสร้าง

การสร้างคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

การสร้างคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอนหลักๆ คือ

๑. ขั้นตอนการออกแบบ

ในขั้นตอนนี้จะต้องมี นักวิชาการ นักออกแบบ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และโปรแกรมเมอร์ มาช่วยกันออกความคิด โดยจัดทำงานหลักๆ คือ

การเขียนสคริปต์ : เป็นการเขียนรายละเอียดบทพูด ข้อความอักษร อธิบายภาพ บทสนทนา วิดีโอ การบอกจังหวะของการปรากฏภาพ เสียง และอักษร รวมถึงเอฟเฟคต่างๆ

การทำแผนภูมิ : เป็นการสร้างแบบจำลองของโมดูลย่อยแต่ละส่วนเชื่อมโยงกันอย่างไร จากไหนไปไหน สัมพันธ์กันอย่างไร การเดินหน้า-ถอยหลัง ซึ่งฝ่ายศิลป์และโปรแกรมเมอร์ต้องทำงานร่วมกันอย่างมาก เพราะบางครั้งการออกแบบก็จะมีข้อจำกัดของอุปกรณ์และตัวโปรแกรมช่วยสร้าง

งานเชิงศิลป์ : เป็นการออกแบบปุ่ม สัญลักษณ์ ตัวอักษร ฉากหลัง สี เสียงและส่วนประกอบที่ละเอียดอ่อนต่างๆ ให้กลมกลืนกัน

๒. การจัดสร้าง

ขั้นตอนการจัดสร้างทุกส่วนให้อยู่ในรูปของดิจิทัลไฟล์ แบ่งเป็น

งานด้านกราฟิก : ตั้งแต่การจัดการวาดรูปบนกระดาษ หรือวาดบนคอมพิวเตอร์การนำภาพนิ่งเข้ามาจากสิ่งพิมพ์ จากสไลด์ การตกแต่งแก้ไขภาพ การทำภาพ ๒ มิติ, ๓ มิติ หรือภาพแอนิเมชัน โดยทำเป็นดิจิทัลไฟล์ในรูปแบบต่างๆ

งานด้านวิดีโอ : การถ่ายทำ การตัดต่อ การตกแต่ง การแก้ไขภาพ แทรกตัวอักษร การซ้อนภาพ การบีบอัด โดยทำเป็นดิจิทัลไฟล์ในรูปแบบต่างๆ

งานด้านเสียง : การตกแต่งดนตรีประกอบ การตัดต่อ การอัดเสียง บทพากษ์ การแก้ไขตัดแปลงเสียง การบีบอัด การทำเสียงทุกอย่างให้เป็นดิจิทัลไฟล์

งานด้านอักษร : การตรวจแก้ไขคำ ลำดับคำ การสะกด การแบ่งช่วง เว้นวรรค การเลือกลักษณะตัวอักษร จัดเตรียมให้อยู่ในรูปของดิจิทัลไฟล์

งานด้านออโรร่า : เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการนำข้อมูล

ที่เป็นดิจิทัลไฟล์ทั้งหมดมาจัดเรียงโดยโปรแกรมเมอร์ เพื่อเพิ่ม
คำสั่งต่างๆ ให้งานทั้งหมดทำงานต่อเนื่องกันหรือโต้ตอบกันผู้ใช้งาน
โดยใช้โปรแกรมช่วยสร้าง

๓. การผลิตเพื่อเผยแพร่

เมื่อรวบรวมทุกอย่างบนฮาร์ดดิสก์เรียบร้อยแล้ว ก็
เลือกสื่อบันทึกและรูปแบบในการบันทึกให้เหมาะสม แล้วทดสอบ
สื่อที่บันทึกอีกครั้ง จึงนำออกเผยแพร่ต่อไป

แนวโน้มของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

มีการคาดการณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้เมื่อปี
พ.ศ.๒๕๓๕ ว่าสิ่งที่จะเกิดกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในอีก ๑๐ ปีข้าง
หน้า คือ

๑. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะเติบโตขึ้นทั้งด้าน
คุณภาพและปริมาณ

๒. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เกี่ยวกับวิชาต่างๆ ใน
หลักสูตรจะมีมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในระดับบ้านและระดับโรงเรียน

๓. ปัญหาเรื่องฮาร์ดแวร์หายากและราคาแพงจะหมดไป

๔. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะทำได้ง่ายขึ้น
เพราะโปรแกรมสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เป็นภาษาไทย
จะถูกพัฒนาขึ้นจนใช้งานได้จริง

บัดนี้การคาดการณ์เหล่านี้ได้เกิดขึ้นจริงแล้วในปีพ.ศ.นี้ในประเทศไทย

โปรแกรมช่วยสร้างคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

โปรแกรมช่วยสร้างคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่มีใช้กันค่อนข้างแพร่หลายในบ้านเรามีให้เห็นกันประมาณ ๔ โปรแกรมคือ ToolBook II Instructor, Maccromedia Director, Authorware Interactive Studio และ PowerPoint

ToolBook

จัดได้ว่าเป็นโปรแกรมที่เหมาะสมที่สุด สำหรับการสร้างคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภท ชับซ้อน ToolBook เป็นโปรแกรมที่ใช้งานไม่ยุ่งยากมากนัก มีเครื่องมืออย่างครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุดทั้งสำหรับพัฒนาและการจัดทำแบบทดสอบ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสร้างงานที่สนับสนุนเว็บที่ดี แต่ ToolBook ก็ไม่สามารถเข้ามั่งในหัวใจของนักสร้างคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ วันนี้ดูเหมือนว่า ToolBook กำลังจะเลือนหายไป

Director

เป็นโปรแกรมที่มีขีดความสามารถสูง นักพัฒนาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระดับมืออาชีพและบริษัทรับจ้างสร้างงานมัลติ

มีเดียเพื่อการคำ จะนิยมใช้โปรแกรมนี้กันอย่างแพร่หลาย เพราะตัวโปรแกรมสามารถทำงานได้หลากหลายรูปแบบตามความต้องการ แต่ Director เป็นโปรแกรมที่มีการใช้งานยุ่งยากและสลับซับซ้อนมากพอสมควร

Authorware

เป็นโปรแกรมที่ใช้งานได้ง่ายกว่า Director เหมาะที่จะนำมาใช้สร้างงานคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมากกว่า Director เมื่อประมาณ ๕ ปีที่แล้ว มีการจัดอบรมฝึกการใช้งานโปรแกรม Authorware กันอย่างกว้างขวาง จนให้ดูเหมือนว่า Authorware คือ CAI และ CAI ก็คือ Authorware แต่สุดท้าย Authorware ก็ทำแค่อบรม ไม่สามารถทำให้เกิดงาน CAI ได้อย่างเป็นรูปธรรม อาจเป็นเพราะการใช้งานโปรแกรมยังยากอยู่และบุคลากรทางการศึกษาของเรายังไม่พร้อม

PowerPoint

เป็นโปรแกรมที่มีใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุดในปัจจุบัน เพราะใช้งานง่ายสามารถทำได้ด้วยคนๆ เดียวในเวลาอันจำกัด เหมาะสำหรับงานนำเสนอที่ไม่ยาวมากนัก แต่ข้อจำกัดของ PowerPoint อยู่ที่รูปแบบของตัวมันเองที่ออกมาในลักษณะของสไลด์โชว์มากกว่าที่จะเป็น CAI

แต่วันนี้มีโปรแกรม EMC : Education Multimedia Creator

โปรแกรมช่วยสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของคน
ไทยโปรแกรมเป็นภาษาไทยผลิตจากบริษัทของคนไทย

โปรแกรม EMC (Education Multimedia Creator) ได้
รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของครูผู้สอน ที่
ต้องการสร้างบทเรียน CAI ด้วยตนเอง ซึ่ง EMC คือรูปแบบของ
โปรแกรมช่วยสร้าง ที่สามารถอำนวยความสะดวกในการสร้างบท
เรียน CAI ให้แก่ครูได้เป็นอย่างดี โดยครูผู้สร้างสามารถที่จะนำ
ภาพ(Image) ข้อความ(Text) ภาพเคลื่อนไหว(Animation) ภาพ
วิดีโอ(Video) และเสียง(Sound) เข้ามาประกอบเพื่อการสร้างบทเรียน
CAI ได้ เพียงแค่ “คลิกและเลือก” รายการต่างของโปรแกรมตาม
ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง ก็จะได้บทเรียน CAI ขึ้นมา โดย
ผู้สร้างไม่จำเป็นต้องเขียนคำสั่งใดๆ เลย นอกจากนี้ EMC ยัง
สามารถตอบสนองงานด้านการนำเสนอ (Presentation) ได้อีกด้วย
สามารถที่จะนำโปรแกรม EMC ไปใช้ได้อย่างง่ายดาย

ดังนั้น โปรแกรม EMC จึงนับว่าเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง
ของครูผู้สอน นักเรียน และผู้ต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อการสร้าง
บทเรียน CAI ไว้ใช้ในการจัดการเรียนการสอน หรือเพื่อการนำเสนอ
ผลงานตามความคิดสร้างสรรค์ของตนในยุค IT ต่อไป

EMC อาจจะเป็นการเปิดศักราชใหม่ของวงการ
คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในบ้านเมืองเราก็ได้ ใครจะรู้ ☺

“ปัจจุบันข้อมูลข่าวสารเต็มไปหมด ในหนังสือ ในอินเทอร์เน็ต แต่ครูยังทำแบบเดิม มัวแต่ถ่ายทอดเนื้อหา ซึ่งมากขึ้นเรื่อยๆ แต่มีเวลาเท่าเดิม... ครูไม่มีทางสอนให้แจ่มแจ้งได้ เพราะเนื้อหาเยอะและครูก็ไม่ใช่ expert ในเรื่องทุกเรื่อง การเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ ก็ทำให้เป็นไปได้ที่นักเรียนทั่วประเทศ จะเจอครู ที่เก่งที่สุด สามารถเลือกครูที่เก่งที่สุดในประเทศ หรือเก่งที่สุดในโลก ก็ได้... ใครเก่งที่สุดในโลก ใครเก่งที่สุดในประเทศ ก็นำมาสร้างสื่อให้ทุกคนได้เรียน แหล่งความรู้ก็จะเต็มไปหมด ทั้งในเว็บไซต์ ทั้ง encyclopedia และตำราต่างๆ... สื่อ electronic จะช่วยได้มาก Multimedia ช่วยให้เรียนได้สนุก เรียนเรื่องยากๆ โดยใช้เวลาน้อยลง ... ทำให้เรียนได้เร็วขึ้น มีเวลาเหลือมากขึ้น ในการนำไปใช้เพื่อการเรียนรู้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ มากขึ้น...”

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี*

เนื่องจาก E-learning เป็นระบบการเรียนการสอนแบบ One stop service ที่รวมกระบวนการเรียนที่สำคัญไว้ในรูปแบบ Electronic เหมือนยกมหาวิทยาลัย หรือสถานศึกษา มาตั้งไว้ในเครือข่าย ทั้งเครือข่ายระดับองค์กร (Intranet) และเครือข่ายระดับโลก (Internet) โดยผู้ที่เรียนในระบบ E-learning ที่เต็มรูปแบบ จะสามารถดำเนินการในทุกๆ เรื่องดังนี้

๑. ขั้นตอนการลงทะเบียนเรียน เลือกคณะเลือกรายวิชาการที่จะเรียน โดยผ่านทางระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ online

๒. การฟังการบรรยายของครูผู้สอน โดยผ่านรูปแบบ วิดิทัศน์ ภาพนิ่งหรือเสียงผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ online ได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยไม่ต้องเดินทางไปสถานศึกษา และครูผู้สอนก็ไม่ต้องเดินทางไปบรรยายยังที่ต่างๆ ด้วยระบบนี้ผู้เรียนทุกคนมีความเสมอภาคที่จะเรียนรู้จากครูที่เก่งที่สุด ดีที่สุด ที่สถาบันการศึกษานั้นๆ เชิญมาบรรยาย

๓. การร่วมสัมมนาพูดคุยกับครูผู้สอน ผู้เรียนด้วยกัน โดยผ่านระบบ Virtual Classroom ห้องเรียนเสมือนจริง ซึ่งสามารถสนทนาโต้ตอบกันได้ ทั้งแบบเห็นหน้าเห็นตากันหรือฟังแต่เสียง แล้ว

* จากบทความผ่าตัดระบบการศึกษาไทย : บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศ ในหนังสือไอทีเพื่อประชาชน พิมพ์เนื่องในงานไอทีเฉลิมพระเกียรติ ๑-๔ มิถุนายน ๒๕๓๘

แต่เครื่องมือ อุปกรณ์ผู้เรียนผู้สอนทันสมัยแค่ไหน

๔. สามารถค้นคว้าข้อมูลความรู้ต่างๆ ได้ โดยผ่านระบบ E-library ซึ่งจะมีการให้บริการเหมือนห้องสมุดซึ่งจะมี E-book Video clip Audio clip ให้บริการได้ตามความต้องการ หรือต้องการ สืบค้นข้อมูลจากวารสาร นิตยสาร และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตาม ความต้องการ

๕. มีการนำเสนอบทเรียนในรูปแบบการทดลอง เสมือนจริง โดยผ่านระบบ Virtual lab ในบางวิชาที่จำเป็น

๖. สามารถสอบวัดผลการเรียนรู้ โดยผ่านระบบ Testing online ซึ่งมีการพัฒนาให้สามารถวัดผลและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทียบตรง และมีหลากหลายรูปแบบให้ผู้เรียนได้ทดสอบ

แต่อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้แบบ E-learning ก็มักจะมี การจัดปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนได้รู้จักกันและกัน ในช่วง แรกประมาณ ๓-๗ วัน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเรียนรู้ ระบบสนับสนุนต่างๆ ที่จะให้ผู้เรียน และเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เรียนกับผู้สอนได้รู้จักกัน จะได้เกิดความสนิทสนมในการเรียนรู้ ตลอดหลักสูตร รวมทั้งการจัดสัมมนาระหว่างภาคการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมกลุ่มระหว่างผู้เรียนในบางครั้งบางคราว

ในปัจจุบัน ระบบการเรียนการสอนแบบ E-learning เป็น ที่นิยมแพร่หลายเป็นอย่างมากในองค์กรของรัฐ รัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ และองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ ทั้งในระดับโลกและระดับประเทศ

เนื่องจากช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในระยะยาวขององค์กรในหลายๆส่วนที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก เพราะสามารถเรียนรู้ได้ทันที ทำงานของแต่ละคนโดยไม่ต้องเดินทางข้ามประเทศ ข้ามจังหวัด และที่สำคัญอย่างยิ่งผู้บริหารไม่ต้องละทิ้งงานที่รับผิดชอบมาเรียน สามารถดูแลงานที่รับผิดชอบได้เหมือนเดิม เพียงแต่บริหารจัดการเวลาให้ถูก ให้เหมาะสมในบางเวลาเท่านั้น

ในสถานศึกษาก็เช่นเดียวกัน มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของโลกหลายแห่งก็นำระบบการเรียนการสอนแบบ E-learning มาใช้ในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก และในระดับปริญญาตรีบางสาขา เพื่อตอบสนองโอกาสในการเรียนรู้ให้กับผู้ใฝ่เรียนทั่วโลกสามารถเรียนมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของโลกได้โดยไม่ต้องลางาน หรือลาออกจากงาน เพื่อเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลไปเรียน ไม่ว่า คุณจะอยู่ที่ไหน คนไทย คนญี่ปุ่น คนอินเดีย คนจีน ก็สามารถเรียนมหาวิทยาลัย OHIO UTHA ในสหรัฐได้อย่างเสมอภาค ทำงานไป เรียนไป

แต่ระบบ E-learning ไม่ใช่คำตอบเดียวหรือคำตอบสุดท้ายของการเรียนรู้ในอนาคต ระบบ E-learning เป็นเพียงทางเลือกหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ ที่ช่วยตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของมนุษย์ที่ขาดโอกาส หรือมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา สถานที่ การเดินทาง รวมทั้งช่วยเสริมการเรียนแบบปกติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในประเทศไทย มีการนำระบบการเรียนการสอนแบบ E-learning มาใช้ในองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่หลายองค์กร มหาวิทยาลัย

ของรัฐบางแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น และหน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจก็เริ่มนำระบบการเรียนการสอนแบบ E-learning บางส่วนมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคลากรในองค์กร

ระบบ E-learning จะประสบความสำเร็จได้ ก็ต่อเมื่อทุกๆ ฝ่ายต้องร่วมมือกัน เพราะระบบ E-learning ต้องการความพร้อมของทุกฝ่ายและความร่วมมือของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๑. ความพร้อมของครูแกนนำและครูผู้สอนทุกคน ที่จะต้องมีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ ขั้นใช้งานได้

๒. ความพร้อมของผู้เรียนที่จะมีความรู้พื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์ขั้นใช้งานได้

๓. ความพร้อมทางด้านงบประมาณที่จะลงทุน อุปกรณ์ระบบต่างๆ ในขั้นต้น ขั้นกลาง และระยะยาว

๔. ความสนับสนุนจากผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง จริงจัง

๕. ความร่วมมือจากบริษัทผู้ผลิต Software ระบบ E-learning สำนักพิมพ์ที่ผลิต Content และ CAI

๖. ความร่วมมือช่วยเหลือกันและกันระหว่างเครือข่ายโรงเรียน สถานศึกษาด้วยกันในเรื่องต่างๆ

ถ้าทุกฝ่ายร่วมมือกัน และทุกส่วนมีความพร้อม ระบบการเรียนการสอนแบบ E-learning ก็จะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูง ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ☺

การประกวดหนังสือแปลดีเด่น ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔ มีหนังสือที่ส่งเข้าประกวดเป็นหนังสือที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๔ รวมทั้งสิ้น ๙๓ ชื่อเรื่อง แปลจากหนังสือภาษาอังกฤษ ๖๐ ชื่อเรื่อง ภาษาฝรั่งเศส ๑๒ ชื่อเรื่อง ภาษาเกาหลี ๔ ชื่อเรื่อง ภาษาเยอรมัน ๑ ชื่อเรื่อง ภาษาสเปน ๑ ชื่อเรื่อง และภาษาญี่ปุ่น ๑๕ ชื่อเรื่อง แบ่งหนังสือออกเป็น

หนังสือสารคดี	๒๐	ชื่อเรื่อง
หนังสือนวนิยาย	๘	ชื่อเรื่อง
หนังสือรวมเรื่องสั้น	๑	ชื่อเรื่อง
หนังสือการ์ตูน และ/หรือนิยายภาพ	๕	ชื่อเรื่อง
หนังสือสำหรับเด็ก อายุ ๓-๑๑ ปี		
- บันเทิงคดี	๗	ชื่อเรื่อง
- สารคดี	๙	ชื่อเรื่อง

หนังสือสำหรับเด็ก อายุ ๑๒-๑๘ ปี

- บันเทิงคดี	๑๘	ชื่อเรื่อง
- สารคดี	๒๕	ชื่อเรื่อง

คณะกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือ
แปลดีเด่น ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้ประชุมพิจารณาตัดสินหนังสือ
ให้รางวัลดีเด่น จำนวน ๓ ชื่อเรื่อง และรางวัลชมเชย จำนวน ๑๓
ชื่อเรื่อง ดังรายชื่อหนังสือและบรรณนิทัศน์ลงเขป ต่อไปนี้

กลุ่มหนังสือสารคดี

รางวัลดีเด่น ไม่มีหนังสือเล่มใดสมควรได้รับรางวัล
รางวัลชมเชย มี ๓ รางวัล (เรียงตามลำดับอักษรชื่อ
เรื่อง) ได้แก่

- (๑) คู่มือธุรกิจลิขสิทธิ์
แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ
เรื่อง Selling Rights (Third Edition)
ของ ลินเน็ตต์ โอเวน (Lynette Owen)
แปลโดย งามพรรณ เวชชาชีวะ
- (๒) ชูตประดาน้ำและผีเสื้อ
แปลจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส

เรื่อง Le Scaphandre et le Papillon
ของ ฌ็อง-โดมินีก โบบี (Jean-Dominique
Bauby)

แปลโดย วัลยา วิวัฒน์ศร

(๓) ทะเลชีวิต

แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ

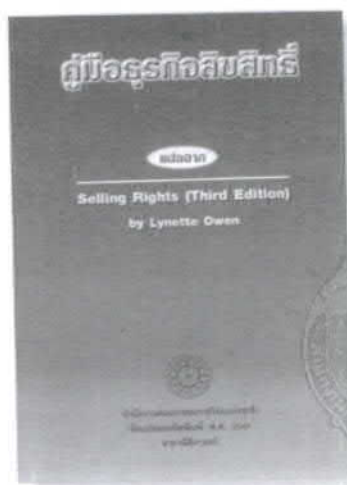
เรื่อง Gift from the Sea

ของ แอนน์ มอร์โรว์ ลินด์เบิร์ก (Anne
Morrow Lindbergh)

แปลโดย 'วนินทร'

งามพรรณ เวชชาชีวะ, ผู้แปล. **คู่มือธุรกิจลิขสิทธิ์** แปลจากเรื่อง
Selling Rights (Third Edition) ของ ลินเน็ตต์ โอเวน
(Lynette Owen) กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
การวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๓. ๔๔๓ หน้า.

คู่มือธุรกิจลิขสิทธิ์ เป็นหนังสือที่ให้
ความรู้เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ตั้งแต่ความ
เป็นมาในอดีต ประเภทลิขสิทธิ์ การ
ขาย การโอน การอนุญาต การทำ
สัญญา ตลอดจนการทำธุรกิจด้าน
ลิขสิทธิ์ ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่เป็น
ประโยชน์แก่ผู้อยู่ในวงการธุรกิจสิ่ง
พิมพ์ นักเขียน และผู้ประกอบ
วิชาชีพด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ

อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์ รวมทั้งผู้สนใจศึกษาเรื่องลิขสิทธิ์

วัลยา วิวัฒน์ศร, ผู้แปล. ชุดประดาน้ำและผีเสื้อ แปลจากเรื่อง
Le Scaphandre et le Papillon ของฌ็อง-โดมินิก โบบี
(Jean-Dominique Bauby) กรุงเทพฯ : ผีเสื้อ, ๒๕๔๑.
๒๒๔ หน้า.

ชุตประดาน้ำและผีเสื้อ เป็นเรื่องราว
ของฌ็อง-โดมินิก โบบี ผู้ป่วยเป็น
อัมพาต มีเพียงตาข้างซ้ายที่
เคลื่อนไหวได้ และขยับศีรษะได้เล็กน้อย แต่สมองยังทำงานเป็นปกติ รวมทั้งมีสติสัมปชัญญะดี ในขณะที่เป็น
อัมพาตได้พยายามเขียนหนังสือเล่ม
นี้ด้วยวิธีเลือกเปลือกตาซ้ายเป็นรหัส

ของตัวอักษรแต่ละตัว ความน่าสนใจของเนื้อหาคือการสะท้อนความ
มีอิสรภาพทางความคิดที่จะโอบน้อมไปในอดีต หวนระลึกถึงความสุข
ซึ่งเป็นสิ่งหล่อเลี้ยงจิตใจให้ยังคงเข้มแข็งขึ้นดั่งเดียวกับผีเสื้อ และเขายังเปรียบอุปการณที่พันธนาการเขาว่าเหมือนชุตประดาน้ำที่รัดตรึง
สร้างความอึดอัดและมีน้ำหนักมาก นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็น
ความไม่จีรังไม่แน่นอนของชีวิต คุณค่าของการมีชีวิตและเป็น
เจ้าของร่างกายที่เคลื่อนไหวยับยั้ง และตะตองสีต่างๆได้โดยลำพัง

วนินทร, ผู้แปล. ทะเลชีวิต แปลจากเรื่อง Gift from the Sea
ของ แอนน์ มอร์โรว์ ลินด์เบิร์ก (Anne Morrow
Lindbergh) กรุงเทพฯ : ผีเสื้อ, ๒๕๔๒. ๑๒๔ หน้า.

ทะเลชีวิต เป็นหนังสือสารคดีที่
สะท้อนความคิดแนวปรัชญาของ
แอนน์ มอร์โรว์ ลินด์เบิร์ก ในช่วงที่
ได้ไปพักผ่อนชายทะเลตามลำพัง
สิ่งแวดล้อมที่เงียบสงบ และชีวิตที่
เรียบง่ายบนเกาะที่ห่างไกลความ
สับสนวุ่นวายแบบสังคมเมือง ทำให้
เธอสามารถหาความสมดุลของชีวิต
ปลดปล่อยตนเองสู่อิสราภาพทางใจ

รวมทั้งประมวลทัศนะต่อโลกของสตรีบทบาทหน้าที่ในฐานะภรรยา แม่
และผู้ให้สังคม เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ ความผูกพัน และ
กิจกรรมในชีวิตสมรสที่มีผลต่อสตรีที่ต้องแบกรับไว้ ความโดดเด่น
ของหนังสืออยู่ที่เนื้อหาและวิธีการนำเสนอซึ่งผสมผสานกันอย่างดี
โดยนำความงดงามของบทกวีบางตอนธรรมชาติของชายหาด และ
หอยชนิดต่างๆ มาเปรียบเทียบกับช่วงวัยของคน เสนอมุมมอง มี
ความคิดสร้างสรรค์ให้สาระแก่ผู้อ่าน

กลุ่มหนังสือนวนิยาย

รางวัลดีเด่น ได้แก่ แผนซ่อนกล

แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ

เรื่อง The Brethren

ของ จอห์น กริแชม (John
Grisham)

แปลโดย ปิยดา ปิยะมัลย์มาศ

รางวัลชมเชย มี ๒ รางวัล (เรียงตามลำดับอักษรชื่อ

เรื่อง) ได้แก่

(๑) ข้ามเวลาฝ่ามิติอันตราย

แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ

เรื่อง Timeline

ของ ไมเคิล ไครซ์ตัน (Michael Crichton)

แปลโดย ขจรจันทร์

(๒) วันอังคารแห่งความทรงจำกับครุมอร์รี

แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ

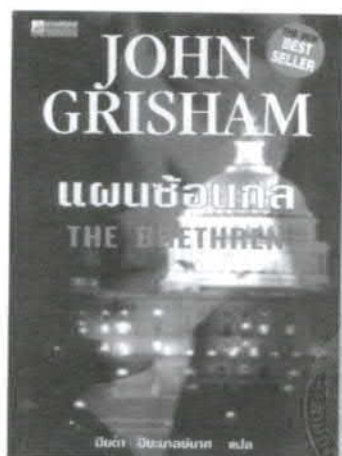
เรื่อง Tuesdays with Morrie

ของ มิตช์ อัลบอม (Mitch Albom)

แปลโดย อมรรัตน์ โรเก้

ปิยดา ปิยะมัลย์มาศ, ผู้แปล. แผนซ่อนกล แปลจากเรื่อง The Brethren ของ จอห์น กริแชม (John Grisham) กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์, ๒๕๕๔. ๕๑๘ หน้า.

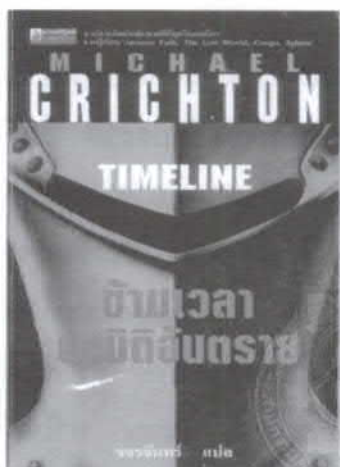

แผนซ่อนกล เป็นนวนิยายแนวการเมืองที่มีลักษณะเชิงสืบสวน เรื่องราวเป็นเบื้องหลังการเลือกตั้งประธานาธิบดีกับนักโทษอดีตผู้พิพากษา ๓ คน ที่เข้ามาเกี่ยวพันกันโดยไม่ได้ตั้งใจ ทำให้สถานการณ์ต่างๆ พลิกผันไป มีทั้งเหตุการณ์ที่น่าสนใจติดตามและตื่นเต้น สะท้อนให้ผู้

อ่านเห็นการเมืองยุคปัจจุบัน การวางแผนวิธีการที่แยบยลและเล่ห์เหลี่ยมนานับการ ตลอดจนการหาผลประโยชน์จากกลุ่มบุคคลต่างๆ

ขจรจันทร, ผู้แปล. **ข้ามเวลาฝ่ามิติอันตราย** แปลจากเรื่อง
Timeline ของ ไมเคิล ไครซ์ตัน (Michael Crichton)
กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์, ๒๕๔๔. ๓๗๓ หน้า.

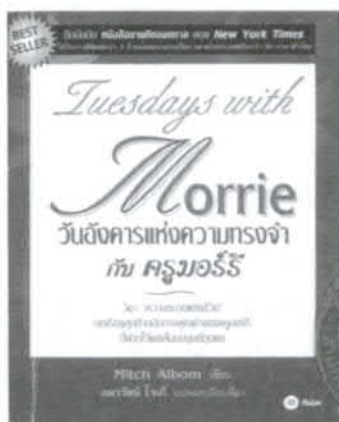

ข้ามเวลาฝ่ามิติอันตราย เป็น
นวนิยายวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับนัก
วิทยาศาสตร์และนักประวัติศาสตร์ใน
ศตวรรษที่ ๒๑ ยุคของความเจริญ
ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต้องเข้ามา
ร่วมกันผจญภัยและรับรู้เหตุการณ์
ต่างๆ ในอดีต ในช่วงศตวรรษที่ ๑๔
บนแผ่นดินยุโรป ซึ่งมีแต่การต่อสู้
แย่งชิงอำนาจ ความโหดร้าย และ

ความป่าเถื่อน การดำเนินเรื่องจึงเป็นการผจญภัยหลากหลายรูปแบบ
ทำให้เรื่องราวน่าตื่นเต้นระทึกใจชวนให้ติดตามอ่าน

อมรรัตน์ โรเก้, ผู้แปล. วันอังคารแห่งความทรงจำกับครุมอร์รี
แปลจากเรื่อง Tuesdays with Morrie ของ มิตช์ อัลบ
อม (Mitch Albom) กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๔๓.
๒๓๘ หน้า.

วันอังคารแห่งความทรงจำกับครุมอร์รี
เป็นนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติ ซึ่งผู้
เขียนได้เขียนถึงความทรงจำที่มีต่อ
ครุมอร์รี ได้เสนอเรื่องราวของครุ
มอร์รีที่ป่วยเป็นโรคเอดส์ ซึ่ง
เป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้
และจะมีชีวิตอยู่ได้ไม่นาน ทำให้ผู้
เขียนคิดถึงครู และได้เดินทางมา

เยี่ยมครูทุกวันอังคาร ช่วงเวลานี้เองที่ทำให้เขาได้เรียนรู้
ประสบการณ์ชีวิตในแง่มุมต่างๆ และทำให้เขารู้จักชีวิตมากขึ้น
ตระหนักถึงความรัก การให้อภัย การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และจะทำ
อย่างไรให้ชีวิตมีความสุข นอกจากนี้ครุมอร์รียังทำให้เขาเห็นความ
เข้มแข็ง ไม่ยอมแพ้ และการต่อสู้ความจริง จนในที่สุดวันที่จบการ
เรียนรู้ก็มาถึงเมื่อครุมอร์รีเสียชีวิตลง แต่ความทรงจำที่เขามีต่อครู
ก็ยังคงอยู่ตลอดไป

กลุ่มหนังสือกวีนิพนธ์

ไม่มีหนังสือส่งเข้าประกวด

กลุ่มหนังสือรวมเรื่องสั้น

ไม่มีหนังสือเล่มใดสมควร

ได้รับรางวัล

กลุ่มหนังสือการ์ตูนและ/หรือนิยายภาพ

หนังสือบันเทิงคดี

รางวัลดีเด่น ได้แก่ ครอบครัวหมีน้อยน่ารัก ตอน

“มาปกป้องธรรมชาติกันเถอะ!”

แปลจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส

เรื่อง La Farmile Ours :

Protegeons Ia Nature!

ของ มารี่ ดูวาล (Marie Duval)

แปลโดย งามพรรณ เวชชาชีวะ

รางวัลชมเชย มี ๑ รางวัล ได้แก่

โตขึ้นผมอยากเป็น...“หมา”

แปลจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น

เรื่อง Rippana Inu Ni Naru

Houhou

ของ โยโกะ คิตายามะ (Yoko
Kitayama)

แปลโดย มยุชะ โฮริคาวา

หนังสือสารคดี

ไม่มีหนังสือส่งเข้าประกวด

งามพรรณ เวชชาชีวะ, ผู้แปล. **ครอบครัวหมีน้อยน่ารัก ตอน**
มาปกป้องธรรมชาติกันเถอะ! แปลจากเรื่อง La Farmile
Ours : Protegeons la Nature ของ มารี ดูวาล (Marie
Duval) กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา, ๒๕๔๔.
๑ เล่ม (ไม่มีเลขหน้า) ภาพประกอบ.

ครอบครัวหมีน้อยน่ารัก ตอน มาปก
ป้องธรรมชาติกันเถอะ เป็นเรื่อง
ของลูกหมีสองพี่น้องที่บังเอิญผ่านไป
พบกระต่ายป่าขับรถบรรทุกขยะคัน
ใหญ่มาลักลอบทิ้งขยะลงในคูน้ำและ
บริเวณป่าของชุมชน ทั้งสองได้นำ
ปัญหาที่พบไปปรึกษาคุณครู และนำ
ไปสู่ความร่วมมือร่วมใจระหว่าง

โรงเรียนและครอบครัวในชุมชน โดยร่วมกันกำจัดขยะให้หมด

ไป ทำให้ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมกลับคืนมาสะอาดน่าอยู่ดังเดิม
เป็นการปลูกฝังนิสัยรักและหวงแหนธรรมชาติของถิ่นที่ตนอาศัย
รวมถึงชี้ให้เห็นว่าความสมัครสมานสามัคคีสามารถนำไปสู่ความ
สำเร็จในเวลาอันสั้นได้ นอกจากนี้ยังมีภาพประกอบสีสันท่าสนใจ
และรูปเล่มแข็งแรง ทนทานด้วย

มยุระ โฮริคาวา, ผู้แปล. โตขึ้นผมอยากเป็นหมา แปลจากเรื่อง
Rippana Inu Ni Naru Houhou ของ โยโกะ คิตายามะ
(Yoko Kitayama) กรุงเทพฯ : ส.ส.ท. เยาวชน, ๒๕๔๔,
๘๘ หน้า. ภาพประกอบ.

โตขึ้นผมอยากเป็นหมา เป็นหนังสือที่
มีเนื้อหาให้ความรู้ความเข้าใจถึง
พฤติกรรมต่างๆ ของสุนัข ได้แก่
ภาษา ท่าทาง วิธีการสื่อสาร รวมถึง
ถึงการเปรียบเทียบลักษณะความ
แตกต่างระหว่างคนกับสุนัข เช่น การ
ซังน้ำหนัก การวัดส่วนสูง หรือวิธี
การสะพายเป้ เป็นต้น นอกจากนี้ยัง
แฝงข้อคิดเชิงปรัชญาที่ได้จาก

พฤติกรรมของสุนัข มีภาพประกอบเป็นภาพลายเส้นและมีคำบรรยายภาพเป็นภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น

กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ ๓-๑๑ ปี

หนังสือบันเทิงคดี

รางวัลดีเด่น ไม่มีหนังสือเล่มใดสมควรได้รับรางวัล
รางวัลชมเชย มี ๒ รางวัล (เรียงตามลำดับอักษรชื่อเรื่อง)

ได้แก่

- (๑) ก๊อ ก๊อ ขอค้างคืนหนึ่งนะ
แปลจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น
เรื่อง Tonton Tomete Kudasaina
ของ ทัน โคอิเดะ (Tan Koide)
แปลโดย พรอนงค์ นิยมคำ
- (๒) ลิฟต์มหัศจรรย์
แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ
เรื่อง Charlie and the Great Glass
Elevator
ของ โรอัลด์ ดาห์ล (Roald Dahl)
แปลโดย สาลินี คำฉันท์

หนังสือสารคดี

รางวัลดีเด่น ไม่มีหนังสือเล่มใดสมควรได้รับรางวัล
รางวัลชมเชย มี ๑ รางวัล ได้แก่

สนุกกับกระดาดหนังสือพิมพ์

แปลจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น

เรื่อง Yasashii Kousaku

ของ ทาเคอิ ชิโร่ (Takei Shiro)

แปลโดย คัทรินยา แก้วบัณฑิตย

พรอนงค์ นิยมคำ, ผู้แปล. ก๊อก ก๊อก ขอค้างคืนหนึ่งนะ แปล
จากเรื่อง Tonton Tomete Kudasaina ของ ทัน โค
อิเดะ (Tan Koide) กรุงเทพฯ : แพรวเพื่อนเด็ก, ๒๕๔๓.
๓๒ หน้า. ภาพประกอบ.

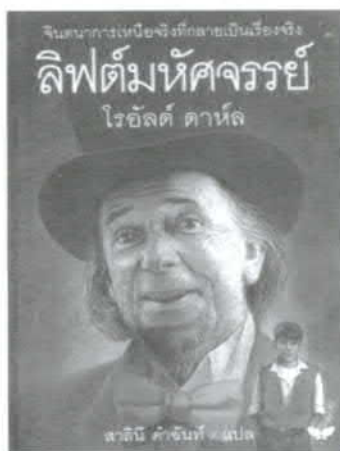

ก๊อก ก๊อก ขอค้างคืนหนึ่งนะ เป็น
เรื่องราวของสัตว์ป่า อาทิ หนู
กระต่าย และแรคคูน ที่หลงป่า
เนื่องจากหมอกลงจัดมาก จึงได้มา
ขออาศัยพักค้างคืนที่ข้างหลังหนึ่ง
โดยไม่รู้ว่ใครคือเจ้าของบ้าน ดังนั้น

ทุกๆ ครั้งที่มีเสียงเคาะประตูดังขึ้นพร้อมเสียงพูดว่า “ก๊อก ก๊อก ขอ
 ค้างคืนหนึ่งนะ” ลัตว์ป่าต่างๆ จะรู้สึกตกใจและตื่นเต้นที่ต้องรอก
 คอยคำตอบว่าใครกันที่มาเคาะประตู สุดท้ายจึงได้รู้ว่าลุงหมีตัวใหญ่
 และใจดีนั่นเอง ที่เป็นเจ้าของบ้านอันแสนอบอุ่นหลังนี้ ผู้แปลมิได้
 แปลเพียงเนื้อเรื่อง หากยังแปลแม้แต่ตัวอักษรบนภาพด้วยทำให้
 การถ่ายทอดเนื้อเรื่องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีขนาดรูปเล่มกะทัดรัด แข็งแรง
 และมีภาพประกอบที่เรียบง่ายแต่น่าสนใจ ชวนติดตาม

สาลินี คำฉันท์, ผู้แปล. ลิฟต์มหัศจรรย์ แปลจากเรื่อง Charlie
 and the Great Glass Elevator ของ โรอัลด์ ดาห์ล
 (Roald Dahl) กรุงเทพฯ : ฟีเลอ, ๒๕๔๓. ๒๐๘ หน้า.
 ภาพประกอบ.

ลิฟต์มหัศจรรย์ เป็นหนังสือบันเทิง
 คติแนววิทยาศาสตร์ เป็นเรื่องราว
 ของวิลลี วองก้า นักปรุงช็อคโกแลต
 ฝีมือดีและยังเป็นนักประดิษฐ์ที่มี
 ความสามารถ เขาได้คิดประดิษฐ์
 “ลิฟท์แก้ว” ขนาดใหญ่ใช้เป็นยาน
 อวกาศนำพาครอบครัวชาร์ลี บัคเก็ต
 ซึ่งมีพ่อแม่ ปู่ย่า และตายายท่องไป

ในอวกาศ ทั้งนี้เพื่อหาวิธีทำให้บูยา ตายายยอมลุกจากเตียงนอน
ลิปต์แก้วได้ล่องลอยไปพบกับโรงแรมอวกาศ ส.ร.อ. ของ
สหรัฐอเมริกาและได้ช่วยชีวิตนักบินอวกาศให้รอดพ้นจากสัตร
ประหลาด แต่เมื่อกลับสู่โลกแล้วครอบครัวนี้ยังต้องผจญกับ
ความวุ่นวายอลเวงอีกครั้งจาก “ยาวิตามิน” สิ่งประดิษฐ์ชิ้นใหม่ของ
วิลลี่ ผู้เขียนได้นำประสบการณ์เมื่อครั้งเป็นนักบินรบมารังสรรค์
จินตนาการที่แปลกพิสดาร สร้างความรู้สึกตื่นเต้นสนุกสนาน ขณะ
เดียวกันยังสอนให้รู้จักใช้ความคิดสติปัญญาแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง

คัทรินยา แก้วบัณฑิตย์, ผู้แปล. สนุกกับกระดาดหนังสือพิมพ์ แปล
จากเรื่อง Yasashii Kousaku ของ ทาเคอิ ชิโร่ (Takei
Shiro) กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์, ๒๕๕๔. ๓๑ หน้า. ภาพ
ประกอบ.

สนุกกับกระดาดหนังสือพิมพ์ เป็น
หนังสือที่รวบรวมวิธีการทำของเล่น
ของใช้จากกระดาดหนังสือพิมพ์ เช่น
เกมเหยียบหาง จิกชอว์ปริศนา หมวก
กั๊กน็อก ชุดเล่นละคร หุ่นยนต์ เกม
ลูกบอล ไม้ชนไก่ ลูกดิ่ง ฯลฯ เหมาะ
สำหรับเด็กให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็น
ประโยชน์ ฝึกทักษะความคิด ริเริ่ม

สร้างสรรค์ และยังได้รับความสนุกเพลิดเพลินด้วย

กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ ๑๒-๑๔ ปี

หนังสือบันเทิงคดี

รางวัลดีเด่น ได้แก่ เด็กวันอาทิตย์

แปลจากต้นฉบับภาษาเยอรมัน

เรื่อง Sonntagskind

ของ กูดรูน เม็บส (Gudrun
Mebs)

แปลโดย ชลิต ดุรงค์พันธ์

รางวัลชมเชย มี ๓ รางวัล (เรียงตามลำดับอักษรชื่อเรื่อง)

ได้แก่

(๑) อ่าวมรณะ

แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ

เรื่อง Disaster Bay

ของ แอน อีแวนส์ (Ann Evans)

แปลโดย วันเพ็ญ บงกชสถิตย์

(๒) แฮร์รี พอตเตอร์ กับนักโทษแห่ง
อัสคาบัน

แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ

เรื่อง Harry Potter and the
Prisoner of Azkaban

ของ เจ.เค. โรว์ลิง (J.K.Rowling)

แปลโดย วลีพร หวังช็อกกุล

(๓) แฮร์รี พอตเตอร์ กับห้องแห่ง
ความลับ

แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ
เรื่อง Harry Potter and the
Chamber of Secrets
ของ เจ.เค. โรว์ลิง (J.K.Rowling)
แปลโดย สุมาสี

หนังสือสารคดี

รางวัลดีเด่น ไม่มีหนังสือเล่มใดสมควรได้รับรางวัล
รางวัลชมเชย มี ๑ รางวัล ได้แก่

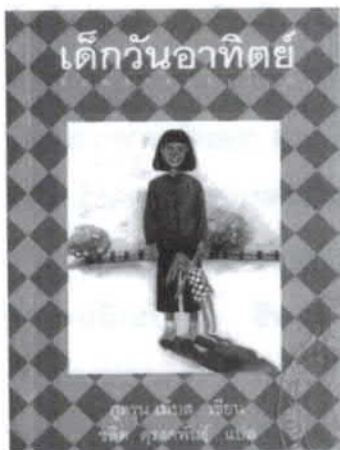
คุณหมอนักสู้

แปลจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น เรื่อง
โนกุจิ ฮิเดโยะ (Noguchi Hideyo)
ของ บาบะ มาซาโอะ (Baba
Masao)

แปลโดย พรอนงค์ นิยมค้า

ชลิต ดุรงค์พันธ์, ผู้แปล. **เด็กวันอาทิตย์** แปลจากเรื่อง
Sonntagskind ของ กูดรูน เม็บส (Gudrun Mebs)
กรุงเทพฯ : มุลนิธิเด็ก, ๒๕๔๓. ๑๕๘ หน้า.

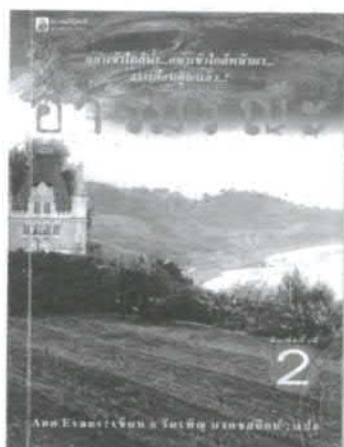

เด็กวันอาทิตย์ เป็นวรรณกรรม
เยาวชนที่เสนอเรื่องราวของเด็กหญิง
กำพร้าคนหนึ่งที่เคยโตขึ้นในสถาน
เลี้ยงเด็กกำพร้า ทุกวันอาทิตย์เธอ
เผื่อรอให้ใครสักคนมาขอรับไปเลี้ยง
เป็นลูกบุญธรรม เธอจึงเป็นเด็ก
กำพร้าที่ขาดความรักความอบอุ่น มี
นิสัยหวาดระแวง เก็บกด น้อยใจ ซึ่

อิจฉา และอารมณ์แปรปรวนอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งวันหนึ่งมีผู้มา
รับเธอไปเลี้ยงเป็นลูกบุญธรรม ให้ทั้งความรักและความอบอุ่น จึง
ทำให้เด็กหญิงคนนี้มีสภาพจิตใจดีขึ้น และอยู่เหมือนเด็กปกติทั่วไป
ได้อย่างมีความสุข เรื่องนี้สะท้อนให้เห็นปัญหาในแง่จิตวิทยาซึ่งจะ
เป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านเป็นอย่างยิ่ง

วันเพ็ญ บงกชสถิตย์, ผู้แปล. **อ่าวมรณะ** แปลจากเรื่อง Disaster Bay ของ แอน อีแวนส์ (Ann Evans) กรุงเทพฯ : นานมี บุ๊คส์, ๒๕๔๔. ๑๙๙ หน้า.

อ่าวมรณะ เป็นเรื่องราวของเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง ชื่อ แอมเบอร์ เธอมีนิสัยช่างสังเกต ชอบค้นหาความจริงกับสิ่งต่างๆ ที่ตนเองอยากรู้ เมื่อลงกับป่าชวนเธอไปพักผ่อนที่เฮย์โบว์พอนชี ซึ่งเป็นเมืองเก่าชายทะเล และขอร้องให้เธอช่วยดูแลดินซึ่งเป็นญาติตัวแสบของเธอ และแล้วสถานที่แห่งนี้ทำให้เธอต้องพบ

กับเหตุการณ์ลึกลับซุกซ่อนอยู่ นั่นคือ การฆาตกรรม ด้วยความฉลาดช่างสังเกตของแอมเบอร์ ในที่สุดเธอก็สามารถสืบหาฆาตกรตัวจริงได้ ผู้เขียนมีการดำเนินเรื่องน่าติดตามชวนอ่านและตื่นเต้น

วลีพร หวังซือกุล, ผู้แปล. แฮร์รี พอตเตอร์ กับนักโทษแห่งอัชคาบัน แปลจากเรื่อง Harry Potter and the Prisoner of Azkaban ของ เจ.เค. โรว์ลิง (J.K.Rowling) กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์, ๒๕๔๔. ๕๑๗ หน้า.

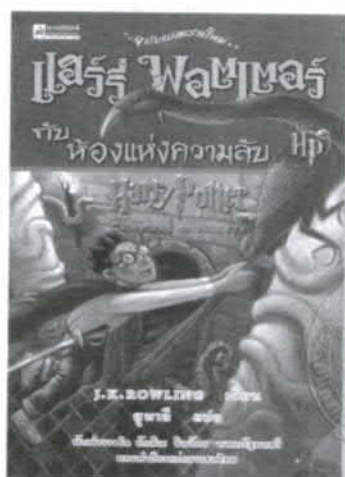

แฮร์รี พอตเตอร์ กับนักโทษแห่งอัชคาบัน เสนอเรื่องราวของนักโทษตัวร้ายที่ทุกคนเชื่อว่าเป็นลูกน้องคนสำคัญของเจ้าแห่งศาสตร์มืด และเป็นคนที่ฆ่าพ่อแม่ของแฮร์รี พอตเตอร์ เขาได้แหกคุกอัชคาบันออกมาเพื่อตามหาแฮร์รีและต้องการจะบอกความจริงว่าเขาไม่ได้เป็นสมุนของเจ้าแห่งศาสตร์มืดและไม่ได้ฆ่าพ่อแม่ของ

แฮร์รี แต่คนที่ฆ่าคือเพื่อนรักของเขาและเป็นเพื่อนรักกับพ่อของแฮร์รีเช่นกัน ในที่สุดแฮร์รีก็ได้รู้ความจริงว่าใครเป็นคนที่ฆ่าพ่อแม่ของเขา หนังสือเล่มนี้จึงเป็นวรรณกรรมเยาวชนที่อ่านแล้วทำให้ผู้อ่านสนุกสนานเพลิดเพลิน ตื่นเต้นไปกับโลกแห่งจินตนาการ

สุมาลี, ผู้แปล. แฮร์รี พอตเตอร์ กับห้องแห่งความลับ แปล
จากเรื่อง Harry Potter and the Chamber of Secrets
ของ เจ.เค. โรว์ลิง (J.K.Rowling) กรุงเทพฯ : นานมี
บุ๊คส์, ๒๕๔๔. ๔๐๘ หน้า.

แฮร์รี พอตเตอร์ กับห้องแห่งความลับ
เป็นเรื่องราวการผจญภัยของแฮร์รี
กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงโรงเรียน
เปิดเทอม แฮร์รีได้รับคำเตือนและ
โดนขัดขวางไม่ให้ไปที่โรงเรียนฮอกส์
วอตอีก เพราะเขาอาจจะได้รับ
อันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ในโรงเรียนมีสิ่ง
ชั่วร้ายที่รอเขาอยู่ มันคือห้องแห่ง
ความลับ ซึ่งภายในห้องมีสัตว์

ประหลาดที่ดุร้ายซ่อนอยู่ ห้องนี้ถูกเปิดเมื่อ ๕๐ ปีก่อน โดยเจ้าแห่ง
ศาสตร์มืด และหลังจากนั้นก็ไม่เคยเปิดอีกเลย แฮร์รีและเพื่อนได้เริ่ม
ค้นหาความลับทำให้พวกเขาต้องผจญกับสิ่งอันตรายนานปีการ แต่ใน
ที่สุดแฮร์รีก็ค้นพบทางที่จะลงไปห้องแห่งความลับและฆ่ายักษ์ซึ่ง
เป็นสัตว์ดุร้ายที่อยู่ในห้องตาย พร้อมกับช่วยเด็กที่ถูกลักพาไปออก
มาได้อย่างปลอดภัย

คำนิยมนหนังสือคณะกรรมการประกวด
หนังสือแปลดีเด่น ครั้งที่ ๓

พ.ศ. ๒๕๔๔

คณะกรรมการพิจารณาตัดสิน

การประกวดหนังสือแปลดีเด่น

ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔

กลุ่มหนังสือนวนิยาย

หนังสือเรื่อง **แผนซ่อนกล** แปลโดย ปิยดา ปิยะมัลย์มาศ แปลจากภาษาอังกฤษเรื่อง *The Brethren* ของ จอห์น กริชแฮม (John Grisham) เป็นนวนิยายแนวการเมืองที่มีลักษณะเชิงสืบสวน ทำให้เห็นบทบาททางการเมืองยุคใหม่ที่สอดคล้องยุคสมัย ผู้เขียนได้สอดแทรกเหตุการณ์และข้อมูลจากความเป็นจริงบางประการ เช่น การระเบิดสถานทูตสหรัฐอเมริกาในกรุงโคโร าลาฯ เข้ามาอย่างกลมกลืนกับเนื้อเรื่อง ทำให้เห็นกลวิธีและความแยบยลทางการเมืองยุคปัจจุบันที่ทั่วโลกกำลังประสบ ทำให้รอบรู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมหลายประการของคนที่ไม่สุจริต นอกจากนั้นยังให้ความรู้ความคิดเห็นที่ประโยชน์ในแวดวงกว้างจากบุคคลหลากหลายวิชาชีพ

เนื้อเรื่องเป็นบทบาทขององค์กร ซี ไอ เอ ของสหรัฐอเมริกา ที่พยายามสกัดกั้นแผนการชู้กรรโชกของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ประธานาธิบดี ซึ่งผู้ที่ร่วมกระทำการเป็นอดีตผู้พิพากษา ๓ คนที่ถูก จำคุก เรื่องราวจึงมีเหตุการณ์ที่น่าสนใจติดตามและความตื่นเต้น จากการสืบสวน และวางแผนสกัดกั้นพฤติกรรมเหล่านั้น

ด้านการแปล ผู้แปลแปลได้ตรงตามต้นฉบับด้วยภาษาที่ เรียบง่ายและราบรื่นดี ไม่มีการเพิ่มเติมเองหรือตัดบางตอนออก นอกจากนั้นยังมีความกะทัดรัดจับใจสมกับต้นฉบับ มีสำนวนชวน อ่านแบบไทยๆ ทำให้อ่านได้อย่างเพลิดเพลินด้วยวรรณศิลป์ แสดง ว่าผู้แปลมีความรู้ที่เข้าถึงภาษาอังกฤษและภาษาไทยเป็นอย่างดี คณะอนุกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือแปลดีเด่น ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔ กลุ่มหนังสือนวนิยายและรวมเรื่องสั้นจึงเห็น สมควรให้เรื่อง แผนซ่อนกมล ได้รับรางวัลดีเด่น กลุ่มหนังสือ นวนิยายและรวมเรื่องสั้น ในการประกวดหนังสือแปลดีเด่น ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔

กลุ่มหนังสือการ์ตูน และ/หรือนิยายภาพ

หนังสือเรื่อง **ครอบครัวหมีน้อยน่ารัก ตอน มาปกป้องธรรมชาติกันเถอะ!** แปลโดย งามพรรณ เวชชาชีวะ แปลจากภาษาฝรั่งเศส เรื่อง *La Famillie Ours : Protegeons la Nature!* ของ มาริ ดูวาล (Marie Duval) เป็นหนังสือแปลที่ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก จากต้นฉบับมาเป็นภาษาไทยได้อย่างราบรื่นสละสลวย เนื้อเรื่องเน้นความเป็นครอบครัว และการปลูกฝังให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของธรรมชาติที่ให้ประโยชน์อย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกที่ดีงามในการร่วมแรงร่วมใจกันปกป้องดูแลรักษาป่า เพื่อให้คงความสมบูรณ์บริสุทธิ์ดังตามธรรมชาติตลอดไป

ด้านภาพมีสีสวยงาม ตัวละครเป็นสัตว์แต่งกายแบบคน ทำให้มีชีวิตชีวา ฉากของเรื่องสวยงาม สื่อความหมายได้ตรงกับเนื้อเรื่องและมีรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ที่เสริมให้เด็กมีจินตนาการ การจัดภาพแต่ละหน้าต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ จึงเป็นหนังสือที่มีคุณค่าทั้งภาพและเนื้อหา อ่านสนุกเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านวัยเด็ก คณะอนุกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือแปลดีเด่น ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔ กลุ่มหนังสือการ์ตูน และ/หรือนิยายภาพ จึงเห็นสมควรให้เรื่อง **ครอบครัวหมีน้อยน่ารัก ตอน มาปกป้องธรรมชาติ**

กันเถอะ! ได้รับรางวัลดีเด่น กลุ่มหนังสือการ์ตูน และ/หรือนิยายภาพ ในการประกวดหนังสือแปลดีเด่น ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕

กลุ่มหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ ๑๒-๑๘ ปี

หนังสือเรื่อง **เด็กวันอาทิตย์** แปลโดย ชลิต คุรงคพันธ์ แปลจากภาษาเยอรมันเรื่อง Sonntagskind ของ กูดรูน เม็บส (Gudrun Mebs) เป็นวรรณกรรมแปลสำหรับเยาวชนที่ถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้ครบถ้วนตามต้นฉบับเดิม เป็นหนังสือที่มีคุณค่าเหมาะสมสำหรับเยาวชน อายุ ๑๒-๑๘ ปี สะท้อนให้เห็นปัญหาในแง่จิตวิทยาของเยาวชน ซึ่งเยาวชนไทยจะได้รับประโยชน์จากเรื่องดังกล่าว หนังสือนี้มีจุดมุ่งหมายนำไปสู่ความเข้าใจอันดีต่อกัน ปลูกฝังความรู้จักเพื่อแผ่ความรัก ความมีน้ำใจต่อผู้อื่น สอนให้มีใจกว้าง รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นและเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งความเข้าใจในธรรมเนียมการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ทั้งในส่วนของตนเองและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น

ในแง่วรรณศิลป์ หนังสือนี้ใช้สำนวนแปลเป็นภาษาไทยที่ติดราบริน ไพเราะ มีอรรถรสชวนให้ติดตามอ่าน และยังใช้เทคนิคการเล่าเรื่องที่ส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจประเด็นต่างๆ อย่างลึกซึ้ง อีกทั้งได้รับความเพลิดเพลิน นับว่าเป็นหนังสือวรรณกรรมแนวสร้างสรรค์

คณะกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือแปลดีเด่น ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔ กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ ๑๒-๑๔ ปี จึงเห็นสมควรให้เรื่อง เด็กวันอาทิตย์ ได้รับรางวัลดีเด่น กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ ๑๒-๑๔ ปี ประเภทหนังสือบันเทิงคดี ในการประกวดหนังสือแปลดีเด่น ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๔ ☸

บรรณนิทัศน์หนังสือคณะกรรมการประกวด
หนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕

นวกรณ์ ชั่งบุตตา*
ลัดติยา อมรสมากุล*
ประภาภรณ์ อลิพงษ์*

การประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มี
หนังสือส่งเข้าประกวดทั้งสิ้น ๓๘๓ ชื่อเรื่อง แบ่งหนังสือเป็น ๙ กลุ่ม
ดังนี้

หนังสือบันเทิงคดี	๘๗ ชื่อเรื่อง
หนังสือนวนิยาย	๓๘ ชื่อเรื่อง
หนังสือกวีนิพนธ์	๒๓ ชื่อเรื่อง
หนังสือรวมเรื่องสั้น	๑๓ ชื่อเรื่อง
หนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ ๓-๕ ปี	๒๘ ชื่อเรื่อง
หนังสือสำหรับเด็ก อายุ ๖-๑๑ ปี	
หนังสือบันเทิงคดี	๓๖ ชื่อเรื่อง
หนังสือสารคดี	๔๔ ชื่อเรื่อง

หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ ๑๒-๑๘ ปี

หนังสือบันเทิงคดี ๒๑ ชื่อเรื่อง

หนังสือสารคดี ๒๒ ชื่อเรื่อง

หนังสือร้อยกรอง ๔ ชื่อเรื่อง

หนังสือการ์ตูน และ/หรือนิยายภาพ ๒๔ ชื่อเรื่อง

หนังสือสวยงาม

หนังสือสวยงามทั่วไป ๒๒ ชื่อเรื่อง

หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก ๒๑ ชื่อเรื่อง

คณะกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้ประชุมพิจารณาตัดสินให้รางวัลดีเด่น จำนวน ๕ รางวัล และรางวัลชมเชย จำนวน ๓๒ รางวัล ดังรายชื่อหนังสือ และบรรณนิทัศน์ลงเขปต่อไปนี้

กลุ่มหนังสือสารคดี

รางวัลดีเด่น ไม่มีหนังสือที่สมควรได้รับรางวัล

รางวัลชมเชย มี ๓ รางวัล ได้แก่

๑. คนเล็ก

๒. ลายคำล้านนา

๓. วิวัฒนาการสังคมไทยกับหัตถนิยาย

ชุด พล นิกร กิมหงวน

ขวัญใจ เอ็มไอ. คนเล็กๆ. กรุงเทพฯ : สารคดี, ๒๕๔๔. ๒๔๔หน้า.
ภาพประกอบ.

คนเล็กๆ เป็นหนังสือสารคดีที่รวบรวมเรื่องราวของคนหลากหลายอาชีพที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น เนื้อหาภายในเล่มรวม ๕ เรื่อง ได้แก่ สวนดอกไม้ของลุงคำป่วน กังหมอ อาจารย์ปู่ หลวงตาไสว บ้านสายสัมพันธ์ ครอบครัวอุปการะ และเด็กพิเศษ ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้แง่คิดและมุมมองของชีวิตและสังคม

ด้วยความรัก ความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

สุรพล ดำริห์กุล. ลายคำล้านนา. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, ๒๕๔๔.
๔๕๖ หน้า. ภาพประกอบ.

ลายคำล้านนา เป็นหนังสือสารคดีเกี่ยวกับศิลปะล้านนาที่ให้ความรู้ด้านศิลปกรรมลายคำ การวิวัฒนาการของงานลายคำตั้งแต่ยุคแรกเริ่ม การได้รับอิทธิพลจากงานศิลปะประเภทอื่น และการคลี่คลายของงานลายคำ ซึ่งผู้อ่านจะเห็นการพัฒนางานศิลปะแขนงนี้ที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมล้านนาใน

แต่ละช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ นอกจากการนำเสนอเนื้อหาอย่างละเอียดแล้วผู้เขียนยังได้รวบรวมภาพประกอบซึ่งมีความชัดเจนและสวยงามทำให้ผู้อ่านเข้าใจยิ่งขึ้น

วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. **วิวัฒนาการสังคมไทยกับหัตถนิยายชุด พล นิกร กิมหงวน**. กรุงเทพฯ : แสงดาว, ๒๕๔๔. ๕๓๕ หน้า.
ภาพประกอบ.

วิวัฒนาการสังคมไทยกับหัตถนิยายชุด พล นิกร กิมหงวน เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย โดยผู้เขียนได้นำเหตุการณ์ต่างๆ ในหัตถนิยายชุด พล นิกร กิมหงวน ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้สังคมไทยในช่วงตั้งแต่ปี ๒๔๘๒-๒๕๑๑ มาเป็นข้อมูลสนับสนุนสาระสำคัญต่างๆ ของ

วิวัฒนาการสังคมไทยในช่วงเวลานั้นๆ เช่น ชาตินิยม รัฐนิยม สากลนิยม กรณียพิพาทอินโดจีนและวิวัฒนาการสังคมไทย เป็นต้น ทำให้ผู้อ่านได้เห็นสังคมไทยในช่วงนั้นๆ อย่างชัดเจน

กลุ่มหนังสือนวนิยาย

รางวัลดีเด่น ได้แก่ www.คุณย่า.com

รางวัลชมเชย มี ๓ รางวัล ได้แก่

๑. บั้งลั้งก์แสงเดือน
๒. แว่นเวียงฟ้า
๓. อะไรจะดีไปกว่านี้?

ดวงใจ (นามแฝง) www.คุณย่า.com. กรุงเทพฯ : เพื่อนดี, ๒๕๔๔.

๘๐๔ หน้า.

www.คุณย่า.com. เป็นนวนิยายที่
เสนอเรื่องราวของวัยผู้สูงอายุ ซึ่ง
สามารถปรับตัวเองและเข้าใจคนต่าง
วัยได้ดีจนทำให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข
ผู้เขียนจะนำผู้อ่านให้รู้จักกับ
คุณปู่คุณย่ากลุ่มหนึ่ง นำโดยคุณย่าวิฑู
ผู้ทันสมัยริเริ่มสร้าง www.คุณย่า.com
เว็บไซต์เพื่อคนชรา และยังพาเพื่อนๆ

มาถ่ายทอดชีวิต ประสบการณ์ ความสามารถลงในเว็บไซต์เพื่อ
ประโยชน์แก่คนทุกวัยโดยเฉพาะคนชรา ชีวิตในบั้นปลายของคุณปู่

คุณย่าเหล่านี้จึงไม่เสียบเหงา และยังเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วย กลวิธี
ดำเนินเรื่องใช้ตัวละครออกมาเล่าถึงชีวิต ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง
ทำให้ผู้อ่านได้รู้ความจริงจากตัวละครและเรื่องราวที่แวดล้อมตัว
ละครนั้นๆ ได้ชัดเจน

ปิยพร ศักดิ์เกษม. บัลลังก์แสงเดือน. กรุงเทพฯ : ดับเบิ้ลนายน์,
๒๕๔๔. ๕๗๗ หน้า.

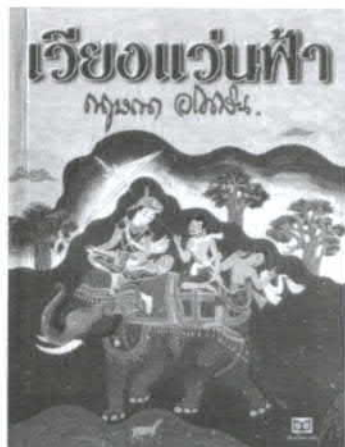

บัลลังก์แสงเดือน เป็นนวนิยายใช้
ฉากในประเทศที่สมบูรณ์ สารของ
เรื่องให้คติชีวิตในเรื่องความรัก ความ
เข้าใจ โดยเฉพาะแสดงให้เห็นความ
รักของแม่ที่มีต่อลูก การเสียสละ
ของแม่ที่ทนแบกรับปัญหาเพียงผู้เดียว
เพื่อให้ลูกปลอดภัยและอยู่สุขสบาย
ผู้เขียนนำเสนอเรื่องราวความรักไป
พร้อมกับการนำเสนอประเด็นปัญหา

การเมือง การปกครอง สอดแทรกคติชีวิตได้อย่างกลมกลืนกันไป
ระหว่างบรรทัด มีกลวิธีในการผูกเรื่องได้น่าสนใจ เสนอบุคลิกของ
ตัวละครได้อย่างแจ่มชัด

กฤษณา อโศกสิน(นามแฝง) **เวียงแว่นฟ้า**. กรุงเทพฯ : ดับเบิล
นายน์, ๒๕๕๔. ๖๘๘ หน้า.

เวียงแว่นฟ้า เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ผสมผสานด้วยจินตนาการแห่งล้านนาในสมัยเจ้านายแห่งราชวงศ์เจ้าเจ็ดตน อันเป็นยุคที่สยามประเทศในขณะนั้นได้ปฏิรูปการปกครอง โดยรวมหัวเมืองประเทศราช รวมทั้งล้านนาเข้าสู่ส่วนกลาง ผู้เขียนได้ผูกเรื่องโดยใช้ลีลาโวหาร และชั้นเชิงวรรณศิลป์ มี

อรรถรสชวนอ่าน และให้ความเพลิดเพลิน มีการศึกษาอ้างอิงอย่างละเอียด เสนอความเชื่อ ปรัชญาชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และใช้ภาษาถิ่นร่วม บรรยายกาศย้อนยุคของล้านนาได้อย่างกลมกลืน การดำเนินเรื่องมีศิลปะเพราะสามารถสอดแทรกเหตุการณ์และชีวิตของเจ้านายระดับสูง ควบคู่กับสามัญชนอย่างแนบเนียน ให้ภาพพจน์เสมือนการถักทอเส้นไหมและเส้นฝ้ายเข้าด้วยกันอย่างงดงามในจิตวิญญาณ

ดำรงค์ อารีกุล. อะไรจะดีไปกว่านี้?. กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๔๔.

๔๐๐ หน้า.

อะไรจะดีไปกว่านี้? เป็นนวนิยาย
เสียดสีสังคมแนวอารมณ์ขัน ที่เสนอ
เรื่องราวของคนที่มีความผิดปกติของ
จิต สมอง อารมณ์ พฤติกรรม ความ
คิด และความรู้สึกของตัวละครเหล่านี้
จึงผุดเพี้ยนจากบรรทัดฐานของคน
ทั่วไปในสังคม ผู้เขียนได้เล่าเรื่องราว
และพฤติกรรมของกลุ่มคนดังกล่าวที่
ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับผูกพันกันและช่วย

เหลือเกือกรุ่นกันและกันในการต่อสู้ตามวิธีของตนเพื่อให้ได้สิ่งที่ตน
ต้องการ ผู้เขียนนำเสนอนวนิยายเรื่องนี้อย่างมีชีวิตชีวา น่าสนใจ
ชวนให้คิดไตร่ตรองถึงปัญหาต่างๆ โดยพลิกเหลี่ยมมุมต่างๆ ทั้งมี
งดงาม และเปรอะเปื้อนออกมาให้ผู้อ่านได้สัมผัส เป็นเสมือน
กระจกเงาสะท้อนภาพตีอีกด้านหนึ่งของคนปกติซึ่งอาจจะบิดเบี้ยว
ไม่แพ้กัน

กลุ่มหนังสือกวีนิพนธ์

รางวัลดีเด่น ได้แก่ หมายเหตุจากสวนโมกข์

รางวัลชมเชย มี ๓ รางวัล ได้แก่

๑. ฉันเป็นคนไทย
๒. วิมานลงแดง
๓. สายรุ้งความรัก

กานติ ฌ ศรีธธา. หมายเหตุจากสวนโมกข์. กรุงเทพฯ : ดับเบิล
นายน์, ๒๕๔๔. ๙๕ หน้า.

หมายเหตุจากสวนโมกข์ เป็นหนังสือ
รวมบทกวีแห่งการแสวงหาคคุณค่า
ของชีวิต เนื้อหาเป็นการนำเสนอ
หลักธรรมและความเข้าใจชีวิต
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งให้
ข้อคิดที่มีคุณค่าต่อผู้อ่านอย่างยิ่ง
เนื้อหาแบ่งเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรก คือ
หมายเหตุจากสวนโมกข์ และส่วนที่ ๒
คือ มหาकाพย์แห่งขุนเขา การ

ประพันธ์ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ดีทางวรรณศิลป์

สายพร ปัทมเรขา. ฉันเป็นคนไทย. กรุงเทพฯ : ดับเบิลยูเอส, ๒๕๔๔. ๘๔ หน้า.

ฉันเป็นคนไทย เป็นหนังสือรวมบทกวีที่มีเนื้อหาสาระละเอียดลึกซึ้งและสะท้อนชีวิตในยุคปัจจุบันหลายแง่มุม เช่น ป่าในเมือง ผู้หญิง โรงเรียนของหนู ฉันเป็นคนไทย คนรักชาติ ผมผิดอะไร เป็นต้น ผู้เขียนใช้ฉันทลักษณ์ด้วยถ้อยคำที่ชัดเจนสื่อความหมายได้ดี

อังคาร จันทาทิพย์. วิมานลงแดง. กรุงเทพฯ : ดับเบิลยูเอส, ๒๕๔๔.
๑๕๘ หน้า.

วิมานลงแดง เป็นหนังสือกวีนิพนธ์
ร่วมสมัยที่ผู้เขียนสามารถถ่ายทอด
ความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่สะท้อน
ให้เห็นภาพสังคมและชีวิต เช่น โรง
กำมะลอ ศพดอกไม้ งานเลี้ยงฉลอง
ของโลก ความเจ็บ มายา ลมหายใจ
เป็นต้น ผู้เขียนใช้ถ้อยคำสื่อความ
หมายได้ชัดเจน มีการเล่นคำ สลีลา
การแต่งน่าสนใจ

สุชุมพจน์ คำสุชุม. สายรุ้งของความรัก. กรุงเทพฯ : พอเพียง
พรินติ้ง, ๒๕๕๔. ๑๓๙ หน้า.

สายรุ้งของความรัก เป็นหนังสือกวี
นิพนธ์ที่ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความคิด
ทศนะและอารมณ์อันหลากหลาย ให้
ข้อคิดที่ดีแก่ผู้อ่าน เนื้อหาที่น่าสนใจ
ภายในเล่ม ผู้เขียนได้จัดแบ่งออก
เป็นกลุ่มเนื้อหาที่ว่าด้วยเด็กๆ “สีลัน
ของวันวัย” เช่น เด็กๆ ของหมู่บ้าน
วาดฝันมาฝากเธอ ลำาเดียงสา เป็นต้น
และกลุ่มเนื้อหาว่าด้วยคนหนุ่มสาว

“ความห่วงใยอันยั่งยืน” เช่น เลือกลินลาย เต็มตา รอยยิ้มและเสียง
หัวเราะที่ยังเหลือ ถนนสายจำเ็น เป็นต้น

กลุ่มหนังสือรวมเรื่องสั้น

รางวัลดีเด่น ไม่มีหนังสือที่สมควรได้รับรางวัล

รางวัลชมเชย มี ๓ รางวัล ได้แก่

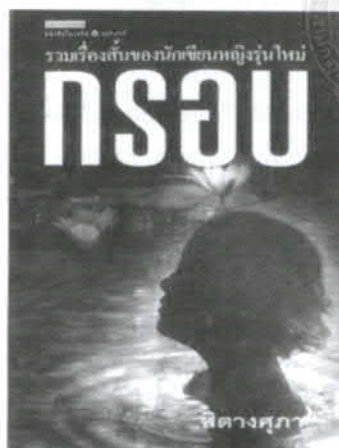
๑. กรอบ

๒. กรุ่นกลิ่นรัก

๓. แม่น้ำสองสี

ลิตางศุภา (นามแฝง) กรอบ. กรุงเทพฯ : แพรวล้านกพิมพ์, ๒๕๔๔.

๑๗๔ หน้า.

กรอบ เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นที่ผู้เขียนสะท้อนภาพสังคมที่มีอยู่จริง และถ่ายทอดมุมมองให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้น เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วยเรื่องสั้น ๙ เรื่อง ได้แก่ วังน้ำวน ความตายของพ่อ ห้องตรวจหมายเลข ๓ บ้านร้างในทุ่งเปลี่ยว นวลปราง นางนั้น ไม่มีชื่อหมายเลข ๑ สาเหตุ กรอบ และสร้อยสายบัว

เข็มพลอย (นามแฝง) กรุ่นกลิ่นรัก. กรุงเทพฯ : เพื่อนดี, ๒๕๔๔.
๑๐๓ หน้า.

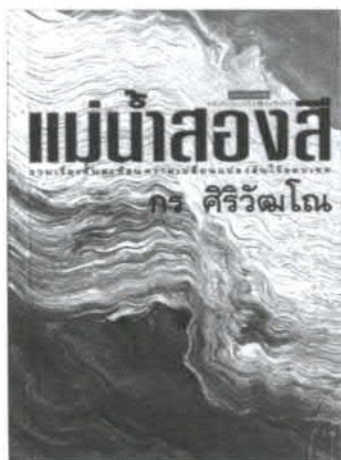

กรุ่นกลิ่นรัก เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นที่ผู้เขียนเสนอแนวคิดเน้นการเปลี่ยนแปลงมุมมองของชีวิตใหม่ และให้แง่คิดที่ดี กลวิธีนำเสนอเรียบง่ายแต่ชวนให้ติดตาม เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วยเรื่องสั้น ๑๐ เรื่อง ได้แก่ กรุ่นกลิ่นรัก คนอย่างเปิดแค้น เจ้หงษ์ ผู้หญิง ๒๐๐๐ มืออาชีพ ไม่เท่า ร้วไม้ระแนง แลปทอปและ

วันหนึ่งของปิกไทม

กร สิริวัฒน์. แม่น้ำสองสี. กรุงเทพฯ : แพรวล้านกพิมพ์, ๒๕๕๔.
๑๕๑ หน้า.

แม่น้ำสองสี เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นที่ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของสังคม กลวิธีการนำเสนอผู้เขียนได้ใช้สัญลักษณ์ถ่ายทอดได้ชัดเจน มีเรื่องหลากหลายให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วยเรื่องสั้น ๙ เรื่อง ได้แก่ แม่น้ำสองสี บนถนนสายเล็กๆ รอยยิ้มมดคันขี้หมา เหมือนเมืองไม่มีคน

ผมกลัว แก้อีหัวล้านลายดอกทานตะวัน เกมกด และเส้นทางลูกแก้ว

กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ ๓-๕ ปี

รางวัลดีเด่น ได้แก่ ขอหนูหลับน้อย

รางวัลชมเชย มี ๒ รางวัล ได้แก่

๑. ก้ามแก้ว

๒. บันทึกวันหยุด

รินนา คลานูวัฒน์. ขอหนูหลับหน่อย. กรุงเทพฯ : แพรวเพื่อนเด็ก,
๒๕๔๔. ๒๓ หน้า. ภาพประกอบ.

ขอหนูหลับหน่อย เป็นหนังสือสำหรับเด็กที่ผู้เขียนนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติการนอนของสัตว์ชนิดต่างๆ เช่น กระตุ้นให้เด็กรู้จักสังเกตและจดจำ ภาพประกอบภายในเล่มที่สวยงามทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจยิ่งขึ้น

ระวี นิมมานะเกียรติ. ก้ามแก้ว. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๔.

๑ เล่ม (ไม่มีเลขหน้า) ภาพประกอบ.

ก้ามแก้ว เป็นหนังสือสำหรับเด็กที่ผู้เขียนถ่ายทอดความคิดเชิงสร้างสรรค์เนื้อหาเป็นเรื่องของลูกปูเสฉวนตัวหนึ่งชื่อก้ามแก้ว ที่ต้องการอยากจะไปเที่ยวชายหาด แม่จึงสั่งว่าให้รีบกลับบ้านก่อนน้ำทะเลลด ก้ามแก้วเพเลิดเพลินอยู่กับการเล่นจึงไม่ได้นึกถึงคำสั่งของแม่และอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง จนทำให้อยู่กับอ้อย

ที่เดินเล่นอยู่ชายหาดเห็นก้ามแก้วจึงวิ่งไล่จับ ด้วยความรักของแม่ปูเห็นลูกจะเป็นอันตรายจึงเข้าไปช่วยเหลือถูกจับทั้งสองตัว ขณะที่อ้อยนั่งเฝ้าปูทั้งสองตัวอยู่นั้นเกิดความสงสัยเมื่อเห็นปูสองแม่ลูกกอดกันนิ่งและร้องไห้ อ้อยจึงปล่อยมันไป จึงทำให้เขาถูกอ้อยดูแลนำเรื่องนี้ไปฟ้องแม่ แม่จึงสั่งสอนให้เด็กทั้งสองได้เข้าใจเหตุผลการกระทำของแต่ละคน จนสองพี่น้องเข้าใจและติดต่อกันดังเดิม

ภัทรวลี นิ่มนวล. บันทึกวันหยุด. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๔๔. ๑ เล่ม (ไม่มีเลขหน้า) ภาพประกอบ.

บันทึกวันหยุด เป็นเรื่องราวของเด็กชายคนหนึ่งชื่อข้าวโพด เมื่อถึงวันหยุดเขารู้สึกคิดถึงคุณครูและเพื่อนๆ ที่โรงเรียน เขาคิดว่าจะทำอะไรให้ดี เขาจึงวาดภาพสิ่งต่างๆ ที่ตนเองชอบ เช่น ท้องฟ้า ดอกทานกยูง พื้นหน้าบ้าน เจ้าปู๋ย เพื่อนำไปฝากทุกคนที่โรงเรียน ภายในเล่มมีภาพประกอบสีสวยงาม เหมาะสำหรับเด็กเล็กเป็นอย่างยิ่ง

กลุ่มหนังสือสำหรับเด็ก อายุ ๖-๑๑ ปี

หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กเล็ก

รางวัลดีเด่น ไม่มีหนังสือที่สมควรได้รับรางวัล

รางวัลชมเชย มี ๒ รางวัล ได้แก่

๑. อุงวิเศษของม้าน้ำ

๒. บัณฑิตมดแดง

มนชญา ดุลยากร. **ฤๅวิเศษของม้าน้ำ**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเด็ก, ๒๕๔๔. ๑ เล่ม (ไม่มีเลขหน้า) ภาพประกอบ.

ฤๅวิเศษของม้าน้ำ เป็นเรื่องธรรมชาติของม้าน้ำ ที่ตัวผู้จะทำหน้าที่อุ้มท้องแทนตัวเมีย แต่ยังมีม้าน้ำหนุ่มตัวหนึ่งที่เห็นว่าการกระทำสิ่งนั้นเป็นเรื่องน่าเกลียดและน่าละอายใจ จึงตั้งปณิธานว่าจะไม่ยอมอุ้มท้องให้แก่แม่ม้าน้ำตัวใดทั้งสิ้น จนกระทั่ง

ม้าน้ำหนุ่มได้ใช้อุ้งหน้าท้องของตนเป็นเครื่องมือช่วยเหลือสัตว์ทะเลอื่นๆ มากมาย ได้แก่ ช่วยนำไข่ของปลาน้ำจืดที่ถูกพัดเกยหาดไปปล่อยในทะเล ช่วยกั้มังกรนำไข่มุกสีน้ำเงินไปถวายพระเจ้าสมุทร ได้ทันเวลาทำให้น้ำทะเลอุ่นไม่ต้องกลายเป็นน้ำแข็ง และสุดท้ายได้ช่วยอุ้มท้องนานถึง ๒ เดือน ให้กับแม่ม้าน้ำซึ่งสามีเพิ่งเสียชีวิตไป เหตุการณ์ทั้งหมดเป็นวัฏจักรที่ม้าน้ำหนุ่มรู้สึกภาคภูมิใจยิ่ง ตั้งแต่นั้นมาจึงไม่คิดว่าการทำหน้าที่อุ้มท้องเป็นสิ่งน่าเกลียดหรือน่าละอายใจอีกต่อไป

อำนาจ เย็นสบาย. บัณฑิตมดแดง. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ ๑๙๙๙,
๒๕๔๔. ๑ เล่ม (ไม่มีเลขหน้า) ภาพประกอบ.

บัณฑิตมดแดง เป็นเรื่องราวของ
มดแดงฝูงหนึ่งมีความเชื่อว่า ความ
สามัคคีคือความฉลาด ถูกต้อง ดีงาม
และจะนำมาซึ่งชัยชนะหรือความ
สำเร็จอย่างแน่นอน มีเพียงมดแดง
หนุ่มผู้มีฉายาว่า “บัณฑิตมดแดง”
ด้วยเป็นมดแดงที่ชอบศึกษาหาความ
รู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ
สัตว์ต่าง ๆ ที่เฉลียวฉลาดอยู่เสมอ

ไม่เห็นด้วยและได้ให้ข้อคิดใหม่แก่เพื่อนๆ ในฝูงว่า แม้ความสามัคคี
จะเป็นสิ่งดีแต่ก็ควรใช้สติปัญญาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเสียก่อน
มิฉะนั้นอาจนำมาซึ่งความหายนะแก่ส่วนรวมได้ มดส่วนใหญ่กลับ
ฟังดูบินคำพูดที่ไร้สาระ ครั้นเมื่อเกิดไฟไหม้ป่าขึ้นมดส่วนใหญ่ได้
กระโจนเข้าต่อสู้กับไฟตามคำสั่งของหัวหน้ามดแดงและถูกไฟคลอก
ตาย ในที่สุดมีเพียงบัณฑิตมดแดงและมดแดงบางตัวที่รอดตาย
เพราะรู้จักใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหาเท่านั้น

หนังสือสารคดีสำหรับเด็กเล็ก

รางวัลดีเด่น ไม่มีหนังสือที่สมควรได้รับรางวัล

รางวัลชมเชย มี ๑ รางวัล ได้แก่ ชุดสัตว์น้ำของเรา ชีวิตของพะยูน
ของพะยูน

ส.พุ่มสุวรรณ (นามแฝง) ชุดสัตว์น้ำของเรา ชีวิตของพะยูน.

กรุงเทพฯ : แม็ค, ๒๕๔๔. ๑๖ หน้า. ภาพประกอบ.

ชุดสัตว์น้ำของเรา ชีวิตของพะยูน เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของปลาพะยูน สัตว์ทะเลซึ่งออกลูกเป็นตัวและเลี้ยงลูกด้วยนม โดยผู้เขียนได้อธิบายไว้อย่างละเอียดถึงลักษณะรูปร่าง ถิ่นที่อยู่อาศัย การ

กินอาหาร วิธีการหายใจและให้นมลูก ตลอดจนกล่าวถึงตำนานความเชื่อที่สันนิษฐานว่ามีที่มาจากสัตว์ทะเลชนิดนี้ และให้เยาวชนได้ตระหนักถึงปัญหาของปลาพะยูนที่ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็วเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ปลาทะเลชนิดนี้ให้คงอยู่คู่ท้องทะเลไทยต่อไป

กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ ๑๒-๑๔ ปี

หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กวัยรุ่น

รางวัลดีเด่น ไม่มีหนังสือที่สมควรได้รับรางวัล

รางวัลชมเชย มี ๑ รางวัล ได้แก่ ป่าจำ ไก่ ดีดตี นะจ๊ะ

ชัยพร แสงกระจ่าง. ป่าจำ ไก่ ดีดตี นะจ๊ะ. กรุงเทพฯ : คมบาง,
๒๕๔๔. ๒๑๔ หน้า.

ป่าจำ ไก่ ดีดตี นะจ๊ะ เป็นหนังสือที่
ผู้เขียนสามารถผูกเรื่องได้ดี ทำให้
ผู้อ่าน อ่านแล้วได้อารมณ์ อีกทั้ง
แสดงให้เห็นความรัก ความอบอุ่น
ของครอบครัว และมิตรภาพของเด็ก
รวมไปถึงการปลูกฝังให้เด็กรู้จักรัก
สัตว์และสิ่งแวดล้อม มีการสอด
แทรกปัญหาบ้านเมืองซึ่งเข้ากับยุค
สมัยได้ดี อีกทั้งสะท้อนภาพชีวิตของ

สังคมและชนบท

หนังสือสารคดีสำหรับเด็กวัยรุ่น

รางวัลดีเด่น ไม่มีหนังสือที่สมควรได้รับรางวัล

รางวัลชมเชย มี ๓ รางวัล ได้แก่

๑. ชูปเปอร์มด ถ้วยักษ์ และแม่หมี

๒. ฤดูกาลแห่งชีวิต

๓. สองข้างทางที่เก็บเกี่ยว

อ้อยและหม่อง กาญจนวณิชย์. **ชูปเปอร์มด ถ้วยักษ์ และแม่หมี**. กรุงเทพฯ : สารคดี, ๒๕๔๔. ๑๕๘ หน้า. ภาพประกอบ.

ชูปเปอร์มด ถ้วยักษ์ และแม่หมี เป็นหนังสือรวบรวมบทความเชิงสารคดี ที่ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับชีวิตพืชและสัตว์ในมุมมองที่น่าสนใจ โดยผู้เขียนกล่าวถึงชีวิตพืชและสัตว์ที่สามารถพบเห็นได้ง่ายและมีความน่าพิศวงในการดำเนินชีวิต จำแนกเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับพืช เช่น ไม้เลื้อยและเรื่องเศร้าของเถาวัลย์ พืชเกาะ... มันไม่กลัวความสูง พืช मदเลียง เป็นต้น

และเรื่องเล่าเกี่ยวกับสัตว์ เช่น เสือโทรทัศน์ร้องเพลง ทาก
สัตว์โลกผู้อาภัพ ฟิสิกส์ของช้าง เป็นต้น เนื้อหาผู้เขียนสามารถ
ถ่ายทอดเรื่องราวได้ละเอียดน่าเชื่อถือและน่าสนใจ รวมทั้งสามารถ
สร้างแรงจูงใจแก่ผู้อ่านที่จะไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง

ธีรพล คงพล. ฤดูกาลแห่งชีวิต. กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๔๔. ๒๗๒
หน้า. ภาพประกอบ.

ฤดูกาลแห่งชีวิต เป็นหนังสือสารคดี
ที่ถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของเด็ก
ไทยคนหนึ่ง ซึ่งมีโอกาสไปเรียนต่อ
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ณ เมือง
วอร์กเวิร์ท ประเทศนิวซีแลนด์ ภายใน
ระยะเวลาเพียงหนึ่งปี ผู้เขียนได้เก็บ
เกี่ยวประสบการณ์และความรู้ใหม่
ไว้มากมาย ตั้งแต่เรื่องลักษณะ
เนื้อหาและรูปแบบการเรียนการสอน

ในโรงเรียน กิจกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน ความแตกต่างทาง
วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว
ต่างๆ ที่น่าสนใจ ผู้เขียนมีรูปแบบการใช้ภาษาที่ง่ายแทรกคำ

ประพันธ์ร้อยกรอง และได้นำหลักคำสอนในพระพุทธศาสนามาเป็น
คติธรรมในการดำเนินชีวิต และยังสอดแทรกอารมณ์ขันได้อย่าง
สนุกสนาน

กฤษิยากร (นามแฝง) สองข้างทางที่เก็บเกี่ยว. กรุงเทพฯ : องค์การ
คำของคุรุสภา, ๒๕๔๔. ๑๐๑ หน้า. ภาพประกอบ.

สองข้างทางที่เก็บเกี่ยว เป็นหนังสือ
สารคดีให้ความรู้เกี่ยวกับพืชไม้
ดอกไม้ผลที่เกี่ยวพันกับวิถีชีวิตคน
ไทยมาช้านาน ได้แก่ มะระ พักทอง
พริก มะละกอ ทุเรียน เพ็ญฟ้า เป็นต้น
ผู้เขียนกล่าวถึงคุณสมบัติและคุณ
ประโยชน์ของพืชนานาชนิด โดย
เรียบเรียงขึ้นจากคำบอกเล่าของผู้รู้
และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง

นำมาถ่ายทอดผ่านรูปแบบการใช้ภาษาที่เรียบง่ายน่าสนใจ ประกอบ
กับภาพลายเส้นและภาพถ่ายที่คมชัด

หนังสือร้อยกรองสำหรับเด็กวัยรุ่น

รางวัลดีเด่น ไม่มีหนังสือที่สมควรได้รับรางวัล

รางวัลชมเชย มี ๒ รางวัล ได้แก่

๑. ด้วยรักและผูกพัน

๒. ผูกพัน

มะเนาะ ยูเด็น. ด้วยรักและผูกพัน. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของ
คุรุสภา, ๒๕๔๔. ๖๓ หน้า. ภาพประกอบ.

ด้วยรักและผูกพัน เป็นหนังสือคำ
ประพันธ์ที่เขียนเป็นร้อยกรองโดยผู้
เขียนได้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคม
ปัจจุบันที่มีแต่การเอารัดเอาเปรียบ
และการเห็นแก่ตัว เนื้อหาภายในเล่ม
ประกอบด้วยบทประพันธ์ ๖ เรื่อง
ได้แก่ แม่ทองคำ เต่าของหลวงปู่
ลูกหมาว่าเหว ล่าลูกค่าง เจ้าอ้วน และ
รอยกตัญญู ลักษณะคำประพันธ์
ผู้เขียนได้พยายามรักษาดนลักษณ์ไว้อย่างถูกต้อง อ่านเข้าใจง่าย

สุรศักดิ์ สุทธารมณ, พล.ต.ต. ผูกพัน. กรุงเทพฯ : เลมอนที, ๒๕๔๔.

๑ เล่ม (ไม่มีเลขหน้า) ภาพประกอบ.

ผูกพัน เป็นหนังสือรวมบทกลอนชีวิต ซึ่งเป็นคำกลอนสั้นๆ ง่ายๆ แต่ให้แง่คิดที่สะท้อนถึงปัญหาสังคม ปัญหา ยาเสพติด และปัญหาเด็ก ให้แง่คิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน มีภาพประกอบสอดคล้องกับเรื่องทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

กลุ่มหนังสือการ์ตูน/หรือนิยายภาพ

รางวัลดีเด่น ไม่มีหนังสือที่สมควรได้รับรางวัล

รางวัลชมเชย มี ๓ รางวัล ได้แก่

๑. เจ้าหุ่นยนต์เพื่อนรัก
๒. มนุษย์พันธุ์ใหม่
๓. ราชากะทาศี

นิรันดร์ศักดิ์ บุญจันทร์. เจ้าหุ่นยนต์เพื่อนรัก. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน
๑๙๙๙, ๒๕๔๔. ๒๔ หน้า. ภาพประกอบ.

เจ้าหุ่นยนต์เพื่อนรัก เป็นหนังสือ
การ์ตูนแนววิทยาศาสตร์ กล่าวถึง
“เช็คกี้” หุ่นยนต์ซึ่งพ่อกับแม่ของ
แอ๊ดซื้อให้เป็นของขวัญวันเกิด เช็คกี้
เป็นตัวละครที่ผู้เขียนใช้เป็นสื่อกลาง
ในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม
ให้แก่เยาวชน ได้แก่ การช่วยเหลือ
ผู้อื่นที่กำลังเดือดร้อน มีความรับผิดชอบ
ต่อหน้าที่ของตน มีสัมมาคารา-

วะต่อผู้อาวุโส มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
เป็นต้น นอกจากนี้การ์ตูนเรื่องนี้ยังสอนให้เยาวชนมีจิตสำนึกที่ดีใน
การใช้พลังงานเชื้อเพลิงอย่างประหยัด และให้ความรู้เกี่ยวกับ
วิวัฒนาการความเป็นมาของหุ่นยนต์ในแต่ละยุค

ตีว (นามแฝง) มนุษย์พันธุ์ใหม่. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.
๑๒๘ หน้า. ภาพประกอบ.

มนุษย์พันธุ์ใหม่ เป็นหนังสือการ์ตูนที่
รวมนิยายภาพ สะท้อนให้เห็นภาพ
สังคมในปัจจุบันและการต่อสู้ของชีวิต
รวม ๑๐ เรื่อง ได้แก่ มนุษย์พันธุ์ใหม่
โลกใหม่ ปลายักษ์แห่งลุ่มแม่น้ำโขง
พราณปลา กระดุกขึ้นที่ห้าย หุ่นยนต์
ฝัน บุญและบาป ปล้นและฟุตบอล
ผู้เขียนสามารถสื่อภาพการ์ตูนได้
ชัดเจน นอกจากให้ความเพลิดเพลิน

ยังให้คติสอนใจอีกด้วย

ปรีดา ปัญญาจันทร์. ราชากะฤาษี. กรุงเทพฯ : วาดดาว, ๒๕๔๔.

๖ เล่ม. ภาพประกอบ.

ราชากะฤาษี เป็นหนังสือนิทานภาพสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน ชุดภาษาสนุก เรื่อง ราชากะฤาษี ประกอบด้วยหนังสือทั้งหมด ๖ เล่ม แบ่งเป็น ๖ ตอน เล่ม ๑ ตอน คาคาดี เล่ม ๒ ตอน ฤาษีเหาะ เล่ม ๓ ตอน คาคาฤาษี เล่ม ๔ ตอน เลือร้าย เล่ม ๕ ตอน ควายุป่า เล่ม ๖ ตอน ลาฤาษี ในแต่ละเล่มผู้อ่านจะได้เรียนรู้เรื่องสละเด็ย สละผสม

ตัวสะกด วรรณยุกต์ คำควบกล้ำ และอักษรนำ ทำให้ได้รับความ
เพลิดเพลินและสนุกสนานกับการอ่าน ตลอดจนได้รู้เกี่ยวกับการใช้
ภาษาไทยเป็นอย่างดี

กลุ่มหนังสือสวยงาม

หนังสือสวยงามทั่วไป

รางวัลดีเด่น ได้แก่ มรดกล้ำค่าสมเด็จพระสังฆราช

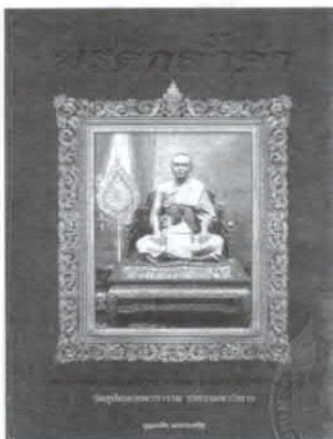
(แพ ตีสุสเทวมหาเถร)

รางวัลชมเชย มี ๓ รางวัล ได้แก่

๑. จิตรกรรมฝาผนังหนึ่งในสยาม
๒. ภาพมุมกว้างของกรุงเทพมหานครใน
รัชกาลที่ ๔ : การค้นพบใหม่
๓. อาหารทรัพย์สินและศิลปแผ่นดินไทย

กิจจา วาจา ลัจ และคณะ. มรดกล้ำค่าสมเด็จพระสังฆราช (แพ
ติสฺสเทวมหาเถร). กรุงเทพฯ : คอมน่า ดีไซน์ แอนด์พริ้นท์,
๒๕๔๔. ๓๖๖ หน้า. ภาพประกอบ.

มรดกล้ำค่าสมเด็จพระสังฆราช (แพ
ติสฺสเทวมหาเถร) เป็นหนังสือที่นำ
เสนอเนื้อหา เกี่ยวกับพระกริ่งพระ
ชัยวัฒน์ และพระพิมพ์ ของวัดสุทัศน์
เทพวราราม ราชวรมหาวิหาร สมัยที่
สมเด็จพระสังฆราช (แพ ติสฺสเทว
มหาเถร) เป็นเจ้าอาวาส ให้รู้ถึง
ตำนานความเป็นมาของพระกริ่งและ
พระชัยวัฒน์ พิธีการหล่อ ประวัติการ
สร้าง (รุ่นต่างๆ) ไว้อย่างละเอียด พร้อมทั้งกล่าวถึงพระประวัติ
สมเด็จพระสังฆราช (แพ ติสฺสเทวมหาเถร) รูปเล่มแข็งแรงทนทาน
ภาพประกอบสีสวยงามชัดเจนทำให้หนังสือมีคุณค่ายิ่งขึ้น

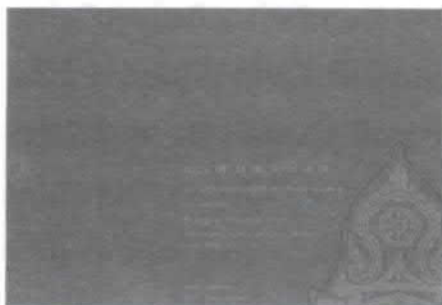
น ญ ปากน้ำ. จิตรกรรมฝาผนังหนึ่งในสยาม. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, ๒๕๔๔. ๑๐๘ หน้า. ภาพประกอบ.

จิตรกรรมฝาผนังหนึ่งในสยาม เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับจิตรกรรมฝาผนังจากวัดต่างๆ ในประเทศไทยที่มีคุณค่า ซึ่งภาพเหล่านี้ได้บ่งบอกถึงความรู้ ความสามารถ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของบุคคลในยุคสมัยนั้นๆ ตลอดจนการพัฒนาการจิตรกรรมไว้อย่างละเอียด มีคำบรรยายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กอปรกับมีภาพประกอบที่สวยงามตลอดทั้งเล่มทำให้หนังสืออ่านเป็นน่ายิ่ง

พิพัฒน์ พงศ์พิพร. ภาพมุมกว้างของกรุงเทพพระมหานครใน
สมัยรัชกาลที่ ๔ : การค้นพบใหม่. กรุงเทพฯ : เมือง
โบราณ, ๒๕๔๔. ๑๖๐ หน้า. ภาพประกอบ.

ภาพมุมกว้างของกรุงเทพ
พระมหานครในสมัยรัชกาลที่
๔ : การค้นพบใหม่ เป็น
หนังสือที่รวบรวมภาพถ่าย
ในลักษณะมุมกว้างของ
กรุงเทพพระมหานครในยุค

สมัยรัชกาลที่ ๔ ซึ่งได้ค้นพบใหม่ และเป็นหลักฐานสำคัญทาง
ประวัติศาสตร์ของสังคมไทย สะท้อนให้เห็นถึงความชาญฉลาดของ
บรรพบุรุษในการสร้างบ้านสร้างเมือง มีภาพประกอบสีขาว-ดำ ตลอด
ทั้งเล่มสวยงามชัดเจนน่าดูเป็นอย่างยิ่ง

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. อาหาร : ทรัพย์และศิลป์แผ่นดินไทย.

กรุงเทพฯ : แพลน โมทิฟ, ๒๕๔๔. ๑๔๓ หน้า. ภาพประกอบ.

อาหาร : ทรัพย์และศิลป์แผ่นดินไทย

เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสำหรับ

อาหารไทยในแต่ละภูมิภาค ซึ่งมีที่มา

จากการใช้ภูมิปัญญาปรับเปลี่ยน

ปรุงแต่งความหลากหลายของ

ทรัพยากรธรรมชาติผสมผสานกับ

การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทางวัฒนธรรมต่างถิ่น จนเกิดรสชาติที่เป็น

เอกลักษณ์เฉพาะอาหารไทยยังสะท้อนถึงภูมิปัญญาในการเลือกสรร

ว่าควรกินอาหารประเภทใด ฤดูกาลใด เพื่อให้เกิดสมดุลแก่ร่างกาย

และกุศโลบายในการใช้อาหารในเทศกาลบุญประเพณีเพื่อเป็นสื่อ

ศรัทธาและเชื่อมความสัมพันธ์ทางสังคม ภายในเล่มมีภาพประกอบ

ที่สวยงามมาก

กลุ่มหนังสือสวยงามสำหรับเด็ก

รางวัลดีเด่น ได้แก่ ดอกไม้ใกล้ตัว

รางวัลชมเชย มี ๓ รางวัล ได้แก่

๑. ก กบ ทำไมกระโดด
๒. ความรักอบอุ่น
๓. คามีเลียนกิ่งก่าเปลี่ยนสี

ผลงานไม้กับลุงมวลง (นามปากกา) ดอกไม้ใกล้ตัว. กรุงเทพฯ : แพร
เพื่อนเด็ก, ๒๕๔๔. ๑ เล่ม (ไม่มีเลขหน้า) ภาพประกอบ.

ดอกไม้ใกล้ตัว เป็นหนังสือที่ให้ความ
รู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ที่ผูกพันกับชีวิตคนไทย
มาช้านาน และมีกลีดอกสวยงามใน
ฤดูร้อน รวมจำนวน ๑๒ ชนิด ได้แก่
ชบา เฟื่องฟ้า เล็บมือนาง ฟางนกยูง
ฝรั่ง ทองกวาว ชมพันธุ์ทิพย์ คุณ ประดู่
ตะแบก บัวหลวง มีคำบรรยายภาพ

เป็นคำกลอนจำนวน ๑ บท ต่อภาพพันธุ์ไม้ ๑ ชนิด กล่าวถึงสีสัน
ลักษณะเด่น คุณสมบัติ และคุณประโยชน์ของพันธุ์ไม้แต่ละชนิด ภาพ
ประกอบมีความสวยงามน่าสนใจ นอกจากนี้ยังสื่อให้เห็นถึงภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นของเด็กไทยที่สร้างสรรค์การเล่นจากวัสดุธรรมชาติ

ทักษิณา ฌ ตะกั่วทุ่ง. ก กบ ทำไมกระโดด. กรุงเทพฯ : บ้าน
แปลน, ๒๕๔๔. ๑ เล่ม (ไม่มีเลขหน้า) ภาพประกอบ.

ก กบ ทำไมกระโดด เป็นหนังสือให้
ความรู้เกี่ยวกับเรื่องกบ กล่าวถึงการ
กำเนิด ลักษณะ ชนิด วงจรชีวิต การ
เคลื่อนไหว และการดำรงชีวิตของกบ
ภาพประกอบสีสวยงาม ชัดเจน ทำให้
น่าอ่านยิ่งขึ้น

เกริก ยุ้นพันธ์. ความรักอบอุ่น. กรุงเทพฯ : เกริกยุ้นพันธ์, ๒๕๔๔.

๑ เล่ม (ไม่มีเลขหน้า) ภาพประกอบ.

ความรักอบอุ่น เป็นหนังสือภาพ ประกอบกับคำกลอนที่มีท่วงทำนอง และจังหวะในลักษณะเดียวกับเพลง กล่อมเด็ก ซึ่งมีเนื้อหากล่าวถึงคุณค่า ของความรักก่อให้เกิดความอบอุ่น และความสุขใจ สอนให้รู้จักแบ่งปัน ความรักแก่คนรอบข้าง เมื่อใดคนใน โลกรู้จักมอบความรักให้แก่กันและกัน

แล้ว โลกใบนี้ก็จะเต็มไปด้วยความรักอบอุ่น

ชีวิต วิสาสะ และสนทนา วิสาสะ. คามิเลียน กิ้งก่าเปลี่ยนสี.

กรุงเทพฯ : เกริกยูนพันธ์, ๒๕๔๔. ๑ เล่ม (ไม่มีเลขหน้า)

ภาพประกอบ.

คามิเลียน กิ้งก่าเปลี่ยนสี เป็นหนังสือ
ภาพที่สอนให้เด็กเรียนรู้และเข้าใจ
เกี่ยวกับทฤษฎีของสี กล่าวถึงแม่สี
สามสี ได้แก่ สีน้ำเงิน สีแดง และ
สีเหลือง รวมถึงการผสมสี ทั้งสามให้
เกิดเป็นชั้นสีที่สอง ได้แก่ สีส้ม สีม่วง

และสีเขียว ผู้เขียนใช้ “คามิเลียน” กิ้งก่าชนิดหนึ่งซึ่งมีถิ่นกำเนิดใน
เกาะมาดากัสการ์ ทวีปแอฟริกาและในทวีปอเมริกาใต้มาเป็นตัว
ละครเดินเรื่องให้เกิดความเพลิดเพลิน และสนุกสนานโดยไม่ต้องมี
คำบรรยายภาพ

คํานิยมหนังสือและการประกวด
หนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕

คณะกรรมการพิจารณาตัดสิน
การประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕

กลุ่มหนังสือนวนิยาย

หนังสือ เรื่อง www.คุณยาย.com ของดวงใจ เป็นหนังสือที่เน้นเรื่องราวของกลุ่มผู้สูงอายุที่ปรารถนาจะใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของตนให้เป็นประโยชน์แก่คนวัยเดียวกัน และสามารถเชื่อมต่อกับคนต่างวัยให้มีความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของกันละกัน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การเปิดเว็บไซต์ ซึ่งทำให้คนหลายวัยได้ร่วมกันทำงานเพื่อเปิดโลกแห่งการสื่อสารผ่านจอคอมพิวเตอร์

ตัวละครในเรื่องมีความหลากหลาย มีฐานะแตกต่างกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาแต่ก็มีความคล้ายคลึงกัน คือประสบการณ์ความสุขความทุกข์อันเป็นลักษณะของชีวิต สามารถปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงของชีวิตได้อย่างชาญฉลาด ผู้ที่ไม่

ประมาทกับความสุขและรู้เท่าความทุกข์ อย่างคุณย่าวิฑู จึงสามารถ
ครองชีวิตอย่างเป็นสุข และเกื้อกูลให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ได้ด้วย

นวนิยายเรื่องนี้ใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยให้ตัวละครเล่าเรื่อง
ราวจากมุมมองของตนเอง (I-Narrator) ผู้เขียนให้ตัวละครทุกตัว
เล่าเรื่องราวของตนเองและผู้อื่นตามที่ตนเองรับรู้ ทำให้ผู้อ่านต้อง
สร้างจินตนาการร่วมไปกับผู้เขียน โดยปะติดปะต่อเรื่องราวจาก
คำบอกเล่าของตัวละครทั้งหลายเข้าด้วยกัน จนเห็นภาพรวมความ
ต่อเนื่องของเหตุการณ์ วิธีการเล่าเรื่องดังกล่าวเหมาะสมกับตัวเรื่อง
ทำให้เรื่องราวและตัวละครมีมิติลึกและซับซ้อนชวนติดตาม

นวนิยายเรื่อง www.คุณย่า.com ทำให้ผู้อ่านตระหนัก
ว่าไม่มีใครมีชีวิตที่สมบูรณ์แบบพร้อม แต่เราสามารถทำชีวิตให้มี
คุณค่าและคุณค่าได้ด้วยการเป็นผู้รู้จักแบ่งปัน มองโลกด้วยความ
สดใสและมีพลังสร้างสรรค์ ด้วยคุณค่าด้านเนื้อหาสาระ การใช้ภาษา
และความโดดเด่นในด้านวรรณศิลป์ คณะอนุกรรมการพิจารณา
ตัดสินการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๕ กลุ่มหนังสือ
นวนิยาย จึงเห็นสมควรให้เรื่อง www.คุณย่า.com ได้รับรางวัลดี
เด่น กลุ่มหนังสือนวนิยาย ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี
พ.ศ.๒๕๔๕

กลุ่มหนังสือกวีนิพนธ์

หนังสือ เรื่อง **หมายเหตุจากสวนโมกข์** ของ กานติ ณ ศรัทธา เป็นหนังสือกวีนิพนธ์ที่มีเนื้อหาสาระด้านพุทธปรัชญา ผู้ร้อยกรองนำเสนอข้อคิดจากหลักธรรมคำสอนของท่านพุทธทาสภิกขุ โดยใช้ฉาภธรรมชาติภายในบริเวณสวนโมกขพลาราม กล่าวถึง ความเป็นไปของสรรพสิ่งโดยรอบ เพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจใน ลัทธิธรรมของชีวิต คือ การเกิด แก่ เจ็บ ตาย อันเป็นวัฏสงสารที่ทุก ชีวิตมีอาจ หลีกพ้น อีกทั้งความสุขและความทุกข์ที่เกิดขึ้นเป็น ธรรมดาของโลก จึงเป็นผลงานร้อยกรองที่อำนวยความสะดวกในการ ดำรงชีวิตแก่ผู้อ่าน เสริมสร้างความเข้าใจในพุทธปรัชญาอันเป็น แนวทางในการแสวงหาความสุขที่แท้จริงได้

การนำเสนอเนื้อหาสาระมีเอกภาพ มีกลวิธีที่น่าสนใจ แม้ เป็นเรื่องทางพุทธศาสนาก็นำเสนอให้เข้าใจได้ง่ายและประทับใจ

ด้านฉันทลักษณ์ ผู้ร้อยกรองใช้คำประพันธ์หลากหลาย ชนิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ และกลอน ซึ่งถูกต้องตามแบบแผนและเหมาะสมกับเนื้อหาที่นำเสนอ แสดงถึง ความสามารถด้านร้อยกรองของผู้สร้างสรรค์

ด้านสุนทรียภาพทางภาษา ผู้ประพันธ์เลือกใช้คำไพเราะ เรียบง่าย มีคุณค่าทางความหมายและมีพลังมาใช้ในการบรรยาย

เรื่องราวได้อย่างชัดเจน มีอรรถรส มีอารมณ์สะท้อนใจ มีสำนวนโวหารและความหมายลึกซึ้งกินใจ ประทับใจผู้อ่าน

ด้านการจัดพิมพ์ การตรวจพิสูจน์อักษรมีความถูกต้อง การจัดรูปเล่มดี ภาพประกอบเหมาะสม นับเป็นผลงานที่มีคุณค่าทั้งด้านเนื้อหาสาระและสุนทรียภาพทางภาษา อันเป็นคุณลักษณะของบทร้อยกรองที่ดี คณะอนุกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๕ กลุ่มหนังสือกวีนิพนธ์จึงเห็นสมควรให้เรื่อง หมายเหตุจากสวนโมกข์ ได้รับรางวัลดีเด่น กลุ่มหนังสือกวีนิพนธ์ ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๕

กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ ๓-๕ ปี

หนังสือเรื่อง ขอหนูหลับน้อย ของ รินนา คลานูวัฒน์ เป็นหนังสือภาพเรื่องการนอนหลับของสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกัน เช่น ลูกแมวลูกลมานอนซุกกับอกแม่ ลูกนกนอนในรัง ค้างคาวนอนห้อยหัว เต่านอนหดหัวในกระดอง เป็นต้น ท่านอนของสัตว์ต่างๆ ชวนให้เด็กคิดถึงท่านอนของตน และพบว่าท่านอนที่เหมาะสมที่สุดของเด็กคือการนอนหลับกับแม่ เนื้อเรื่องเหมาะกับเด็กอายุ ๓-๕ ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความอยากรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว การดำเนินเรื่องเป็นไปตามลำดับและต่อเนื่อง คำบรรยายสั้น กระชับรัดกุมสละสลวย อ่านและ

ฟังเข้าใจง่าย การจัดวางตัวอักษรกับภาพดี ลักษณะภาพประกอบ
ก็เหมือนจริง ใช้สีผสมระหว่างสีน้ำกับสีไม้ ทำให้ภาพดูนุ่มนวล
สวยงามเข้ากับบรรยากาศ เรื่องราวสอดคล้องกับภาพปกและชื่อเรื่อง
เลขหน้าถูกต้องเหมาะสม คณะอนุกรรมการพิจารณาตัดสินการ
ประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๕ กลุ่มหนังสือสำหรับเด็ก
อายุ ๓-๕ ปี จึงเห็นสมควรให้เรื่อง ขอหนูหลับน้อย ได้รับรางวัล
ดีเด่น กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ ๓-๕ ปี ในการประกวด
หนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๕

กลุ่มหนังสือสวยงาม

หนังสือสวยงามทั่วไป

หนังสือ เรื่อง **มรดกล้ำค่าสมเด็จพระสังฆราช (แพ
ติสฺสเทวมหาเถร)** ของ กิจจา วาจาล้ำ และคณะ เป็นหนังสือ
สวยงามที่มีคุณค่าน่าศึกษาเรียนรู้ เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมไทย
ว่าด้วยเรื่องปูชนียวัตถุอันเป็นมงคลของวัดสุทัศนเทพวราราม ราช
วรมหาวิหาร สมัยที่สมเด็จพระสังฆราช (แพ ติสฺสเทวมหาเถร) เป็น
เจ้าอาวาสปกครองวัด ให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับพระพุทธรูปบูชา
พระกริ่ง พระชัยวัฒน์และพระพิมพ์ ทั้งสาระที่เสริมศรัทธาการยึด
มั่นในพระพุทธศาสนา การจัดภาพประกอบให้เข้าถึงพุทธลักษณะที่

เป็นพุทธศิลป์อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละยุคของศิลปกรรมไทย ความชัดเจนของภาพถ่ายก่อให้เกิดพุทธิปัญญาอันเป็นประโยชน์ต่อ การศึกษาอย่างดียิ่ง สำนวนโวหารเรียบง่าย ชัดเจน เป็นแนวทาง ในการศึกษาและเพิ่มพูนความรู้ด้านศาสนาและวัฒนธรรมไทย

การจัดรูปเล่ม รูปเล่มแข็งแรงทนทาน ปกแข็งสีเขียวเข้ม พิมพ์รูปและชื่อหนังสือสีทองงามสง่า เข้าเล่มเย็บกี่ประณีตแน่นหนา พิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ตตลอดทั้งเล่ม ภาพประกอบภายในเล่มเป็น ภาพจิตรกรรมฝาผนัง พระพุทธรูปมีขนาดและลักษณะต่าง ๆ และ ภาพเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมไทย มีความงดงาม คมชัด จัดรูปแบบ คำอธิบาย ตัวอักษรหัวเรื่องดูงามเด่น สวยงามกลมกลืนตลอด ทั้งเล่ม ก่อให้เกิดความน่าเลื่อมใสศรัทธา บรรจุในกล่องที่มีลักษณะ เหมือนรูปเล่มหนังสือที่มีความคงทนและงดงาม คณะอนุกรรมการ พิจารณา ตัดสินการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปีพ.ศ.๒๕๔๕ กลุ่ม หนังสือสวยงาม จึงเห็นควรให้เรื่อง มรดกล้ำค่าสมเด็จพระสังฆราช (แพ ติสฺสเทวมหาเถร) ได้รับรางวัลดีเด่น กลุ่มหนังสือสวยงาม ประเภทหนังสือสวยงามทั่วไป ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๕

กลุ่มหนังสือสวยงามสำหรับเด็ก

หนังสือ เรื่อง ดอกไม้ใกล้ตัว ของ หลานโมกับลุงมวล เป็นหนังสือภาพเขียนสีน้ำที่มีคุณค่าสำหรับเด็ก ให้ความรู้ในเรื่องของพันธุ์ไม้ไทย เป็นไม้ที่ออกดอกให้สีสดใสสวยงามในฤดูร้อนเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ไม้ที่ปลูกในพระอาราม ไม้ประดับเมือง ไม้เป็นรั้ว ไม้ในป่า ไม้ในสวนและไม้ผล นอกจากนั้นมี ไม้้ำ คือดอกบัวที่กำลังผลิดอกบาน สะพรั่ง ไม้ที่เลือกสรรมาจัดไว้ในเล่มเป็นส่วนสำคัญที่สร้างสรรค์ความงามให้สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติรื่นรมย์ เป็นการปลูกฝังความรู้เรื่องพืชพรรณ ไม้ประจำถิ่นไทยให้แก่เด็กได้รู้จัก ภาพแสดงด้วยการวาดด้วยสีน้ำ สอดแทรกการละเล่นไทยสมัยก่อนของเด็ก ๆ เป็นการแสดงความสามัคคี ภาพทั้งหมดดูอ่อนหวานนุ่มนวล ตั้งแต่ภาพหน้าปกคมชัดตลอดทั้งเล่ม

การจัดรูปเล่ม ปกแข็ง รูปเล่มกะทัดรัด เย็บกึ่ง แข็งแรง ทนทานพิมพ์ด้วยกระดาษนิวเอท ตัวอักษรพิมพ์ชัดเจน ภาพหน้าปกเป็นภาพวาดต้นหางนกยูงดอกสีส้ม ในสีเขียว บนพื้นสีขาว ด้านล่างเป็นภาพการละเล่นของเด็กไทยสีนูนนวลงดงามเด่นชัด คณะอนุกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี พ.ศ.๒๕๔๕ กลุ่มหนังสือสวยงาม จึงเห็นสมควรให้เรื่อง ดอกไม้ใกล้ตัว ได้รับรางวัลดีเด่น กลุ่มหนังสือสวยงาม ประเภทหนังสือสวยงามสำหรับเด็ก ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.๒๕๔๕

คณะกรรมการ ฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึกและสูจิบัตร

๑. ศาสตราจารย์คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ รองประธานอนุกรรมการ
(นายวินัย รอดจ่าย)
๓. ผู้อำนวยการสถาบันภาษาไทย อนุกรรมการ
(นางปราณี ปราบริปู)
๔. ผู้แทนองค์การค้ำของคุรุสภา อนุกรรมการ
(นางเครือรัตน์ เรืองแก้ว)
๕. ผู้แทนสมาคมผู้จัดพิมพ์และ อนุกรรมการ
ผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย
(นางสาวพรทิพย์ งามพร้อมพันธุ์)
๖. ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตและ อนุกรรมการ
จำหน่ายสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา
(นายวิชัย เตชะไมตรีจิตต์)
๗. ผู้แทนสมาพันธ์องค์กรเพื่อ อนุกรรมการ
พัฒนาหนังสือและการอ่าน (นางลลิตา พินิจภูวดล)

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต
อธิบดีกรมวิชาการ (นายประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์)
รองอธิบดีกรมวิชาการ (นางอารีรัตน์ วัฒนสิน)
รองอธิบดีกรมวิชาการ (นายประสาธ สอ้านวงศ์)
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ (นายวินัย รอดจ่าย)
หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการพัฒนาหนังสือ (นางสาวพรรณณงาม
แย้มบุญเรือง)

บรรณาธิการ

นางสาวนภรณ์ ชังบุตรดา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางลัดตยา อมรสมานกุล

นางสาวประภาภรณ์ อลิพงษ์

ผู้วาดภาพปกและออกแบบปก

นายทวีพร ทองคำใบ

ความรักอบอุ่น

ดอกไม้ใกล้ตัว

ราชากระต่าย

หนูหลับน้อย

ก ก ข

ก้ามก๊าก

ราชากระต่าย

ก๊อก ก๊อก
ขอด้างดินหนึ่งนะ

ระดาษหนังล้อพิมพ์

กล้วยไม้มีดอกช้า
การศึกษาเป็นไป
แต่ดอกออกคราวไร
งานสั่งสอนปลูกปั้น

ฉันใด
เช่นนั้น
งามเด่น
เสร็จแล้วแสนงาม

๑
จัน ๒๕๓๖